

**T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**KONAR-GÖÇERLİK İLE YERLEŞİK YAŞAMIN
SOSYO-KÜLTÜREL İNCELEMESİ:
Sarıkeçililer Üzerine Niteliksel Çalışma, 2012**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİL YALÇIN

101127103

İstanbul, Ocak 2013

**T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**KONAR-GÖÇERLİK İLE YERLEŞİK YAŞAMIN
SOSYO-KÜLTÜREL İNCELEMESİ:
Sarıkeçililer Üzerine Niteliksel Çalışma, 2012**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİL YALÇIN

101127103

**DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
Prof. Dr. Sabahattin Güllülü**

İstanbul, Ocak 2013

ÖNSÖZ

Günümüz dünyasında toplumsal yaşam standartlarının, sınır tanımadan gelişmekte olduğu şüphe götürmez bir gerçekliktir. "Teknoloji" adı altında gerçekleşen ve daha iyi bir yaşam adına yapıldığı öngörülen her çalışma, araştırma, buluş, icat, insanlık tarihini sürekli yeni bir aşamaya taşımaktadır. Tüm bu gelişmeler direkt olarak insan ve toplum yaşamlarını değiştirmekte ve süreç içinde bu değişimler hızlanarak devam edip gitmektedir.

Başlangıçta insanlık, yaşama savaşına girişmiş, avcı-toplayıcı bir yaşam şeklinde doğaya karşı mücadele vermiştir. Zaman içinde, bir koldan ihtiyaçlarına göre toprağı kullanmayı öğrenerek tarım toplumuna dönüşmüş ve yerleşik yaşamın ilk nüvelerini oluşturmuş, böylece ilk yerleşim şekli olan köy yaşamına geçilmiştir. Bir diğer koldan ise hayvanları evcilleştirerek, tamamen hayvancılıkla geçimin temel alındığı yaşam mücadelesine girişilmiştir. Bu noktada insanlar, doğası gereği otlak ve sulak yerlere ihtiyaç duyan hayvanların peşinden giderek, konar-göçer bir yaşamı benimsemek zorunda kalmışlardır. Bugün ise değişen toplumsal düzenlerin etkisinde, konar-göçer yaşam çözülerek, yerleşik köy yaşamı içinde, teknolojik imkanlar sayesinde yarı-göçerlik şeklinde yapılanmış ya da tamamen bırakılmıştır. Bu anlamda konar-göçer yaşam, bugün için "eski bir yaşam kültürü" olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde, eski bir yaşam kültürü olduğu düşünülen konar-göçer yaşam biçiminin, Anadolu topraklarında halen varlık göstermekte olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, konar-göçer yaşam gerçeğinin, içinde yaşadıkları toplumsal gerçekliğe uygun düşmediği görüşü ile birlikte yerleşik yaşama doğru dönüşümünü geç de olsa tamamlamak üzere olduğu öngörülmektedir. Bugünkü konar-göçer yaşamın temsilcileri olan Sarıkeçili Yörüklerinin, az kalan nüfuslarıyla "son konar-göçerler" olarak adlandırılması bu görüşe temel teşkil etmektedir. Aynı zamanda yerleşik yaşama geçmekte geç kalınmış olması, gerek Sarıkeçili konar-göçerler gerekse içinde yaşadıkları toplumsal düzen açısından bir takım toplumsal sıkıntılara sebep olduğunu düşündürmektedir. Buradan hareketle Sarıkeçili konar-göçerlerin yerleşik yaşama geçmekte bugüne uzayan, geç kalan dönüşüm sebeplerinin araştırılmasının yanı sıra dönüşümleri sırasında yaşanılacak olası süreçler, aynı koldan gelen ve daha önce yerleşik yaşama geçmiş olan Sarıkeçili Köylülerinin yaşadığı dönüşümle karşılaştırmalı olarak çalışılmıştır. Evrimsel bir bakış açısıyla ve sosyo-kültürel dinamiklerle çalışılan bu tezde, yerleşik bir yaşam kültürüne dönüşümlerinde konar-göçerleri bekleyen olası sorunlara dikkati çekmek amaçlı ve konar-göçer kültürün Toplumsal Bellekte yerini almasının önemine vurgu yapılmıştır.

Araştırmanın konar-göçerler çalışmasında; Mersin-Ovacık kırsalında kışlayan Sarıkeçili Yörüklerine, Köy çalışmasında; Karaman-Yarıkkuyu'lu Sarıkeçili Köylülerine ve başta tez danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Sabahattin GÜLLÜLÜ olmak üzere, Prof. Dr. Bahattin AKŞİT, Prof. Dr. Belma AKŞİT, Yrd. Doç. Dr. Narin BAĞDATLI VURAL ve Yrd. Doç. Ülkü GÜNEY'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca katkıda bulunan herkese de teşekkür ederim.

ÖZET

Bugünün hızla değişen ve dönüşen dünyasında modern yaşamların çeşitliliği, türlü teknolojilerle geliştirilmeye çalışılırken insanlık tarihinin bilinen en eski yaşam biçimlerinden olan konar-göçer yaşamın halen sürdürüldüğü gerçeği ve bu gerçekliğin araştırılmasının gereği tezin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Günümüz yaşam koşullarının, daha modern yaşamlara doğru değişim gösterdiği ve artık konar-göçer yaşamın dikkate alınmadan biçimlendiği gözlenmektedir. Nihai şekliyle yerleşik yaşama yerini geç de olsa bırakacağı öngörülen konar-göçer yaşamın bugünkü son temsilcileri ise Anadolu'da kışın Mersin, yazın Konya sınırları içinde hayvancılık üzerine geçim yaparak yaşayan ve bu yaşam tarzını dönüştür(e)meyen Sarıkeçili Yörükleridir. Konar- göçer yaşamın bu son temsilcileri, artık modern dünyada kabul görmeyen yaşam biçimleri ile ciddi anlamda zorlandıklarını belirtirken, artık kaçınılmaz bir dönüşümün eşiğinde olduklarının da farkındalar. Bu bağlamda yerleşik yaşama doğru dönüşümlerini, zaman içerisinde nasıl gerçekleştirecekleri, onları bekleyen muhtemel sorunlar ve onların beklentileri bu tezin konusuna temel teşkil etmektedir. Çalışmanın, homojen bir araştırma olması tercihi ile konar-göçer yaşam kültürü aynı koldan gelen yerleşik- köy hayatına geçmiş Sarıkeçili Yörük Köylüleri ile karşılaştırılmalı olarak incelenmiş, toplanan veriler ışığı altında Bulgular ve Tartışma kısmında ayrı ayrı irdelenerek, tespitler yapılmaya çalışılmıştır.

Her iki grubun görüşmeleri Derinlemesine Görüşmeler olarak yapılmıştır. Araştırma sırasında, konar-göçer grubun, ileri yaş bireylerinin yerleştiği Karaman'da Sarıevler denilen yerleşim alanında, devletin yaptırmış olduğu evlerde yaşadığı tespit edilmiş, çalışmaya ilave edilerek bu grup ile de Derinlemesine Görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Yapılan Derinlemesine Görüşmelerde, cinsiyet (kadın-erkek) ve yaş değişkenleri esas alınarak (genç, orta yaş ve ileri yaş grup) 18 kişi konar-göçer, 18 kişi yerleşik-köy grubu dahilinde 36 kişi ile Sarıevler'de 4 kişi ile toplam 40 kişi üzerinden araştırma gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde, sorun/sorunsal belirlenmiş buradan bakışla kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Araştırmanın gerekçesi, önemi ve hipotezleri bu bölümde yer almaktadır.

Araştırmanın ikinci bölümünde, araştırmanın örnekleme hakkında verilen bilginin yanı sıra görüşmeleri planlanan gruplar ile görüşülen gruplar tablolarla gösterilmiştir. Ayrıca görüşmeler yapılan gruplar hakkında genel bilgiler bu bölümde sunulmuştur. Veri toplama yöntemi ve bu yöntem hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın işlemi içerisinde ise veri toplama, veri analizi, karşılaşılan zorluklar hakkında bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın üçüncü kısmında elde edilen bulgular, katılımcıların orjinal cümleleri eşliğinde irdelenmeye çalışılmıştır. Yerleşik-köy yaşamı ile karşılaştırılarak yapılan çalışmada sonuç kısmında bulgular karşılaştırılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise hipotezler ve araştırma soruları göz önünde bulundurularak sonuçlara ulaşılmış ve öneriler sunulmuştur. Devletin, konar-göçer iskanı konusunda öteden beri ağır-aksak işleyişinden kaynaklanan bir dizi sorunların varlığı tespit edilmiştir. Sarıkeçili Yörüklerinin bugüne sarkan şekilsel yaşam koşullarını, modern dünyada yerlerini almak ve günümüz imkanlarından faydalanmak adına, kısa ve orta vadede yerleşik yaşama doğru tasfiye edeceği saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Toplumsal Değişim, Toplumsal Evrim, Konar-göçer Yaşam, Yerleşik-Köy yaşamı, Yörük, Sarıkeçililer.

ABSTRACT

While efforts are for diversification of the modern lives by means of various technologies in the rapidly changing and transforming world today, the fact that nomad life, one of the oldest life styles throughout the human history, still exists and study of this fact constitute the starting point of this thesis. Today, life conditions change into more modern life styles and are formulized, giving no heed to the nomad way of life. The latest representatives of the nomad life, presumed to eventually turn to the permanent settlement, albeit late, are SarikeçiliYoruks that make their living by stockbreeding in Mersin in the winter and Konya in the summer and do not/cannot change this way of life. While these latest representatives of the nomad life state they have seriously difficulty by their life style not recognized in the modern life, they are also quite aware to be in the threshold of an inevitable transformation. In this context, how they will experience their own social transformation in future, possible potential problems they will encounter as well as their expectations all constitute the subject of this thesis. As the study is preferred to be a homogenous research, the nomad life culture is examined comparatively with SarikeçiliYoruk Villagers of the same branch that have turned to a settled-village life; and they are, in the light of the data gathered, scrutinized separately in the sections Findings and Discussion to draw conclusions.

Interviews with both groups were conducted in form of In-depth Interviews. It has been determined in the research that the elder individuals of the nomad group live in the houses built by the government in a settlement called Sarievler in Karaman and the In-depth Interviews with this group have also been included in the study.

In the In-Depth Interviews conducted, the variables of sex (female-male) and age (young, middle-aged and elder groups) were taken as basis and the research was conducted via 40 persons, consisting of 18 nomads, 18 settled-villagers and 4 persons in Sarievler.

In the first part of this study, the problem/problematic was determined and a conceptual frame was formed from that perspective. Reason, importance and hypotheses of the study are given in this part.

The second part of the study gives information about the sampling of the research as well as the tables indicating the interviews scheduled to be conducted and the groups already interviewed. Furthermore, general information about the groups interviewed is also given in this part. Data gathering method and detailed information about this method are also given. In the research itself, information is given about data gathering, data analysis and difficulties encountered.

In the third part of the study, efforts are made to scrutinize the findings obtained as accompanied by the original statements of the participants. In the study conducted by comparison with the settled-village life, the findings are compared in the section Conclusion for evaluation.

In the last part of the study, conclusions are reached and proposals are made by taking into consideration the hypotheses and questions of the study. Existence of several problems has been found out arising from the very slow operation of the state in the matter of nomad settlement for a long time. It has been determined that SarikeçiliYoruks will leave their still existing economic and formal living conditions for a life of permanent settlement in the short and long term with a view to taking their place in the modern world and benefit from the current facilities.

Key words: Social Change, Social Evolution, Nomad Life, Settled-Village life, Yoruk, Sarikeçili people.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
<u>BÖLÜM 1: GİRİŞ</u>	1
1.1 Tezin Ele Aldığı Sorun/Sorunsal	1
1.2 Kuramsal Çerçevenin Oluşturulması	5
i. Kavram ve Terimler	53
ii. Kısa Literatür Bilgisi	62
1.3 Araştırmanın Gerekçesi ve Amacı	67
1.3.1 Tezin Konusu	70
1.4 Araştırmanın Hipotezleri ve Diğer Araştırma Soruları	72
Araştırmanın Hipotezleri	72
Diğer Araştırma Soruları/Konuları	73
1.5 Araştırmanın Önemi	74
<u>BÖLÜM 2: YÖNTEM</u>	79
2.1 Araştırma Evreni ve Örneklem	79
2.2 Veri Toplama Yöntemleri	90
2.2.a Derinlemesine Görüşmeler	91
2.3 İşlem	93
2.3.a Veri Toplama	94
2.3.b Veri Analizi	96
2.3.c Uygulamada Karşılaşılan Güçlükler ve Etik Sorunlar	97

BÖLÜM 3: BULGULAR VE TARTIŞMA	98
KONAR-GÖÇERLER	100
1. “Konar-göçerlik” kavramı ve bu yaşamın kolaylıkları ve zorlukları hakkındaki görüşler	100
2. Konaklama ve göç süreçlerinde yaşananlar hakkındaki görüşler	103
3. Konar-göçerlerin, Yerleşik yaşam ifadesinden ne anladıkları ve yerleşik yaşama geçmek hakkındaki görüşler	106
4. Bugün itibariyle yerleşik yaşama geç(e)memiş olmaları ve yerleşik yaşama geçildiği zaman neler yaşanılacağı hakkındaki görüşler	109
5. Konar-göçerlerin bir günlerini nasıl yaşadıklarının tespiti	113
6. Konar- göçerlerin, geleneklerine ait (bayramlar, düğünler, cenazeler, komşuluk ve akrabalık ilişkileri) bilgilerin tespiti	119
7. Konar-göçerlerin eğitimlerine ait bilginin tespiti ve eğitim hakkındaki görüşleri	125
8. Konar-göçerlerin, genel ve özel ihtiyaçlarını (ilaç, gıda, giyecek v.b.) nasıl karşıladıklarının tespiti	126
SARIEVLER	127
1. Konar-göçer yaşamdan yerleşik yaşama geçiş sebepleri ve bu süreçlerde yaşadıklarının tespiti	127
2. Yerleşik yaşama geçtikten sonraki süreçlerde yaşadıkları neler yaşadıkları hakkındaki görüşler	129
3. Yerleşik yaşama geçtikten, konar-göçer yaşamla yerleşik yaşam arasındaki farklara ait görüşler	130
KÖY GRUBU	131
1. Yerleşik-köy yaşamına geçmiş Sarıkeçili köylülerinin köy yaşamı ve Yörük kavramı hakkındaki görüşler	131
2. Büyüklerinin yerleşik-köy yaşamına ne zaman ve nasıl geçtikleri konusundaki bilgilerin tespiti	133
3. Sarıkeçili Köylülerinin, olumlu ve olumsuz yanları yönleriyle konar-göçerlik ile köy yaşamı hakkındaki görüşleri	136

4. Sarıkeçili köylülerin, bir günlerini nasıl yaşadıkları ve köyleri hakkında kısa bilgiler	137
5. Sarıkeçili köylülerin, geleneklerine ait bilgilerin tespiti (Düğün, cenaze, bayramlar, komşuluk ve akrabalık ilişkileri)	142
6. Sarıkeçili köylülerin, eğitim durumlarına ait bilgiler ve eğitim konusundaki görüşleri	147
7. Sarıkeçili köylülerin, ihtiyaçlarını (giyecek, gıda, ilaç v.b.) nasıl karşıladıkları hakkındaki bilgiler	148
<u>BÖLÜM 4: SONUÇ VE ÖNERİLER</u>	151
KAYNAKLAR	186
<u>EKLER</u>	191
EK-1 Zamanlama Çizelgesi ve İş Planı	191
EK-2 Derinlemesine Görüşmelerin ve Görüşülenlerin Listesi	192
EK-3 Görüşülen Kişiler Hakkındaki Kısa Bilgiler	193
EK-4 Konar- Göçer Grup için Derinlemesine Görüşmeler için Görüşme Çerçevesi	198
EK-5 Köy Grubu için Derinlemesine Görüşmeler için Görüşme Çerçevesi	200
EK-6 Derinlemesine Görüşmeleri Kütük Geliştirme Formu	201
EK-7 Fotoğraflar	204
Konar-göçerler	204
Köy Grubu	215
Yörük Müzesi	230
ÖZGEÇMİŞ	241

TABLULAR

Tablo 1	Derinlemesine Görüşmeler: Görüşme Yapılmak Üzere Planlanan Gruplar (Konar-göçer grup için)	81
Tablo 1/A	Derinlemesine Görüşmeler: Görüşme Yapılmak Üzere Planlanan Gruplar (Köy grubu için)	81
Tablo 2	Derinlemesine Görüşmeler: Görüşme Yapılan Gruplar (Konar-göçer grup için)	82
Tablo 2/A	Derinlemesine Görüşmeler: Görüşme Yapılan Gruplar (Köy grubu için)	83

EKLER BÖLÜMÜNDE VERİLEN TABLULAR

EK-1 Tablo 3	Zamanlama Çizelgesi ve İş Planı	191
EK-2 Tablo 4	Derinlemesine Görüşmelerin ve Görüşülenlerin Listesi	192
EK-3 Tablo 5	Görüşülen Kişiler Hakkındaki Kısa Bilgiler	193

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Tezin Ele Aldığı Sorun /Sorunsal

Bu çalışma, günümüz Anadolu coğrafyasında varlığını sürdüren konar-göçer yaşamın incelenmesi temel ekseninde oluşturulmuştur. Bugün itibariyle Anadolu'da Konya ve Mersin il sınırları içinde, hayvancılık yaparak yaşamlarını idame ettirmeye çalışan son konar-göçerler olarak bilinen topluluk Sarıkeçili Yörükleridir. Konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinin yerleşik yaşama geçmediklerinin tespit edilmesiyle birlikte; günümüze kadar uzayan bu sürecin nedenlerinin araştırılması, tezin gerekçesi olarak belirlenmiştir. Buradan hareketle konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerin kısa vadede yerleşik yaşama dönüşümlerinin gerçekleşmiş olacağını öngören bu çalışmada; yerleşik yaşama geçişlerindeki değişim sürecinde yaşayabilecekleri olası sorunlara dikkati çekmek amaçlı çalışma planlanmıştır. Bu geçiş döneminde yaşayabilecekleri olası faktörlerin tespit edilmesi ve anlaşılabilmesi adına (köy yaşamında) yerleşik yaşama geçmiş olan eski konar-göçerler ile karşılaştırmalı araştırması yapılmış ve her iki grup ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çeşitli dinamiklerden güç alarak oluşan toplumsal değişimlerin, sosyal yapı içinde etkilediği her bir alanın aynı derecede etkilenmesi beklenemez. Zira her sistemin kendi doğal yapısından kaynaklı özgün bir modeli vardır. Ancak toplumsal değişimlerin evrimi sürecinde geline son nokta olarak günümüz, teknoloji ağırlıklı dünyası içinde, en eski yaşam kültürlerinden birisi olan konar-göçer yaşam ile yaşamanın da bugünkü toplumsal gerçekliğe uygun düşmediği düşünülmektedir. Günümüz dünyası, küresel anlamda hızlı değişimlerin yaşandığı zamanlar içinde

bulunmakta ve Türkiye'de küresel dünyanın bir parçası olarak bu hızlı değişimlerden etkilenmektedir. Özellikle Cumhuriyet dönemi ile birlikte, kentleşme, nüfus artışı, tarımda makineleşme, kullanılan yeni teknikler (yeni kitle iletişim ve ulaşım araçları) sanayileşme, şehir ve köy (kırsal alan) arasındaki mobilite, eğitim düzeyinin artarak yaygınlaşması (Özer, 2003, s. 178) primitif bir yaşam şekli olan konar-göçer yaşamı da etkilemiştir. Bu süreçte konar-göçer yaşam yapısal olarak değişime uğramış, tarihsel süreç içinde yerini yerleşik-köy yaşamı temeline bırakmıştır. Günümüzde ise yerleşik yaşam biçimleri temel alınarak daha karmaşık ve katmanlı toplumsal yapılara doğru devam edip gitmekte olan bir dönüşüm söz konusudur. Bugün için üst-limit çizgisinde, mega kentler, metropoller, kentsel dönüşümler vb. isimler altında teknolojik imkanların sunduğu, gelişmiş yerleşik yaşam biçimleri mevcuttur. Modern dünya, sürekli gelişen teknoloji ile insanların, toplumların faydasına olduğu bilinen her türlü gelişimi, değişimi, onların bütün yaşam dünyalarını kapsayıcı bir şekilde içinde barındırmaktadır. Durmaksızın gelişen teknolojiden toplumsal yaşamlar etkilenerek değişmektedir. Özellikle Sanayi Devrimi olarak bilinen dönemle birlikte geleneksel yaşam kültürleri köklü bir değişime uğrayarak, yeni toplumsal yapılar ortaya çıkartmıştır. Bugün gelinen noktada insanlık, uzay çağı, bilgi çağı, tüketim çağı adı altında ileri düzey bir yaşam sürdürmektedir. Öte yandan primitif bir yaşam biçimi olarak konar-göçer yaşamın, bugünkü ileri teknolojik zaman içinde varlığını sürdürmekte olduğu gözlenmiştir. Hayvancılıkla geçim temeli üzerine yapılan konar-göçer yaşamın, modern dünyada dönüşerek alt-limit çizgisinde kırsal bir yerleşik yaşam kültürü (köy) içinde yapılanmış olması beklenmektedir.

Bu noktada eski bir yaşam kültürünün bugünün teknoloji ağırlıklı dünyasında nasıl yer bulduğu ise toplumsal bir sorunun işareti olduğunu düşündürmektedir. "20. yüzyılın son çeyreğinde dünya ulusları "atom" ve "kompüter çağına" girerken gelişmekte olan Türkiye'de hala, geleneksel toplum yapı birimlerinin (konar-göçer yaşam) varlığı ilginç. Kuşkusuz bu büyük bir çelişkidir. Bir çok toplumsal sorunu

içinde barındıran ve çözülmesi gereken bir çelişki... Bu anlamda konu bir çok yönü ile problematiktir. Bilimsel bir bakış, toplumsal bir olgu olan konuyu anlaşılır kılacağı gibi, çözümüne de katkı sağlayacaktır" (Özer, 2003, s. 18). Buradan hareketle eski bir yaşam kültürü olan konar-göçer yaşamın modern dünya içersinde nasıl yer bulabildiğinin araştırılması tezin sorunsalı olarak belirlenmiştir. Bu noktada çalışma sorunsalının çerçevelediği alan şu şekilde ifade edilebilir. Öncelikle toplumsal yaşamlar adına, sürekli değişen ya da gelişen şartların etkisi altında, sürekli değişen ve dönüşen yaşam biçimleri vardır, anlayışı çalışmaya temel olmaktadır. Bu bağlamda bugünkü küresel dünyanın etkin bir parçası olarak; Türkiye'de, Anadolu coğrafyası içinde gelişen hızlı değişimler sonucunda; bir dönem yaygın yaşam biçimi olan tam konar-göçerliğin, yaşam alanının kısıtlanarak giderek kaybolduğu ve zaman içinde değişme uğrayarak farklı yaşam biçimlerine dönüştüğü düşünülmektedir. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile başlayan süreçle birlikte, gelişmişlik adına planlanan, Kalkınma Projeleri son yıllarda hızlanarak devam edip gitmektedir. Öte yandan, geniş orman arazileri, müsait göç yolları, elverişli ovalar, boş arazi ve otlaklar, konar-göçer yaşamın devamlılığı adına gerekli olan uygun yaşam alanlardır. Bu alanlar kısıtlandığı zaman konar-göçer yaşamın, yaşama alanı yok olmakta ve konar-göçerlik bu noktada değişime uğrayarak başka bir yapılanmada biçimlenebilmektedir. Örneğin; Yerleşik-köy yaşamı içinde yapılan yarı-göçerlik gibi. Bugün itibariyle bu alanlar Anadolu'da giderek artan nüfusla birlikte, devlet ve özel mülkiyetler tarafından sahiplenilmiştir. Devlet tarafından, ormanlaştırma kapsamında ormanlık araziler sıkı koruma altına alınmakta ve etrafı tel örgüler ile çevrilmekte, gelişen ulaşım ve iletişim teknolojileri sayesinde yapılan yollar (otoyol), demiryolu, hava limanları vb. kamusal alanlar gittikçe genişlemektedir. Diğer taraftan ise artan nüfus oranında çoğalan ekili arsalar, araziler ile özel mülkiyet alanları yaygınlaşmaktadır. Konar-göçerliğin yaşam alanları gittikçe kısıtlanmakta dolayısıyla konar-göçer yaşamın devamlılığı bu

anlamda mümkün görünmemektedir. Nitekim özellikle Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu ile birlikte hızlanan köklü değişimler konar-göçerliği de etkilemiş ve yerini başta köy yaşamı olmak üzere kasaba ve kent yaşamına pay ederek, yapısal anlamda çözülmesine neden olmuştur. Ancak son bir grup olarak kalan konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinin tespiti ile tam konar-göçer yaşamın devamlılığı adına günümüzde uygun bir ortamın kalmamış olduğu düşüncesiyle; nasıl ya da hangi dinamiklerin etkisi ile konar-göçer yaşama devam edebildiklerinin araştırılması çalışma sorunsalının çerçevelendirildiği alan olarak belirlenmiştir. Kısaca; bugün için yaşam alanı kaybolan bir yaşam biçiminin, rağmen yaşayabilmesinin anlaşılabilirliği çalışmanın sorunsalı olarak belirlenmiştir.

Anadolu coğrafyası içerisinde konar-göçer yaşamın bugün için sürüyor olması ve bu durumun incelenmesinin gerekçesi ile konar-göçer yaşam, çalışmanın konusu olarak belirlenmiş bu bağlamda toplumsal bir sorunun varlığına dikkati çekilmesi de amaç edinilmiştir. Aynı zamanda çalışma, eski bir yaşam kültürünün modern dünyada yerleşik bir yaşam içinde dönüşümünü tamamlayamamış olarak yer almasında rol oynayan başlıca etkenlere de vurgu yapacaktır.

1.2 Kuramsal Çerçevenin Oluşturulması

Çalışma, dört temel bakış üzerinden şekillendirilmiştir. Birinci aşamada; "toplumsal değişimlerin" evrimsel modeli üzerinden, ikinci aşamada "modernizm" konusu üzerinden ve üçüncü aşamada "sosyo-kültürel" bakışla konar-göçerliğin yerleşik yaşama geçilmesinde uzayan sürecin nedenleri incelenmeye çalışılacaktır. Son aşamada ise tarihsel perspektiften Türk konar-göçerliği incelenecektir. Çalışmanın temel konusundan kopmamak gerekçesi ile yukarıda belirtilen temel noktalar, çalışma konusu paralelinde genel bir çerçeve içinde incelenecektir. Antropologlar, Evrimin (Latince evolutio, sözlük anlamı açılmak, yayılmak) zaman içinde değişim anlamına geldiğini, biyolojik olarak bir popülasyonun genetik oluşumunun kuşaklar boyunca gösterdiği değişimin, "Evrim" olduğunu ifade etmektedirler (Haviland, Mc Bride, Prins, Walrath, 2008, s.147). Toplum bilimciler de benzer bir bakış açısıyla toplumların evrimsel bir özellikte belirli aşamalardan geçerek değiştiklerini anlatmaktadırlar. Buradan hareketle toplumsal evrimin; insanlığın bilinen başlangıcından bu yana, basitten karmaşığa doğru, toplumsal yaşam çizgisinde, süreklilik içinde değişime uğraması olduğu söylenebilir. Habermas, toplumsal değişimleri evrimci bir bakışla irdeler. Habermas'a göre toplumsal evrim, aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar, kabile toplumları, geleneksel ya da devletçi örgütlenmiş toplumlar ve de modern toplumlardır (2001, s. 586). Evrimci modeller içinde ele alınabilecek bir başka görüşten birisi de Tönnies'e aittir. Tönnies'e göre toplumlar, cemaatten cemiyete doğru değişim göstermektedir. Cemaat menfaatleri, ferdi menfaatlerden daha ağır basar. Burada geleneksel yapı (törelerin ve adetlerin hakimiyeti), kolektif mülkiyet ve ferdiyet yokluğu gibi özelliklere sahip olan cemaat tipi sosyal yapıdan, cemiyet tipi sosyal yapıya geçildiğinde bütün özellikler ters-yüz olmakta yerini ferdi mülkiyet ve ferdi irade anlayışı almaktadır (Aktaran Çetintaş, 2002, s. 15). Tönnies'in evrimsel bakışında, toplumsal değişimin

temel ayırıcısının, kolektif birlik anlayışından, bireyselciliğe doğru giden belirgin bir dönüşüme (evrime) yapılan vurgu vardır.

Kongar ise kimi toplum kuramcılarının, insanlığın gelişim çizgisini izleyerek gelecekte alacakları şekli evrimci modeller içinde işlediklerini belirterek, bu kuramcılardan birinin de Spencer olduğunu ifade etmektedir. Spencer'a göre; Evrimsel bir çizgide toplumlar gittikçe karmaşıklaşarak, parçalarının fonksiyonlarında farklılaşmalar oluşmaktadır. Bu farklılaşan parçalar arasındaki karşılıklı bağımlılığın giderek artması ve bu evrim sonunda toplum, endüstriyel bir düzene doğru gitmektedir. Burada evrimin temel belirleyicisi ise endüstridir. Toplumlar geçirdikleri aşamalarda belirsiz düzeden belirli düzenlere doğru bir evrim geçirirler. Örneğin; göçebe olan vahşi bir kabile yer ve iç düzen bakımından sabit olmadığından ilişkileri karışık, düzensiz, henüz yerleşmemiştir. Böyle bir ilkel toplum ilerlemeye koyulunca büyüklüğü artar, örgütlenmeye başlayarak, göçebe olmaktan çıkar ve belirli sınırları içinde iş bölümü ile farklılaşmaya başlar. Zaman içinde farklılaşmalar, belirli bir düzen içinde çeşitlenmeye başlayarak değişim devam eder. Spencer, genel değişime paralel olarak meydana gelen endüstriyel gelişimin toplumların değişiminde en önemli etkiyi yaratacağını savunur (1896, Aktaran Kongar, 2010/a, s. 88-92). Buradan hareketle bu kuramların genel olarak ortak bir noktasına odaklanıldığında; başlangıçtan bu yana toplumların, türlü nedenlerle değişim göstererek sürekli bir aşama kaydetmeleri (evrimleşmeleri) söz konusudur. Toplumsal değişimlere, evrimsel yönden açıklık getirmeye çalışılırken "toplumsal değişimin" genel bir tanımı ile arasında benzerlikler olduğu söylenebilir.

Ginsberg, toplumsal değişmeyi, "toplumun büyüklüğünde, parçaları arasındaki kompozisyon ya da dengede ya da örgütlenme şeklinde meydana gelen değişme" olarak tanımlamaktadır. Benzer bir tanımı da Boskoff yapmaktadır. Boskoff 'a göre; "toplumsal değişme, toplumsal sistemlerin yapı ve fonksiyonlarında meydana gelen

önemli değişimlerdir" (1956,1966, Aktaran Kongar, 2010/a, s. 55) şeklinde ifade etmektedir.

Başlangıçtan bu yana bir araya gelerek insanların oluşturdukları topluluğun ya da toplumun bütünündeki parçaların, (yapıların) bir şekilden başka bir şekle geçmesi ile oluşan değişikler bütünü, toplumsal değişimler olarak ifade edilebilir. Bu değişimlere yön veren ya da bu değişimlerin oluşumuna etki eden bir takım dinamikler söz konusudur.

Toplumsal değişimin temel dinamiğinin iki temel çelişkide yattığını belirten Kongar, bu iki temel çelişki halini şu şekilde anlatmaktadır;

Vahşi doğada tek başlarına ya da sürüler halinde yaşayan ilk insanlar yiyecek bulma, barınma, kısaca yaşamlarını sürdürme mücadelesi vermektedirler.Bu noktada insan-doğa çelişkisi vardır. Bu çaba içinde insan, yarınını düşünmeye başlar. Daldan toplanılan yiyecekler biriktirilir ve bu noktada insan-insan çelişkisi başlar: Depo edilmiş malı olanlar ile olmayanlar. İnsanlar arası farklılaşma, sahip olunan mal esasına göre başlamıştır artık: Yaşamın sürdürülmesi için gerekli besin maddelerine sahip olanlar, olmayanlar üzerinde egemenlik kurar. Daha sonra üretim başlar, ilkel de olsa insan aleti yapar. Alet yapıldığı anda insan-insan çelişkisi büyür. Artık alet mülkiyeti insanlar arası farklılaşmanın en önemli kaynağı olur. Mülkiyet bireysel olursa, bireyler arası eşitsizliğin, toplumsal olursa da toplumlar arası (ya da sürüler, kabileler, klanlar) arası eşitsizliğin nedenidir (2010/a, s. 23).

Kongar, toplumsal değişimin dinamiğini; öncesinde insan-doğa çelişkisi ile başlayarak, üretim ve ilkel alet yapımı ile gittikçe büyüyerek insan-insan çelişkisi durumuna dönüştüğünü ve bu durumun ise süreç içinde insanlar arasında eşitsizliğe neden olduğunu ifade etmektedir. Geline bu noktada hem doğaya hem de diğerlerine karşı insanların, "zorunlu bir uyum yetisi" geliştirme durumunun toplumsal değişimin dinamiğini tetikleyen bir etken olduğu söylenebilir. Öte yandan Habermas, en eski toplumlarda varlıklarının devamı adına gerekli her şeyin (mal ve hizmet dağılımı ile kültürel bilginin aktarılması) bir akrabalık sistemi içersinde ve eşitlikçi bir düzende gerçekleştiğini anlatmaktadır. Bu toplumlarda,

toplumsal bütünleşme aracının evlilik olduğunu ve henüz toplumsal bütünleşme ve sistem bütünleşmesi ayrımının gerçekleşmediğini belirtmektedir (Habermas, 1987, aktaran Layder, 2010, s. 259).

Tarihsel süreç içinde toplumlar türlü aşamalardan geçmişlerdir. Doğayla mücadele ederek hayatta kalabilmek amacıyla başlayan insanlığın serüveni, insanları temel ihtiyaçları üzerinden doğadaki besinleri toplayıp tüketerek "yaşamda kalmayı öğrenmek yetisine" getirmiştir. Bunlar toplayıcı toplumlardır. Zaman içinde bir takım ilkel alet yapımı ile insanlık avcılık yapmayı öğrenmiş hayvanları hem avlamış hem de onları evcilleştirmiştir. Bu aşamadaki yaşamları ile kırdaki, "hayvanları ile birlikte göçebe yaşayabilmek yetisi" noktasına gelmişlerdir. Bozatay, insanlığın bu aşamasında zaman içinde toprağı işleyerek tarımla birlikte yerleşik yaşamın başladığını bu süreçle farklı üretim ve yaşam biçimleriyle birlikte uzun bir aşama sonrası sanayi toplumlarına ulaşıldığını belirtmektedir (2011, s. 54).

Malinowski, tüm bu yaşanan süreçlerde toplumların ihtiyaçlarına uygun düşen yasalar ve gelenekler ürettiklerini bu yasa ve geleneklere sıkı sıkıya bağlı kaldıklarını ifade etmiştir. İkel toplulukların kabile yaşamlarına yön veren bu yasalar (1998, aktaran Bozatay, 2011, s. 55) insan toplumlarını bir arada tutan önemli belirleyiciler olmuştur. Toplumların yaşadıkları değişimlere göre bu gelenek ve yasalar da biçimlenmiştir. Örneğin; göçebe tarihlerinin bir noktasında, Komançiler, bufaloların çok olduğu büyük ovaya taşınarak yeni yiyecek kaynağı sayesinde grup sayıları çoğalmış, karmaşık bir politik örgütlenme ihtiyacı ile yasalar geliştirmiştir. Böylece avlanma yeteneği politik güç ve saygınlık kazanma aracına, geleneğine dönüşmüştür (Haviland, Mc Bride, Prins, Walrath, 2008, s. 318).

Toplumların, süreç içerisinde yaşam mücadelesinin getirdiği ihtiyaçlarından doğan türlü uğraşları, onları "sürekli değişen yaşam mücadelesi döngüsüne" taşımıştır. Özellikle toprağın işlenerek, "topraktan geçim yapılabilme yetisinin" kazanımı ile

tarıma geçiş, keskin bir dönüşüm noktası olmuştur. Bu andan sonra toplumlar yerleşik yaşam dzeneni ile tanışmış kyleşme, kasabalaşma, kentleşme aşamaları ile zengin uygarlıklar ve farklı siyasi yapılanmalarla (imparatorluklar, krallıklar) daha değişik bir toplumsal dzeneye erişmişlerdir. Bu aşamadan sonra köklü bir toplumsal değişim sürecinin başlangıcı olan Sanayi Devrimi ile modern dünyaya geçiş yapan toplumlar için daha farklı bir değişim süreci başlamıştır. Layder'a göre, tarihteki toplumlar, zaman içinde içsel uzmanlaşma ve farklılaşma sonucuyla ve nüfus artışıyla birlikte giderek daha kompleks bir yapıya dönüşmüşlerdir (2010, s. 259). Toplumsal değişimlerin, başlangıçtan beri farklılaşmalardan etkilenerek geliştiği ya da bir şekilde başlayan bu farklılaşmaların toplumsal yaşamda değişimlere neden olduğu söylenebilir. Farklılaşma, toplumların yaşamsal ihtiyaçları üzerinden gelişerek çeşitlenen ve nüfuslarının çoğalmasıyla paralellik gösteren bir olgudur. Buradan hareketle toplumların değişimlerine, çeşitli etkenlerle oluşan farklılık faktörünün (farklılaşmalar) temel kazandırdığı anlaşılmaktadır.

Giddens ise, toplumsal yapıların ve insan gruplarının değişimini, özellikle sanayi devriminin yarattığı altüst edici bir dizi değişme ile başladığını belirtmektedir (2008, s. 44). "Modern dünyadaki değişim süreçleri öylesine hızlı ve yoğundur ki, bunlar önemli toplumsal sorunları ortaya çıkarırlar. Bunlar geleneksel yaşam biçimleri, ahlaki ve dinsel inançlar ile gündelik kalıplar üzerinde, yeni ve açık değerleri sunmadan, yıkıcı etkilerde bulunurlar" (Giddens, 2008, s. 48). şu halde sanayi devrimi ile başlayan toplumsal değişimlerde önceki değişimlere nazaran yıkıcı bir etkinin varlığından söz edilebilir. Sanayileşme ile toplumların, eski yaşam biçimlerine benzemeyen; öncesinde alışkın olmadıkları; onları, farklı ve yeni bir yaşam dünyasına taşıyan, başka tür bir yaşamla karşılaştıkları anlaşılmaktadır. Ve bu yaşam şeklinin değişim hızı ve yoğunluğu geleneksel yaşamın durağanlığında yaşayan insanları bir dizi sorunsalla karşı karşıya getirmiştir.

Sanayi Devriminin getirisi olan bilim ve teknolojinin hızla değişen özelliğinden Akarsu (2006), toplumların kültürel, siyasal, geleneksel yapılarının etkilediğini belirterek, bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmelere insanların birden ayak uyduramadığını ve bu durumda toplumlarda büyük sarsıntılara yol açtığını ifade etmektedir. Akarsu'ya göre; yüzyıllardır içinde yaşanan değerler dünyasının birden değişimine insanlar kolayca katlanamamaktadırlar (2006, s.7) birden alışamamaktadırlar. Geleneksel yaşamda ağır değişen (durağan) bir toplumsal yapı eğrisinden bilim ve teknolojinin gelişimi ile birlikte, hızlı değişen bir toplumsal yapı eğrisine geçiş yapılmış ancak bu yeni oluşum ya da değişimler bir dizi sorunsalı da bünyesinde taşıyarak gelmiştir. Sanayileşme ile toplumlar "farklı bir kalkınma yetisi" geliştirmişlerdir. Ancak, bilimsel ve teknolojik gelişimlerin beslediği hızlı değişimler öte yandan toplumsal yaşamın diğer yapılarını (yaşam biçimlerini, inançlarını, geleneksel yapılarını, vb.) farklı sorunlar dünyası ile tanıştırmıştır. Bu durum ise başlangıçta doğaya karşı yaşam mücadelesi için geliştirdikleri "zorunlu uyum yetisi" toplumları, bu kez bu noktada "farklı bir zorunlu uyum yetisi" geliştirme durumuna getirmiştir. Bozatay, toplumsal değişimlerde, toplumun yaşadığı hem doğal ve sosyal çevre değişimlerinden hem de teknolojik değişimlerden etkilendiğini ve toplumların bu çerçevede dönüşümlere uyum göstermek zorunda kaldıklarından bahsetmektedir (2011, s. 65). Dolayısıyla başlangıçtan bu yana toplumlar aşama aşama değişim safhaları yaşarken, sanayi devrimi ile yaşanılmaya başlayan hızlı teknolojik gelişimlerle birlikte, tüm bunlardan etkilenen köklü geleneksel yaşamın değişimi aynı hızda olamadığı noktasında, toplumsal sorunlar meydana gelmektedir. Buradan anlaşılan; başlangıçtan bu yana sürekli var olan değişimlere, teknolojinin katılması ile birlikte farklı bir değişim sürecine girilmiştir. Teknolojinin hızlı değişimi, geleneksel yaşam ile karşılaştığı noktada, bünyesi içinde bir dizi sorunsalı da beraberinde üreterek getirmektedir. Bozatay, sanayi toplumlarında üretim, yönetim, mülkiyet fonksiyonlarındaki farklılaşmalar ile oluşan milli gelir, sosyal refaha rağmen

sanayileşmenin doğurduğu psiko-sosyal hastalıklar, geleneksel yapılardaki aşınmalar gibi bir çok olumsuz sonuçlarını da beraberinde getirdiğinden bahsetmektedir (2011, s. 58). Dolayısıyla teknolojik gelişmelerle oluşan hızlı değişim ile bu değişimlerden zorlanan geleneksel yapıların (gündelik yaşam kalıpları, inançlar vb.) olumsuz etkilendiği nokta arasında ters orantılı bir ilişkinin belirginliği ortaya çıkmaktadır.

Özetle; doğaya karşı, birlikte yaşam savaşına girişen insan toplulukları, zaman içinde oluşturdukları basit sistemi geliştirerek, yeni sistemlere dönüşmesine sebep olmuş ve her dönüşümde ortaya çıkan farklılaşmış yapılar bir sonrakinin inşasına temel oluşturmuştur. Yeni aletlerin yapımı, icatlar, buluşlar insanlığı daima bir adım ileriye taşımış, toplumların bir işbölümü içerisinde gruplaşarak (örgütlenerek) sistemli bir şekilde çalışmasını getirmiştir. Tüm bu gelişmeler bir arada yaşayan insan toplumlarının, ortak yaşamlarının ihtiyaçlarına göre biçimlenen gelenekler ve yasalar geliştirmelerine neden olmuştur. Bütün bu yaşananlar ise tarihsel süreçler içerisinde gerçekleşmiştir. Sanayi Devrimi ile gelinen evrimsel değişim aşamasında teknolojinin getirdiği hızlı değişimler, geleneksel toplum yapısı ile karşılaştığı noktada (ters orantılı ilişki ile) ise bir dizi yıkıcı özelliğe sahip toplumsal sorunların da doğuşuna neden olmuştur. Öte yandan bugünün modern zamanlarından geriye doğru bakıldığında ise insanlığın, doğaya karşı yaşam mücadelesiyle başlayan var olma savaşı ile bugünün durdurulamaz şekliyle gelişen teknoloji dünyasına geliş arasında kat ettiği yol şaşırtıcıdır.

Sosyolojinin kurucusu olarak bilinen İbn Haldun (1332-1406) yaşadığı dönemin toplumsal analizlerini yaparken insan toplumlarının, bedevilik (göçebelik) ve hadarilik (yerleşik) hayat safhalarını yaşamalarının tabii bir hal olduğunu belirtmiştir. Bedevilikten hadariliğe geçişin nedenini ise ekonomik temellere bağlamıştır (Uludağ, 2011, s. 323). Kongar, İbn Haldun'un çalışmalarını, evrimsel bir bakışla

yaptığını, insanoğlunun ilk durumlarının göçebelik olduğunu, bunun zamanla yerleşikliğe, kentliliğe dönüştüğünü belirtmiştir (Kongar, 2010/a, s. 67). İnsanların bir kısmı, ilk öncesinde toprağı işlemeyi öğrenerek ağaclar ve ekinler ekmiş; diğere bir kısmı da, koyun, inek, keçi, balarısı besleyerek onları türetmiş, çoğaltmış, bunlardan istifade ederek geçimlerini hayvancılık üzerinden sağlamışlardır.

Hayvancılık üzerine geçim yapmak, göçebe yaşamı zorunlu kılan bir yaşam şeklidir (Aktaran Kongar, 2010/a, s. 68). İnsanların, tabiat içinde başlayan yaşam mücadelesi zamanla şekillenmiş, bir taraftan toprağı ekerek ürünler elde etmeye başlarken, diğere bir yandan hayvancılık üzerine geçimi geliştirmiştir. Hayvanlarının yaşaması için uygun koşulları sağlamak zorunda kalan insan toplulukları konar-göçer (göçebe) yaşam şekli ile çadırlarda barınılan bir yaşam türü geliştirmişlerdir. İbn Haldun, "Bedv" sözcüğü ile göçebelik ve köylülük durumlarını bir saymış, kentliliğe geçişi de "hazar" sözcüğü ile eşleştirmiştir (Aktaran Kongar, 2010/a, s. 68). Bu hali ise zorunlu bir evrim olarak niteleyen İbn Haldun, göçebe ve köylülerin doğal bir süreç içerisinde bir araya gelerek yaşama, barınma, dış etkenlerden (coğrafi ve iklimsel şartlar) korunma gibi hayati zorunlulukları gerektiren ihtiyaçları, yardımlaşma ve dayanışmayla, beraberce karşılama çabasına geçildiğini belirtmiştir. Ne zaman ki bu ihtiyaçlardan daha fazlası üretilerek, ürünler çoğalıp ve çeşitlenmeye başladıkça bu durum onları bir yerde yerleşmeye ve zaman içinde daha geniş yaşayışlara sevk etmiştir. Dolayısıyla kentliliğin de (şehirleşmenin) evrimsel bir çizgide başlamış olduğu şeklinde yorumlamıştır (Aktaran, Kongar, 2010/a, s. 68). Toplumsal yapıların değişimi kendi doğal evrimi süreci içinde ileriye doğru katmanlaşarak (sistemler topluluğı) gelişim göstermektedir.

İbn-i Haldun'un yaşadığı dönem içinde toplumsal yaşamlar üzerine yaptığı incelemeler eşliğinde, çalışmanın konusu olan konar-göçer yaşamın, en eski ve en ilkel şekli ile yaşanan yaşam kültürlerinden birisi olarak hayvancılıkla geçim üzerine

temellenmiş bir yaşam biçimi olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle; göçebe yaşam, yerleşik bir yaşamın olmadığı yerde mevcut olan, sürekli bir hareket potansiyeli taşıyan, insan yaşamının devamlılığı adına gelişen en eski yaşam (primitif-ilkel) şekillerinden birisi şeklinde yorumlanabilir.

Göçebelik (Nomadism); Belirli bir yerde sürekli yaşamayan çeşitli dönemlerde ya da düzenli aralıklarla yer değiştiren toplulukların yaşam biçimidir (Ana Britannica, 1986, s. 573). Göçebe toplumlara örnek olarak Bedeviler gösterilebilir. Antropologlar, avcı-yiyecek toplayıcılığına ve çobanlığa (çobanılık) dayanan iki genel göçebelik türü olduğunu belirtmişlerdir (Marshall, 2005, s. 277). Avcı-toplayıcı toplumlar, yabanıl ya da evcilleştirilmemiş yiyecek kaynaklarından faydalanmaya bağlı bir geçim tarzına sahiptirler. Bu gruplar hayvanların avlanarak, balıkların tutularak, yabanıl meyve ve bitkilerin toplanarak tüketildiği bir yaşam sürdürürler. Avcı-toplayıcı toplumların pek çoğu küçük göçebe gruplarından oluşmaktadır (Marshall, 2005, s. 47).

Çobanılar, çobanılık (pastoralists, pastoralism); esas olarak hayvan sürüsü ve evcil hayvanlara dayanan, göçebe ya da yarı-göçebe bir yaşam tarzıdır. Düzenli olarak, mevsimlik değişimlere göre otlaklara giden gruplar yarı-göçebe olarak adlandırılırlar. Pastoral göçebelere, Güney Avrupa dahil olmak üzere dünyanın pek çok bölgesinde rastlanır. Bu grupların pek çoğu kendilerini yerleşik düzene geçmeye zorlayan baskılarla karşı karşıya kalmıştır (Marshall, 2005, s. 118).

Bir başka göçebelik tanımında; bir topluluğun, bir toplumsal kümenin yaşamlarını ve soylarını sürdürebilmek için belirsiz süreli aralıklarla yer değiştirme geleneği ya da alışkanlığı denilmektedir. Konar-göçer yaşam biçimi süren oba, boy, aşiret gibi genellikle kan bağına dayalı olarak oluşmuş toplumsal grupların bu yaşayışı göçebelik olarak adlandırılmaktadır (Alıntı Tarihi, 18.12.2011). (Bakınız, İnternet Kaynakları -1- s. 190).

Göçebelikte, hayvanın doğal yaşamına uyum söz konusudur. Konar-göçerlikte, iklim ve coğrafi şartlara göre kışın ovaya ılıman iklime (kışlak), yazın serin yerler olan dağlara (yaylak) çıkmak isteyen "hayvan içgüdüsüne uyum" göstermek zorunluluğu vardır (Alıntı Tarihi, 18.12.2011) (Bakınız, İnternet Kaynakları -1- s. 190). Bu yaşam biçiminde hayvancılıkla geçim üzerine bir yaşam söz konusudur. Bunun yanı sıra hayvancılıkla geçim yaparak yaşama mücadelesi veren, hayvanların beslenme ve bakımını temel alan konar-göçer yaşamın, tabiat içinde olması "doğal yaşama uyumluluk" zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Şu halde konar- göçerlikte, hayvan içgüdüsüne uyum ile doğal yaşama uyum zorunluluğunun kaçınılmaz olduğu anlaşılmaktadır. Zaman içinde insanlığın kat ettiği aşamaların getirdiği yeni oluşan toplumsal yapılar, onların göçebe yaşamlarını yerleşik yaşama doğru evrimleştirmiştir. İnsanlar göçebe bir yaşam tarzı ile doğaya karşı zaruri yaşamsal ihtiyaçlarını birlikte karşılamaya başladıktan sonraki aşamada toprağı ekip-biçmeyi öğrenerek (toprağı ehlileştirme) tarıma dayalı yerleşik düzene doğru kayan bir değişim başlamıştır. Yerleşik yaşama geçiş, toplumsal yapıda önemli değişikliklere yol açmıştır (Haviland, Mc Bride, Prins, Walrath, 2008, s.340).

İbn Haldun, toplumların yerleşik yaşama geçmeleriyle zamanla zaruri ihtiyaçlarından fazlasını elde etmeye başlayarak daha rahat yaşayışlara doğru ilerlediklerini anlatmıştır. Çeşitli icatlarla gıdaların terbiye edilmesi, yemek yapılan kapların güzelleşmesi, ipek ve atlas gibi pahalı kumaşlardan giysiler elde edilmesi, evlerin konakların yükseltilmesi, süslenmesi ile ihtişamlı binaların yapılması zamanla yerleşik yaşamı kentliliğe ve kasabalığa taşıyan özellikler olduğunu belirtmiştir (Uludağ, 2011, s.324). İbn Haldun yerleşik (hadarilik) düzen ile göçebe düzeni (bedevilik) ayıran özelliği, zaruri ihtiyaçlar üzerinden ayırmış, yerleşik düzende zaman içinde elde edilen ihtiyaç fazlası ürünlerin artmasıyla toplumların daha refah ve daha rahat yaşayışlara doğru değiştiğini anlatmıştır. Buradan bakışla konar-göçerlik zaruri yaşam ihtiyaçlarının karşılanıldığı bir yaşam biçimi olarak

kalırken, yerleşik düzene geçilmesi ile toplumların gerek ekonomik (geçimleri) gerek sosyal (toplu yaşam paylaşımları) yaşamlarının farklı bir yönde evrimleşmeye başladığından bahsetmek mümkündür. Güvenç, avcılık- toplayıcılık teknolojisinden, hayvancılık (çobanlık)-tarımcılık teknolojisine geçişin insanoğlunun görüp geçirdiği en büyük kültürel devrimlerden biri olduğunu ifade etmektedir. Güvenç'e göre; dünyanın ısınması ile buzul çağının sona ermesi, bu devrimin bütün dünyaya yayılmasını sağlamıştı ve besinin üretilmesi, yerleşik kültürün bir keşfi olmuştu. Tarımın evrimi yerleşik bir yaşam biçimini gerektirmişti. Yeni teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan artı-ürün, besin üretmeyen kentlerin ortaya çıkışına (2003, s.178) ve yerleşik yaşama geçişle birlikte daha farklı bir değişim sürecine geçilmesine neden olmuştu. Süreç içinde çeşitlenmeye başlayan yerleşik yaşam düzenleri ise (kentler, kasabalar) kırsal yaşam ile kentli yaşam ayırımını meydana getirmiştir. Kırsal yaşam içinde hayvancılık temeli üzerine yapılan konar-göçer yaşam, hayvancılığın yanı sıra tarımsal ürünlerle geçim yapmakla birlikte köylülüğe doğru değişim gösterirken; kentlilik ise daha katmanlı yapılara doğru evrimleşmeye başlamıştır.

Göçebeliğin, yerleşik medeniyete geçerken belli bir dönemi teşkil ettiğini belirten Beşikçi ise göçebe toplumsal düzenin geçici olduğunu kabul etmektedir. Beşikçi, yalnız hayvancılıkla geçim yapan bu toplulukların sosyal ve ekonomik ilişkilerini tamamen ilkel şartlar içinde gerçekleştiren, kendine yeterli ve kapalı ekonomik sisteme bağlı, geleneksel toplumlar olduğunu belirtmektedir (1992, s.46-47). Bu noktada konar-göçer yaşamın, evrimi sürecinde yerleşik yaşama doğru geçişte bir ara-geçiş dönemi olduğunu ve yerleşik-köy yaşamı şekline dönüştüğünü söylemek mümkündür. Yerleşik-köy yaşamı içinde yapılan hayvancılığın ise belli dönemler içinde (yaylacılık) tarımla birlikte yarı-göçebelik şeklinde gerçekleşmesi söz konusudur. Tarımla birlikte sabit bir yerde yerleşik düzene döndükten sonraki ilk aşamada yarı-göçebe olarak hayvancılık, yaz aylarında yaylalarda konaklayarak

yapılabilmektedir. Tam konar-göçerlik, yerleşik yaşama geçince tarıma ve toprağa bağlılık oranında bırakılmış, bir yandan yerleşik yaşama geçilirken diğer yandan yarı-göçerlik doğmuştur (Özer, 2003, s.174). "Genellikle, dağlık olan bölgede sık sık rastlanılan yaylalar ve yüksek ovalar yarı-göçebeciliğin mevsime göre değişen konaklama mahalleridir" (Erkal, 1995, s.377).

Köy yaşamı içinde tarıma dayalı faaliyetlerin gelişmesi (sınai gelişmeler) ile hayvan yemlerinin yetiştirilmeye başlanması, hayvanlar için barınakların yapılması, sulanması kısaca hayvanların yaşayabilecekleri ortamın yerleşik-düzen içinde sağlanmaya başlanması ile zaman içinde hayvancılığın, yerleşik düzen içinde tarım ağırlıklı bir şekilde yapıldığı söylenebilir. Yarı-göçer olan Brukinlerin en belirgin özelliklerinden birinin yaptıkları çiftçiliğin hayvancılığa dönük olmasıdır. Yani bunlar, geniş arazilerde modern tarım alanları oluşturmaktan ziyade buğday, arpa, yonca, yulaf gibi bitkiler ekip biçerek kendilerinin ve hayvanlarının kışlık besilerini oluşturmaktadırlar. Yalnız son yıllarda sulama sistemlerindeki gelişmeler, modern tarım araçları ve yeni gübreleme sistemleri aşiret mensuplarını ticaret ve pazar için ağırlı olarak tarım yapmaya yöneltmiş şeker pancarı, fasulye gibi maddelerin ekimi artmıştır (Özer, 2003, s. 97). Öte yandan, teknolojik gelişmeler ile sistematik tarım tekniğinin yaygınlaşması, göçebeliği çağdaş yaşamla bağdaşmaz sayan hükümetlerin izlediği politikalar ile ekonomik ve siyasal nedenler göçebeliğin 20. yüzyılda bütün dünyada azalmasına yol açmıştır (Ana Britannica, 1986, s. 573). Günümüz modern dünyasının toplumsal yaşam biçimleri, modern zamanlar öncesine (sanayi devrimi öncesi) göre daha keskin dönüşümlere uğramıştır. Kıray'a göre on bin yıl kadar bir süre, insanlık tarihinde temelde yerleşim düzeni değişmemiştir. Sonraki değişim son derece hızlı ve temeldir ve başka türlü bir değişmedir. Sanayi toplumuna geçişle başlayan yeni yerleşim ve şehirleşme, daha önceki yerleşimlere nazaran yapı ve yerleşme düzeni bakımından kıyas götürmeyecek bir şekilde değişmiştir (Kıray, 2006, s. 264). Bu bağlamda toplumsal

değişim, ivmesini arttırmış, konar-göçer yaşam biçimi bu hızlı değişimden etkilenecek dönüşüme uğramıştır. Buradan bakışla primitif bir yaşam biçimi olan konar-göçer yaşam kültürünün modern yaşama ait bir yaşam şekli olmadığını, dönüşümünün; yerleşik-köy yaşamı içinde (yarı-göçerlik) şekillenmiş olduğunu söylemek mümkündür. Son yıllarda çeşitli sebeplerden etkilenecek tamamen nitelik değiştiren konar-göçer yaşamın tarihe karışmış (Kandiyoti, 2007, s. 23) olduğunu ya da eskiden hakim bir yaşama biçimi iken gün geçtikçe şartların iyileşmesiyle bırakılarak, günümüzde tamamen terk edilmiş (Özer, 2003, s. 85) olduğunu belirten söylemler bulunmaktadır. Konar-göçer yaşamın çözülmesinde toplumsal değişimler adına yerleşik yaşama geçmenin ve modernleşmenin önemli etkisi olduğu anlaşılmaktadır (Özer, 2003, s. 173). Ancak Anadolu coğrafyasında konar-göçer yaşamın az da olsa varlığını halen sürdürüyor olmasının tespiti, konuyu "Modernizm"i irdeleme noktasına getirmektedir. Buradan hareketle gelinen noktada, genel bir çerçevede içinde Modernizmi ve bu bağlamda Modernleşmenin (konar-göçerlik ana konusu paralelinde) incelenmesine çalışılacaktır.

Kongar, Modern kelimesinin, eski Latince'deki "hemen şimdi" anlamına gelen "Modo" dan türetilmiş olan "Modernus" kelimesinden alındığını söylemektedir. Dolayısıyla Modern Toplum ifadesinin "günümüzdeki toplum" anlamına geldiğini belirten Kongar, Modernleşmenin, eski zamanların toplum tipinden günümüzdeki toplum tipine doğru bir değişim olduğunu belirtmektedir. Bu değişimin ölçütünün ise evrensel düzeyde ve tekrarlanmayarak giderek artan bir özelliğe sahip olduğunu ifade eden Kongar'a göre bu değişimin ölçütü Teknolojidir (Kongar, 2010/a, s.228). İki yüzyıl öncesine kadar tarihin bütününde egemen olan toplum türlerini ortadan kaldıranın ne olduğu sorusunun tek cevabını, Giddens, "Sanayileşme" olarak vermektedir. Sanayileşmeyi, cansız güç kaynaklarının (buhar ya da elektrik gibi) kullanımına dayalı makineleşmiş üretimin ortaya çıkışına bağlayan Giddens, sanayi

toplumlarını "Modern" ya da "Gelişmiş" toplumlar olarak da adlandırıldığını ifade etmektedir. Giddens, sanayi devriminden önceki toplum türlerinin ilkinin avcı ve toplayıcıların oluşturduğunu sonrasında süreç içinde kır ve tarım toplumlarının geliştiğini ve son olarak sanayileşmemiş uygarlıklar ya da geleneksel devletler olarak belirtmiştir (2008, s. 68-73). Buradan bakışla konar-göçer yaşam biçimini, kır ve tarım toplumları içinde görmek mümkündür. Modern toplumun yaşam biçimine yapısal olarak uymayan konar-göçerlik, bu nedenle modern-öncesi toplumsal yaşam içinde yer almıştır. Değişen ve gelişen koşulların etkisi ile konar-göçerlik, yarı-göçerliğe, oradan da tamamen yerleşik (köy) yaşama geçmekte iken köyden de kente doğru bir dönüşüm devam etmektedir (Özer, 2003, s. 176). " Modern ekonomi uzmanları, "hayvancılık" denilince, hiç olmazsa yerleşik yaşam içinde "yarı-göçebelik" (semi-nomadism) şeklinde bir hayat tarzının şart olduğuna inanmaktadırlar" (Uluocak, 2005, s.104).

Sanayi Devrimi olarak adlandırılan büyük toplumsal değişimin, eskisinden farklı bir değişim modelini bünyesinde taşıdığı ve bu yeni oluşan değişimin farklı özelliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Sanayi Devrimini, başka türlü bir toplumsal değişimin temeli olduğunu belirten Kıray (2006) bu değişimi, "Büyük Transformasyon", "Büyük Temel Yapısal Değişme" olarak ifade etmektedir. Bu yapısal değişimi kendi iç dinamiği ile gerçekleştiren tek toplumun İngiltere olduğunu belirtmektedir. Batı'daki tarımsal faaliyetlerden elde edilen artı-ürünün, giderek Doğu'dan ve Güney'den getirilen lüks madde ticaretiyle, asillerin ve köylülerin ellerinden ticaret yapan tüccarların eline intikal etmesiyle başlayan sürecin büyük yapısal değişimi başlatan etken olduğunu belirten Kıray'a göre; Batı'nın yepyeni bir yoğunlukla görülmemiş ölçüde ticarete yönelmesinin çok açık ve belirgin sebebi, tarımda başarılan artı-ürün artışıdır. Kıray, bu yapısal değişimin oluşumunu şu şekilde anlatmaktadır. Lordlar ve serfler (toprağa bağlı köylüler) artı-ürünü paylaştıklarında, ellerine geçen servet ile lüks madde talebi ortaya çıkmıştır. Lüks madde talebi ile yapılmaya başlayan ithalat

serfler ile lordların ilişkisini çözüp pazara dönük tarıma geçişi sağlarken aynı zamanda büyük bir nüfus artışıyla şehirleşmeye ve şehirdeki üretim tarzının da değişimine neden olmuştur. Temelde artı-ürünün belirgin artışıyla başlayan ticaret ile lord-serf ilişkisi çözülmüş, hür köylüler, şehirliler ve tüccarların egemenliği ortaya çıkmıştır. Giderek Doğu'dan ve Güney'den talep edilen ithal malları, (ipek, şarap, baharat vb.) lüks maddelerden artan ve şehirleşen nüfusa artık yetmeyen tarımsal gıda ürünlerine dönüşerek lüks maddelerin yerini buğday, bakla gibi ürünler almaya başlamıştır. Hızla çoğalan ve şehirleşmeye başlayan nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması noktasına gelinmiştir. Ticarete yöneliş ile başlayan değişim Batı'da çok yönlü bir iç dinamik yaratmıştır. Ticaret örgütlerinin gelişmesi, paranın standartlaşması, ölçülerin standartlaşması, yolların kontrolü, ticaret yollarının kesiştiği noktalarda şehirlerin gelişmesi, tüccarların örgüt ve istikrarlı hükümet istemeleri gibi benzeri gelişimler ortaya çıkmıştır. İlk olarak İngiltere'de tarımsal-olmayan-üretimin düzenlenmesi ile dokumada hammaddenin, yünün ticareti ayarlanarak önce atölyeler, sonra da fabrika türü üretime geçilmiştir. Bu durum ise artık yepyeni sınıflar ve örgütlenmeler doğurmuştur (Kıray, 2006, s. 203-204).

Bu süreçler içinde konar-göçer yaşam kültürünün konumunun sanayileşme öncesi, (modern yaşam dışı) kır ve tarım toplumları içinde yer aldığı daha önceki bölümlerde ifade edilmiştir. Bu noktada modern yaşamın dışında belirlenmesinin mümkün olabildiği düşünülen temel gerekçeleri sunulacaktır.

Konar-göçer yaşam, hayvancılıkla geçim temeli üzerinde, tamamen hayvanların doğal yaşam güdüsüne bağlıdır. Hayvanların doyurulabilecek otlakların aranması sebebiyle yazları serin, kışları sıcak bölgeler arasındaki gidiş gelişler konar-göçer süren bir yaşamı getirmiştir (Özer, 2003, s. 26). Dolayısıyla konar-göçer yaşam; tabiat şatları altında, tabiat koşullarına uyumlu bir yaşamı zorunlu kılmaktadır. Öte yandan sanayileşme (makineleşmiş üretim, teknoloji) denilen süreçte ise tabiat

koşullarını tamamen kendi lehine çevirmek durumu söz konusudur. Teknoloji, eski Yunanca, "tekhne" sözcüğünden gelen; "bir şey ortaya koymak, yaratmak" anlamına gelmektedir. Burada söz konusu olan şey, insanın doğada olmayan bir şeyi katması, yaratmasıdır. Zaman içinde, akıl ile insan doğaya egemen olmuş, onu değiştirmeyi başarmıştır (Akarsu, 2006, s.17). Bu noktada konar-göçer yaşamın, tabiat içinde bir yaşam iken teknolojinin gelişmesi, makineleşen üretim ve şartların değişimi (iyileşmesi) ile kırsal bir alanda, yerleşik-köy yaşamında, makineleşmiş bir tarımsal faaliyet ile birlikte yapılan hayvancılık şeklinde; modern yaşam içinde en azından, yarı-göçer bir şekilde yapılmış olması düşünülmektedir. Öte yandan Güvenç; modern (çağdaş) uygarlıkla, ikelliği ayıran en belirgin ölçütlerin; yazı, matematik, hukuk, madencilik, gemicilik, ticaret, para, pazar ekonomisi, örgün eğitim, iş bölümü, doğal çevreden fazlasıyla yaralanma, yeni enerji kaynakları, kentleşmenin olduğunu ve bunun tarım devrimi ile (yerleşik yaşama geçiş) başladığını ve zamanla bütün dünyaya yayılmış olduğunu (2003, s.178) geniş bir yelpaze içinde belirtmiştir. Modern uygarlık içinde hızla değişen ve gelişen koşullar içinde konar-göçer yapı (aşiretçi yapı) her gün biraz daha çözülmektedir. Bu süreç; nüfusun hızlı artışı, sanayileşme-kentleşme, tarımda makineleşme ile birlikte yeni tekniklerin kullanılması, gelişen ve yerleşen kitle iletişim araçları ve yeni kurulan alt-yapı tesisleri karşısında, yakın bir gelecekte tamamlanarak konar-göçer (aşiretçi) ve gelenekçi yapıyı tamamen parçalayacaktır (Özer, 2003, s. 21).

17. ve 18. yüzyıllar arasında İngiltere'de başladığı bilinen ve 19. yüzyılda baştan başa Batı Avrupa'ya ve Amerika Birleşik Devletlerine yayılan sanayi devrimi (Giddens, 2009, s.15) tüm geleneksel toplum yaşam türlerini alt-üst ederek köklü bir toplumsal değişim sürecini de tetiklemiştir. Yeni enerji kaynaklarıyla (buhar) makineli (fabrika) üretime geçişle birlikte başlayan bir dizi teknik yenilik hızla toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel yapılarda etkisini göstermiştir. Bu süreçle birlikte "Geleneksel" diye adlandırılanlar eskiyi, "Modern" olarak adlandırılanlar ise yeniye

ait olan her şeyi temsil etmiştir. Bu zamandan sonra her şey yenilik olarak kabul edilmiş, bu yeniliklere göre toplumsal yaşam biçimlenmiş ve geleneksel yaşamdan uzaklaşmıştır. Günümüzde de bu yenilikler son şekli ile hızla devam edip gitmektedir. Buradan bakışla şehirleşme, nüfus artışı, üretim teknolojilerinde ve tüketim alışkanlıklarında ortaya çıkan değişimler, "konar-göçer yaşam tarzının" gittikçe cazibesini kaybetmesine neden olmakta (Uluocak, 2005, s. 115) ve modern yaşamın gereği olarak yapısal değişime uğramaktadır. Kırsal kesimden kentlere doğru sürekli devam eden bir göçün varlığı ise kırsal alandaki nüfusu olumsuz etkilemektedir.

Giddens'a (2008) göre; modern toplumların en belirgin özellikleri şu şekildedir; geleneksel uygarlıkların en gelişmişlerinde bile, teknolojik gelişmelerin küçük bir azınlık dışında insanların büyük bir bölümü toprak üzerinde çalışırlardı. Buna karşın bugünkü sanayi toplumlarının temel özelliği çalışan nüfusun büyük bir bölümünün kırsal tarım alanları yerine fabrikalar, ofisler ya da dükkanlarda çalışıyor olmalarıdır. İnsanların yüzde 90'dan fazlası, var olan işlerin büyük bölümünün yer aldığı ve yeni iş olanaklarının yaratıldığı kasaba ve kentlerde yaşamaktadır (2008, s.74-75). Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş dönemlerinde (1923-1950) nüfusun % 80'den fazlası köylerde yaşamaktaydı. Köy ve köy-altı toplulukların, cemaatlerin, aşiretlerin (konar-göçerlerin), sülalelerin, Cumhuriyet ile kurulan ulus-devletin tasavvur ettiği modern topluma doğru bir yönelme ve bir değişme başlamıştır. Bu değişmeler, 1946'dan sonra iç ve dış dinamiklerin bileşimi ile başlayacak olan büyük toplumsal dönüşümün başlangıç aşamalarıdır. Bu dönemlerde yapılan çalışmaların tespitinde ise; 1930'larda hem ithali hem de yerli ölçekte üretimi yaygınlaşan demir pulluk kullanımı, yavaşça köylere girmekte, ilkel karasabanla yapılan tarımla yarışır duruma gelmiştir. Ancak köyün var olan toplumsal yapısını değiştirecek ve kentsel etkileri tetikleyecek toplumsal gelişme veya kalkınma gerçekleşecek düzeyde

görünmemektedir (Akşit ve Ark. 1998). Bu dönemde konar-göçerlerin (aşiretlerin) durumunu Özer (2003) şu şekilde anlatmaktadır:

Gelenekçi bir yapıdan modern toplum yapısına geçerken, toplumun gelenekçi yapısı ile modern yapısının çatışması şeklinde gelişmiştir. Çünkü gelenekçi değerler ile modern değerler ve ölçütler birbirine zıttırlar. Bu çatışmada eski gelenekçi yapı direnir, başarısı da gücü oranında olur. Ya da modernleşme ve yenileşme yapan güçlerin gücü ve örgütlülüğü karşısında sesini çıkartamaz ona uyum gösterir. Ayrıca gerekli koşullar varsa ve hazırlanmışsa, geçiş ve uyum daha hızlı ve daha rahat gerçekleşir. Nitekim Anadolu'nun çeşitli yerlerinde, bu yenileşmeye karşı çıkılmış, hatta güçleri oranında çatışmış olan tepkiler gözlenmiştir. Fakat sonuçta hepsi etkisiz hale getirilerek, Cumhuriyet ve bugünkü Misak-ı Milli sınırları perçinleştirilmiştir. Bu arada birçok aşiret reisi, şeyh ve batıdaki sermaye ile koalisyon yapan tüccar sınıfı bir çok alanda güçlerini arttırırken, bunu yapmayanlar sürülmüş, öldürülmüş veya asılmıştır. Bir anlamda dış baskılar, dinamikleri parçalamış ve kendine uygun bir tarzda biçimlendirmiştir (Özer, 2003, s.69).

Modern toplumların diğer belirgin bir özelliğini Giddens, şu şekilde belirtmektedir; modern toplumlardaki kentler, geleneksel uygarlıklardaki kentsel yerleşimlerden çok daha büyüktür ve bu kentlerde günlük yaşam içindeki karşılaşmalar, birbirlerini tanıyan insanlar yerine yabancılarla gerçekleşir (2008, s.74-75). Yani modernleşme yoğun bir kentleşmeyi gerektirmekte bu ise geleneksel yaşamda köyde yoğunlaşmış olan nüfusun, kentlere doğru akışı ile gerçekleşebilmektedir. Türkiye'de, 1939-1947 yılları arasında, köyün toplumsal yapısını değiştirecek ve kentsel etkileri tetikleyecek kalkınma sorunsalı ele alınarak, "Köy davası şehirleşmek davasıdır" söylemine ağırlık verilmiştir. Ve köyden başlayacak olan bir kalkınmanın kentleşme ile yakından ilgili olduğu, kentlere olan göçün köylerden olabileceği (Boran 1940, Aktaran Akşit ve Ark., 1998) yani kentleşen bir nüfusla birlikte sanayileşmenin gerçekleşebileceği anlayışının gelişmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda modernlik projesinin, kentleşme ve sanayi üretimi ile kalkınmanın, köyden başlayacak olan yoğun göçe bağlı olduğu söylenebilir.

"Yerliler, ait oldukları yerlere mahkum olan ve bu yerlerle sınırlandırılan insanlar, daha büyük bir dünyayla temasa geçmemiş gruplar, muhtemelen hiçbir zaman var olmadı" (Aktaran Tomlinson, 2004, s.177, Aktaran, Morley ve Robins, 1995) anlayışıyla; içinde yaşadıkları toplumsal değişimden konar-göçerler de modernleşme projesinden fazlasıyla etkilenerek yerleşik yaşama doğru (iskan politikaları) bir dönüşüme geçmişlerdir. Sanayileşme kapsamında, şehirleşme, kitle iletişim ve ulaşımın artması, tarımda organize zirai faaliyetlerin başlaması ve benzeri sebepler konar-göçerliği etkileyerek, yerleşik düzene geçmeye zorlarken yapısal olarak da konar-göçerlik değişmiştir (Çetintaş, 2002, s. 52).

Giddens'a göre; modern toplumların bir başka özelliği ise geleneksel devletlere bakarak daha gelişmiş ve daha yoğun olan siyasal düzenleridir. Geleneksel uygarlıklarda, siyasal yetkelerin (monarklar ve imparatorlar), kendilerine oldukça yeterli olan köylerde yaşayan tebaalarının büyük bölümünün yaşamları üzerindeki doğrudan etkileri çok azdı. Ulus-devlet hükümetleri, kendi sınırları içinde yaşayan herkese uygulanan yasalar düzenleyerek, siyasal kurumlar (hükümetler) aracılığıyla vatandaşlarının yaşamlarının pek çok alanında söz sahibi olurlar (2008, s.74-75). Tarihsel süreçler incelendiğinde, ulus-devlet oluşturmanın modernleşmenin ön koşulu olduğunu belirten Akçalı'ya göre, bu durum şu şekilde belirtilmektedir; Modernleşme, ekonomik, siyasal, kültürel ve toplumsal gelişmeler sonucu yeni değer, tutum, inanç ve davranış biçimlerinin toplum bireylerinin çoğunluğunca benimsenmesi olarak tanımlanabilir. Ekonomik gelişme, genel olarak endüstrileşmeye bağlı bir kentleşme süreci sonucunda, kişi başına düşen ulusal gelirin artması ve genel refah düzeyinin artması anlamındadır. Siyasal gelişme ve katılımın artması, siyasal kurumların istikrara kavuşması, demokratikleşme ve laikleşme ile olur (Gitelman, 1992, s. 221, Aktaran Akçalı, 2003, s. 224). Buradan bakışla merkezi bir ulus-devlet yönetiminde (siyasal kurumların) ekonomik

(sanayileşme) gelişme sürecinde bir kalkınma ve buna bağlı olarak değişen toplumsal yapılanma anlaşılmaktadır. "Modernleşme devam ederken bunu başka değişimlerin de izlemesi olasıdır. Siyaset dünyasında, genelde politik partiler ve bir tür seçim mekanizması ortaya çıkar ve beraberinde yönetim bürokrasisi de gelişir" (Haviland, Mc Bride, Prins, Walrath, 2008, s. 771). Bu bağlamda Cumhuriyet döneminde konar-göçerler üzerinde siyasal kurumların (ulus-devlet) etkisinin nasıl gerçekleştiği konusunda; çıkarılan iskan kanunu ile birlikte çalışmalara başlanmış, bu sırada kendiliğinden iskan olmak için başvuran aşiretlerde devlet tarafından belirlenen veya kendilerinin tercih ettikleri bölgelere yerleştirilmişlerdir (Erdal, Beşirli, 2008, s. 5). Göçer Türkmenlerin Selçuklulardan başlayarak Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi iskan uygulamalarının inceleyen Eröz'ün ise karamsar bir tablo çizdiği anlaşılmaktadır. İskan işleri için bir çok iyi niyetli kararlar alınmış ve teşkilatlar kurulmuştur. Ancak alınan kararlar ve kanunlara rağmen uygulamada başarılı olunamamıştır (Eröz, 1959, s. 138, Aktaran Beşirli, Erdal, 2007, s. 142). İskan ve yerleştirme politikaları son derece nazik olduğundan büyük düzen ve titizlikle yapıldığında başarılı sonuçlar alınabilmektedir. Gelişigüzel, ciddiyetle takip edilmemiş kararların neticesi olan sürgünler yoluyla iskan başarıya ulaşmamıştır (Barkan, 1950, s. 559, Aktaran Beşirli, Erdal, 2007, s. 142).

Eröz'e göre, Cumhuriyet döneminde siyaset kurumlarının, konar-göçerlerin iskanları konusunda beş defa teşkilat değişikliği yaptığını; kırtasiyecilikle, formalitecilikle her işin yürüyeceğini zanneden zihniyetin iş gördüğünü, bütçe çalışmalarında aşiretlerin iskanının; milli, iktisadi, içtimai politika olarak ele alınıp incelenmediği belirtilmektedir (Eröz, 1991, s. 263). Doğan'a göre, iskan politikalarının genellikle amacına ulaşamamasının nedenleri şu şekilde belirtilmektedir; coğrafi alanların iyi seçilemeyişi, göçerlerin hayat tarzlarına uygun yerlerin verilmeyişi, ziraat için verilen toprakların verimsiz oluşu, göçerleri anlayan idarecilerin olmayışı gibi nedenler

konar-göçerlerin iskanı konusunda siyaset kurumlarının başarısız olduklarının göstergeleri olarak belirtilmiştir (Beşirli, Erdal, 2007, s. 142).

Konar-göçerler (Sarıköçerler) ile yapılan görüşmelerde, 1982-1985 yılları arasında Karaman bölgesine, kırsal bir alanda tarım ve hayvancılık yaparak yerleşmek üzere devlete müracaat ettiklerini belirtmişlerdir. Ancak süreç içinde kendilerine "kentleşme projesi" kapsamında denilerek yapılan ve yirmi yıl gibi uzun bir zamanda bitirilen (2005-2006) şehir konutlarına iskan olmaları istendiğini anlatmışlardır. Bu duruma bir çok kez itiraz etmelerine rağmen hükümetlerin, bu politik çalışmadan vazgeçmediklerini ve senelerdir gelip geçen onca hükümet tarafından durumlarına yardımcı olabilmek adına hiç bir olumlu girişim yapılmadığına özellikle vurgu yapmışlardır. Süreç içinde bu konutlara yerleşen kimi konar-göçerlerin ise ciddi anlamda geçim sorunları yaşadıkları için çaresiz tekrar konar-göçerliğe geri döndüklerini belirtmişlerdir. Esasen yerleşik hayata fazlasıyla geçmek istediklerini, "konar-göçerlikle hayvancılık yapmak" döneminin çoktan bitmiş olduğunu, ancak kendilerine sahip çıkan bir hükümet olmadığı için ve bildikleri başka bir iş olmadığı için bu yaşamı zorunlu olarak sürdürmek durumunda kaldıklarını anlatmışlardır. Tüm bu verilerin ışığı altında, bu son konar-göçer grup için de, modernleşmenin ön koşullarından olan (ulus-devlet) siyaset kurumlarının önceki dönemlerdeki gibi titiz bir politika izlemedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum ise geri kalan son konar-göçer grubun iskanında, yani yerleşik bir düzene geçemeyip konar-göçerliğe devam etmelerinin kırılma noktası olduğunu düşündürmektedir. Kendi taleplerinin dikkate alınmasıyla; 1985 yılından bu yana bir kırsal alan yerleşimine (yerleşik-köy) yardım ve destek politikası izlenmiş olsa bugün için Anadolu sınırları içinde en azından yerleşik bir düzen içinde (köy) yarı-göçer bir yaşamın devam edeceği düşünülmektedir. Beşirli (2007) Erdal (2007) ve Eröz'ün de (1991) belirttiği gibi eskiden beri konar-göçer iskanının, modernleşmenin kriteri olan siyaset kurumlarınca başarısızca sevk ve idare edilmiş olduğu gelinen bu noktada da

doğrulanmaktadır. Bu bağlamda, konar-göçerliğin geç dönem dönüşümünde etken faktörün; modern dünyada en az sorunla yerleşimlerini yapması gereken "sorumlu kurum" olarak, siyaset kurumunun (hükümetlerin) başarısızca yürütülen politikaları olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle, ulus-devletin (hükümetlerin) "modernleşmek" adına yaptığı reform ve kanunların, titizlikle uygulanmayışı sonucunda; konar-göçerlerin iskanı (yerleşimleri) ve bu sebeple "geleneksel" bir yaşam kültürü üzerindeki olumsuz etkisi ve bu noktada ortaya çıkan bir "direncin" yaşanması söz konusu olmaktadır. Özer'in de (2003) ifade ettiği gibi konar-göçerlerin iskanı konusunda uygun şartlar hazırlanmış ve yaratılmış olsa geçiş en az sorunlu ve nispeten rahat olacaktır. Yapılan alan araştırmasında bu tespitin doğru olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye'de, 1923'de kurulan Cumhuriyet'le birlikte başlayan modernleşme (kalkınma/gelişmişlik) projelerinin başarılı olduğu kadar başarı gösteremediği sahalarda olduğu söylenebilir. Bu anlamda, yerleşik yaşama doğru konar-göçerliğin bugüne uzayan geç dönüşümünde baş aktör olarak siyaset kurumlarının yanlış politikalarının öne çıktığı anlaşılmaktadır. Ancak bunu tek sebep olarak görmek doğru değildir. Diğer olası sebepleri ise modernleşme projelerinin izinden giderek anlayabilmek mümkündür. Modernleşme ile ilgili tanımlarda ortaya çıkan özelliğin; evrimsel bir çizgide diğerlerine oranla ileriye gitmiş (teknoloji ile sanayileşmiş) olan bir toplumun, gerisinde kalanların, bu ileri modele göre toplumsal yapı değişimini gerçekleştirmiş olmalarıdır. Bu tanımlama ise sanayileşmesini tamamlamış, gelişmiş ülkelerin gözünden bir bakıştır. Bu bağlamda Modernleşme; sanayileşememiş ülkelerin, geleneksel üretim ve yönetim şekillerinin devam ettiği anlayışı ile; "geçmişe saplanıp kalınarak, geri ve daha aşağıda olanların geliştirilmesi gereği içinde bulunduğu" (Haviland, Mc Bride, Prins, Walrath, 2008, s. 771) anlayışını temel almaktadır. Kongar'a göre Modernleşme; Batılı toplum bilimciler tarafından, geliştirmekte olan bütün toplumların, Batı toplumlarına benzer aşamalarından

gececekleri anlayışından hareketle oluşturulmuş bir kavramdır. Böylece toplumsal değişimin özel bir görüşe göre (Batılı görüşe) ele alınan özel bir durumu (az gelişmişlerin değişmesi) söz konusu olmaktadır (2010/a, s. 227). Bir başka tanımlama ise şöyledir; "Modernleşme Kuramı, kapitalizme (sermaye ve emek merkezli sistem) "kendi başına geçemeyen" Batı dışı toplumların değişme süreçlerini açıklamak üzere, İkinci Dünya Savaşı sonrası geliştirilmiş bir "toplumsal değişme kuramı" niteliğindedir" (Özbek, 2012, s. 31). Gelişmiş kapitalist Batılı toplumları karşısında ve "onlara göre" kalkınmak, endüstrileşmek durumunda olan toplumların böyle bir kalkınmayı nasıl gerçekleştirecekleri sorusu, ekonomistlerin dışında diğer sosyal bilimciler tarafından da incelenmeye başlanmıştır.

"Ekonomik kalkınmanın kültürel ve siyasal boyutları tartışılmaya başlanmış; böylelikle ekonomik kalkınma sürecinde Batılı olmayan toplumların nasıl bir "bütünsel" değişme süreci yaşayacakları ortaya konmak istenmiştir" (Huntington-Domingues, 1985, Aktaran Özbek, 2010, s.32). Bu süreç, 1960'ların başlarından itibaren "Modernleşme Kuramı"nın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kuramın temel özellikleri esas olarak şu noktalarda toplanabilir; Modernleşme, Batılı olmayan toplumların "geleneksel toplum"dan "modern toplum"a doğru geçirmekte oldukları değişim sürecini ifade eder. Bu değişim süreci, esas olarak üç aşamalıdır: "Geleneksel toplum", "Geçiş toplumu" ve "Modern toplum" (Bendix, 1970, Aktaran Özbek, 2012, s. 32). Değişim sürecinin başlangıcında toplum "geleneksel"dir. Ancak kuramda gelenekselliğin ne olduğu değil, ne olmadığı belirtilmektedir. "Geleneksel" olan "Modern" olmayandır. Modern bir toplumun özellikleri ise, ekonomik kalkınma yani, endüstrileşmiş ve görece adil bir gelir dağılımı sağlamış olmak; insanı bağımsız bir birey olarak algılayan bir hoşgörü anlayışını temel alan kültürel çoğulculuk; düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğü temelinde kurumlaşmış temsili demokrasinin (Özbek, 2012, s. 32) teşekkül ettiği dönüşümlerdir.

Son yüzyılda "toplum" kavramında dünya düzeyinde önemli dönüşümler gerçekleşmiştir. Bu değişimlere paralel olarak ve Osmanlı/Türkiye siyasi sosyo-kültürel tarihinde de özgü olarak Türkiye'de de dönüşümler olmuş ve olmaktadır (Akşit ve Ark., 1998). Bu noktada Osmanlı Devletinin son yüzyılda yaşadığı konar-göçerlerin iskan süreci ile dönüşümleri genç Türkiye Cumhuriyeti'nin de önemli sorunlarından birisi olmuştur. Sanayileşmenin ve dolayısıyla şehirleşmenin yoğunlaştığı bu dönemde konar-göçerliğin konumu bir kazanç olmaktan ziyade yaşam tarzı itibarıyla bir kültürel doku haline gelmiştir. Bugüne kadar hayat tarzlarını değiştirmeden varlıklarını koruyan konar-göçer aşiretleri (Türkiye'nin modernleşmesi sürecinde) şehirleşme sürecinin hızlandığı 1960 yıllarından itibaren hareket edemez bir noktaya gelmiştir. Bu süreçte hem tarım arazilerinin hem de yerleşim alanlarının, aşiretlerin yüzyıllardır kullandığı yaylak ve kışlak yolları üzerinde genişlemeye başlaması Yörük-Türkmen aşiretlerinin de artık konar-göçerlikten vazgeçme durumuna geldikleri sonucunu doğurmuştur (Beşirli, Erdal, 2008, s. 10). Yaşam koşullarının modernleşme projeleri çalışmaları paralelinde değişimi, konar-göçerliği de etkileyerek hızla yerleşik olmak yolunda değiştirmiştir. Ancak (Sarıkeçili Yörükleri) son bir grup konar-göçer olarak varlığını bugüne kadar muhafaza etmek durumunda kalmıştır. Bu dönüşemeyen yaşam biçimlerinin modern ülke sınırları içinde etkin rol oynayan siyasi aktörün ağırlığının yanı sıra, yapılan görüşmelerde ekonomik şartların bir diğer etkin rol oynadığı anlaşılmaktadır. Siyaset kurumlarınca, yerleşik bir köy yaşamı içinde inşa edilerek yaşamlarına devam edebilmelerinin sağlanmayışı ve buna karşı gösterilen "direncin" altında yatan temel faktörün ekonomik (geçimsel) nedenler olduğu düşünülmektedir. Sarıkeçili konar-göçer bir ailenin reisi olan Mehmet Gök, Türkiye'deki Yörük geleneğinin son temsilcilerinden olduklarını belirterek, kendileri için konar-göçerliğin bir gelenek olmasından ziyade yapacakları başka bir iş bulamadıklarını ve hayvancılıktan başka bir iş yapmayı bilmedikleri için sürdürdüklerini söylemiştir.

Gök konuşmasını, "Ne bir karış toprağımız, ne evimiz ne de geçimimizi sağlayacak bir işimiz var. Devlet bize yardım eli uzatsa, sosyal güvencemiz olsa ve ekecek bir karış toprağımız olsa biz de artık konar-göçer yaşamayacağız" (Beşirli, Erdal, 2008, s.17). şeklinde belirtirken, söz konusu görüşler bu kanaati doğrular niteliktedir. Yapılan görüşmelerde benzer ifadelerle, ekonomik şartların uygun olmadığı ve devlet destekli bir yerleştirme olmadığı noktasında bu şekilde yaşamayı çaresiz sürdürmek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Marx'a göre toplum alt-yapı ve üst-yapı unsurlarından oluşmaktadır. Alt-yapı; üretim araçları, üretim güçleri, üretim ilişkileri kavramlarına dayanır. Üst-yapı ise; din, felsefe, sanat, bilim, ahlak gibi kültür kurumlarından oluşur. Dolayısıyla bu anlayışa göre; üretim biçimleri, kültürü şekillendirmektedir. Dünya üzerinde her toplumda var olan kültürel farklılıkların nedeni, farklı ekonomik uğraşa sahip olmalarından kaynaklanmakta (Bozatay, 2011, s.32) yani üretim güçleri (alt-yapı) kültürel yaşamın biçimlenmesini (üst-yapıyı) belirlemektedir. Geleneksel toplumdan modern topluma geçiş sürecinde değişimin temeli, kuramın kökeninde yatan ekonomik kalkınma anlayışına paralel olarak, ekonomik düzeyde yatar. Modern topluma ait olduğu öne sürülen kültürel ve siyasi niteliklerin gerçekleşmesi için, öncelikle ekonomik kalkınma gerçekleşmelidir (Pye, 1966, Aktaran Özbek, 2012, s. 33). Konar-göçerlerin modernleşme sürecinde, geleneksel yaşamdan koparak yerleşik bir kırsal düzen içinde dönüşemediklerinin temelinde ekonomik kökenli bir etkinin var olduğu gelinen bu noktada öne çıkmaktadır. Konar-göçer olarak günümüz şartlarında yapılan hayvancılığın artık mümkün olmadığını anlatan konar-göçerler için anladıkları başka bir işin olmayışı ve düzenli bir eğitim alma imkanı vermeyen konar-göçer yaşam içinde yapabilecek başka bir iş imkan ve alanının olmayışı her yönden sıkışmış, kısır-döngü bir yaşam içinde olduklarını göstermektedir. Burada, dönüşüm süreçlerini ekonomik faktörlerin (üretim güçleri) belirlediği ortaya çıkmaktadır. Yerleşik yaşamda olsalar, okuma ve yazma ile (eğitim-öğretim) ve sabit

bir yerde yaşamanın tüm imkanlarından faydalanacaklarını belirten konar-göçerlerin öte yandan sıkışıp kaldıkları bu kısır-döngü yaşamın içinden devlet yardımı olmaksızın yerleşmeye cesaret edemedikleri ifadelerinden anlaşılmaktadır. Dolayısıyla devlet destekli kırsal bir yerleşim alanında teşvik edilecek hayvancılık ve tarım faaliyeti ile bu bağlamda yeni neslin alacağı eğitim öğretim sayesinde ve diğer imkanlarla farklı iş kollarına dağılabilecekleri şeklinde bir geçiş sürecinin acil olarak yapılandırılmasının gereği ortaya gelmektedir. Geleneksel yaşam biçimlerine, yaşamlarına devam edebilmek adına sahip çıkmak zorunda kaldıkları anlaşılan konar-göçerlerin, öte yandan modern yaşam içinde bulunan teknolojik ürünlerden kullanmaları, (motorize taşıtlar, cep telefonu, televizyon vb.) zorunlu eğitim ve taşınabilir eğitim sayesinde genç nesil okur-yazar oranının artması, çeşitli sosyal güvence ve sağlık imkanlarından faydalanmaları söz konusudur. Bu paralelde, çocuklarının düzenli eğitim almasını istedikleri için artık bir an önce de yerleşik olmak isteği içinde oldukları gözlemlenmektedir. Bu bağlamda yerleşik yaşama geçmeye henüz şartların uygun olmadığı noktasında olsalar bile modernleşme yolunda ilerledikleri anlaşılmaktadır. Bu durum kendilerinin de ifade ettikleri gibi; geleneksel yaşam biçimlerini isteyerek değil, mecburiyet karşısında sürdürmek zorunda kaldıkları anlayışına getirmiştir. Dolayısıyla biçimselliğe dönüşmüş bir geleneksel yaşamın devam ettirildiği ortaya çıkmaktadır. Konar-göçerlerin geleneksel yaşam biçimlerini sürdürmelerinin esasen geleneksel üretim biçimlerini dönüştüremedikleri için sürdürmek zorunda oldukları tespit edilmiştir. Nitekim öncesinde kendilerine uygun olarak yapılmamış olan şehir sitesine yerleştikten sonra geçimlerini hayvancılık üzerinden yapamadıkları noktasında tekrar konar-göçerliğe dönüş yapmışlardır. Üretim şekillerine bağlı olarak geleneksel yaşam biçimi zorunlu olarak devam etmektedir. Modern dünya içinde gelenek vardır. Ancak bu gelenek, çağdaş dünyadaki gelenek ile modernlik bütünleşmesi üzerinde dikkatini yoğunlaştırmış olan yazarların inandığından çok daha az önemdedir.

Çünkü gerekçelendirilerek haklılaştırılmış gelenek, (modernlik etkisini giderek hissettirdikçe) iğreti giysiler içindeki bir gelenektir ve giderek kimliğini yalnızca modernliğin düşünümselliğinden alır (Giddens, 2010, s.40). Dolayısıyla çeşitli sebeplerle sekteye uğramış olsa bile modernleşme yolunda ilerleyerek değişen geleneksel (konar-göçer) bir yaşam; geçiş sürecinde şeklen devam ettirilen bir biçime dönüşmektedir. Bu durum ise üretim güçlerine bağlı olarak biçimlenmektedir. Modern dünyada geleneksel bir yaşam biçiminin nasıl devam edebildiğinin anlaşılabilmesi, başka bir boyuttan konuyu geleneksellik ile modernlik bağlantısını irdelemek gereğine getirmektedir. Geleneksel-modern ikiliğinin öne sürdüğü tez; geçiş toplumlarında geleneksel değer ve kurumların modernleşmeye direndiği ve engel teşkil ettiği yolundadır. Modernleşme geliştikçe, gelenek zayıflar; bu anlamda geleneksel "geri"dir, geleneksel ve modern arasındaki ilişki "yerine geçme", "çatışma" ve "dışlatma" ilişkisidir. Geleneksel-modern karşıtlığını kullanarak geçiş toplumlarında yapılan ampirik çalışmalar, genellikle Batı toplumlarına göre modern ve geleneksel olarak tanımlanan özelliklerin istatistiksel bir dağılımını ortaya çıkartmayı amaçlar. Modernleşme sendromlarının gelişmemiş olması, geleneksel kurum, değer ve ilişkilerin henüz ortadan kalkmamış olması şeklinde ya da çeşitli "rastlantısal" faktörlerle açıklanır ve bu durumda "kısmi" modernleşme ya da modernleşmeden "sapma" ya da Türkiye'de çok yaygın olarak kullanıldığı gibi "çarpık" modernleşmeden bahsedilir (Gendzier, 1974, Gusfield, 1967, Singer, 1971, Aktaran Özbek, 2012, s.33-34). Göle'de (2000) benzer bir fikirle; "Batı'nın ardı sıra onun izleri üzerinden yürüyen" ve de sonuçta tatmin edici olamayan bir davranış saptamış ve buna "eksik modernlik" demiştir (Aktaran Pultar, 2003, s. 60). Modernleşme kuramları, Batı'da başlayan Sanayi Devrimi ile dokuları değişime uğrayan toplumsal yapılardaki farklılaşmaların, kalkınmamış geleneksel yapıdaki toplumlarda nasıl olacağını açıklamaya yöneliktir. Ekonomik kalkınma ile başlayan modernleşmenin, süreçle birlikte toplumun diğer yapılarına (sosyal yaşam, kültürel yaşam, siyasal

yaşam) doğru toplumu kapsayıcı bir özelliği bulunmaktadır. Ancak bütün diğer toplumlarda, Batı'da olduğu gibi aynı şekilde aynı süre içinde etkisini göstermesinin beklentisi uygulamada bunun beklenen şekilde gerçekleşmediğini göstermektedir. "Kırsal dönüşüm tipolojisi" çalışmalarında Akşit ve Keyder, sosyal bilimcilerin gelişme sorununa bakışlarını çoğunlukla "ikili model" içinde değerlendirdiklerini belirterek, modernleşmesi ya da kapitalleşmesi ileri düzeyde olan bir sektöre karşılık henüz dönüşümün etkilemediği, eski yapıların devam ettiği geri kalmış bir sektörden söz etmektedirler. İngiltere'de köylülerin topraktan koparak sermaye-emek ilişkisinin yerleştiğini (çevirme hareketleri) ve bu dönüşümün 19. yüzyıldan öncesinde tamamlanmış olduğunu belirtmektedirler. Ve bu sürece zaman içinde diğer geri kalan bütün dünya ülkelerinin de geleceklerinin bu yönde değişeceğini, öngörülmüş olduğunu anlatan Akşit ve Keyder, bugün için tarihe bakıldığında bu öngörünün gerçekleşmediğini belirtmektedirler. Bu durumun ise 19. yüzyıl öncesinde dönüşümünü, ilk olarak tamamlayan İngiltere'nin, özgüllüğünü ve teklifini ortaya çıkartmış olduğunu söylemektedirler. Bu sebeple Akşit ve Keyder'e göre; kırsal dönüşüm incelenirken, "Kapitalist ilişkilerin yerleşmesi ve kapitalizmin hakimiyeti şeklinde iki ayrı kavram olmalıdır" şeklinde yorumlanmıştır. Dünya ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda tarım sektöründe kapitalizmin hakimiyetinden söz edilebilirken, kapitalist ilişkiler ancak bir kaç ülkede gözlemlenmektedir. "Kapitalist ilişkilerin yaygın olarak tanımladığı ise (tarım sektöründe) İngiltere hariç başka hiç bir ülkede gözlenmiyor. Buradan varılan sonuç; Kırsal sektörün dönüşümünde kapitalist ilişkilerin yerleşmesini değil kapitalizmin hakim olduğu sürecinin özgül niteliklerinin araştırılmasının gerekli olduğudur" (Akşit, 1985, s.87-89).

Dirlik, "Modernleşme" söyleminin, dünya ve onun bilgilerinin bir hiyerarşi içinde tanzim edildiğini ve bu hiyerarşinin tepesinde AvroAmerika'nın olduğunu belirtmektedir. Dirlik'e göre; AvroAmerika'nın başını çekip ve çizdiği bir yol

haritasından diğer geri kalan (geri kalmış) tüm toplumların bu haritayı takip ederek, haritanın bir tarafından (gelişmemişlik) öbür tarafına (gelişmişlik) nasıl geçileceğinin tespitini yapmıştır. Bu ana anlatıda AvroAmerika'nın aslan payını kendine ayırdığını kendini dev aynasında gördüğünü belirterek, bu konuya sömürgecilik-sonrası eleştiri kuramı içinde dikkati çekmiştir (Aktaran Pultar, 2003, s. 33). Bu anlamda (Akşit ve Dirlik üzerinden) bir değerlendirmeye gidildiğinde; sömürgecilik anlayışı temelinde yatan ve modernleştirmek (geliştirmek) süreci ile dayatılan projelerin geri teptiği, ancak sadece kendi modelleri içinde modern-kapitalist ilişkilerin geçerli olduğu, süreç içinde ortaya çıkmıştır. Bunun ötesindekilerin ise toplumsal değişiminin ya da dönüşümünün (modernleşmenin) "kapitalizmin hakimiyeti" şeklinde, başka türlü bir seyir içinde gerçekleştiği söylenebilir. Bu bağlamda Anadolu coğrafyasında bugün itibariyle marjinal bir grup olarak kalan konar-göçer yaşamın geleneksel ve modern ikilemi içinde yaşaması "eksik" ya da "çarpık" modernleşme tespitlerine başka bir noktadan bakışla "kendine özgü gelişen modernlik" olarak da ifade edilebilir.

Dirlik; her kültürün kendine göre, kendine özgü bir modernitesi olabildiğini, değişik kültürel geleneklerin, değişik modeller ürettiğini ve durumun da değişik gelecekler getirdiği görüşünün "çoğul moderniteler" kavramını ortaya çıkarttığını ifade eder. Dirlik, bu gelişmeyi ise "modernleştirici teleoloji"nin iflası olarak görmektedir (Aktaran Pultar, 2003, s. 33). Ancak gelinen noktada bugün için "küreselleşen dünya" söylemleri modernliğin, (özellikle teknoloji ile bilgininin yayılması ile) küresel bazda hızla yayıldığını göstermektedir. Yani modernizm hızla bütün dünyaya yayılmaktadır. Ve Modernizmin girdiği toplumlarda, Batı'nınkinden farklı şekilde deneyimler olmaktadır. "Türk toplumsal deneyi, şimdiye kadar başka bir örneği gözleme olanağı bulunmayan özgün niteliklere sahip bir olaydır. Bu nedenle, Türkiye'nin geçirmiş olduğu aşamalara dayanarak bunlardan, başka toplumlar için genellemelere gitmek zordur" (Kongar, 2010/b, s. 678).

Öte yandan Kongar, (2010/b, s. 616) özellikle 1980'den sonraki ekonomik gelişmeler sayesinde, 21. yüzyıl Türkiye'sinin gelişmiş sanayi ülkelerine doğru yavaş yavaş yol aldığını belirtmekte ve bu bağlamda Türkiye "kendine özgü gelişen modernite"sini gerçekleştirmektedir. Bu anlamda Türk toplumsal yapı değişiminin yavaş seyir gösteren bir özelliğe sahip olduğu ya da değişimi yavaşlatıcı etkenleri yapısal olarak taşıdığı söylenebilir. Buradan hareketle, konar-göçerliğin yaşam alanının modernliğin etkisiyle, içinde buldukları çevresel koşulların elvermemesine rağmen devam ettirmeleri, bu yaşamın mecburiyet karşısında, sürdürülmek zorunda kalındığını göstermektedir. Bu mecburiyet esasen konar-göçerlerin ekonomik yönden dönüşümleri sürecinde şartların uygunluğuna bağlı olarak; sonuna gelmiş bir geleneksel yaşam, modern yaşama tam dönüş sağlayacaktır. Bugün rakamsal olarak az bir konar-göçer nüfus ile "yerleşik düzene geçmekte çok geç kalındığını ve bu zamandan sonra yerleşik düzene geçilmesinin artık kaçınılmaz olduğunu, bunun ise tamamen ekonomik şartların uygunluğuna bağlı olduğuna" ait yapılan vurgular bu anlayışı güçlendirmektedir.

Levy'e göre; modern toplumlarda görülen nitelikler, modern olmayan toplumlarda modernleşmek için gerekli ön koşullar olmayabilir. Bir toplumun modernleşmesi için, aynı kalıpları gerçekleştirmesi gerektiği söylenemez. Öte yandan sonradan modernleşmeye başlayan ülkelerdeki modernleşmenin ön koşulları, daha öncesinde modernleşmiş olan ön koşulların aynısı olmayabilir. Her devirde her toplum için bir modernleşme reçetesi olmadığı fikrini ileri süren Levy, Batı toplumları ve Batılı olmayan toplumlar gibi genellemelerin yanıltıcı olduğunu işaret eder. Modernlikle ilgili yanılgıların belirlenmesi, büyük ölçüde, modernleşmekte olan az gelişmiş toplumların, gerek modernleşmiş gerekse modernleşmekte olan öteki toplumları gözü kapalı şekilde taklit etmekten kaçınmaya sevk etmektedir (1967, Levy, Aktaran Kongar, 2010/a, s. 233). Bu noktada toplumların evrimsel aşamalardan geçerek değişimleri/dönüşümleri, gelişmiş Batı toplumlarından farklılık gösterebilmektedir.

Bu farklılık başka bir açıdan, kendi sosyo-kültürel modellerinin etkisinden de kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Dolayısıyla, bu noktada konar-göçerliğin sosyo-kültürel boyuttan irdelenmesi gereği ortaya gelmektedir. Bu kısımda geleneğin içinde bulunduğu sosyo-kültürel kalıplar ve toplumsal değişimle (Modernleşme) bağlantısı incelenmeye çalışılacaktır. Bu bağlamda gelenek; bir toplumun uzunca bir zaman dilimi içinde kendi kültürlerindeki her zaman var olduğuna inanılan, bir nesilden diğerine sözlü anlatım yoluyla aktarılan ve özü eski İnisiyatik Bilgilere dayanan kültür birikiminin toplamına "Gelenek" (tradisyon) denir. Tüm gelenek, görenek, örf ve adetlerin kökeni inisiyatik bilgilere bağlıysa da; zaman içinde unutulmuş ve geriye sadece şeklen devam ettirilen uygulamalar ve ritüeller kalmıştır. Anadolu insanının yüzyıllardır yaşattıkları gelenekleri ise kökeni inisiyatik öğretilere dayanan bir çok kültür mirasının sonucunda ortaya çıkmış bir kompozisyondur (Candan, 2011, s. 384). Toplumların beraberce değer ve anlam yükledikleri, zaman içinde yaşamlarına yerleşerek, ortak kullanımlarında olan olgular olarak nitelenebilen gelenek kısaca; toplumların yaşamlarına ait ortak değer ve anlamları olarak ifade edilebilir. Öte yandan geleneğin, örf ve adetlere, inanışlara, davranış kalıplarına yansıyan bütünü o toplumun kültürü olarak görmek mümkündür. Kültür, tek başına davranışlardan oluşmaz ama davranışları şekillendiren bir yapıdır. Geleneksel inanışlar ve anahtar semboller bireylerin bilgi kaynakları arasındadır. Kişinin kendi deneyiminden çok tarihsel dönüşümü sürecinde kazanılmış birikimler bir miras olarak sonraki nesle aktarılır. Bunlar aynı zamanda bireysel olmaktan çok kolektif yapıya sahip sembolleri ve işaretleri kapsar. İnsan bu bilgileri doğru kabul ederek sorgulamadan içselleştirir (Spiro, 1984, s. 324, Aktaran Tuztaş, 2011, s. 742).

Halman, (2005, s. 69) Türk Kültürünün bir özgünlüğü varsa onun da göçebelik kültürü olduğunu belirtirken, Şahin (2007), göçer yaşam tarzının yapısından dolayı kendileri tarafından yazılmış bir tarihleri olmadığını, ağızdan ağıza söylenen

destanlar, masallar, halk hikayeleri, ağıtlar, türküler, ata sözlerinin olduğunu ve bunların haklarında yazılan kaynaklar dışındaki başvurulan kaynaklar olarak kullanıldığını belirtmektedir (Aktaran Tuztaş, 2011, s. 742). Türklerin konar-göçer yaşamını Yörüklerin temsil ettiğini belirten Gündüz'e göre (1997); "Yörük" yaşamı hayvancılık ekonomisine dayanan, Osmanlı vesikalarında; toprağı olmayan ve belli bir yerde yerleşmeyen konar-göçer hayat tarzını ifade eden bir kavram olduğunu (Aktaran Tuztaş, 2011, s.742) belirtmektedir. Bugün Anadolu'da "göçebe çobanlık" yaparak, sözlü kültür geleneğine dayalı konar-göçer yaşam biçimini sürdüren en kalabalık topluluk Sarıkeçili Yörükleridir. Yaklaşık 110-120 çadır topluluğundan oluşan Sarıkeçili Yörükleri, Orta Toroslar'da kış aylarında Mersin-Erdemli, Silifke, Gülnar, Aydıncık, Bozyazı sahillerinde, yaz aylarında Karaman, Konya-Seydişehir, Beyşehir, Bozkır, Ahırılı, Akören yaylalarında dağınık halde konaklayan ve göçebeliğin son temsilcileri olarak kabul edilen göçer Yörük grubudur (Tuztaş, 2011, s. 743).

Anadolu göçer kültürünün, üretim (hayvancılık) ve toplumsal örgütlenme biçiminin (aşiret) yanı sıra yaşayan kültür sembollerinin başında çadır gelmektedir. Göçerlerin mekansal örgütlenişinde yapı alanındaki en büyük ögesi çadır olmuştur. Biçim ve türü ne olursa olsun kolaylıkla taşınabilir oluşu, gerek hammaddesinin (hayvanların kollarından) rahatlıkla sağlanıp dokunması, gerekse iklim koşullarına uygunluğu ve çok yönlü yararlanma biçimleri çadırı yaratan en önemli etmenlerdir. Çadır, göçerlerin dayandıkları kaynaklara ve yaşam biçimine uygun bir konut türü olarak ortaya çıkmaktadır (Kutlu, 2000, s. 211). Orta Asya steplerinden doğan göçebe hayat tarzı ve kubbeli çadır ev, göçerlerle geldiği Anadolu'nun faklı doğal ve kültürel çevre koşullarında yeniden biçimlenmiş (Eröz,1991, s. 97, Aktaran Köse, 2005, s. 167) ve bu kültürel adaptasyonlardan birisi de "Karaçadır" olmuştur. Bu çadır biçimi Anadolu'nun doğal çevre koşullarında yetişen hayvan türünün ve dolayısıyla çadır yapımında kullanılan hammaddenin değişmesinin, kültürel gelişim ve

değişimin bir sonucu olmalıdır (Köse, 2005, s. 167). Öte yandan Anadolu'ya geldiklerinde büyük çoğunlukla göçebe hayat tarzını sürdüren Türk grupları, yeni ekolojik ortama uymak için yeni uyum stratejileri geliştirmişler, yerleşik kültürlerle etkileşmişler ve zaman içinde yerleşik düzene geçmişlerdir (Orhunlu, 1987, s.35-42, Demir, 1999, s. 98-102, Aktaran Köse, 2005, s.167) Yerleşik düzene geçtiklerinde de aynı hayat tarzını sürdürmeye devam etmişler, tarihi süreç içinde alçak yerler yerleşik kültürün başlıca gelişme alanı olurken, hayvancılık ekonomisi için yüksek bir potansiyel sunan yüksek ve dağlık alanlar göçebe ve yarı-göçebe Türklerin yaşam alanı olarak tercih ettikleri başlıca alanlar olmuştur (Denker, 1960, Halaçoğlu, 1997, Ögel, 1991, Aktaran Köse, 2005, s. 167). Türklerin Anadolu'daki acılarıyla ve zaferlerle dolu öyküsü, bir yanıyla yerleşik ve göçebelik arasında kendine özgü bir gerilimin de öyküsüdür. Göçebelğin, kendine özgü yaşam tarzı ve değer sistemi içinde anlamı; "var kalmak mücadelesi" ve topluluk için "kurtarıcı" özelliğine sahip olmasıdır. Dolayısıyla göçebelik topluma dinamizm, hareketlilik, dinçlik, dayanıklılık, dayanışma ve eşitlik ruhu katmaktadır. Bu sebeple yerleşikliği öneren yaşam ve inanç sistemlerine geçip geçmemek hakkındaki tartışmalar daima var olmuş; öyle ki göçebelik ile yerleşiklik arasında bir türlü karar verememek tutumu da Türklere özgü bir nitelik olmuştur. (Göka, 2008, s.74). Buradan bakışla, yerleşik yaşamdaki halkın yaşam tarzının göçerler tarafından pek benimsenmediğinden söz edilebilir. Bunun yanı sıra, "Türk göçebe ruhu yeni arayışlara yol açan bir dinamizmi içeriyor; yeniliklere ve değişime açık olmak gibi büyük bir avantaj sunuyor. Türklerin en zor dönemlerinde hiç beklenmedik atılımlarda, yenileşme girişimlerinde bu göçebelik ruh halinin büyük payının var olması" (Göka, 2008, s.72-73) göçebe kültürünün fazlasıyla özümsemiş olduğuna işaret etmektedir.

Türk Göçebe Kültürünü, Jung'ın kolektif bilinç anlayışı ile Richard Dawkins'in 1970'lerde başlattığı "kültür genleri" anlayışını göz önüne alarak açıkladığını belirten Halman (2005); Türk Kültürünün bir özgünlüğü varsa onun da göçebe kültürü

olduğunu belirtmektedir. Halman'a göre göçebe kültürü; bir toplumun dinamizmini, dinçliğini, dayanıklılığını ve dayanışmasını büyük ölçüde bir uzantı olarak kültür varlığında sürdürdüğünü ifade etmektedir. Özgün bir ulus ve kültür olarak bu gerçeğin köklerinin göçebelikten geldiğini anlatmaktadır. Ancak bir çok eksikliğin ve kusurunda bu kültürden kaynaklandığını belirten Halman, kendine has bir felsefe ve teknik geliştirilemeyişin nedenini de "göçebeliğin zihinsel tembelliğine" bağlamaktadır. Bu bağlamda bozkırda; sıfırdan başlayarak, çağdaş, ileri dünyaya örnek olabilecek, modern mimari eserleriyle dolu, yeni bir yaşantı getiren kültürün, özgün bir şehir yaratmak düşüncesinin hiç olmadığını, Orta Asya'daki Türklerin Semerkant ve Taşkent gibi iki şehir haricinde, Anadolu'ya gelen Türklerin yerleştikten sonra somut eserler yaratsalar bile, şehirleşme kültürünü beceremediklerini belirtmektedir (2005, s. 67-76). Göka'da benzer bir tespit yapmaktadır. Göka'ya göre; göçebeliğin yaşam tarzı, kendine özgü bir zihniyet ve davranış kalıbı ve savunma düzenekleri oluşturur. Türk grup davranışlarından birisi bu zihniyet ve davranış kalıplarına göre ilk başta görülenin; göçebenin mekanla kurduğu iğreti ilişkidir. Göçebe, yarın hemen çekip gidecek gibi davranır. Zihninde sarılı kervan her an hazırdır. Bu göçebe zihniyetinin Türk kültürüne verdiği en büyük zarar şehirler kuramayışlarındadır. Kent yerleşimlerini çoğu kere adını bile değiştirmeden başkalarının oluşturduğu planlar üzerine kurulmuştur. Kent yaşamı üzerine fazlaca düşünülmemiş, Büyük Osmanlı uygarlığı bile sıfırdan bir şehir yaratamamıştır (2008, s.108). Dolayısıyla modernliğin temel özellikleriyle bağdaşmayan, olumsuz toplumsal özelliklerin altında göçebe zihniyetinin, (göçebe geleneğinin) mekanla iğreti ilişkisi ve bundan doğabilen kentleşme/şehirleşme bilincinin gelişmemiş bir anlayışın etkisi olduğu düşünülebilir.

Öte yandan Halman, Batı'dan alınan kategorileri statik olarak değerlendirmeyip göçebeliğin dinamizmi ile birleştirerek alınması gerektiğini savunmaktadır. Göçebe olarak başarının geçmişten gelen şiir, müzik, türkü ve halk oyunları olduğunu ifade

eden Halman, artık bu göçebe anlayışı bırakıp icat etmeye odaklı bilimsel bir toplum olunması gereğine vurgu yapmaktadır (2005, s. 67-76). Bu bağlamda Türk göçebe ruhunun Türk kültüründe (Türk'e özgü olarak) derin izlerinin olduğunu, yerleşik yaşama geçmenin sıkıntılarının Selçuklu, Osmanlı dönemleriyle ve Cumhuriyet dönemlerinde hep bir sorun olarak ortaya çıktığını ve bugüne kadar uzayan bir sürecin sosyo-kültürel anlamda, bu anlayıştan etkilenmiş olabileceğini söylemek mümkündür. Türk kültürel dokusunda göçebeliğin teşkil ettiği etkinin, bir şekilde yerleşik düzene geçmekte engelleyici bir özelliği bulunmasına rağmen, bugün az bir nüfus olarak kalması geleneksel konar-göçer kültürün, modernleşmenin etkisinde, yerleşik kültüre doğru değişimini göstermekte olduğunu düşündürmektedir.

"Sosyo-kültürel değişimlerin" meydana geldiği bir vakum içerisinde; değişmeye direnç ile söz konusu değişme karşısında göreceli uyum ve hibritleşmeler (melezleşmeler) çerçevesinde varlığı devam ettirme kabiliyeti taşıyan bu yaşam biçiminin mekansal coğrafyası, sosyo-kültürel açıdan aşiret dışı mekanın baskısı sonucunda giderek daha fazla daralmaktadır" (Uluocak, 2006, s.110).

Tarihsel süreç açısından, konar-göçerliğe ilişkin kültürel belleğin yitirilmesine neden olan dinamikler, Osmanlı İmparatorluğu'ndan itibaren, aydınlamanın ve onun değerlerinin, teknolojisinin, bilimin, doğaya ve insana bakışının, bu paralelde yaygınlaşan yerleşik yaşam anlayışının ve doğal olarak bu süreç içinde yaşanan sosyo-ekonomik, kültürel ve kurumsal dönüşümlerle ilintilidir (Uluocak, 2006, s.115). Öte yandan bu değişim konar-göçerlik ile yerleşik yaşam ayırımını da ortaya getirebilmektedir. Çingeneleşme üzerine yaptığı çalışmada İnciroğlu, Türkçe'de ve Türkiye'de çingenelere karşı yapılan ayrımcılığı, çingene olmayan halk arasında yaygın kimi efsane ve söylentileri ve önyargılarının olduğunu ampirik çalışmalarla incelemiş ve bu anlayışın değişebilmesi için çingenelerin örgütlenmesi gereğine dikkati çekmiştir (2005, s.167-188).

Benzer bir nokta konar-göçerler ile yapılan görüşmelerde ortaya çıkmaktadır. Konar-göçerlerin toplu olarak yerleşik bir köy içersine yerleşimlerini, hiç bir yerli (köy) halkın istemediğini bu sebeple devletin kendilerine ayrıca tahsis edeceği, ayrı bir yerde iskan olmayı beklediklerini, dolayısıyla bu nedenle de yerleşim sürecinin gittikçe uzadığını belirtmişlerdir. Ekonomik faaliyetlerinde; içinde yaşadıkları toplumsal çevre ile hiç bir sorun yaşamadıklarını belirten konar-göçerler, köylülerin, köyelerine toplu olarak yerleşmelerine sıcak bakmadıklarını belirtmektedirler. Şehir yaşantısının ise kendi üretim tarzlarına uygun olmadığını, devletin ise bir köye yapılacak iskan çalışmalarını, yerli halk istemediği için bu projeyi bırakmak zorunda kaldığını, bu sebeple ancak ormanlık araziden toprak açılmasıyla iskan yapılacağını anlatmışlardır. Yerleşik yaşama geçebilmenin önünde var olan bu sosyo-kültürel engelin varlığı ise dikkat çekicidir.

Uluocak, bugünkü göçerler ile halk arasında ekonomik ve sosyal zihniyet açısından ayrılığın bir derece farkından ibaret olduğunu belirtmekte ve bu farklılığın modernleşme eğilimlerine bağlı olarak, konar-göçerlerin yerleşik olma arzusuna doğru gelişim gösterdiğini ifade etmektedir (2006, s. 115). Oysa ki bu derece farklılığı özellikle sosyo-kültürel açıdan konar-göçerlerin yerleşik yaşama geçebilmelerinin önünde ciddi bir engel olarak durduğunu düşündürmektedir. Bu durumda devletin uygun bir yerleşim alanını ormanlık araziden açabilmesi hali, mümkün olan tek koşul olarak ortaya çıkmakta ve bununla birlikte tekrar, bir çok bürokratik ve siyasal engel de sürece dahil olmaktadır. Dolayısıyla konar-göçerlerin yerleşik yaşama geçmelerindeki sosyo-kültürel boyutta yerli halkın göçerlere karşı ayrımcılık ve ön yargılı davranmış olması (konar-göçerliğin hor görülmesi, beğenilmemesi, görüşülmek istenmemesi vb.) üstü kapalı etken faktör olarak görünmektedir. Kendilerinin de bir zamanlar göçebe yaşadıklarını ancak şimdi göçebeleri istemediklerini belirten konar-göçerlerin bu ifadelerinden; toplumların yerleşik yaşama geçildiğinde sosyo-kültürel yapılarının değiştiğini işaret etmektedir.

Güvenç'e göre; kültürel değişimler, uyum yoluyla gerçekleşir. Koşullar değiştikçe geleneksel çözüm yollarının sağladığı doyum düzeyi azalır ve değişir. Bu bağlamda kültürel değişme sistem bütünlüğünde hemen gerçekleşivermez. Sistemin belli bir kesimindeki değişimler geri kalan kurumları, bu yeni duruma uymaya zorlar. Bazı durumlarda geri kalan kurumlar (siyasal kurumlar) değişmeyi frenleyip yavaşlatmaya; bazı durumlarda ise destekleyip hızlandırmaya çalışır. Fakat hemen her kültürel değişme olayında kurumlar arası bir farklılaşma ortaya çıkacaktır (2003, s.103). Bu bağlamda sosyo-kültürel açıdan incelenmesinde; konar-göçerlerin, yerli halkın yanında yerleşimlerine sıcak bakılmadığı noktasında devreye giren etkin kurum olarak, siyaset kurumlarının işlevselliğinin önemi bu noktada tekrar ortaya çıkmaktadır. Çok boyutlu bir sorunsala sahip olduğu anlaşılan konar-göçerlerin yerleşik yaşama geçme süreçlerinin geç döneme kalması gelinen bu noktada; siyaset ve bürokratik kurumların etkin ol(a)madığına bir kez daha işaret etmektedir. Buradan hareketle, kültürel değişimler içinde değişimin nedeni olan (modernleşme) sürecin inşa edilirken ne gibi temel faktörlerden etkilendiğini tespit etmek gerekir. Anlaşılmaktadır ki; kültürel değişimler kurumları hızlandırıcı etkisinden çok, onları yavaşlatıcı bir niteliğe dönüştürmektedir. Bu bağlamda konu; sosyo-kültürel anlamda, sistemleri değiştiren etken olarak modernleşme konusuna gelip kitlenmektedir. Turhan'a göre; Batı ülkelerinin sanayileşmeden önce ilim bakımından donatılmış, teknik yenilikleri meydana getirebilecek ve bunları kabul edebilecek fikren hazır bir kadro ve bir cemiyetin varlığına işaret ederken (1965, s. 6) Göle ise; (1998) Batı dışındaki toplumlara özgü modernliğin kavramsallaştırılabilmesi için bakış açısının değiştirilmesi gerekli olduğunu belirterek; yeni bakış açısıyla, batı-dışı toplumları modernliğin aynasından değil, modernliği batı-dışı toplumların aynasından yeniden okumak ve batılı olmayan toplumların modernlikle ilişkilerini anlamak hedeflenmelidir (Aktaran Parker, 2003, s. 243). Bu bakış, bir anlayış farklılığı gereğine dikkati çekmektedir. Bugüne kadarki anlayış ile etkinliğini, verimini

gösteremeyen, geç ya da ağır işleyen bir mekanizmanın değişimi; yeni bir bakış açısını, yeni bir anlayışı gerekli kılmaktadır.

Modernleşme Kuramını eleştiren Singer, klasik modern kuramın (geleneksel-modern toplumlar ikilemi) alternatif bir kuram olarak, genel bir Kültürel Değişme Kuramıyla bütünleşmesi gerektiğini söyler. Klasik ikilik kuramının "geleneksel" ve "modern" arasındaki karma ilişkiyi ya da gelenekler arası karışımı kavramsallaştırmadığını belirten Singer, Hindistan örneğini vererek, Hindistan gelenekselliğinin, yenilik, değişme ve modernliğe karşı olmadığını belirtiyor. Singer'e göre; Burada temel nokta geleneksel toplumlarda problem ister ülke içinden ister ülke dışından kaynaklansın, yenilik ve değişikliklere uyma problemidir (1971, Aktaran Özbek, 2012). Modernleşme sürecinde; problemin geleneksel yapılarda ya da toplumlarda değişimlere uyum sağlama konusunda olduğunu belirten Singer'e karşılık, Smelser ise modernleşmeye yol açan değişimlerin, yapılarda; (siyasal, hukuki, bürokratik kurumlar) bütünsel anlamda ve eşzamanlı ve paralel olmadığı noktasında rahatsızlıkların baş göstereceğini belirtmektedir (Her türlü toplumsal ve ekonomik patlamalar, kitle hareketleri vb.) (1964, Smelser, aktaran Kongar, 2010/a, s. 239-240). Öte yandan Akşit, toplumsal ilişkilerin, kurumların ve değerlerin farklılaşma, ihtisaslaşma, örgütlenme veya kökten yapısal dönüşümlere uğrayamadığı noktasında kendi içinde çeşitlenerek karmaşıklaşması şeklinde gerçekleşeceğini bahsetmektedir. Bu durumu ise az-gelişmişlik bağlamında "evrimleşemeyen karmaşıklık" tanımıyla açıklamıştır. Bu kavramı, gelişmişlik ve az-gelişmişlik sorununun daha iyi anlaşılması adına Geertz'in (1968) kullandığını ve geliştirdiğini belirtmektedir (1985, s. 123-124).

Lerner (1958) Lübnan, Mısır, Ürdün, Suriye'nin yanı sıra Türk modernleşmesinde iletişimin rolünü niceliksel ve niteliksel veriler üzerinden analiz ettiği çalışmasında; Türkiye'nin henüz Batı anlamda modern bir toplum olmadığını; fakat artık hiçbir

şekilde geleneksel bir toplum da olmadığını yazmaktadır. Bu anlamda toplumu bir geçiş toplumu olarak değerlendirmektedir (Aktaran, Paker, 2003, s. 242). Lerner'in değerlendirmesindeki geçiş toplumu sıralaması, geleneksellikten moderniteye doğru bir ara kategori olarak görülebilirken bu noktadaki modernliğin henüz tam yerleşemediği noktasında bir karışıklıktan (evrimleşemeyen karmaşıklık) söz edilebilir. Geçiş süreci içinde karmaşıklık/karışıklık yaşanması geçiş sürecinin doğası gereğidir. Yapılarda, değişimden kaynaklı farklılaşmanın, farklılaşmaya uyumlanmanın, henüz yerleşemeyen itibariyle ya da hazır olmadığı anlamında bu sürece "hazırlık süreci" de denilebilir. Hazırlık süreçlerin tamamlanması ise kendine özgün modeli içinde dönüşümüne (toplumun sosyo-kültürel yapısı) bağlıdır. Konar-göçerliğin yerleşik yaşama doğru geç döneme kalan dönüşümünün tetikleyicisinin; modernleşmenin ön koşullarından olan (ulus-devlet) siyaset kurumlarının farklılaşmasının henüz gerçekleşmemiş olması (uzmanlaşma, ihtisaslaşma) ile geleneksel-üretim biçimlerinin devam ettirilmesi ya da dönüştürülemediği noktadır. Bunun yanı sıra söz konusu grubun kendine has yapısal özelliğinden kaynaklı dinamiklerinin etkisi olduğu düşünülmektedir. 1923'te kurulan modern Cumhuriyetin ideolojisi çerçevesinde Batılılaşma, modernleşme ve ilerleme gibi kavramlar, aydınlanma düşüncesini benimsemiş aydınlar ve entelektüeller tarafından halka empoze edilmiştir. Dolayısıyla Türkiye'nin modernleşme projesi, sıradan insanın bilişsel haritasına değil; aydınlar tarafından desteklenen bir modele dayanmaktadır (Paker, 2003, s. 248). Bu bağlamda, tepeden başlayarak aşağı doğru, ağır yayılan bir anlayışta Türkiye modernitesi (kendine özgü gelişen modernite) anlayışı biçimlenmiştir. Öte yandan Türkiye Cumhuriyeti'nin kültürel modernleşme projesinde; Osmanlı Büyük Geleneğine (etnik, dinsel, kültürel çeşitlilik) sahip olmasına rağmen, Büyük Geleneğe sahip Hindistan'dan çok böyle bir geleneğe sahip olmayan bir Afrika ülkesi gibi davrandığı söylenmektedir. Kültürel ideoloji olarak geleneği biçimlendirirken 1930'lardaki dil,

tarih tezlerini Anadolu uygarlıklarını da kapsayan bir biçimde "Türklük" geçmişine dayandırdığı belirtilmektedir (Özbek, 2012, s.40).

Her modelin, her yapının kendi içinde, kendine özgün bir karakteristiği vardır. Süreç içinde dönemin (zamanın) getirdiklerini (değişimleri) bu özgün yapılar, kendi dokusunda özümseyerek değişir ya da direnebilirler. Çok boyutlu niteliğe sahip olan toplumsal sistemi, oluşturan her bir yapı için bu özellik geçerli olabilir. Bu noktada değişimler, zaman-mekan bağlamında ve yapının özgüllüğünden kaynaklı farklı şekillerde gerçekleşebilir. Dolayısıyla değişimin belli kriterlere göre nasıl gerçekleşeceğini öngörmek gerçekçi olmayabilir (1960'lardan sonra yapılan ampirik çalışmaların sonucunda Modernizm Kuramlarının yanlışlanmasında olduğu gibi).

Burada önemli olan nokta; evrimsel bir çizgi ya da döngü içinde doğası gereği sürekli yeniden-üreten toplumların ortaya getirdiği değişimleri ve dönüşümleri gerçekleştirme bağlamında; değişimlerin bir süreklilik ve bütünsellik içinde devam edip gitmekte olmasıdır. "Yani toplum hem bir bütündür, hem de bu bütünsel yapı sürekli değişmektedir, değişirken de kendisini yeniden düzenler ve yeniden bir bütün haline gelir" (Kıray, 2006, s. 313).

Genel bir bakış olarak bu noktadan hareket edildiğinde; değişimi tetikleyen her bir dinamiğin (ister içerden ister dışarıdan) yapıya etkisini, yapının değişimini incelerken söz konusu yapının kendi özgünlüğü (doğal yapısı) içinde incelenmesinin gerek olduğu düşünülmektedir. Her toplumu kendi özel durumu içinde değerlendirip, belirli kriterleri baz alarak (gelişmişlik kriterleri) incelemeye alındığında standartların dışında veriler vermesi mümkündür. Ve bu durum normal bir sonuçtur. Gelenekselliğin çözülüp modernliğin inşası "nasıl gerçekleşir?" ya da "nasıl gerçekleşmelidir?" sorusundan ziyade ampirik çalışmalarla "nasıl gerçekleşiyor?" sorusu eşliğinde ve bu sorunun çok bilinmeyenli bir denkleme eşdeğer olduğunun

bilinci ile yola çıkmak, söz konusu toplumsal grubun değişimini çözümlenmede daha gerçekçi yaklaşımlara götürebileceğini düşündürmektedir.

Geleneksel-ekonomik yaşam içinde, bir dizi değişim ve etkileşimden doğan farklılaşmalar sonucundan temelini alan modernlik, yeterlik noktasına eriştikçe, hakim olan geleneksel yaşam dinamiklerini çözerek kendi lehine değişime uğratmıştır. Keskin ayırıcılarla ayrılamayan toplumsal değişim dinamikleri içinde bulunan geleneksel yaşam pratiklerinin, modern yaşam inşasına zemin oluşturan temel olguları bünyesinde taşıdığı söylenebilir. Muhtemeldir ki, bugünkü modern yaşam pratikleri de gelecekte daha farklı bir yaşam dünyasının yapı taşlarını bünyesinde barındırmaktadır. Süreç içinde belirli bir yeterlik noktasına erişildiğinde değişmeye başlayan dinamikler, dönemsel olarak söz konusu olan yapılar için bir kırılma noktası olabilir. Geleneksel yaşamın kırılma noktası olarak görülen Sanayileşme Devrinin getirdiği adına "Modernlik" denilen değişim süreci; her toplumun "kendine özgün modernliği" içinde etkisini gösterecektir. Değişimin paydaşlarından olan Türkiye'de bu dönüşümlerden payına düşeni kendi özgünlüğü içinde özümseyerek değişmektedir. Buradan hareketle çalışmanın konusu olan geleneksel yaşam kültürü içinde yer alan konar-göçer yaşamın, bu değişimlerden etkilenerken, bir yeterlik noktasına gelindiğinde (modern yaşam içinde) yerleşik yaşam düzleminde şekillenmiş olacaktır. Burada başı çeken sorunun; değişim anlayışının yukarıdan başlaması ve kurumların (özellikle siyaset ve bürokratik kurumların) ihtisaslaşarak farklılaşmasının zaman aldığı ve bu durumun yarattığı olumsuzluklardır. Geç döneme kalınmış konar-göçer iskanı bunun bir örneği olarak gösterilebilir. Modern toplumların en önemli kriterlerinden birisi olarak; siyasal kurumların etkisi bu noktada kendini göstermektedir. Öte yandan sosyo-kültürel ölçek de değişime olumsuz yönde etki ederek sürece ilave olmakta ya da etken olmaktadır.

"Ülkemizde Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da aşiretler iskan edilerek yerleşik düzene geçirilmiş, ender ve büyük nüfus yoğunluğuna sahip Sarıkeçili aşiretinin de iskan edilmeleri halinde, çocuklar eğitim öğretimden yeterince yararlanacak, ailelerin günlük yaşamın vazgeçilmez unsurlarından olan elektrik, su, ulaşım, iletişim ve benzeri teknolojik gelişmelerden yararlanmaları mümkün olacaktır. Bu sebeple Sarıkeçili aşiretinin yerleşik düzene geçebilmeleri için iskan acilen edilmeleri; ormanlık alanların korunması, asayişin sağlanması, ayrıca sosyal ve kültürel açıdan da önemli bir sorunun giderilmesine neden olacaktır" (Alıntı Tarihi, 20. 05. 2012) (Bakınız, internet kaynakları -2- s. 190) şeklindeki temenni ve tavsiyelerden öte gitmeyen söylemler, ağır işleyen bürokrasi ve siyaset kurumlarının söylemlerine bir örnektir.

Konuyu bir başka boyuttan incelemek noktasına gelirse; Türkiye'de tarihsel perspektif içinden konar-göçer gerçekliğin değişiminin, nasıl bir seyir gösterdiğini izlemek yerinde olacaktır.

Bilinen tarihi ile Türkler, 10. ve 11. yüzyıllar arasında Orta Asya steplerinden göç ederek Anadolu'ya gelmişler ve buralarda yeni yurtlar edinmişlerdir. İlk öncesinde avcılık yaparak yaşam sürdüren Türkler, zamanla hayvancılığı benimseyerek konar-göçer bir yaşama devam etmişler ve Anadolu topraklarına bu yaşam kültürü ile gelmişlerdir.

Orta Asya'daki ilk Türk boyları, avcı ve çoban olarak göçkürler. Avcı topluluklar, giderek hayvancılığa geçerler. Çobanlıkla birlikte zamanla sürülerin özel mülkiyetine geçilir. Otlaklar ortaktır, fakat hayvanlar boy ve obaların değil, büyük ailelerin mülkü olur. Akraba aileler arasında zengin fakir aileler belirmeye başlar. Ama ilkel ekonomik koşullar, salgın hayvan hastalıkları, kışın görülen ot sıkıntısı ve soğuklar, büyük servet farklılaşmalarını önler. Bu aşamada da boylar, genellikle kendi boy ve oba başkanlarının liderliğinde hayli bağımsız olarak yaşarlar (Avcioğlu, 1999, s. 238).

Şu halde, Orta Asya'da yaşayan Türk boylarının çoğunlukla göçebe bir yaşam sürdüğü, siyasal ve sosyal bir örgütlenmeye sahip olduklarından söz edilebilir. Çeşitli sebeplerle yeni yurtlar edinmek için Batı'ya doğru konar-göçer bir yaşam şekli ile Anadolu topraklarına gelen Türklerin "Türkmen" olarak adlandırıldıkları tarihsel söylemler içinde yerini almıştır. "Türkmen" adını almalarının sebebi ise Müslümanlığın kabulü olarak belirtilmektedir. Türkmenler, Oğuzların Müslüman olduktan sonraki adlarıdır (Turan, 2000, s. 241) Yörük kelimesi ise (Yörümek) fiilinden yapılmış, Anadolu'ya gelip yurt tutan göçebe oğuz boylarını (Türkmenleri) ifade eden kelimedir (Eröz, 1991, s. 20).

Anadolu'yu 1071 Malazgirt Savaşından sonra fetheden Türkmenler (Oğuzlar), kısa bir süre içerisinde başta Anadolu'nun dört bir yanı olmak üzere Balkanlar'a Orta Doğu'ya ve Kuzey Afrika kıyı şeridinde kadar geniş bir coğrafyaya yayılmışlardır. Anadolu'yu kendilerine yurt edinen Türkmen topluluklarının bir kısmı zaman içerisinde yerleşik hayata geçmiş bir kısmı ise konar-göçer yaşam biçimini sürdürmeye devam etmiştir (Gelekçi, 2005, s.23).

11. ile 12. yüzyılları arasında Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türklerin, çoğunluğu yerleşik topluluklardı. Bunun yanı sıra önemli bir kısmı, aynı zamanda, "Oğuz" veya "Türkmen" olarak adlandırılan göçebelereydi. Bu göçebeler, hayvanlarını otlatmak için kışın (kışlak) ılıman bölgeler ile yazın serin otlaklar için belirledikleri yüksek yerler (yaylak) arasında eskiden göç ederlerdi. Bu bakımdan göçebe olarak yaşayanların yaşam tarzı yerleşik hayattan farklıydı (Aksoy, 2005, s.12). Anadolu topraklarına konar-göçer bir kavim olarak gelen Türklerin zaman içinde buraları yurt tutarak yerleşik yaşama doğru geçişleri söz konusudur. Başlayan yerleşik yaşamın yanı sıra devam eden konar-göçer yaşamın belirleyicisi olarak "Yörük" kelimesi kullanılmaya başlanmıştır. Şahin'e göre Türkler, Anadolu'ya geldikten sonra

yaşadıkları bölgeler ve yerleşik yaşama geçip-geçmeme durumlarına göre "Türkmen" veya "Yörük" adını almışlardır (Aktaran, Gelekçi, 2005, s. 23).

Selçuklu Devleti döneminde, Oğuz Türklerinde yaşanan farklılaşmanın kökeninde, devletin kurucusu olarak Türkmenlerin (göçebe Oğuzlar'ın) söz sahibi olmamaları önemli etken olmuştur. Türkmenlerin, yerleşik düzene alışmaları ve tedricen (yavaş yavaş) medenileşmeleri için önlemler alınmışsa da başarı sağlanamamıştır. Oğuz-Türkmen farklılaşması Osmanlı toplum yapısında da varlık göstermiştir. Osmanlı merkezileştikçe (merkez-çevre bağlamında) konar-göçer Türkmenler "kenar"da kalmışlar ve bu duruma tepki göstermişlerdir. Bu merkezileşme, Oğuzlarda kültürel değişim sürecini hızlandırırken, çevreyi temsil eden Türkmenlerde aksine Türklük bilincini canlı tutmuştur (Aksoy, 2005, s. 12-13).

Devletin çevredeki göçebelerle uğraşmasının getirdiği güçlük, yerel bir rahatsızlıktı. Ama ayrıca göçebelerle kentlerde oturanlar arasındaki karşıtlık, Osmanlı okumuşlarının, uygarlığın kent ile göçebelik arasındaki bir çekişme olduğu ve göçebelğe ilişkin her şeyin küçümsenmekten başka bir işe yaramadığı konusundaki kalıp düşüncesini de doğurmuştu (Mardin, 2010 s. 39). Konar-göçer bir yaşam şekli ile başlayan Anadolu tarihi içinde, zamanla değişen toplumsal yapı, farklı yapıları ortaya çıkartmıştır. Giderek yaygınlaşan yerleşik yaşam, konar-göçer yaşam farkını ortaya çıkartmıştır. Dolayısıyla zaman içinde yerleşik yaşam sürdürenler, (Osmanlı okumuşları) konar-göçerliğin toplumsal gelişim adına olumsuz bir özelliği olarak nitelenmesi anlayışını geliştirmişlerdir. Öte yandan medeniyetin daha hızlı ilerlemesi adına konar-göçer yaşam çeşitli sebeplerle engel olarak görülmüş süreç içinde göçerlerin iskanı konusu önem kazanmaya başlamıştır.

Konar- göçerlerin iskanı konusunda; Selçuklu döneminde konar-göçerlerin iskanı, kendi istek ve ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleşiyordu. Konar-göçerlerin devlet içinde devlet olmalarını önlemek ve göçebe feodalitesini yıkmak maksadıyla devlet

tarafından büyük gayretler gösteriliyordu. Bu amaçla göçebeleri toprağa bağlamak, karışıklıkları önlemek, içtimai ve iktisadi nizamı temin etmek maksadıyla askeri ikta'lar tesis edildi. Ancak Oğuz kütleleri Selçuklulardan memnun değildi. Bir taraftan çıkan isyan ve baskıları önleyip aşiretleri dağıtmaya, parçalamaya çalışılırken, diğer taraftan Türk adetlerine uymaya gayret edilmiş, Türk göçerleri memnun edilmeye çalışılmış, ekseriyetle başarı sağlanamamıştır (Eröz, 1991, s. 241).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde konar-göçerlerin iskanında; Devletin siyasi, iktisadi ve içtimai durumuna göre farklı iskan uygulamaları görülür. Kuruluş ve genişleme dönemlerinde yeni topraklara bir vatan telakkisiyle Türk nüfusu nakil edilerek, "dışa dönük" bir iskan politikası görülür. Buna karşılık gerileme döneminde, devletin yaptığı uzun savaşlar, memleket içinde meydana gelen güvenlik sorunları, vergi adaletsizliği ve benzeri sebepler "iç iskan" meselesini doğurmuştur. 1774'den itibaren düşman elinde kalan yerlerden sınırların içine doğru hızlanan göç hareketleri başlamıştır. 1842'den itibaren yaylak-kışlak meselesinden doğan karışıklığın giderilmesi amacıyla aşiretlerin iskan edilmelerine karar verilmiştir. Buna göre, bağlı buldukları kaza ve sancak dahilinde, ihtiyaçlarının karşılanarak iskan edilecekleri topraklar, kaymakamlık ve müdürleri idaresinde boş yerlere yerleştirilmeleri kararlaştırılmıştır. Yerleşik halk gibi ziraat ile uğraşmaları teşvik edilerek, karşı gelenleri olursa gerektiğinde zor kullanılacağı kararı alınmıştır (Halaçoğlu, 2010, s. 76-77). Bu sebeplerle 19. yüzyılda Osmanlı için iskan meselesi ağırlıklı olarak önem kazanmıştır.

Saydam'a göre, Osmanlı hükümetinin konar- göçer hayat tarzına acilen müdahale etmesinin sebebi vergi ve askere alınamaması değil, öteden beri bu grupların devlet otoritesinin zaafa uğradığı hallerde yerleşik halk ile çatışmaya girmeleri, süratli hareket etmeleri sebebiyle devletin kolluk kuvvetlerince yakalanıp cezalandırılmamalarıdır. Bu durum ise konar-göçerlerin cesaretlerini

artırmaktayken öte yandan devletin, halkın can ve mal güvenliğinden endişe duymasına sebep olmaktadır (2000, s. 223). Gerek Selçuklu Döneminde gerekse Osmanlı Döneminde konar-göçer aileler yerleştirilerek, düzenli bir hale getirilmek istenmiştir. Başta vergi almak üzere onlardan çeşitli şekillerde istifade etmek amaç edinilmiştir. Bu bağlamda iskan politikaları uygulayarak halkın göçerlikten yerleşik hayata geçmelerini teşvik etmeye çalışmışlarsa da, genel olarak göçer halkın bu girişimlere sıcak bakmadığı bilinmektedir (Doğan, 2007, s 141).

Cumhuriyet dönemi ile birlikte Türkiye’de yapısal anlamda derin değişimler olmuştur. Başta yönetim şekli olmak üzere sosyal, siyasal alanda birçok radikal dönüşümler başlamış ve bu bağlamda birçok politik kararlar alınmıştır. Savaş yılları boyunca süren göç hareketlerinin yanı sıra 1923 Lozan Mübadele Antlaşması ile Türk topraklarındaki Rum ve Ortodoks dininde bulunan Türk uyruklularla, Yunan topraklarında bulunan Yunan uyruklu Müslümanların zorunlu mübadelesi kararlaştırılmıştır. Sorunların çözülmesi amaçlı İmar ve İskan Bakanlığı kurulmuş, konar-göçerlerin iskanı da bu Bakanlık kapsamında ele alınmıştır. Cumhuriyet’le birlikte çağdaş uygarlığın gereklerine uygunluk ilkesi ile her alanda başlayan bir dizi çalışma paralelinde Planlı Şehircilik, Köy Kanunu, Belediye Kanunu kapsamında kanunlar çıkarılmış, örgüt ve kurumlar kurulup çalışılması hedef alınmıştır. Bu bağlamda İskan işlemleri de çağdaş dünyaya uygun şekilde yapılmaya çalışılmıştır (Cumhuriyet Dönemi Ansiklopedisi, 1996, s. 2359-2360).

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş döneminde de konar-göçer aşiretlerin iskanı, sorun olmuştur. Osmanlı Devleti’nin son döneminde kurulan heyetin raporları doğrultusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 3 Mart 1925 tarihinde aşiretlerin Dahiliye Vekaleti yetkisinde olmak üzere iskan edilmeleri hakkındaki kanunun kabulü başvekalete bildirilmiştir. Başvekaletten de konunun bir an önce başlatılması için Dahiliye Vekaletine görev verilmiştir. Bu kapsamda çıkarılan aşiretlerin iskanı

kanunu ile kendiliğinden iskan olmak için başvuran aşiretler devletin belirlediği yerlere ya da kendilerinin tercih ettiği bölgelere yerleştirilmişlerdir (Erdal, 2008, s. 5). Eröz ise göçerlerin iskanını, Cumhuriyet devrinde de tıpkı Selçuklu ve Osmanlı Dönemindeki gibi, (mevzuatla tatbikatın başkallığını) alınan kararların farklı uygulandığını, kanunların ve uygulamanın yetersizliğini belirterek, 1965 Türkiye'sinde dramatik tabloların var olduğunu örneklere dayanarak tespit etmiştir (1991, s. 280).

Gelinen noktada Cumhuriyet Döneminde de konar-göçerlerin iskanı konusunda genel bir başarısızlık söz konusudur. Kanunlarda iskan politikalarının yer almış olmasına rağmen sistemsizlik yüzünden sonuç olumsuz olmuştur. 1926 ile 1951 yıllarında çıkan iskan kanunlarında, göçerlerin iskanı sorunu ele alınmış buna karşın iskanla uğraşan bakanlık ve müdürlükler sürekli olarak değiştirilmiş, iskan sorunu müdürlükten müdürlüğe aktarılan bir formaliteye dönüşmüştür ve hatta iskan sorunu politik çıkarlar uğruna zaman içinde siyasallaşmıştır. Yerleşmeyi seçenler ise, hükümetlerin ilgisizliğinden dolayı sıkıntılar yaşamışlar, toprak işlemlerini ürün elde etmesini bilmeyen yerleşik yaşama geçmiş konar-göçerler ciddi sıkıntılarla karşılaşmışlardır (Kaya, 1999, s. 9).

İçel ve civarı Anadolu'nun, Türk boyları tarafından yurt edinilmeye başladığı dönemden itibaren aşiretler için önemli bir yurt olmuştur. Osmanlı Devleti döneminde de özellikle Karamanoğlu mücadelelerinde aşiretler bölgenin coğrafi konumunu kullanarak merkezi idareye birçok sorun çıkarmışlardır. Osmanlı Devleti buradaki aşiretleri sürgün ve iskanlar ile çeşitli bölgelere göndermiştir. Buradaki konar-göçer hareketlilik Cumhuriyet döneminde de devam etmiş, günümüzde de son konar-göçer aşireti Sarıkeçililer, İçel ili Aydınçık ilçesi ve civarında Yörük kültür ve yaşantısını devam ettirmişlerdir (Erdal, 2008, s. 5).

Özetle; Selçuklular döneminde kısmen başlayarak, Osmanlı zamanında, özellikle belli bir dönemden sonra (gerileme dönemi ile) derinleşerek devam eden Cumhuriyet döneminde ise bir sonuca bağlanamadığı gibi adeta derin bir yaraya dönüşerek bugünlere kadar gelen bir konar-göçer iskan sorunu mevcut olmuştur. Bu gün için az da olsa konar-göçer yaşamın varlığı bu sorunun apaçık kanıtıdır. Söz konusu konar-göçer grup, İçel'de kış (kışlak) mevsimini, Konya il sınırları içinde ise yaz (yaylak) mevsimini, hayvancılık (keçi) üzerine geçim yaparak, sıkıntılı bir yaşam sürdüren Sarıkeçili Yörükleridir.

Günümüze kadar gelen bu önemli sorun, Sarıkeçili Yörüklerinin "Bin yıllık geleneği sürdürüyoruz" çaresiz söylemleri ile hala canlılığını korumaktadır. Bugünün modern yaşam dünyasının sosyal yaşam icabı bu yaşama şekline yer vermediği açık ve nettir. Bu anlamda Sarıkeçili Yörüklerinin dönüşümlerini geç de olsa tamamlaması öngörülmekle birlikte, bu dönüşüm süreçlerinde karşılaşacakları zorlukların her kademesinde devlet yardımının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda Sarıkeçili Yörüklerinin yaşayacakları muhtemel sorunlar ve bu sorunların niteliği, kaynağı, öneriler diğer bölümlerde (Bulgular ve Tartışma, Sonuç ve Öneriler) işlenilmeye çalışılacaktır.

i. Kavram ve Terimler

Toplumsal Değişim:

Toplumsal değişim konusu sosyolojinin temel problemlerinden birisidir. On dokuzuncu yüzyılın ortalarında sosyolojik analizdeki ilk gelişmeler, Avrupa'yı saran iki büyük değişim dalgasını (Sanayileşme ile Amerikan ve Fransız Devrimlerinin peşinden demokrasi ve insan haklarının genişlemesi) açıklama gerekliliğinden kaynaklanmıştır. (Marshall, 2005, s. 136).

Giddens, toplumsal değişmeyi tutarlı bir şekilde etkileyen üç ana etkenden bahsetmektedir. Bunların kültürel etkenler, fiziksel çevre ve siyasal örgütlenmeler olduğunu belirtmektedir.

Kültürel Etkenler: Toplumsal değişim üzerindeki ilk önemli etki, dinin, iletişim sistemlerinin ve liderliği içeren kültürel etkenlerden oluşur. Din, toplum yaşamı içinde tutucu ya da ilerletici güç olabilir. Kimi dinsel inanç ve pratik biçimleri, geleneksel değer ve törenlere bağlılık üzerinde durarak frenleyici bir rol oynamıştır. Değişimin nitelik ve yönünü etkileyen özellikle önemli kültürel bir etki, iletişim sistemlerinin yapısıdır. Örneğin yazının bulunuşu, kayıtların tutulmasını sağlayarak maddi kaynaklar üzerindeki kontrolün artışını ve büyük ölçekli örgütlerin gelişimini olanaklı kılmıştır. Kültürel etkenler genel başlığı altına, liderlik kavramını da yerleştirmek gerekir. Tek tek liderler dünya tarihinde çok fazla etkide bulunmuşlardır. Dinamik politikaları izleyebilme ve önceden var olan düşünce biçimlerini izleyen ya da onları kökten bir biçimde değiştiren bir kitle yaratabilme yeteneğine sahip bir lider, daha önceki kurulmuş bir düzeni alt-üst edebilir.

Fiziksel Çevre: Fiziksel çevre, insan toplumsal örgütlenmesinin gelişiminde bir etkiye sahiptir. Bu özellikle insanların yaşam biçimlerini hava koşullarına göre düzenlemek zorunda olduğu daha aşırı çevre koşullarında en açık biçimiyle ortaya çıkar. Kutup

bölgelerinde yaşayanlar tropikal bölgede yaşayanlardan farklı alışkanlık ve pratikler geliştireceklerdir.

Siyasal Örgütlenme: Toplumsal değişmeyi güçlü bir biçimde etkileyen etken politik örgütlenme türüdür. Avcı-toplayıcı toplumlarda bu etki en azdır. Çünkü topluluğu harekete geçirebilecek bir siyasal yetke yoktur. Ancak bütün öteki toplum tiplerinde, ayrı politik eyleyenlerin (şefler, lordlar, krallar, hükümetler) varlığı, bir toplumun izlediği gelişim rotasını güçlü bir biçimde etkileyebilir (Giddens, 2008, s. 79-81).

Değişmenin olmadığı bir topluluğu düşünmek mümkün değildir. Bütün insan topluluklarında toplumsal değişimden bahsedilmektedir. Yalnız toplumsal değişme, medeniyet tarihinde bazen hızlı, bazen de yavaş bir şekilde ortaya çıkmıştır. Özellikle Ortaçağın statik sayılabilecek insan topluluklarında dahi bir değişmeden bahsedilebilir. Değişmeden söz edebilmek için belirli süreye ihtiyaç vardır. Başka bir ifade ile toplumsal değişme bir süreç içinde izlenebilmektedir (Erkal, 1995, s. 229)

Toplumsal değişme modelleri, toplum modellerinden son derece etkilenmiş olan ve bir ölçüde onlara paralel modellerdir. Toplumsal değişmenin modelleri ise şu şekilde kısaca şu şekildedir:

1. Büyük Boy Kuramlar: Bütün insanlık tarihini kapsayan evrensel kuramlar;

a) Organizmacı modeller.

b) Evrimci modeller.

c) Diyalektik modeller.

2. Orta Boy Kuramlar: Toplumu, değişmenin birimi olarak ele alan kuramlar;

a) Yapısal-fonksiyonel modeller.

b) Çatışma modelleri.

3. Küçük Boy Kuramlar;

Toplumsal değişmeyi grupsal süreçlere ve psikolojik ögelere bağlayan sosyal-psikolojik kuramlar: Bunlara etkileşimci modeller de denilebilir.

Bu genel değişme modellerinin dışında, değişmenin toplumdaki yayıldığı ve evrensel olarak bütün insanlığı nasıl etkilediğini açıklamaya çalışan "kültürcüler" vardır. Bunlar iki süreç içinde dururlar: Kültürel yayılım ve kültürleşme. Bu süreçler, değişmenin nasıl meydana geldiğini ilk kaynak ya da ilk itici güç yönünden saptamadıklarından, genel değişme kuramları içinde ayrı bir yere sahip olarak alınmamışlardır (Kongar, 2010/a, s. 58).

Toplumsal Evrim:

Toplumsal evrim, toplumdaki teknolojinin, ilişkilerin, kurumların ve değerlerin (niceliksel birikimler sonucu) farklılaşıp, ihtisaslaşıp, örgütlenerek yavaş yavaş uzun devrede değişmesi ve büyümesidir. Bu değişme ve büyümelerin birikimi sonucu toplum, niteliksel ve kökten bir yapısal değişime uğramış hale gelerek yeni bir evrim aşamasına ulaşmış olur. Tarihte, toplayıcı ve avcılıktan tarımsal üretime geçiş (Tarımsal devrim) veya üretimde organik enerji kullanımından organik- olmayan enerji kullanımına geçiş (Sanayi devrimi) böyle büyük ve kökten yapısal değişmelerin ve evrim aşamalarının ortaya çıktığı önemli örneklerdir (Akşit, 1985, s. 123).

Evrimci model içerisinde, değişmeyi bir doğru üzerine hapseden ve sınırlayan "doğrusal teori"den başka, toplumdaki değişmelerin tek bir doğru üzerinde izlenmesini yetersiz sayan, az da olsa muhtemelciliğe kayan "çoklu doğrusal teori" ile her toplumun mutlaka aynı aşamalardan geçmesi gerektiğini, sosyal değişmenin benzer şekillerde ortaya çıkacağını öngören "genel teori" de yer almaktadır

(Erkal, 1987, Aktaran Çetintaş, 2002, s. 14). Konar-göçerliğin konu edinildiği bu çalışmada, konar-göçerlerin yerleşik yaşama dönüşümleri öngörülmektedir. Buradan hareketle çalışmanın, evrimsel model içerisinde her toplumun geç de olsa kendi özgüllüğü içinde aynı evrim aşamalarından geçerek, benzer sosyal değişimleri geçireceğini kabul eden genel evrim teorisi içinde yer aldığından söz etmek mümkündür.

Büyük boy evrimci modeller, insanlığın doğrusal bir çizgi üzerinde geliştiği ana fikri etrafında şekillenmişlerdir. Bu modeller, insanlığın gelişmesi çizgisini izlemekle onun gelecekte alacağı şekli de ortaya koymaya çalışırlar (Kongar, 2010/a, s. 88).

Konar-göçerlik:

Konar- göçerler kendi aralarında il veya ulus adı altında gruplandırılmışlardır. Bu da kendi arasında yukarıdan aşağıya sırasıyla boy, aşiret, cemaat, oymak, mahalle, oba (aile) şeklinde bölümlere ayrılmıştır. Her boyun başında da Bey (Boybeyi) ismi verilen ve boyun idari işlerini yürüten bir kişi bulunurdu. Konar-göçerler yaşayış tarzlarının bir gereği olarak yaylak-kışlak hareketine bağlı kalırlar. Onların bu hayat tarzı biraz da hayvanlarına otlak bulmak düşüncesinden doğmuştur. Bununla beraber kısmi de olsa küçük çapta ziraatle meşgul oldukları da görülmektedir (Halaçoğlu, 2010 s. 29-30).

Göçebe aşireti, çok değişik nitelikler taşısa da göreceli olarak, katmanlaşmamış bir toplumu temsil eder. Refah ve mülkiyetin temel biçimi koyundur ve geçim hayvancılığa bağlıdır. Akrabalık bağları ve cinsler arası işbölümü, aşiretin ve toplumsal ve ekonomik işleyişinin anahtarıdır (Kandiyoti, 2007, s. 24). Göçebe bozkır kültürü, at ve koyunlar eski Türk toplumunun ekonomik ve fiziksel alt yapısını oluşturmaktadır. Göçebelik ve bozkır, çadırdan başka barınacak bir yeri olmayan

Türklere fazlaca bir medeniyet imkanı vermemiştir, ama at ve göçebe hayatının sağladığı hareketlilik onları Doğu'dan Batı'ya doğru getirirken büyük medeniyetler ile yüz yüze getirmiştir (Canatan, 2009, s. 123).

Köy-Yerleşik Yaşam:

Köyler, toplumsal, ekonomik, coğrafi ve nüfus özellikleri ile şehirden ayrılan düşük nüfus yoğunluğuna sahip, tarıma dayalı, işbölümünün gelişmediği kırsal yerleşim birimleridir. Şehirlere göre geniş aile tipinin yaygın olduğu, komşuluk ilişkilerinin, geleneksel dayanışma ve yaşam biçimlerinin sürdüğü sosyal yapılardır (Alıntı Tarihi, 01.01.2012). (Bakınız, İnternet Kaynakları -3- s.191).

Sirman, köyü tanımlarken; "Yüz yüze ilişkilerin hüküm sürdüğü bir yerleşim biçimi olarak toplumsal tiplerin belki de en basiti olarak tanımlandı. Köyün tanımı için karşıt bir tip olarak modern endüstrileşmeye doğru giden bir evrim çizgisinin başlangıç noktası, gelenekselliğin, durağanlığın bir örneği sayıldı" şeklinde belirtmektedir (1990, s. 95).

İskan Politikaları:

Halaçoğlu İskan Politikalarını şu şekilde ifade etmektedir; "En geniş manası ile bir beşeri yerleşmedir. Çeşitli milletlere mensup gruplardan teşekkül etmiş bir toplumda merkezi idarenin kuvveti, takip ettiği planlı iskan politikası ile doğru orantılıdır" (2010, s. 67).

Göçebe ve yarı göçebelerin toprağa bağlanması veya ihtiyari muhaceret (göç) hallerinde muhacirlerin (göçmen) münasip mahallere yerleştirilmesi öteden beri siyasi, içtimai, iktisadi, milli, dini bakımlardan devletleri ilgilendirmiş onların vazifeleri

meyanına girmiştir. Devletlerin bu husustaki prensip, düşünce ve kanaatlerini İskan Politikalarında görmek kabildir (Eröz,1991, s. 239).

Yörük:

Anadolu'da yaşadıkları bölgelere göre "Türkmen", "Yörük" ya da "Göçer" adlarıyla bilinen, hayvancılığa bağlı ekonominin belirlediği göçebe topluluklar, Anadolu göçer kültürünün temsilcileridir. Uzun bir tarihsel evrimin sonucunda oluşan bu kültür, Anadolu'da yaşayan kimi erime süreçleri, değişim ve dönüşümlere karşın günümüzde bir alt-kültür geleneği olarak varlığını sürdürmektedir (Kutlu, 2000, s. 211).

Anadolu'daki göçebe gruplar, özellikle Osmanlı döneminde "Türkmen" adı yanında "Yörük" veya "Yürük" umumi adıyla da bilinmekteydiler. Osmanlı döneminde kullanılmaya başlanan "Yörük" tabiri, yürümek fiilinden türetilen "yörü" veya "yürü" nün sonuna eklenen "k" eki ile elde edilen bir kelimedir (Egawa- Şahin, 2007, s. 16).

Kültür:

İnsanın, toplumun bir üyesi olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, ahlak, yasa, görenek ve başka herhangi bir yetenek ya da alışkanlığı içeren karmaşık bir bütün (Burke, 2008, s. 41). Bu anlamda kültürü, bir toplumun her açıdan sahip olduğu değerler bütünü olarak görmek mümkündür.

Güvenç ise, Kültür sözcüğünün dört ayrı anlamda kullanıldığı belirtir:

- 1- Bilim alanındaki kültür: Uygarlıktır.
- 2- Beşeri alandaki kültür: Eğitim sürecinin ürünüdür.

- 3- Estetik alandaki kültür: Güzel sanatlardır.
- 4- Maddi (teknolojik) ve biyolojik alanda kültür: Üretme, tarım, ekin, çoğaltma ve yetiştirme (2003, s. 97).

Bir uygarlık, birçok ulusların ortak malıdır. Çünkü her uygarlığı, sahipleri olan birçok uluslar, ortak bir yaşam sürerek oluşturmuşlardır. Bu nedenle, her uygarlık kesinkes uluslararasıdır. Fakat bir uygarlığın her ulusta aldığı biçimleri vardır ki, bunlara kültür(ekin) adı verilir (Gökalp, 2008, s.31).

Alt Kültür:

Alt kültür, yörelere göre ana kültür kalıbından temel özellikler itibariyle fazla farklılık göstermeyen derece farklarını, çeşitliliklerini kapsayan bir yaşama tarzıdır (Erkal, 1995, s. 144).

Alt kültür, kendisini oluşturan bütünle yani hakim kültürle aynı temel değerlere dayanmakla birlikte, onu belirleyen değerlerin daha çok ikinci derecede önem arz etmesine dayanan kültür gruplarıdır. Alt kültürler dolayısıyla temel kültürden kısmen farklıdır. Temel kültüre her zaman zarar vermezler. (Göçebe alt kültürü, gençlik alt kültürü gibi). Her çağdaş toplumda, kendilerine özgü ve diğer toplum kesimlerinin paylaşmadığı kültürel özelliklere sahip topluluklar bulunur. Bu alt kültür toplulukları kendi kültür yapılarının içinde yaşamakta, onun değer ve normlarına göre hareket etmektedirler. Alt kültürler, mesleki, dini, bölgesel özellikler gösterebilecekleri gibi yaşa ve cinsiyete ilişkin olarak da oluşabilirler (Bozatay, 2011, s. 45-46).

"Ulusal kültür içersinde; sınıf, etnik köken, bölge ve kırsal bölge veya kent sakinliği, dini inanç gibi öğelere ayrılabilen toplumsal koşulların birleşiminden oluşan, ama bir araya geldiklerinde o kültürdeki birey üzerinde bütüncül bir etkisi olan işlevsel bir bütün oluşturan bir alt bölüm" (Gordon, 1947, Aktaran Jenks, 2007, s. 22).

Downes, alt kültürlerin, bir tanesi iki alt kategori içeren, iki ana türde sınıflandırılabilceğini söyler;

a) "Egemen kültür" bağlamından önce gelen ya da onun dışında oluşturulanlar; Örneğin, ev sahibi "kültür" bağlamında, "alt kültürler" olan göçmen grupların "kültür"ü; ayrıca kuşatıcı "egemen kültür" den önce gelen, fakat onunla beraber varlığını sürdüren, onunla kaynaşan veya ona farklı olarak tepki veren bölgesel alt kültürler.

b) Kökeni egemen kültür bağlamının içine dayananlar; bunlar iki alt kategoriye ayrılır: (i) Toplumsal ve kültürel yapıların taleplerine verilen olumlu tepkiden doğanlar; Örneğin, mesleki alt kültürler, yaş grubu alt kültürleri. (ii) Toplumsal ve kültürel yapıların taleplerine verilen olumsuz tepkilerden doğanlar; Örneğin, suç alt kültürleri; dini uyanışa teşvik edici alt kültürler; politikanın aşırı ucundaki alt kültürler (1966, Aktaran Jenks, 2007, s. 25).

Sarıkeçililer:

Sarıkeçililer, Anadolu'da geniş bir coğrafi mekana dağılmışlardır. Ancak halen göçer vaziyette yoğun olarak görüldüğü bölgeler Toroslar ve Afyon, Uşak bölgesidir. Ancak Sarıkeçili Yörükleri ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalar oldukça sınırlıdır (Beşirli, 2007, s. 111). Bu anlamda, bilinen son göçer grup olarak İçel ve Konya il sınırları içinde yaşayan Sarıkeçili Yörükleri olduğu öngörülmektedir.

Pratikler/Günlük Yaşam Pratikleri:

Pratik kavramı 'rol' kavramından daha geniş bir anlama sahiptir ve insanların gerçekte neler yaptıklarını ve farklı durumlarda 'gerçekte' olanları görmemizi sağlar. Bu anlamda, insanlar ve toplumsal yapılar arasındaki temel bağlantı noktası roller değil pratiklerdir. Toplumlara 'yeniden – üretilen' pratiklerden oluştuğu düşüncesi, basitçe, pratiklerin özel oluşumlarından ziyade, insanların gündelik hayatlarında tekrar tekrar kullandıkları şeyler olduklarını anlatır (Giddens, Aktaran Layder, 2010, s. 36).

Anlamlandırma:

*İnsanlar, şeylere onlar hakkında sahip oldukları anlama göre tepki verirler. İnsanlar anlamlar temelinde davranırlar.

*Anlamın kaynağı toplumsal etkileşimdir. Anlam, insanları toplumsal açıdan bir arada tutar. Toplumsal tutkaldır.

* Anlam, bireylerin güdüsel ve duygusal etkileşimlerinin odağıdır. Bu bakış açısıyla bireyler esasen kendi bilinç düzeyleriyle toplumsal etkinliklerini kontrol edebilen rasyonel varlıklardır.

İnsanlar belirli eylem akışlarında, kendilerini sadece kişisel ihtiyaçları ve dürtüleriyle değil, bizzat toplumsal olarak temellendirilmiş nedenlere de bağlı kalmak zorunda hissedebilirler. Bu analiz biçimi kişilerin, niçin belirli etkinlikleri sürdürdüklerini anlayabilmek açısından önemlidir (Blumer, 1969, Aktaran Layder, 2010, s. 82-84).

Konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinin, yerleşik yaşama doğru dönüşümleri öngörülen bu çalışmada, kendilerini bekleyen belirsizlik ve anlamlandıramadıkları yeni bir ortamın kaygısı içinde çekinceleri olduğu dolayısıyla sahip oldukları yegane yaşam

biçimini bırakmak istemedikleri gözlenmiştir. Kendi toplumsal gerçekliklerine yükledikleri anlamın, içinde yaşadıkları sosyal sistemde geçersiz olması ve sistemin onları yerleşik yaşama doğru zorlayarak ilerletmesi konar-göçerleri, anlamlandırmakta güçlük çektikleri bir yaşama doğru ne kadar istemeseler de götürmektedir. Bu halde paradoksal bir durumun varlığı da söz konusudur. Bu bağlamda konar-göçer grubun, toplumsal etkenler ve dinamikler yönünde dönüşümlerini tamamlayacakları beklenmektedir.

ii. Kısa Literatür Bilgisi:

Oğuz'lar IX. asrın ilk yarısında Sır Derya (Seyhun) boylarıyla onun kuzeyindeki bozkırlarda yaşamaktaydılar. Yaşanılan hayat tarzı ise daha ziyade göçebeydi ve göçebelerin yegane ekonomik faaliyeti hayvancılıktı. Bu bakımdan bunların hayvanlarını otlatacakları geniş yaylak ve kışlak alanlarına ihtiyaçları vardı. O dönemlerde yerleşiklere tembel manasında "yatuk" denmesi, göçebe hayatın cazibesini gösterse gerekir (Şahin, 2006, s. 55). Bu noktada Türklerin göçebe bir yaşamı, başlangıçtan beri öz kültür olarak benimsedikleri ve Türk geleneksel (kültürel) yaşamının temel yapı taşlarından birisi olduğu söylenebilir.

Anadolu'da özellikle Osmanlı Döneminde konar-göçer yaşamdan devletleşen bir teşkilata doğru köklü değişimler yaşanmıştır. Osmanlı Beyliği'nin teşekkülü ile birlikte nüfus, bundan sonra da Anadolu'da Türk birliğini sağlayan Osmanlı Devleti'nin asli unsuru olarak etkin bir güç halini kazanmıştır. Bu asli unsur, şehir, kasaba ve köylerdeki yerleşik halk ile hayat tarzları sebebiyle konar-göçer olarak adlandırılan yarı-göçebe aşiretlerdir (Halaçoğlu, 2010, s. 68). Bu dönemde yerleşik yaşama geçiş ile başlayan yeni siyasal ve sosyal sistemler ve bu bağlamda

ekonomik mekanizmalar, değişen toplumsal yapıyı oluşturmuştur. Bu oluşan yeni yapının içinde konar-göçer yaşam ise canlılığını muhafaza etmiştir.

Türk medeniyetinin aslı unsuru olarak konar-göçer yaşam biçimiyle yaşayan bir çok aşiret ve kolları Anadolu'da bu yaşam kültürünü değişen toplumsal yaşama rağmen uzun zamanlar muhafaza edebilmiştir. Atalarının Orta Asya'dan gelerek Anadolu'yu yurt tutan Oğuz boylarından olan Sarıkeçili Yörükleri, Anadolu'da geniş bir coğrafi bir mekana dağılmışlardır. Ancak tamamı bugün itibariyle yerleşik düzene geçememiş, bir kısmı halen konar-göçer yaşamı sürdürmeye devam etmektedirler (Beşirli, 2007, s.111).

Bir toplumu, diğer toplumlardan ayırarak sırf kendi başına bir varlık gibi ele alamayız. Çevresinin gerek coğrafi, gerekse beşeri şartları ve kültürü, o toplumun üzerinde çok büyük etkiler yapar. Özellikle göçebe toplum devamlı hareket halinde bulunduğu için hareket sahasındaki beşeri şartlarının çok büyük ölçüde etkisi altında kalmakta, dolayısıyla göçebe sosyal ve ekonomik organizasyonun meydana gelmesinde, bu organizasyonda meydana gelen değişmelerde, eski ve yeni müesseselerin birbirlerine bağlanmasında çevre faktörlerinin rolü çok büyük olmaktadır (Beşikçi, 1992, s. 115).

Bugünün yaşam dünyası içinde eski bir yaşam şeklini devam ettiren konar-göçer yaşam gerçekliğini anlayabilmek için konar-göçer yaşam kültürünü ve bu kültürel yapıyı oluşturan başlıca temel dinamikleri incelemek gereklidir.

Kültür, insan ve maddeye karşı tavrı belirleyen, aynı birikimi ve geleneği yaşayan bireylerin çocuklarına ve yeni nesillere aktardıkları öğrenilmiş davranışlar bütünüdür. Kültürün kazanılması biyolojik değil sosyal bir süreçtir. Kültüre sosyal miras denmesinin nedeni budur. Nesillerin yaratılmış olarak buldukları ve yeni katkılarla zenginleştirdikleri kültür, mevcut birikimden güç alıp, onun gelişmesine de yardımcı

olur. Kültür aynı zamanda toplulukların kendi tarihsel gelişimde sahip olunan bir bilinç biçiminde de değerlendirilebilir (Erkal, 1993, Aktaran Bozatay, 2011, s. 41).

Ozankaya, Kültür kavramını, bir topluluk veya bir toplumun hayatını meydana getiren maddi ve manevi öğelerin tümü olduğunu belirtmektedir (1971, s. 32).

Erkal'a göre kültür; Sosyolojinin temel başlıklarından birisidir. Kültür bilgiyi, sanatı, ahlakı, hukuku, örf ve adetleri kapsadığı gibi, insanın cemiyetin bir üyesi olması dolayısıyla kazandığı diğer bütün kabiliyet ve alışkanlıkları da içine alan bir bütündür (1995, s.130). Bu bağlamda toplumsal bir araştırmanın kültürel açıdan ele alınarak işlenmesi, söz konusu grubu daha iyi anlamayı, anlamlandırmayı sağlayacağını düşündürmektedir. Geçmişten getirilen ortak yaşam birikimlerinin, bir potanın içini doldurmuş bir bütünün parçalarını sentezleyerek bütüne ulaşılması, bir grubun çözümlenebilmesi, anlaşılabilmesi adına fonksiyonel bir nitelik taşıyabilir.

Toplumsal değişimin evrimsel yönüyle konar-göçer yaşama bakıldığında, bu yaşam şeklinin doğal seyri içinde yerleşik yaşama doğru dönüştüğü bilinmektedir. Toprağı işleyerek elde edilen tarımsal ürünlerle geçim yapılmaya başlandığı anda kırsal alanda yerleşik düzene geçilerek köy yaşamına başlanılmıştır.

Köy toplulukları, genellikle tarımla uğraşan, içinde bulundurdukları geniş toplumla ortak çıkarları az ve sınırlı ölçüde eş güdülmüş olan, birbirleri karşısında da güçlü ve özerklik eğilimi gösteren yani toplumsal çevreden çok doğal çevreye yakın olan birkaç düzine ile birkaç yüz arasında değişen hanelerden kurulu, belirli ve özenle korunan sınırları olan topluluklardır (Ozankaya, 1971, s. 32).

Konar-göçer yaşayan Sarıkeçili Yörüklerinin, sosyo-kültürel bakışla incelenmesini hedef alan çalışmanın, karşılaştırmalı çalışılması aşamasında; Evrimsel bakışla konar-göçerlik sonrası yerleşik yaşam olduğu kabul edilen, "köy" yerleşik yaşamı ile karşılaştırmalı çalışması seçilmiştir. Bu bağlamda Türkiye'deki köy tipolojisini

belirleyen Akşit ve Keyder'in çalışmaları literatürde yer verilmesi gerekli bir referanstır. Şu halde Akşit ve Keyder, belirledikleri şekli ile köyleri üç gruba ayırmışlardır. Bunlar:

- 1- Büyük toprak mülkiyetinin ve rant ilişkilerinin olduğu köyler. Rant: angarya, para, ürün veya bunların bileşenleri biçiminde ödeniyor olabilir.
- 2- Küçük toprak mülkiyetinin ve birikim olanaklarının olduğu köyler. Bu köylerde sanayi veya tüketim alanında yaygın olarak kullanılan pamuk, ayçiçeği gibi ürünler üretilir. Toprak açma ve sulama olanakları vardır.
- 3- Küçük toprak mülkiyetinin yaygın olduğu ve fakat birikim olanaklarının fazla olmadığı köyler. Bu köylerde toprak kıraç, sulama olanakları azdır, toprak açma pek söz konusu değildir. (Keyder-Akşit, 1981, s. 10).

Çalışmaya temel olan konar-göçer yaşamın, karşılaştırmalı incelenmesi adına seçilen köylülerin özelliği olarak öncelikle homojen bir grup olması ilke edinilmiştir. Bu bağlamda konar-göçer grup üyelerinin Sarıkeçili Yörükleri olmaları sebebiyle aynı boydan geldikleri tespit edilen, Karaman'a bağlı Yarıkuyu köyü sakinlerinin de Sarıkeçili Yörüklerinden oluşan (eski konar-göçerler) bir köy olduğu tespit edilmiş ve çalışmanın köy ayağında bu köy tercih edilmiştir. Köyün tipolojisi olarak yukarıda belirtilen köy tipolojilerinden, küçük toprak mülkiyetine sahip, birikim olanağı az olan, ağırlıklı olarak hayvancılık üzerine geçim yapan, kıraç toprak yapısına sahip, sulama imkanı az olan ve dışarıya göç veren Karaman iline bağlı bir İç Anadolu köyüdür.

Toplumsal değişme, toplumların değerleri, kurumları, tabakalaşmaları ve üretim tarzlarındaki farklılaşmalardır. Toplumun bir durumdan başka bir duruma geçmesidir. Örneğin; modern toplum, geleneksel toplum tarzının tarım, kast sistemi, esnaf teşkilatı (ahilik ya da lonca gibi) geniş aile yapılarından sanayi, sınıf, çekirdek aile vb. yapılarına geçmesidir. Toplumsal değişme, ilerleme, yozlaşma, olgunlaşma,

kalkınma, çözümlenme gibi birçok süreci kapsamaktadır. Olumlu ve olumsuz farklılaşmayı anlatmaktadır (Yıldırım, 2009, s. 149).

Başlangıçta doğal yaşama karşı verdikleri mücadele ile insanların bir arada yaşama kültürünün başlaması zaman içinde toplumsal değişimlerin sistematik olarak başlamasına da neden olmuştur. Köklü değişimler yaşayan toplumlar özellikle "modern" denilen dünyaya geçiş ile birlikte şekillenen yeni yaşam biçimleri geliştirmişlerdir. İnsanlığın yaşadığı toplumsal değişimlerin incelenmesi ise tarih disiplini içinde yer almıştır. Günümüz ileri toplumlarının bu zamanlara gelişlerinde hangi aşamalardan geçerek, hangi yolları kat ederek bugünkü görünen şekline nasıl geldiğini anlamak, tarihsel arka planı gerekli kılar. Bu bağlamda toplumların, modern öncesine kadar olan kısmını Giddens, Harris'in betimlediği şekliyle anlatır. Harris'e göre modern öncesi toplumlar üç ana başlık altında toplanabilir. Bunlar, avcılar-toplayanlar, daha büyük tarım ya da kır toplumları ve sanayileşmiş uygarlıklardır (aktaran Giddens, 2008, s.68).

Toplumsal değişim aşama aşama ve belirli evrelerden geçerek gerçekleşir. Değişimin bütün olarak yapısal bir nitelik kazanabilmesi için belli bir düzeye ulaşması gerekir. Bu nedenle belirli bir anda, toplumun bazı özellikleri değişimin ilk evreleri içinde bulunurken, başka özellikleri değişimden yapısal olarak etkilenmiş olabilir. Değişimden sorumlu etmenlerin neden olduğu baskı doğrultusunda, eski ve yeni yapıların oturmuş özelliklerinin, belli bir derecelendirme içinde yan yana durdukları gözlemlenebilir. Yapıları içinde hem oturmuş hem de yavaş yavaş değişen özellikleri barındıran geçiş toplumları yine de ince bir dengede duran belli bir bütünsellik sergilerler. Yani değişim içindeki toplumlar, parçalanmış, kaotik topluluklar değildir. Değişmemiş, değişmekte olan ve halihazırda değişmiş özellikler belli bir tutarlılık ve anlamlı bir ilişkiler düzeni içindedirler (Kıray, 2006, s. 328-329).

Kıray'ın da belirttiği gibi, bir toplum için değişim/dönüşüm söz konusu olduğunda bu bir an da bütün bir toplumu kapsayabilecek ve aynı anda, aynı şekilde etkisini gösterecek bir değişim olmayabilir. Değişimin, toplumun tamamına nüfus etmesi için ise belirli bir yeterlilik durumu ya da belirli bir düzeye gelmiş olması gerekir.

Bu açıdan olaya yaklaşıldığında bir toplumun, yapısal olarak henüz yeni değişiyorken, söz konusu toplumun diğer yapıları değişimi özümsemiş olabilirler. Bu şekli ile toplumun yapısı yine de uyumlu bir bütünlük sergiler. Bu çalışmanın sorunsalı olarak seçilen; Konar-göçerlerin, günümüzde varlığını nasıl sürdürebildiklerinin araştırılması noktasında, modern dünyaya uyumlu olmayan yaşam biçimlerini, hızla yerleşik hayata doğru değiştirme çabası içinde oldukları gözlemlenmiştir.

Bir zamanlar binlerce, on binlerce göçebenin at oynattığı Anadolu toprakları gittikçe artan bir hızla dar geliyor onların torunlarına. Çadırların yerlerini evler, obaların yerini köyler-kasabalar almış, almakta. Çayırlar, otlaklar yerlerini tarlalara bırakmış çoğu yerde. Arta kalanlar da yavaş yavaş ya yeni yerleşimlere, ya da ekin yerlerine dönüşmekte. Öyle bir değişim ki, yüzyılların getirdiği, göz görmese gönül kanmaz. Geçmişte otağların kurulduğu, göçebelerden özge kimseciklerin dönüp de bakmadığı ellerde bugün birer ikişer turistik tesisler bile kurulmakta. Öylesine değişmiş öylesine değişmekte ki dağ başları ile bir zamanların kuş uçmaz, kar kış geçmez örenleri, oraların eskiden onlarca, yüzlerce çadırla bezenip, binlerce göçebe insanımızla şenlendiğine inanmak olası değil. Değil, çünkü bugüne kalmış, her türlü engele, güçlüğe karşı bugünlere gelebilmiş olan tek tük oba da giderek yok olmakta. Çok değil kısa bir süre sonra yerinde yellere esecek, artık son demlerini yaşayan, var olma kavgasının sonuna geldiğine inanan göçebelerimizin. (Erhan, 1989, s.50).

1.3 Araştırmanın Gereçesi ve Amacı

Toplumsal değişim anlamında Sarıkeçili Yörüklerinin bir kısmının, bugünkü modern yaşam içinde konar-göçer bir yaşam sürdürdükleri ve henüz dönüşümlerini tamamlayamadıkları gözlemlenmiştir. Modern toplumlarda, eski bir yaşam kültürü olan konar-göçer yaşamın yerini, modern görünümlü şehirlerin, kasabaların, köylerin aldığı ve teknoloji ağırlıklı bir yaşamın getirdiği kültürel yapıların aldığı gözlenmektedir. Bu bağlamda günümüz modern yaşam şekli içerisinde artık konar-göçer yaşamın bitmiş olması gereçesi ile bu çalışmanın ana fikri oluşturulmuştur. Bu noktada "az gelişmişlik" ya da "gelişmekte olmak" gibi bir konu söz konusu olabilir. Tütengil, bölgesel az gelişme konusunun odak noktası "yapı"

terimi yerine kullandığı "toplumsal doku farkı" terimini koyarak açıklama getiriyor; "Yatay ve dikey örgülerin (atık ve çözgü) oluşturduğu bir kilimde yer yer beliren yatay özellikler, toplumlarda da bir "yapı" farkı değil "doku" farkını ortaya koymaktadır" (Tütengil, 1977, s. 2-3). Bu noktada konunun bölgesel az gelişmişlik anlamında değilse de topluluk ya da grupsal perspektiften, bir "toplumsal doku farkı" olgusundan söz etmek mümkündür.

Sosyal değişme derece derece değişerek tahakkuk eder. Belirli bir dereceden sonra da bunun bütünü ile bir bünye değişikliği haline geldiği görülür. Onun için, belirli anda, toplumda bazı özellikler derece, bazıları da bünye farklılığı halinde göze çarpar. Değişmeye sebep olan faktörlerin baskısı yönünde iki bünyeye has, tam yerleşmiş özellikler ile beraber değişme halindeki hususiyetlerden, hem eskisine hem de yenisine ait olanların derecelenmesi müşahade edilir. Hem yerleşmiş özellikleri hem de derece derece değişmekte olanları ile geçiş halindeki toplum gene de bir fonksiyonel bütün hali gösterir. Diğer bir deyimle, değişme halindeki toplumlar bölük-pörçük, düzensiz toplumlar değildir. Bunların değişmemiş, değişmekte olan ve değişmiş bulunan yönleri gene bir tutarlılık, ilintiler düzeni halinde kendini gösterir (Kıray, 2006, s. 94).

Buradan hareketle söz konusu konar-göçer toplumun, bugün itibarıyla barınma ve geçimsel düzenleri şeklen henüz değişmemiştir. Ancak içinde yaşadıkları modern yaşam kültürü bu yaşam biçimiyle onları baskılamakta, sıkıştırmakta dolayısıyla bir dönüşüme doğru kaymaktadırlar. Öte yandan sosyal yaşam icabı modern yaşam kültürünün etkisi ile imkanları dahilinde teknolojik ürünler kullanmaya başlamışlardır. Bu anlamda bütüne tamamen aykırılık söz konusu olmamakla birlikte kendi bünyesi içinde bir tutarlılık vardır denilebilir. Dolayısıyla derece derece tahakkuk eden bir değişme söz konusudur ancak ağır işleyen bir mekanizmanın varlığından dolayı geç döneme kalınmış bir dönüşümlerle iç içe olduğu düşünülmektedir.

Kıray, dinamik bir yapısı olan toplumun, mutlaka bir değişkenlik içersinde olduğu, bir bütünlük ve süreklilik içersinde bu değişimlerin zincirleme olarak zaman içinde bütüne nüfuz edeceğinden bahseder (Kıray, 2006, s. 313). Dolayısıyla Sarıkeçili Yörüklerinin bu dönüşümlerini geç de olsa gerçekleştirecekleri öngörülmektedir.

Toplumsal değişimleri, evrimci kuramlarla açıklamaya çalışan kuramcılardan Sahlins ve Service'in "özgül evrim" ve "genel evrim" kavramları ile incelediklerini belirten Akşit'e göre; Genel ve Özgül evrim kuramının, iki ayrı gerçekliği değil, aynı gerçekliğin iki değişik açıdan ele alınıp incelenmesi olduğunu belirtmektedir. Akşit, Özgül evrim kavramının, toplumların kendi çevrelerine uyum süreci içinde geçirdikleri değişmeyi ve yapılaşmayı kapsadığını belirtirken, Genel evrim kuramının ise, belirli ölçütlere göre ki bunlar, üretim teknolojisinin gelişmişlik düzeyi, üretilen enerji miktarı ve benzeri faktörler olduğunu belirtiyor (Akşit, 1985, s. 217) .

Bu bağlamda, Sarıkeçili Yörüklerinin kendi özgül evrimi içersinde gerçekleştirecekleri dönüşüm sürecinde karşılaşacakları muhtemel faktörlerin neler olduğu araştırılmalıdır. Bu muhtemel faktörlerin nasıl oluştuğu, hangi dinamiklerin rol oynadığı, yerleşik yaşama (köy) karşılaştırmalı olarak bu çalışmada ele alınarak incelenmeye çalışılacaktır.

Günümüzde geç de olsa yerleşik yaşama doğru dönüşüm eğiliminde olan ve İçel'de Son Yörükler olarak bilinen Sarıkeçili Yörüklerinin bugünkü şeklinin özetini ise Dulkadir şu şekilde ifade etmektedir; İşsiz kalacakları endişesiyle yerleşik hayata geçiş konusunda sıkıntı çeken Yörükler, göçebeliliğin yarattığı sıkıntıların her geçen gün arttığını, özellikle hayvanlarıyla ana yolda ilerlemenin büyük sıkıntı yaşattığını, uygun bir yer temin edilmesi halinde yerleşik hayatta hayvancılık yaparak yaşamak istediklerini ifade ediyor. 400 keçi ile 55 gündür yolculuk yaptıklarını belirten Yörükler yolculuk boyunca gündüz ilerlediklerini, gece ise uygun buldukları yerlerde konakladıklarını ifade ettiler (Dulkadir, 2010, s. 66).

1.3.1 Tezin Konusu

Bilgi çağının yaşandığı, teknolojik gelişmelerin sınır tanımadan her yere ulaşabildiği günümüzde, eski yaşam dünyasına ait bir kültür olarak bilinen konar-göçer yaşamın bugün için varlık gösteriyor olması, sosyal boyut açısından kayda değer ve araştırılması gerekli bir olgu olarak düşünülmektedir. Dönüşümünü tamamlamış olması beklenen, modern zamanlar içinde yaşama olasılığı ol(a)mayacağı gerekçesi ile konar-göçer yaşamın, bugün için az da olsa Anadolu'da varlığını yaşattığı gözlenmiştir. Dolayısıyla bu çalışmanın konusu; günümüz modern yaşam dünyası içinde konar-göçerlik temelinde bugüne sarkan eski bir yaşam kültürünün varlık sebeplerini oluşturan etkenler ile söz konusu grubun dönüşüm inşasının neden geç döneme kaldığının araştırılması olarak belirlenmiştir. Bunun yanı sıra kısa ya da orta vadede yerleşik yaşama geçecekleri öngörüsü ile dönüşümleri sırasında yaşanılacak olgulara vurgu yapılması yönünde belirlenmiştir.

Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde yapılan araştırmalarda konar-göçerliğin, yerleşik yaşama doğru, süreç içinde geçildiği ve yarı göçebelik şeklinde devam ettiği belirtilmektedir. Göçebelikten yarı göçebelige, yerleşik hayata ve şehirleşme sürecine geçişte, aşiretlerin sosyal yapısında önemli değişmelerin olduğu görülmektedir. Günümüzde hızlı teknolojik gelişme, sanayileşme, kentleşme, ulaşımın kolaylaşması, iletişimin yaygınlaşması ve karşılıklı etkileşimin yoğunlaşması gibi nedenlerle aşiretleşme kan kaybetmektedir. Aşiretlerin sahip olduğu, kültürel değer ve normlar önemli ölçüde değişime uğramıştır (Alıntı Tarihi, 24.05.2012). (Bakınız, İnternet Kaynakları - 4 - s. 190).

"Beritan Aşireti, mensupları göçer ve yarı göçerlerden oluşan bir aşirettir. Özellikle 1980 sonrasında hızlı bir şehirleşme süreci yaşadıkları göze çarpar. Aşiret mensubu göçerlerin bir bölümü terör baskısıyla şehre göç etmiş, önemli bir kısmı da devlet eliyle Elazığ şehrinin bir bölgesinde iskan edilmişlerdir" (Taşdelen, 1997, s. 66).

Özer'e göre günümüzde geniş anlamda iki tür toplum vardır. Bunlar modern toplum ile gelenekçi toplumdur. Günümüzde gelenekçi toplumdaki modern topluma doğru bölgeden bölgeye hızı değişmekle birlikte- bir geçiş vardır. Yani bir değişim vardır ve bu değişim modern toplumun lehine gelişmektedir. Aşiretler de elbette bu sürecin içinde bulunmakta ve bu değişimden nasiplerini almaktadırlar (2003, s. 187).

Modern yaşam dünyasının getirdiği değişim süreci içerisinde, toplumsal dönüşümlerin geç de olsa bütüne adapte olmak yolunda evrimleşmekte olduğu söylenebilir. Bu dönüşümlerin modern dünyanın baskılamasıyla ve kendi lehine gerçekleştiği gözlenmektedir.

Baraklar, Güney-Doğu Anadolu'da, Kilis, Antep ve Nizip'in güney mıntikalarını işgal ederler. Baraklar'da, içtimai bütünlüğü ve tesanüt duygusunu temin ve devam ettirmekte en mühim amil müşterek örf ve adettir. Bu örf ve adet, son yıllarda, Barakların toprağa bağlılıkları arttığı ve şehirle temasları fazlalaştığı için yer yer çözülmektedir. Kasabalara yakın köylerde bu bariz olarak görülüyor (Tanyol, 1952, s. 93).

Anlaşıldığı üzere göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçişle birlikte bir takım çözümlerin başlamasından da söz etmek mümkündür. Dolayısıyla, yerleşik yaşama geçişte bu çözümleri etkileyen faktörler nelerdir? Hangi dinamiklerin varlığı söz konusudur? Dönüşümü engelleyen ya da yavaşlatan etkenler nelerdir? v.s. tespiti de bu çalışma açısından önemli görülmektedir. Bu bağlamda konuyu seçerken sadece bu geçişi halen konargöçer şeklinde yaşayanların yanında,

yerleşik hayata geçmiş olanlarla (köy) karşılaştırmalı olarak ele almak uygun görülmüştür. Bu durum, her iki grubun yaşam pratikleri üzerinden karşılaştırmalı incelenmesini de beraberinde getirmektedir. Bu incelemede ana bakış açısı ise sosyo-kültürel bakış olacaktır.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri ve Diğer Araştırma Soruları

Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmanın dayandırılacağı araştırma verileri, sosyal bilimler araştırma yöntemlerinden birisi olan niteliksel alan araştırma yöntemleri kullanılarak toplanmıştır (Bakınız, Yöntem Bölümü, s. 80). Niteliksel araştırmalarda hipotez(ler) kurulması gerekmemektedir. Ancak bu çalışmanın sonunda aşağıdaki temel noktaların ortaya çıkması beklenmektedir:

- Ekonomik koşullar, primitif bir yaşam şekli olan konar-göçerliğin bugünün dünyasına ulaşabilmiş olmasının etkenidir.
- Devletin, öteden beri uyguladığı İskan politikalarında aksaklık ve yanlışlıklar vardır (Koordinasyon eksikliği ve sistemsizlik).
- Yeni neslin düzenli eğitim almaları konusunda, konar-göçer yaşamın terk edilmesi gereklidir.
- Eski yaşam kültürü mensubu olan konar-göçerler (Yörükler), yeni bir düzene alışmanın ya da alışkın oldukları bir hayat tarzını bırakmanın tedirginliğini hissetmektedirler. Bu bağlamda süreç içinde yerleşimleri beklenen konar-göçerlere devlet yardımı gerekmektedir (Sosyal destek ve takip programları).

Diğer Araştırma Soruları/ Konuları

Yukarıda belirlenen hipotezler çerçevesinde, günümüzde son konar-göçer grup olarak bilinen Sarıkeçili Yörüklerinin, devletin ağır ve sistemsiz işleyişi, ekonomik şartların olumsuz etkileri, eğitim-öğretim almanın zorunluluğu bağlamında toplumsal dönüşümlerini geç de olsa tamamlayacakları öngörülmektedir. Bu nedenle yerleşim süreçleri içerisinde karşılaşılabilecekleri olası sorunların, beklentilerinin anlaşılabilmesi adına, konar-göçer yaşam sonrasının ilk aşaması olan yerleşik-köy yaşamı ile karşılaştırılmalı olarak ele alınması gerekmektedir. Bunun yanı sıra çalışmanın homojen bir çalışma olması tercih edilmiş, çalışılacak köy grubunun aynı Yörük grubundan geldikleri tespit edilen Karaman'a bağlı Yarıkkuyu köylüleri olan Sarıkeçili Yörükleri ile çalışılması seçilmiştir. Bu çerçevede aşağıdaki konulara da ayrıca açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

1. Konar-göçer yaşam ile yerleşik-köy yaşamının ne anlam ifade etmekte olduğu bu anlamda konar-göçerlerin ileride ne gibi değişimleri yaşayacakları ve onların beklentilerinin neler olacağı, bunun yanı sıra da önceden yerleşik yaşama geçmiş köylülerin geçmişteki yaşamlarından ne gibi izler taşıdıkları, dolayısıyla birbirlerine eklemlenen ya da kesişen noktalarının neler olduğunun tespiti (Değişim süreci takip ve tespiti)
2. Yaş grupları üzerinden (genç, orta yaş, ileri yaş) her üç gruptaki üyelerin zaman içinde hangi faktörler üzerinden değişim/dönüşüm yaşadıklarının tespiti.
3. Günlük yaşam pratikleri üzerinden gidilerek konar-göçerlik ile yerleşik-köy yaşamı arasındaki temel farklılıkların tespiti. Böylelikle değişimi, hangi dinamiklerin etkisi ile hangi yöne doğru değişim gösterdiğinin tespiti.

1.5 Tezin Önemi

Aron, Sosyolojinin, insani varoluşun karmaşık ya da karanlık yönlerini anlaşılır kılmaya yönelik yeniden inşası olduğunu ve "Sosyologların amacı, anlaşılır olmayı anlaşılır kılmak, anlamı onu yaşamış kimselerce fark edilmemiş şeyin anlamını ortaya çıkartmak" olduğunu belirtir (2007, s. 477). Dolayısıyla, genel anlamda bir kültür araştırması olan bu çalışma, günümüze kadar bir şekilde süregelen primitif bir yaşam şeklinin nasıl ve neden halen yaşayabiliyor olduğunun anlaşılmasını, karmaşıklığını anlama çabası içinde olacaktır. Bu bağlamda, artık son dönemecine girmiş, kültürel bir mirasın son taşıyıcıları olarak, dönüşümünü yerleşik yaşama doğru tamamlayacağı öngörülen bir yaşam kültürünün, son dönemde yaşadığı dönüşüm ve değişimin toplumsal bellekte, toplumsal kültür mirası içinde yer almasının önemli olduğu düşünülmektedir. Öte yandan konar-göçer yaşamın dönüşerek, yeni bir düzende yerleşik yaşama başlayacak olan bu kültürün aktörlerini bekleyen sosyal gerçekliklere de vurgu yapması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Toplumsal bellek, onu taşıyanlarla birlikte vardır ve gelişigüzel devredilemez. Sürece katılanların grup üyeliğinin ispatıdır. Bu yüzden sadece somut mekan ve zaman değil, aynı zamanda, somut kimliktir. Bunun anlamı, toplumsal belleğin sadece gerçek ve yaşayan bir grupla ilişkilendirilebileceğidir. Toplumsal belleğin zaman ve mekan kavramları, söz konusu grubun duygusal ve değerlerle yüklü yaşam bağlamı içindeki iletişim biçimleri ile oluşur. Bunlar toplumsal belleğin içinde, bir grubun öz imgesi ve hedefleri için anlamlı ve duygu dolu bir vatan ve yaşam öyküsü olarak ortaya çıkar. Kendini ortak anıları olan bir toplum olarak kuran sosyal grup, geçmişini özellikle iki noktada korur; kendine özgünlüğü ve sürekliliği. Kendisi hakkında yarattığı imge, farklılıkları dışarıya karşı vurgularken içeri dönük olarak önemsiz gösterme çabasını içerir. Üstelik "kimlik bilinci zaman içinde gelişir" ve

böylece olaylar, bir şeylere karşılık gelme, benzerlik, süreklilik temelinde seçilerek korunur. Bir grup önemli bir değişimin bilincine vardığı andan itibaren grup olarak var olmaktan vazgeçer ve bir başka gruba yer açar. Ancak her grup sürekliliği hedeflediğinden, değişimleri mümkün olduğu kadar görmemeye ve tarihi değişmez bir süreklilik olarak algılamaya çalışır (Assmann, 2001, s. 43-44).

Toplum, yeni fikirleri alıp geçmişin yerine koymaz, sadece geçmişi o zamana kadar etkili olmuş başka gruplardan farklı biçimde devralır. "Bu bağlamda, aynı zamanda toplumun belleği olmayan hiç bir sosyal düşünce yoktur" (Halbwachs, 1985). Bu yüzden toplumsal bellek hem geriye hem ileriye doğru iki yönde işler. Bellek sadece geçmişi kurgulamakla kalmaz, aynı zamanda şimdi ve geleceğin deneyimlerini de organize eder. Bu durumda geleceğe yönelik değişim potansiyelini ifade eden "umut ilkesinin" yerine "hatırlama ilkesini" koymanın anlamı yoktur. İkisi de birbirinden etkilenir, biri olmaksızın öbürünün düşünülmesi mümkün değildir (Halbwachs, 1985, Ritschl, 1967 Aktaran Assmann, 2001, s. 46). Bu bağlamda toplumsal belleğin geçmiş ve gelecek arasında bir bağlantı oluşturarak, köprü vazifesi kurduğu söylenebilir. Bu noktada ise somut zaman ve mekan boyutu yanında somut kimliğin de ifadesi olabilen toplumsal belleğin, söz konusu toplumun geleceğinin inşasında önemli bir özelliği de vardır. Bellek taşıyıcısı olan toplum bu özelliği ile grup üyelerine, geçmişten bugüne kendinden önceki grup üyelerinin oluşturduğu değerlere, olgulara, sembollere ve benzerlerine tarihsel süzgeç içinde yüklenen anlamları nasıl ve niçin yükledikleri konusunda değerlendirebilme şansını verebilir. Dolayısıyla kendinden önceki grup üyelerinin, bilinmeyen, anlaşılmayan noktalarını çözümleyebilmek imkanını toplumsal bellek sunar ve bu yönüyle ortak kültürel kodların oluşmasında fonksiyonel bir nitelik taşır.

Bakır'a göre dünyadaki göçerler incelendiğinde, bu yaşam tarzının devam etmesinde; yaşama alışkanlıklarının ve üretim biçimlerinin önemli rolleri olduğu görülmektedir. Bütüncül bir bakış açısıyla bu anlamda, zaman içinde süregelen bu yaşayış biçiminin sürdürülmesinde etkili olan sosyal, ekonomik, fiziksel, iklimsel vb. faktörlerin değerlendirmeye katılması gerekmektedir (Aktaran, Uluocak, 2006, s.100).

Ögel, Modern ekonomi uzmanlarının, "hayvancılık" denilince, en azından "yarı göçebelik şeklinde" (semi-nomadism) bir hayat tarzının şart olduğuna inandıklarını belirtirken (aktaran, Uluocak, 2006, s.104) Beşikçi, göçebelğin toplumların yerleşik medeniyete geçerken bir dönemi teşkil ettiğini, bu bakımdan göçebe toplumsal düzeninin geçici bir süreç olduğunu belirtmektedir (1992, s. 46).

Şu halde modern toplum aşamasında bir geçiş dönemi olarak görülen konar-göçer yaşamın, modern zamanlar içinde en azından yarı-göçebelik şeklinde yapılanmış olması beklenmektedir denilebilir.

Çalışma, kısa ve orta vadede, yerleşik hayata geçişleri beklenen söz konusu konar-göçer grubun, yerleşik hayata geçtikten sonraki süreçte bütüne uyum sağlamalarının hızlı ve sorunsuz olabilmesi adına alışkın oldukları üretim ihtiyaçları üzerinden geçim yapabilmelerinin önemine vurgu yapacaktır. Ayrıca çocukların eğitimi, kadın ve erkeklerin toplumsal üretime entegre olabilmeleri, buldukları sosyal çevreye uyum sağlamaları, alışmaları, kısaca sosyal bütünlüğe hangi şekilde dahil olmaları için gerekli koşulların önemine dikkati çekecektir. Buradan hareketle hazırlanacak sosyal hizmet programları ile takip edilmeleri ve devlet destekli bir dönüşümün olması gereğine (yerleşik yaşama teşvik) vurgu yapılarak sosyo-kültürel dönüşümler adına önemli veriler sunacağı düşünülmektedir.

1965-1967 yılları arasında Konya çevresinde 81 aile olarak tespit edilen Sarıkeçililer'in 2510 sayılı kanun kapsamında "Kentsel İskan"larının planlanmış olması (Bakır,1995, Aktaran Uluocak, 2006, s. 101); gerek sosyal ve kültürel açılardan, gerekse yerleşikliğe geçişle birlikte gündeme gelecek olan hem üretim biçimleri ve alışkanlıklarındaki hem de tüketim kalıplarındaki önemli değişikliklere ve bu değişikliklerden kaynaklanması muhtemel problemlerin varlığına dikkat çekilmektedir (Uluocak, 2006, s.101). Konar-göçer yaşam döngüsünün son eşiğinde oldukları öngörülen Yörüklerin (Sarıkeçililer'in son konar-göçerleri) yerleşik yaşam alanlarına ilişkin oluşturulan ya da oluşturulması planlanan düzenlemelerin, söz konusu grubun yaşam dünyalarına uygunluğu ve gerçekçi olması gereğine dikkati çeken Uluocak, (2006, s. 100) önceden planlanarak gerçekleştirilen programların toplumsal değişimler adına, daha başarılı sonuçlar almada önem teşkil ettiğini düşünmektedir. Bu bağlamda çalışmanın önemi, kendi kültürel gerçeklikleri üzerinden dönüşümlerinin sağlanması ve sürecin sosyal takip programları ile izlenmesi gereğine dikkati çekmektedir. Modern yaşam dünyası içinde kendi özgül evrimi süreci içinde dönüşümün eşiğine gelmiş olduğu öngörülen konar-göçer yaşamın son temsilcileri (Sarıkeçili Yörükleri) üzerine yapılan sosyolojik bir araştırmanın, toplumsal bellekte sosyo-kültürel yaşamın zenginliğine katkısı olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca ortak kültürel bir yapının son taşıyıcılarından elde edilen bulgularla oluşturulan bu çalışmanın ve yapılacak benzeri çalışmaların, derin kökleri olan bir yaşam kültürünün sona erdiği dönemin belgelenmesinin, zaman içinde toplumsal bellekte bir kavşak noktası özelliği taşıyacağı öngörüsüyle önem kazanacağı düşünülmektedir.

Ne acıdır ki, bin yıldan beri Anadolu'da yaşatılan bu Yörük/Türkmen hayatı ve kültürü, yok olmak tehlikesiyle karşı karşıyadır. Geç bile kalırsa dahi, Yörük halkiyatı mastır ve doktora tezleriyle derlenmeli ve yok olmaktan kurtarılmalıdır. Öte yandan Toros dağları üzerinde hala Yörük hayatı ve kültürlerini sürdüren Yörükler tespit edilerek, korumaya alınmalı ve kültürlerinin muhafaza edilip yaşatılmasına destek verilmelidir. Böylece Yörük kültürü, hayatı korumaya alınmalı ve hayvancılığı korumuş olacağı gibi, turizm açısında da büyük faydalar sağlayacağı aşıkardır (Memişoğlu, 2004, s. 103).

BÖLÜM 2

YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın verileri, niteliksel araştırma yöntemi ile toplandığından evren ve örneklemden söz etmek olanaklı değildir. Ancak bu bağlamda şu açıklamalar verilebilmektedir:

Çalışmanın, sosyo-kültürel anlamda yapılması öngörülerek, konar-göçer bir yaşamın nasıl yapılandığı bağlamında; Anadolu'da son konar-göçer grup olarak bilinen Sarıkeçili Yörükleri ile Mart ayı içinde iletişime geçilmiş, kışladıkları Mersin ili Silifke ilçesine bağlı Yeşilovacık kırsal alanındaki dağınık bir bölgede görüşmelerin Mart ayı içinde yapılması planlanmıştır. Çalışmanın karşılaştırmalı ve homojen bir yapıda olması planlanarak ve aynı grup üyelerinden oldukları tespit edilen Karaman ili Ayrancı ilçesine bağlı Yarikkuyu köyünde yerleşik yaşam süren Sarıkeçili Yörükleri ile Mayıs ayı içersinde iletişime geçilmiş ve Haziran ayı içersinde de Yarikkuyu Köylüleri ile görüşmeler yapılması planlanmıştır. "Derinlemesine Görüşmeler" için Görüşme Çerçevesi formları oluşturulmuş ve numaralandırılmıştır. Niteliksel Görüşmeler için Görüşme Çerçevesi Formları, 1. Grup, Konar-göçer grubu (K-G) olarak, 2. Grup Köy (Köy G.) grubu olarak 2 gruba ayrılmıştır. Bu aşamalarda herhangi bir resmi kurumdan izin alınması gereği oluşmamıştır.

Görüşme Hazırlık aşamalarında, konar-göçer grup üyelerinden, bazı ileri yaş (yaşlı grup) üyelerinin Karaman'da Sarıevler denilen konutlarda yaşadıklarının öğrenilmesi üzerine, Karaman'a Köy Grubu ile görüşmeye gidilecek olan Haziran ayı içinde, bu grup ile de Derinlemesine Grup Görüşmeleri yapılması planlanmıştır.

Çalışmada, niteliksel görüşmeler kapsamında derinlemesine görüşmeler tekniği kullanılmıştır. Bu yönetime ait bilgiler, veri toplama yöntemleri kısmında verilmiştir.

Derinlemesine görüşmeler için oluşturulacak gruplar, değişkenler bağlamında şu bağımsız değişkenler dikkate alınarak planlanmıştır.

1. Yaş 3 grup halinde alınmıştır (19-39/ 40-60/61 yaş ve üstü)
2. Cinsiyet (Kadın/Erkek)

**Tablo 1- Derinlemesine Görüşmeler:
Görüşme Yapılmak üzere Planlanan Gruplar**

Yaş grubu	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
19 - 39 yaş	3	3	6
40 - 60 yaş	3	3	6
61 yaş ve üstü	3	3	6
Toplam	9	9	18

Tablo no I : Derinlemesine görüşmeler – Konar-göçerler

Tablo 1/A- Derinlemesine Görüşmeler:

Görüşme Yapılmak üzere Planlanan Gruplar

Yaş grubu	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
19-39 yaş	3	3	6
40- 60 yaş	3	3	6
61 yaş ve üstü	3	3	6
Toplam	9	9	18

T a b l o n o I/A : Derinlemesine görüşmeler- Köy grubu

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü gibi (Tablo1- K-G ve Tablo1/A Köy Grubu) Konar-göçer grup için Kadın/ Erkek ve Yaş değişkenleri üzerinden her bir hücre için, üçer kişiden 9 kadın 9 erkek olmak üzere toplam 18 kişi ile aynı şekilde Köy Grubu içinde Kadın/Erkek ve Yaş değişkenleri üzerinden 9 kadın 9 erkek olmak üzere toplam 18 kişi üzerinden ve her iki grup için toplamda 36 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılması planlanmıştır.

Tablo 2- Derinlemesine Görüşmeler:

Görüşme Yapılan Gruplar

Yaş grubu	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
19 - 39 yaş	3	3	6
40 - 60 yaş	3	3	6
61 yaş ve üstü	3	3	6
Toplam	9	9	18

Tablo no II : Derinlemesine görüşmeler – Konar-göçerler

Tablo 2/A Derinlemesine Görüşmeler:

Görüşme Yapılan Gruplar

Yaş grubu	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
19 - 39 yaş	3	3	6
40 - 60 yaş	3	3	6
61 yaş ve üstü	3	3	6
Toplam	9	9	18

T a b l o n o II/A : Derinlemesine görüşmeler- Köy grubu

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü gibi Tablo 1 ve Tablo 1/A da görüşmesi planlanan konar-göçer grup ile köy grubuna yer verilmiştir. Tablo 2'de görüşmesi yapılan konar-göçer grup ile Tablo 2/A'da görüşmesi yapılan köy grubu gösterilmiştir. Kadın-erkek ve yaş bağımsız değişkenleri ile birlikte her bir hücre için üçer kişi olmak üzere toplam 36 kişi ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya sonradan ilave edilen Sarievler grubuna (1 kadın, 3 erkek) Tablo-4'de (Ek 2) yer verilmiştir.

Aşağıda çalışma yapılan gruplar hakkında kısa bilgiler verilmektedir.

Konar-göçer Sarıkeçililer :Osmanlı arşivlerinde Sarıkeçili cemaatinin (Yörüklerinin) yerleşim yeri olarak, "İçel, Aydın, Konya, Karahisar-ı Sahip, Akşehir ve Saruhan Sancakları, Doğanhisar Kazası (Konya Sancağı), Antalya Kazası (Teke Sancağı), Eğridir, Isparta, Burdur, Dazkırı, ve Uluborlu Kazaları (Hamid Sancağı) gösterilmekte ve "konar-göçer yörükhan taifesinden" olan "Sarıkeçili Cemaati" nin mahalli iskanı, ferman olunduğu üzere aydın Sancağında hali ve harab mahallerdir" denilmektedir. (Bakır, 1995, aktaran Uluocak, 2006, s. 100).

- Tamamen keçi besleyen ve develerle göçen bu oymak; Silifke, Taşucu, Mut, ve Anamur köylerinin çevresindeki fundalık alanlarda kışlak olarak (rakım 10-300 m.), yazın Karaman, Seydişehir çevrelerinde çalılık meşelik alanlarda yaylak olarak (rakım 1300-1500) 15-20 günlük konaklamalarla oturmaktadırlar (Bakır 1995, aktaran Uluocak, 2006, s.100).
- Tüm yıl boyunca çadırlarda yaşayıp yayla ve kışlakta keçi-koyun besleyen Yörükler, ısının yükselmesiyle sahilden yaylalara doğru göçmeye başlarlar. Bir günlük yürüme mesafesinde uygun yerlerde 2-3 gün konaklayarak yaylalara çıkarlar. Sonbaharda havaların soğuması ile birlikte aynı şekilde sahile geri dönerler (Dulkadir, 1997, s. 38).
- Sarıkeçili Yörüklerinin, Sosyo-kültürel durumunu değerlendiren Beyoğlu (Silifke Kaymakamı) ilçe sınırları içersinde bulunan ve yerleşim yerleri olarak ilçeye beldelerinin ormanlık arazisinde, çadırlarda yaşadıklarını belirtmektedir. "Aşiretin, ormanlık sınırlar içinde iki çadırın bir arada görülmediği, en yakın iki çadırın arasında 5 km. mesafe bulunduğu, sosyal gereksinimlerden yoksun bir şekilde ve daha çok bir çadırda birkaç hane bir arada yaşadıkları, eskiden beri süre gelen örf ve adetlere göre yaşamlarını sürdürdükleri, çok güzel Türkçe konuştukları, inançlı oldukları Cuma ve

Bayram namazlarını en yakın yerleşim yerine giderek toplu olarak yerine getirdikleri tespit edilmiştir. Sarıkeçili Aşireti, yaz ve sonbahar aylarında Karaman-Ermenek-, Konya-Seydişehir, Beyşehir, Bozkır, kış ve ilkbahar aylarında, Mersin-Silifke, Gülnar, Aydınçık ilçe sınırları içinde bulunan ormanlık alanın içersinde yaşamlarını sürdürdükleri, hanelerine ait eşyalar ya kendilerine ait kamyon, traktör ya da kiraladıkları araçlarla taşıdıkları; küçükbaş hayvanlarını ise göç yolları üzerinden yaya olarak sürdükleri, güzergahları üzerinde bulunan belde ve köylerde geçici olarak konkladıkları, bu konaklama karşılığı olarak o yörede ve köy tüzel kişiliğine makbuz karşılığı bağış yapmak sureti ile o yöre halkıyla iyi diyaloglar içerisinde oldukları kendi beyanlarından anlaşılmıştır” dedi.

Göçer bir yaşamın zorluklarını belirten Beyoğlu; “Sonuç olarak ülkemizde bu ve buna benzer Güneydoğu ve Doğu Anadolu’da aşiretler iskan edilerek yerleşik düzene geçirilmiş, ender ve büyük nüfus yoğunluğuna sahip Sarıkeçili aşiretinin de iskan edilmeleri halinde, çocuklar eğitim, öğretimden yeterince yararlanacak, ailelerin günlük yaşamın vazgeçilmez unsurları olan elektrik, su, iletişim ve benzeri teknolojik gelişmelerden yararlanmaları mümkün olacaktır. Bu sebeple Sarıkeçili aşiretinin, yerleşik düzene geçebilmeleri için iskan edilmeleri; ormanlık alanların korunması, asayişin sağlanması, ayrıca sosyal ve kültürel açıdan da önemli bir sorunun giderilmesine neden olacaktır” dedi (Alıntı Tarihi, 20.05.20112). (Bakınız, İnternet Kaynakları -2- s. 190).

Karaman-Yarıkkuyu Köyü-Sarıkeçililer: Karaman ili Ayrancı Kasabasına bağlı olan köye ait bilgiler aşağıdadır.

Köyün doğusunda Buğdaylı köyü, batısında Taşkale kasabası, güneyinde Kavaközü köyü, kuzeyinde ise Dokuzyol köyü bulunmaktadır.

İle uzaklığı: 63 km.

İlçeye uzaklığı: 14 km.

Rakım: 1310m.

Nüfus Bilgileri: 248 (yaz-kış nüfus aynı)

Kuruluş Yeri: Kuru dere yatağı kenarında

Yerleşim Tipi: Toplu köy (tek bir köyden oluşma)

Hane Sayısı: 48

Sağlık ocağı/ Sağlık evi: Yok Haftada bir gün doktor geliyor

PTT Şubesi: Yok

Elektrik/ Telefon/Televizyon/İnternet: Var

İlköğretim okulu: İlçeye taşınmalı eğitim var. İlkokul kapalı.

Su şebekesi/Kanalizasyon: Su şebekesi var, Kanalizasyon yok.

Başlıca geçim kaynağı: Hayvancılık

Köye ait diğer genel bilgiler: Köy kahvesi, köy bakkalı yok, güneş enerjisi kullanımı var, her evde elektrikli ev aletleri kullanımı mevcut değil (bulaşık makinesi, çamaşır makinesi, elektrik süpürgesi vb.). Çöpler kuru dere yatağına dökülüyor. Köyde yaylacılık mevcut değil, kışın kullandıkları yakıt, tezek. Köyün camisi mevcut, dışarıya göç edenler var, yabancıya toprak satışı mevcut değil, turist gelmiyor, pansiyonculuk yok, pazar yeri yok, alışverişte ilçe tercihi var.

Araç Sayısı: 30 traktör, 15 araba v.d.

İçme suyunu yapanlar: Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

İçme suyu kaynağı: İçme suyu şebekesi

Yol Durumu: Köye ulaşım asfalt yol, köyün içi toprak yol

Köyün yeterli miktarda (39.662 dekar) merası olmakla beraber mayıs ayından sonra yağışların nedeniyle otlar kurumakta ve mera bozulmaktadır. Meralar 1200-1500 metre rakımlıdır (Alıntı Tarihi, 16.07.2012). (Bakınız, İnternet Kaynakları -5- s. 191).

Yarıkkuyu köyünün, Türkiye'deki köy tipolojisi çerçevesinde 3. Gruba girdiğinden söz edilebilir. Bu grup, köy yapısı, küçük toprak mülkiyetinin yaygın olduğu ve fakat birikim olanaklarının fazla olmadığı köylerdir. Bu köylerde toprak kıraç, sulama olanakları azdır, toprak açma pek söz konusu değildir.

Köyün en büyük gelir kaynağını koyunculuk oluşturmaktadır. Koyunculukta son yıllarda yaşanan olumsuz gelişmeler 8000 olan küçükbaş hayvan sayısının 3000'lere düşmesine neden olmuştur. Bu nedenle köyün genç nüfusu istihdam edilememekte ve köy sürekli göç vermektedir. Köyde tarımsal amaçlı herhangi bir birlik ve kooperatif kurulmamıştır.

Koyunculuk köyün önemli geçim kaynaklarının başında gelmektedir. Koyuncululuğu geliştirmeye yönelik çalışmalar önem arz etmektedir.

	EKİLEN ALAN(da)	ÜRETİM MİKTARI(ton)	ÜRETİM DEĞERİ(tl)
ARPA	4.632,4	1.065,5	372.910,08
BUĞDAY	7.440,9	2.009,0	904.066,97
YULAF	305,4	55,0	19.240,20
ÇAVDAR	102,2	13,3	4.648,84
TOPLAM	12.480,9	3.142,7	1.300.866,09

Yukarıdaki tabloda, Yarikkuyu köyünde 2009 yılında yetiştirilen ürünleri, bu ürünlerden elde edilen üretim miktarını ve bu üretimden elde edilen gayri safi geliri incelemek mümkündür.

Yarikkuyu köyünde 13.476 dekar tarım arazisi bulunmasına karşın, 2009 yılında bu arazilerin %93'ü üzerinde tarımsal faaliyet yapılmış ve toplam 12.481 dekar alanda üretim gerçekleştirilmiştir. Köyde 2009 yılında sulama yapılmamıştır. İlçenin toplam hububat üretiminin %5'ini karşılayan köy bu yönüyle ilçede 8. sırada yer almaktadır.

	HAYVAN SAYI.(adet)	ET ÜRETİMİ MİK. (kg.)	SÜT ÜRETİMİ MİK. (kg.)	BAL ÜRE. MİK.	ÜRETİM DEĞERİ (tl)
KÜÇÜKBAŞ HAYVAN	3000	25.103,0	59.271,0	--	500.839,67
BÜYÜKBAŞ HAYVAN	25	1.160,2	37,862,1	--	40,853,16
ARI	0	--	--	0,0	0,0
TOPLAM					541.692,83

Yukarıdaki tabloda, 2009 yılında Yarikkuyu köyünde bulunan hayvan varlıkları, bu hayvanlardan elde edilen ürünlerin miktarı ve bu ürünlerden elde edilen gayri safi gelir verilmiştir.

Köyün hayvan sayıları incelendiğinde ve ilçe geneli ile bir karşılaştırma yapıldığında, toplam küçükbaş hayvan varlığının %3'ünün bu köyde bulunduğunu ve küçükbaş hayvan varlığı yönünden ilçede 17. sırayı aldığını söylemek mümkündür. Yarikkuyu köyü, toplam bitkisel üretime %3,4 , hayvansal üretimde % 2,2 ve toplam gayri safi gelire ise %2,9 oranında katkı yapmaktadır. Köyde 2009 yılında kişi başına tarımsal üretimden düşen gelir 8.901,25 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu değer ilçe ortalamasından %48,6 daha fazladır. (Bu veriler Ayrancı Ziraat Odası internet sitesinden alınmıştır) (Alıntı Tarihi, 25.05.2012). (Bakınız, İnternet Kaynakları -6- s. 190).

2.2 Veri Toplama Yöntemleri

Tez araştırmasının verilerinin toplanmasında temel olarak, niteliksel araştırma yöntemlerinden birisi olan Derinlemesine Görüşmeler yöntemi kullanılmıştır. Konar-göçer grup ile yapılan görüşmeler sırasında ileri yaş üyelerinin Karaman Sarievler'de devlet tarafından yaptırılan konutlarda ikamet ettikleri bilgisine ulaşılmıştır. Çalışmanın daha kapsamlı olabilmesi amacıyla bu grup ile Haziran ayı içinde 1 kadın 3 erkek olmak üzere toplam 4 kişi ile Derinlemesine Grup Görüşmesi şeklinde bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Aşağıda çalışmada kullanılan veri toplama yöntemleri hakkında kısa bilgiler verilmektedir.

Niteliksel araştırmaların amacı anlamak, araştırma faaliyetinin sonucu gerçekliği olduğu gibi tanımlamak olduğundan, niçin sorusundan çok bu tip araştırmalar, ne ve nasıl sorularına odaklanmaktadır. Sosyal gerçekliği derinlemesine kavramak isteyen, sosyal dünyayı oluşturan bireylerin profilini vermeye çalışan, bu oluşturma sürecinin hem bireylerce, hem araştırmacının kendisince bir yorumlama, anlamlandırma faaliyeti olduğunu kabul eden araştırmacı, "araştırma problemini katıldığı, mikro birimlerin, sosyal hayatlarına dair sorular sorar ve buradan hareketle araştırma planını" oluşturur (Kümbetoğlu, 2008, s.34).

Nitel araştırma raporları çok az sayı tablosu içerir. Verilerin tek görsel sunumları, haritalar, fotoğraflar veya fikirlerin nasıl birbirleriyle ilişkili olduğunu gösteren diyagramlar olabilir. Bir nitel araştırmacı verilere anlam verir, onları çevirir veya anlaşılır kılar. İncelenen insanların bakış açılarıyla başlar ve sonra incelenen insanların dünyayı nasıl gördüğünü, durumu nasıl tanımladığını veya durumun onlara ne anlam ifade ettiğini bulur (Newman, 2010, s. 236-237).

2.2.a Derinlemesine Görüşmeler

Derinlemesine görüşme, bir veri toplama tekniği olarak, açık uçlu soruların sorulması, dinlenmesi, cevapların kaydedilmesi ve ilişkili ilave sorularla araştırma konusunun detaylı bir şekilde incelenmesini mümkün kılar (Kümbetoğlu, 2008, s. 71).

Derinlemesine görüşme tekniği ile doğrudan gözlemlenemeyen, davranışlara yansımaya bileyen, ancak belirli bir süreç içinde ortaya çıkabilecek anlamlara, niyetlere, beklentilere bakılarak bireylerin dünyalarını nasıl oluşturduklarını, dış dünyaya ilişkin algıları ve kendilerini kuşatan sosyal çevreyi nasıl değerlendirdiklerini ortaya koyma fırsatı yakalanabilir (Akşit, 2010).

Görüşme sürecinde ortaya çıkarılması planlanan veriler için oluşturulan, soru veya başlıkların bir listesinin çıkarılması ile görüşmede kullanılacak rehber form düzenlenir. Görüşmeye rehberlik edecek böyle bir formun varlığı, temel olarak bir grup insandan aynı sorulara belirli bir sistematik içinde bilgi toplanabilmesini mümkün kılar (Patton, 1987, Aktaran Kümbetoğlu, 2008, s. 75). Bu form ile görüşmeci araştırılan konu ile ilişkili tüm soruların kapsandığından emin olabilir. Belirli bir sıra dizini olması gerekmez. Görüşmeci, görüşme ortamına ve görüşülene göre soruların dizini, soru biçimini değiştirebilir. Görüşmeci belirli bir alanda serbestçe bir konuşma başlatabilir ve konunun akışı içinde sorularını sorabilir, fakat daha önceden belirlenmiş konu başlıkları ve sorunlara odaklanarak bu sohbeti sürdürür (Bell, 1999; Seale, 1998, Aktaran Kümbetoğlu, 2008, s. 75).

Farklı kişilerle birkaç kez sohbet yaparak, ancak benzer tipteki soruları görüşülenlere sorabilmek mümkün olur. Bu tip görüşmeler, görüşmeci etkisine daha açıktır, şöyle ki, görüşmecinin konuşma, sohbet etme becerisine, formel, standartlaşmış görüşmelere kıyasla daha çok bağlıdır. Sohbet tarzı görüşmelerde,

görüşmeci farklı ortamlardaki kişilerle kolayca etkileşime girebilir; yeni sorular oluşturabilir, çok daha derin bir içe bakış geliştirebilir (Kümbetoğlu, 2008, s. 75).

Görüşmecinin özellikleri:

- Bütünlük- doğruluk: Kişinin tutarlı ve dürüst olmasıdır.
- Motivasyon: Kişisel olarak konu ile ilgili olması ve öğrenmeye hevesli olması.
- Açıklık: Karşılaşılabilecek her türlü (olumlu-olumsuz) şeye açık olmak.
- Empati: Duyguların, düşüncelerin iyi anlaşılmasının sağlar. Karşılıklı olabilmesi istenir.
- Anlayış: Süreç içinde olabilecek olumlu-olumsuz durumların doğal gerçekliğinin açıklanmasındaki kapasiteyi içermektedir.
- Nezaket: İlişkilerin kurulmasında ve gelişmesinde çok önemlidir.
- Gerçeklik: Gerçekliğin aranması ana hedeftir, görüşmenin bel kemiğidir.
- Saygı: Görüşülenin isteklerine ve özeline karşı duyarlı, bilinçli ve saygılı olmak gerekir. Her iki taraf için de önemlidir. Saygı, size karşı güven duyan/size kendisini emanet edene karşı önemli bir sorumluluktur (Akşit, 2010).

Başarılı bir Derinlemesine Görüşme için:

- Açık ve anlaşılır sorular sorulmalıdır.
- Sorular tek tek sorulmalıdır.
- Takip (deşme) soruları oluşturulmalıdır (Akşit, 2010).

2.3 İşlem

Araştırmanın sistematik bir şekilde yürütülebilmesi için öncelikle bir zamanlama çizelgesi ve iş planı hazırlanmıştır (Ekler kısmı, Ek-1 Tablo 3'e bakınız). Belirlenen konu çerçevesinde Şubat 2012'de tez önerisi enstitüye teslim edilerek onay alınmıştır. Daha sonra görüşme çerçeveleri hazırlanarak, görüşme yapılacak gruplarla iletişime geçilmiştir. Yaş ve cinsiyet değişkenleri alınarak toplam 18 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılmasına karar verilmiştir. 25-28 Mart tarihleri arasında Konar-göçer grup (1. Grup) görüşmeleri için Silifke-Yeşilovacık beldesine gidilmiştir. Gerekli bilgiler verildikten sonra görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kayıt edileceği söylenmiş ve bu konuda bir sıkıntı yaşanmayacağı Sarıkeçili Osman Yağal tarafından beyan edilmiştir. Osman Yağal'ın yardımlarıyla dağınık yerlerde konaklayan Sarıkeçili Yörükleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Hedeflenen sayı üzerinden görüşmeler dört günlük süre içinde tamamlanmıştır.

İstanbul'a dönüş sürecinde yapılan görüşmeler çözümlenerek veri analizleri tamamlanmıştır. Akabinde, Köy Grubu ile (2. Grup) iletişime geçilmiştir. Çalışmanın homojen bir çalışma olması amacıyla Sarıkeçili Yörükleri oldukları öğrenilen ve (Karaman-Ayrancı) Yarikkuyu Köyünde oturdukları ve köyün yerlisi oldukları öğrenilen bilgi üzerine, 7 Haziranda Karaman'a gidilmiştir. 8-10 Haziran arası Yarikkuyu'lu olan, Muhtar Mehmet Ali Yörük ve Tayfun Demirel ile tanışılıp, Ayrancı Ziraat Odasında, gerekli bilgiler verildikten sonra görüşmelerin, ses kayıt cihazı ile kaydedilmesinin bir sorun olmayacağı bilgisi alınmıştır. Sonrasında Muhtar Mehmet Ali Yörük ve Tayfun Demirel yardımları ile planlanan 18 kişi ile Derinlemesine Görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler için herhangi bir yetkili makamdan izin alınması gereği oluşmamıştır.

Daha öncesinde, Konar-göçer grup ile yapılan görüşmeler sırasında ileri yaş üyelerinin, Karaman'da devlet tarafından yaptırılan Sarievler isimli konutlarda ikamet ettikleri bilgisi üzerine, Köy grubu ile yapılan görüşmeler süreci içerisinde Sarievler'e de gidilmiştir. İletişime geçilmeden, tesadüfi şartlar içerisinde karşılaşılan kişilerle görüşüp tanışılarak, Mehmet Gök evinde dört kişi ile derinlemesine görüşme yapılmıştır.

Toplanan veriler, İstanbul dönüşü sonrasında çözümlenerek analizleri yapılmıştır. Köy grubu ve Sarievler'in veri analizleri ile birlikte bulguları tespit edilerek bulgular tamamlanmıştır. Aynı zaman içerisinde, önceden görüşmeleri çözümlenmiş, veri analizleri yapılmış olan Konar-göçer grubunda bulguları aynı anda yapılmıştır. 25-30 Haziran tarihleri arasında tüm veri analizleri tamamlanarak, hazırlanan kaynaklar çerçevesinde tezin yazımına geçilmiştir.

2.3.a Veri Toplama

Araştırmada verilerin toplanması için derinlemesine görüşme yöntemleri belirlenmiştir. Mart ayı içerisinde yapılması planlanan alan araştırması kapsamında Silifke- Yeşilovacık beldesi çarşısı içerisinde Osman Yağal ile buluşulmuştur. 1. Grup olan Konar-göçer grup ile Sarıkeçili Osman Yağal yardımlarıyla, yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre tespit edilen çadır evlere ziyaretlere gidilmiştir. İlk ziyaret gününün de Sarıkeçili Yörüklerin mevlüt okunma toplantısı yapıldığı bilgisi üzerine Ali Bacak evine gidilmiş, tanışmalar ve gerekli izinlerin alınması üzerine (ses kayıt cihaz kullanım izni) derinlemesine görüşmeler, hazırlanan görüşme çerçevesinde görüşmeler yapılmıştır. Konar-göçer, 1.Grup için hazırlanan toplam 8 adet soru sorularak sohbetler gerçekleştirilmiştir (Ek4). Keyifli bir sohbet havası içinde geçen görüşmeler sonrasında birlikte resimler çekilmiş, teşekkür edilerek veda edilmiştir.

İzleyen günlerin devamında da, hazırlanan yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre, çadır evleri ziyaretleri gerçekleştirilmiş, sonuç itibariyle hedeflenen 18 kişi ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında, Sarıkeçili Yörüklerinin konar-göçer yaşama yaşlılık ve sağlık sorunları yüzünden devam edemeyen ileri yaş grubu üyelerinin Karaman'da Sarievler denilen konutlarda yerleşik yaşamda olduklarının bilgisine ulaşılmıştır. Haziran ayında Köy grubu ile yapılması planlanan görüşmeler için gidilecek olan Karaman iline gidildiğinde bu grup ile de görüşme yapılması (mevcut imkanlar dahilinde) planlanmış ve görüşme çerçevesi dahiline alınmıştır. Bu aşamada görüşülen kişilerin, konar-göçer grubun birinci derecede akrabaları olmaları ve ileri yaş grubuna dahil olmaları sebebiyle bu grup, konar-göçerlerin devamı niteliğinde ele alınmıştır. Sarievler denilen yerleşim bölgesinde ortalama 8-10 yıldır yerleşik yaşam süren bu gruba neden, yerleşik yaşama geçtikleri ve bu süreçlerde neler yaşadıkları, yerleştikten sonraki durumları ve her iki yaşam arasındaki farklılıkları onların gözüyle anlamak amaçlı 3 başlık altında soru yöneltilmiştir (Ek4).

Haziran ayında, planlandığı gibi Karaman iline bağlı Yarıkkuyu Köyü sakinleri olan Sarıkeçili Yörükleri ile görüşmeler yapılmıştır. İlk etapta iletişime geçilen Tayfun Demirel ve arkadaşı, Muhtar Mehmet Ali Yörük ile köyün bağlı olduğu Ayrancı ilçesinde buluşulmuş ve gerekli bilgiler paylaşılmıştır. Ertesi günü köyde görüşmelerin planlandığı şekli ile yapılması amaçlı ziyaretler yapılmış, ses kaydı için gerekli izinler alınarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Yaş ve cinsiyet değişkenleri üzerinden planlanan 18 kişi ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu gruba 7 soru hazırlanmış ve sunulmuştur (Ek5). Tüm ziyaretlerin sonunda teşekkürler edilmiş, iyi dileklerle veda edilmiştir.

Karaman-Ayrancı'ya bağlı Yarikkuyu Köyü, alan araştırması sırasında Sarievler konutlarına da gidilmiştir. Tarif  zerine ulaşılan Sarievler'e gidiş haberli bir gidiş olmamiş, dışarıda oturan Ali İbrahim Atar ile tanışılmış, kendisinin Sarıkeçili olduğunu öğrenilmiştir. Gerekli bilgiler paylaşılmış, Mart ayı içinde Yeşilovacık'taki akrabaları ile görüşüldüğü belirtilmiştir, aynı zamanda Osman Yağal'ın amcasının da Sarievler'de ikamet ettiği bilgisiyle Mehmet Yağal'a ulaşılmış ve tanışılmış komşuları Mehmet Gök evine, sohbet edilmek üzere geçilmiştir. Görüşmelerin, ses kayıt cihazı ile kaydı için gerekli izinler alınmış ve bilgiler paylaşılmış, tanışmalar yapılmış, mevcut ulaşılabilen 4 kişi ile (1 kadın, 3 erkek) derinlemesine grup görüşmesi şeklinde bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Sohbet sonrası gösterdikleri yakın ilgi için teşekkür edilmiş, iyi dileklerle veda edilmiştir. Yapılan bütün görüşmeler sırasında, zaman açısından bir sıkıntı yaşanmamıştır. Ancak yapılan bazı görüşmeler tahmin edilenden kısa sürede tamamlanmıştır.

2.3.b Veri Analizi

Verilerin toplama işleminden sonraki adım olarak, ses kayıt cihazına kaydedilen görüşmelerin çözümlenmesi işlemine geçilmiştir. Tüm görüşmeler metin/senaryo haline getirilerek çözümlenmiş, her birinin veri analizi yapılmıştır (Ek 6). Yapılan her görüşme için konar-göçer ve köy grubu üyelerine birer kod verilmiştir ve senaryo yazılmıştır. Görüşme senaryolarında, öncelikle görüşülen her iki grup üyelerinin kişisel bilgileri tablolaştırılarak belirtilmiştir (Tablo 5 - Ek 3) .

Görüşmeye katılan kişilerin mimik ve beden dilleri ve çözümlenmiş cümleler hiçbir değişikliğe uğratılmadan, senaryoya yerleştirilmiştir. Sonrasında yapılan veri analizinde, bu senaryolar içinde katılımcılar tarafından söylenmiş, önemli olduğu öngörülen cümleler, katılımcılara referans vererek kullanılmıştır. Tüm görüşmelerin

çözümlemelerinin metin/senaryo haline getirilmesi ve veri analizlerinin tamamlanması aşamasından sonra, her bir görüşmeye ait veri analiz formları bir araya getirilmiş ve tamamı için analizler yapılarak, araştırmanın bulguları oluşturulmuştur.

2.3.c Uygulamada Karşılaşılan Güçlükler ve Etik Sorunlar

Konar-göçer ve Köy grubu ile yapılan çalışmalar, niteliksel araştırma yöntemlerinden birisi olan derinlemesine görüşmeler şeklinde yapılmıştır. Yapılan tüm görüşmelerde ciddi bir aksaklık yaşanmamıştır. Grupların gerek konar-göçer, gerekse köy ayağındaki görüşmelerde, görüşülen kişilerin samimi, açık ve konukseverlikleri bağlamında sorulara da aynı samimiyetle cevap vermeleri sebebiyle yapılan görüşmelerin tamamı güven vericidir. Ancak bazı görüşmelerin sürelerinin azlığı söz konusudur. Özellikle, konar-göçer bazı kadın katılımcıların görüşmelerinde bu olay gözlenmiştir. Bu durumun, yaşamsal şartların ve kişisel özelliklerin etkisinden kaynaklı olduğu tahmin edilmektedir. Yapılan çalışmada, alınan değişkenler bağlamında yaş ve cinsiyet üzerinden ve aynı gruptan (Sarıkeçili Yörükleri) gelmeleri dikkate alınarak homojenize bir grup elde edilmiştir. Çalışmanın yapısı gereği herhangi bir resmi kurumdan izin alınmasına gerek olmamıştır. Görüşmelerden önce, ses kayıt cihazı ile görüşmelerin kaydı için görüşülen kişilerden gerekli izinler alınmış bu konularda herhangi bir aksaklık yaşanmamıştır. Ayrıca araştırmacının yörenin insanı olması araştırma sırasında konar-göçerler ile iletişimde kolaylık sağlamıştır. Bulgu ve sonuçların genellenemeyeceği bir araştırma olan niteliksel araştırma temelinde oluşturulan bu çalışmada, sosyo-kültürel açıdan bir değişim/dönüşüm araştırması odaklı olarak önemli bulgulara ulaşılmış olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE TARTIŞMA

Tez araştırmasına temel oluşturması amacıyla Konar-göçer Sarıkeçili Yörükleri ile yerleşik yaşama geçmiş olan Yarikkuyu'lu Sarıkeçili köylüleri ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Konar-göçer grupla görüşmeler sırasında bu grubun ileri yaş üyelerinin, Karaman'da Sarıevler denilen konutlarda, ikamet ettikleri bilgisine ulaşılmış, bu çalışmaya gerekli olduğu düşünülerek, Karaman'daki köy grubu çalışması sırasında, bu grup da ziyaret edilmiştir. Ulaşılabilen 4 kişi (1 kadın, 3 erkek) ile birlikte derinlemesine görüşme yapılmıştır ve konar-göçerler çalışmasının bir devamı niteliği olarak esas alınmıştır. Çalışmanın ana gövdesini oluşturan konar-göçerlere, bu grubun birinci derecede akraba oldukları öğrenilmiştir. Konar-göçerlikten 8-10 yıl gibi yeni sayılabilecek bir zaman içinde yerleşik yaşama geçmiş bu ileri yaş üyelerinin konar-göçerler ile sürekli iletişim içinde oldukları tespit edilmiştir. Her iki grup görüşmelerinde (konar-göçer grup ve köy grubu) gruplar cinsiyet değişkeni alınarak 2'li, yaş değişkeni alınarak 3'erli gruplara ayrılmıştır. Bu bağlamda her iki grupla toplamda 18 kişi ile görüşmeler yapılmıştır. Aynı işlem adımı Köy grubunda da uygulanmıştır. Toplamda 40 kişi ile birlikte derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşülen kişilerin özelliklerinin ayrıntılı listesi Ek-2'de yer alan Tablo 4'de verilmiştir.

Bu bölümde, konar-göçerler ile onların Sarıevler'de yerleşik olan ileri yaş akrabalarıyla ve köy grubu üyeleriyle yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular gerek konar-göçerlerin ve bu gruba dahil Sarıevler'de yerleşmiş ileri yaş

akraba üyelerinin gerekse Köy grubu üyelerinin ilginç cümle veya kelimeleri, olduğu gibi ve Tablo 5'de verilen bilgiler doğrultusunda her bir grup üyesine referans verilerek oluşturulmuştur (Ek 3). Grup üyelerinin cümlelerinin sonunda parantez içinde verilen bilgiler grup kodu, görüşülen kişinin o grup içindeki numarasını (cinsiyet üzerinden) ifade etmektedir. Örneğin; (K-G, K-1) (Köy, E-2) (Sarievler K1, E1,E2,E3)

K-G: Konar-göçer K-1: Kadın 1. kişi

Köy, E-2 : Köy grubu, Erkek 2. kişi

KONAR-GÖÇERLER

1. Konar-göçerlerin, "konar-göçerlik" kavramı ile bu yaşam şeklinin kolaylıkları ve zorlukları hakkındaki görüşleri

Konar-göçer Sarıkeçili Yörük grubuna (K-G) araştırmanın içeriği ile ilgili gerekli bilgi sunumundan sonra konar-göçer yaşayan birisi olarak, "konar-göçer" kavramından anladıkları ve bu yaşamın getirdiği zorlukların, kolaylıkların neler olduğu sorulmuştur. Konar-göçer yaşamdan ne anlaşıldığı sorusuna genellikle atalarının yaşam tarzı olarak, hayvancılıkla geçim üzerine kurulu, göçebe bir yaşam şekli ile Orta Asya'dan Anadolu topraklarına gelinen bir yaşam şekli olduğunu ve bu yaşamı alışkın oldukları bir yaşam olarak devam ettirdiklerini söylemişlerdir. Eskiden cazip ve yaygın olan bu yaşam tarzının bu zaman için artık geçerli bir yanının kalmadığını çoğunluk olarak belirtmişlerdir.

- "Orta Asya'dan bu zamana kadar gelmiş, yerleşik hayata geçmemiş, Türk boyları, yerleşen yerleşmiş bizim atalarımız bu geleneğe devam etmiş, bir yerde durmamış, o zamanlarda boş olduğu için sürekli devam etmiş, bu göç o zamanlar daha yaygınmış, bu zamana kadar gelmişler ama bu zamanda bayağı zorlanıyoruz." (K-G, E-4)
- "Atalarımız öteden beri bu yaşamı yaşamış, biz de böyle alışmışıyız işte, kona göçe, şehre alışmamışıyız." (K-G, K-4)
- "Bizim konar-göçer Orta Asya'dan göçüp gelip Selçuklu zamanında Anadolu'muza, Türkiye'mize nakil olan göçebe olarak, Osmanlı'yla beraber, bu Anadolu'muza yerleşen o günden bugüne kadar yüzyılladır beri hala ebe-dede mesleğini olarak kullanmaktayız biz." (K-G, E-6)
- "Genel olarak, toplum olarak tek bir ifadesi vardır, Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya gelişidir o gelişin hala devamı, gerçeği de bu zaten." (K-G, E-5)
- "Konar göçer dediğin Yörüktür yani, Orta Asya'dan yürüyerek gelenlere Yörük dendiğini söylerlerdi büyüklerimiz." (K-G, E-3)

Konar-göçer yaşamın zorlukları ve kolaylıkları konusunda, konar-göçerler bu yaşamın ağırlıklı olarak zorluklarından bahsetmişlerdir. "Temiz hava" ya da "havadarlığı" bu yaşamın kolay kalan tek yanı olarak belirtmişlerdir.

- "Bu yaşamın bir tek iyi yanı kaldı o da temiz havası, açık havası hepsi o." (K-G, E-9)
- "Bizim bu yaşam çok zor, bir rahatlığı var, havadar, hava alıyosun." (K-G, K-8)
- "Kolaylığı böyle temiz hava alıyon işte, başka hep zor, konarke de göçerkende." (K-G, K-5)

Konar-göçerlere, eski bir yaşam tarzını bugün için yaşamının nasıl olduğu konusundaki görüşleri sorulmuştur. Tarihsel süreçleri içerisinde ata yaşamları olan ve bunu bugünlere kadar aynen getirdiklerini belirttikten sonra çoğunluk olarak bugünkü yaşam standartlarının bu yaşamı dışladığını anlatmışlardır. Her geçen gün konar-göçerliğin, daralan bir çember içerisinde olduğunu, kendi yaşam şekillerine göre bir yaşam düzeninin kalmadığını, dolayısıyla bu yaşamı devam ettirmelerinin artık mümkün olmadığı bir duruma geldiklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla bu yaşam şekline bugünkü modern dünyanın imkan vermediğini kabul etmekle birlikte konar- göçerler bu yaşamdan algıladıklarını artık "çok zor bir yaşam" algısında eşitlemektedirler. Özellikle göç yolunda sıkıntılar yaşadıklarını belirtmektedirler.

- "Göç yolunda ekili yerlerden, orman yerlerinden geçişler çok daraldı, zorlukları arttı. Çocukları bu yaşamla okula gönderemiyoruz, ona sıkıntı yaşıyoruz, kendimiz cahil kaldık çocuklarda kalıyo, bu hayat eveli iyiydi tadı kalmadı gayri." (K-G, K-7)
- "Eveli bu yaşam iyiymişmiş de hindi çoğu yellere konamıyon, bizimkisi konalak göçelek işte, eveli dikim yoğumuş hürdan göçer hürdan konarmışın hindi konup göçtüğün yerler hep bağ bahçe oluk." (K-G, K-5)
- "Erezillik bizim yaşam daha çok, göç yolunda yoruluyoruz hep, konaklarken açık bi yerde duruyoz gayri az daha rahat oluyoz, şimdi göç başlayacak artık işte Mut, Karaman oralara gedeceğiz Konya tarafı, bizim bu yaşam çok zor." (K-G, K-8)

Devletin, ormanlık arazileri genişletmesi, yeni fidan ekimlerinin yapılması, sulama imkanlarının gelişmiş olması bu amaçla orman kontrollerinin artmış olması, orman arazilerinin tellenmesi, cezai yaptırımların getirilmiş olması, nüfus çoğalmasıyla sahiplenilen tapulu arazilerin artması sonucunda göç yolunda hayvanların geçecek

yerinin kalmaması gibi bir çok ciddi sorunla konar-göçer yaşamı zorluklar içinde, mecburen yaşatmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

- "Artık konar-göçerlik benim aklım erdiğinden bu yana her geçen gün daralan bir çember içersinde yaşamaya başladık. Nüfus çoğaldı, sular getirildi, ekilen biçilen araziler çoğaldı, teknik tarım yapılmaya başlandı, ne oluyor o zaman o arazi hayvancılığa kapanıyor ne oluyor daralma oluyor. Bunun yanında orman gençleştirme, yaşlı ağaçların yerine yeni fidanlar ekiliyor, bu orman yangınları da bizim zararımıza oluyor. Devlet, orman yanınca gençleştirme için fidan ekecek o zaman hayvan salamazsın bir süre, bir süre derken ömür boyu yani." (K-G, E-5)
- "Şimdi bizim bu yoldaki sıkıntı, devlet fidanlık sahası, gençlik dikim sahası diler ona, yapıyo bir taraftan bir taraftan ziraat ile ilgili millet uyandı, ziraatten açık arazi kalmadı, bunlardan dolayı bir saatlik yolumuz dört saate çıktı, önceden direk çıkıp gidiyoduk devlet fidanlama yapınca geçemez olduk,mesafeler uzadı. Fidanlamanın, ekili arazinin olmadığı hiç bir yer kalmadı kalmadı, nüfus arttı, geçimde zorlaşınca, evvelden beş mal satardı vatandaşı iki kiloda buyday kaldırır onu verdi, şimdi o idare etmez oldu." (K-G, E-6)
- "Hindi şurda bir ay sonra başlar gayri kona göçe, kona göçe Konya'nın Seydişehir, Beyşehir, Yağlıhöyük, Bozkır. Bu yaşam çok zor Hindi Karaman Valisi buraya yazı yazmış," Yörükler, göçebeler buradan geçmeyecek" diye, arabayla göçmem lazımmış, benim on tane araba tutmam lazım o kadar malı nasıl hangi parayla taşıyacağın, dilekçe vereceğiz napalım başka ki, eyitten zor oldu bu yaşam, 8-10 senedir çok zor olmaya başladı. Her yer orman oldu, herkesin tapusu var, ekili dikili arazisi var çoğaldı artık bize geçecek yer kalmadı." (K-G, E-8)
- " Bu yaşamlar eskiden çok iyiydi, şimdi davarın yurdu kalmadı, bacak başı 30-40 lira ceza yazılır oldu, Karaman'da çok rezil oluyoruz, bir gün durulmuyor, izin verilmez oldu artık göçebeliğe." (K-G, E-9)
- "Bol bir erezilliğimiz var, başka bi şey anladığımız yok, eskiden de kolay değildi aslında yaşam şimdi kolay, amma şimdi mevki daraldı, mıntıka daraldı, Şimdi ağaçlandırma oluyo, ekim- dikim oluyo, onun için şimdi daha zor bak, yerleşik hayata geçmek hayalde kaldı bee, bu soru bize otuz senelerden soruldu, artık ümidimiz kalmadı be, bayağı sıkıntılıyız. Yaşlı olunca bu yaşam çok zor, en fazla 50-55 diyelim, davar güdemen ki." (K-G, E-7)
- "Orta Asya'dan bu zamana kadar gelmiş, yerleşik hayata geçmemiş, Türk boyları, yerleşen yerleşmiş bizim atalarımız bu geleneğe devam etmiş, bir yerde durmamış, o zamanlarda boş olduğu için sürekli devam etmiş, bu göç o zamanlar daha yaygınmış,bu zamana kadar gelmişler ama bu zamanda bayağı zorlanıyoruz. Her yer bağ bahçe, ekim dikim olduğu için, çocukların eğitiminden zorlanıyoruz,insan ister istemez bazı şeylerden uzaklaşıyor. Neden, mesela bu evde daha ceyranı görmedik bu evin ne televizyonu ne ceyranı var onun için,kolaylıkları olmuyor yağmur demezsin yaş demezsin, gece gündüz demez çalışsın, katar davar komşunun zararına varısa, burası belirli bir yer ama davar yola kaçar, canavar gelir, her anda kaybedebilsin afat olur sel olur, takdiri Cenabı Allah diyosun devam ediyosun yoluna, zoru başarabilmek zaten önemli olan, kolaylık eskiden idi, her yerde kalabiliyodun." (K-G, E-4)

Konar-göçer yaşamın aktörleri, bu yaşamı ata-baba yaşamları olarak kendi öz yaşam biçimleri olduğunu dolayısıyla alışkın oldukları bir yaşam anlayışıyla belirtmektedirler. Bugünün modern yaşam dünyasında yaşaması imkansız bir model olan bu yaşam şeklini bugüne kadar sürdürmelerinin sebebini ise ağırlıklı olarak

ekonomik şartlarının elverişli olamadığından ve devletin sistemli yardım etmemesi ile böyle bir yardımın senelerce sürüncemede kalması ile gerekçelendirdikleri tespit edilmiştir. Günümüz toplum düzenlerinin artık konar-göçer yaşam biçimine göre yapılanmadığı için konar-göçer yaşayanların bu açıdan ciddi sıkıntılar çektiği gözlenmiştir. "Çaresizlik" ifadesini ise tamamen ekonomik şartlarıyla bağdaştırdıkları saptanmıştır. Devlete, yerleşik yaşama hep birlikte, bir an önce geçmek için defalarca müracaat ettiklerini, yerleşik yaşama geçince yine hayvancılık yaparak yaşamlarını devam ettirebileceklerini başka bir meslek bilmediklerini belirtmişlerdir.

- "Valla ne diyeyim şimdi, hayatımız bu, zevkle yapmıyoruz aslında, çaresizlikten yaptığımız için. Herhangi bir tarlamız, arazimiz yerleşim şeyimiz yok yani. Sadece hayvancılıkla uğraşıyoruz, sabit bir yerimiz olmadığı için işte yaylaya göçüyoruz, kışın işte sonbaharda sahile buraya iniyoruz. Ne bileyim işte ötesinden beri böyle gelmiş, bırakamadık yani devam edip gidiyoruz. Maddi imkan olmuyo daha doğrusu, bizi yerleştirebilmek için, bir ev yaptırıp, bir tarla almamız bu zamandan sonra bir kaç hayvanla onu şey yapamayız yani, anca burda devletten bi yardım olursa olur devlet yardım ederse.." (K-G, E-2)
- "Konar-göçerliğin şu zaman için artık hiç bir kolaylığı yok, kalmadı. Şu zaman da sadece imkansızlıktan dolayı yaptığımız bir meslek oluyor. Bu yaşam tarzı mecburiyetten, çaresizlikten dolayı, evi yok, tarlası yok başka bir mesleği geçim yapacak mesleği yok, yapacağı tek şey, bunu görmüş, aç kalırsa da tok kalırsa da , artık Allah ne veriyse bunla, zoraki devam edecek. Ankara'ya yerleşik hayata geçmek için müracaat ettik ama yerleşik hayvancılık yanında çok çok bir yan gelir olmazsa bizim için zorluk olur." (K-G, E-5)
- "Ebelerimizin- dedelerimizin sürdürdüğü yaşamı biz de sürdürüp gidiyoz, eskiden develer varmış şimdi tabii değişme oluyo, arabalar geldi şimdi o da rahatlık ama cebe ne kadar da olsa zarar, mazotu var, vergisi var, tamiri var." (K-G, K-3)
- "Küçük yaşdan beri bunu görmüşüz, buna alışmışız, köy işlerini bilemıyoruz, yapamıyoruz, anlamıyoruz, çapaya gidemiyiz, elmaya gidemiyiz, illa buna alışmışıyız biz de." (K-G, K-1)

2. Konaklama ve göç süreçlerinde yaşananlar hakkındaki görüşleri

Konar-göçerlerin, göç ve konaklama sırasında neler yaşadıklarının öğrenilmesi amaçlı sorulan soruda, günümüz yaşam şekli içinde kabul görmeyen bir yaşam olduğu bağlamında Sarıkeçili Yörükleri özellikle göç sırasında yaşadıkları zorlukları öne çıkararak anlatmışlardır. Göç zamanında hayvanlarıyla göçün, sürekli sıkışan,

daralan bir yöne doğru gittiğini bir taraftan orman arazisinin diğer yandan köylülerin sıkıştırmasından dolayı zorluklar yaşandığını belirtmişlerdir.

- "Türkiye'de daralan bir orman arazisi var, biz bunu gördüğümüz için içinde yaşadığımız için söylüyoruz yani, onun için göç bayağı zorlaştı. Mesela yollar uzadı, yıllarca konaklayıp dinlendiğin yerler bir şekilde kullanılabilir hale gelmiş ama ormandan ama ziraatten yasak olmuş. Napacaksın bir kat daha yol gideceksin, bunlar da göç sırasındaki zorluklar hep." (K-G, E-5)
- "Göçerkene konakladığımız zaman köylü gelir der " burada konaklama benim de malım var" der gitmesen, gider ormancıyı çağırır, mecbur göçmek zorunda kalıyon, başka yere gidersen oranın da malı oluyor işte öyle zorlukları var.Burada seslenen olmaz bura geldik miydi her sene aynı yere konaklarız. O sıkıntı Karaman Konya arası oluyor. Bu zorluk göçerkene konaklarken oluyo, bir gece bile kondurmayan kondurmuyo, benimde malım var öte tarafa gidin diyollar. Konya'da kırlar var oralarda konaklarız orada o kadar sıkıntı yok." (K-G, K4)
- "Göç yolunda, göç yolunda sıkıntı, zorluk çekiyoruz. Yorgunluk, rezillik işte. Göç yolunda, şimdi sabah yola çıktın mı zararın içinden geçiyosun, bi de varıp konakladığın yerde oranın halkı müsade etmezse bi de öyle sıkıntı yaşıyosun. Bizler için en zor olan bahar şartı. Araziler ekilmiş oluyo, ondan bi sıkıntı yaşıyoruz yani. Yoldan giderken kira vermiyoruz göçerken, ama işte diyorum ya.. günlük o sıkıntıyı yaşıyosun, sabah erken saatte kalkıyosun, işte yola sürüyosun hayvanı." (K-G, E-2)

Konar-göçer kadınlar, göç zamanı erkenden kalkılıp çadırların söküldüğünü, eşyaların toparlanıp araçlara yüklenerek, erkeklerin arabalarla, kendilerinin de çocuklarla beraber hayvanlarıyla (sürülerle) yola çıktıklarını belirtmişlerdir. Kadınların, göç zamanlarını anlatırlarken yine daralan göç yolundan ve burada yaşadıkları zorlukları anlattıkları ve cinsiyet rolleri üzerinden ifadeler verdikleri gözlenmiştir.

- "Göçerkene beyimiz arabayı sürer,çadırları kurar, biz de davarları sürer varırız, yaylaya varana kadar sağmayız davarları, şimdi oğlakları yola alıştırıyoruz, annesinin yanında yürür gider, göçerkene,yola sürdük mü gider o, şimdiki zamanda göç zorlaştı,herkesin bağı bahçesi, eskiden davarlar dağlardan gidermiş, şimdi yol şeridinden ayrılma yok, yol da bize yasaktı aslında işte darlıklarını yaşayıp gideriz,dağ yolu yasak ana yol yasak polis görse yasak der,amma işte gel anlat,bunlar hep sıkıntı oluyo." (K-G, K-3)
- "Göçerkene işte evleri eşyaları arabalara yüklüyo, yürümeyen uşakları malları arabalara koyuyoz, davarları yola sürerler çekerler , giderler. Göçerken bi yanda ekim var bi yanda dikim var malları geçiremezsin, bol bir yerde duramazsan zor, eskiden hiç bu kadar sıkıntı yoğudu, dağlarda böyle orman korusu yoğudu, tarlası olan ekin yapmış şimdi yasak oldu, ormanı yasaklamasalar iyi kötü ormanın içinde belki malı güder, idare ederdik.Başka bi gelirimiz yok, tarla yok, ev yok, atalarımız dağlar bolukana ormancılık iyikene, bir tarla almamışlar atalarımız, dedelerimiz bir

yere yerleşmemişler, böyle işte yazın yaylarız kışında sahile ineriz demişler.öyle gelmiş öyle gidiyor ama şimdi ormanı sıkı tutuyolar, tarlası olan ekin ekıyor, davarların hayvanların bir yeri olmadığından çok zor oluyo, devlete öyle bir yer versinler diye istiyoruz, benim oğlan öyle uğraşıp duruyo." (K-G, K-9)

- "Göç zamanı bundan da zor o zaman, sabah erken göçersin burdan oniki- bir gibi öğlen varısın yemeğin olmaz, çayın olmaz varısın ısıcak, herkişin arazisi ekili olur, çok çok zorluk yaşarız, göç sırası daha zor, bi yandan hamur yuğurup ekmek yapacan, bi yandan yemek yapcan, öğlenden akşama kadar ne napabilisen davarda durmaz orda ekili bi yere zarar verir mi diye o zaman gör sen bi, yazık dersin, hindiki halimiz ona bakınca şükür diyoz." (K-G, K-6)

Konaklama zamanlarının, göç zamanlarına göre görece kolay olduğunu bu zamanlarda daha rahat ettiklerini belirten konar-göçerler, ilkbahardaki göçün, oğlakların olması ve ekinlerin yetişmesi sebebiyle sonbaharda yaşadıkları göçten çok daha zor olduğunu belirtmişlerdir. Göç zamanındaki konaklamada ise hayvanların, (keçilerin) köylülerin ekinine zarar vermemesi için köylülerle iyi geçinmek zorunda olduklarını, daralan göç yolları sebebiyle bir an önce yaylaya gitmek telaşı içinde yaşadıklarını söylemişlerdir.

- "Bu yaşantının sadece göçerken zorluğu oluyo, baharın göçerken yani o zaman zor oluyo, şimdi bir zorluk yok, göçerkene şimdi yolda, yeni oğlaklar da var onun zorluğu var, gece bir de iki de kakıp, bütün gün yola gittiğimiz oluyo, erkenden kalkıp, oğlaklarla, hem ekili dikili yerler var hem de arabalar sıkıştırıyor, oğlaklarla zor oluyor. Mut'a kadar asfalttan gidiyoruz en zor orası oluyor, Mut bölgesinde göçerken konaklıyoruz o zaman zorluk oluyor bahçe var bağ var, ama konaklarken şimdi burada rahatız." (K-G, E-1)
- "Göç sırasında en rahat zamanımız eylül, ekim, kasım, aralıkta başlar telaşe, davarın küspesi, otu,davarın doğum ayı, en zor zaman da geliyo işte göçe gideceksin, çadırını sökeceksin, davarını toplayacaksın, keçi kaldı keçi gitti, sonura göçerken yollar dar olur ona sıkışısın, bir taraf ekin, bir taraf zeytin, sadece davarın kalabileceği kadar bir yer desin onda da diken üstündesin, elin fidanını yer mi, yok efendim, zeytinini yer mi , bu göçüp yaylayacağına yere kadar devam eder, göç yolunda, oraya iyi kötü yer bulup yerleşiyosun orada var aynı sıkıntı keçi gidipte sahipli bir şeyi yer mi, kuşkudasın o yüzden adamla da güler yüz tatlı dilli olmaya çalışırsın," Kaşında Gez,Gözüne Zarar Verme" bizim şeyimiz o, ekin deriliyo,araziler boşalıyo, ortalık rahatlıyo, Ağustostan sonra kendin selamete çıkıyosun. 250-300 davarı şu çocuk güdebilir tek başına o zaman, rahatlıyo hep ortalık, ekinler derilince,. Bu tarafa eylül sonu gibi başlarsın dönmeye Kasımın 1'i gibi 3 gün 5 gün konaklıyarak rahat rahat gelisin,her taraf açılıyo yaa, dinlenerek bu tarafa gelirsin. Burdan Nisan olup göçerken 40 günde göçüyosun, yer dar sıkıntı var, ama eylül sonu ordan bu yana dönerken, 2 ayı buluyor göç rahatsın çünkü yollar genişliyor her yer. " (K-G, E-3)

Sorulan bu soru çerçevesinde çoğunluk olarak devletin ormanlaştırma kapsamındaki sıkı politikaları (orman denetleme, cezai müeyyideler, orman kenarına tel çekme v.b.) ve tapulu olarak ekilen arazilerin nüfus çoğalmasıyla artması (görevli mülki amirlere veya arsa-tarla sahibi köylülere kira bedeli ödenmesi -muhtar, bölge şeflikleri- v.b) dolayısıyla sürekli daralan göç güzergahları yüzünden ciddi sıkıntıların yaşandığından bahsetmektedirler. Bu bağlamda konar-göçer yaşam tanımlamalarında kullanılan ifadelerin aynı şekilde bu noktada da kullanmış olmaları dikkati çekmiştir.

3. Konar-göçerlerin, Yerleşik yaşam ifadesinden ne anladıkları ve yerleşik yaşama geçmek hakkındaki görüşleri

Günümüz yaşam standartları içerisinde varlığı kabul görmeyen bu yaşam tarzına uygun devlet uygulamalarının işlemediği ya da işletilmediği şeklinde öngörülen konar-göçer yaşamı, zorluklar içerisinde yaşamaya çalışan Sarıkeçili Yörükleri'ne üçüncü aşamada "yerleşik yaşam" deyince ne anladıkları sorulmuştur. Bu bağlamda, toplumların değişim süreçleri içinde, değişimin doğası gereği konar-göçerlikten yerleşik yaşama doğru evrildiğinin kabulü çerçevesi içerisinde Sarıkeçili Yörüklerinin değişim döngüsünün ne yöne doğru evrildiğinin tespitinin gözlenmesi amaç edinilmiştir. Bu noktada ilk olarak yerleşik yaşam tanımının onlara göre neyi ifade ettiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Sarıkeçili Yörüklerinin yerleşik yaşamı "rahatlık", "dam ev", "sabit yer" gibi ifadelerle anlamlandırdıkları gözlenmiştir.

- "Bize göre pek bir ifade ettiği bir şey yok, sadece gezmeyi bırakıp sabit bir yerde iş çevirmek." (K-G, E-5)
- "İrahatlık olur ne biliyin çocuklar hep bir arada okula gider gelirler iyi olur tabii yaa, bu dağın başında ışık yok bi şey yok, ataşı yakar dumanın içinde otururuz, çaresizlik, bu çocuğu çok istediler davarların bakımı var diyi yolluyamadık, her şey davarlan, geçim onulan, geçimsiz olmaz ki, işte bu çoluk çocuk hep cahil kaldı." (K-G, K-7)
- "Biz yerleşik hayat nedir bilmiyoruz ki ne anlatalım sana, yerleşsek ırahat edeceğimiz gibi geliyo, öyle sanıyoz en azından, yaşlandığında evinde köşende oturusun, amma bu hayatta onu yapamıyın." (K-G, E-7)
- "Valla bence "rahatlığı" ifade ediyor, başka hiçbir şey değil. Ne televizyon ne elektrik, onunla çalışan hiç bi şeyi kullanamıyosun, sağlık sorunu olsun mesela bi an da yetişemiyosun. İmkanına bağlı, hayvanı bırakıp gidemiyosun, kalabalığın varsa ona göre, üç-dört kişi isen onu da yapamazsın." (K-G, E-2)
- "Yerleşince konup göçmessin gayri,belli bi sabit yerin olur, evin olur,çalışır çabalar evine gelisin, belli yerinde. (K-G, K-5)
- "Bize göre, damlara, dam evlere yerleştığımız hayat demek oluyo." (K-G, K-1)
- "Şimdi yerleşik yaşam deyince hayatı görüyorsunuz,yaşamanın ne demek olduğunu görüyorsunuz, ayrıyetten akşamları evine geliyorsunuz, rahatça oturuyosun, ailenle bir sohbet ediyosun, sabaha kadar huzurlu uyuyosun." (K-G, E-6)

Konar- göçerlerin yerleşik yaşamı, tarım ve çiftçilik ya da hayvancılık yaparak, geçim yapmak düzeyinde anlamlandırdıkları tespit edilmiştir. Geçimlerinin hayvancılık olması sebebiyle, hayvancılık üzerine geçim yapılacak bir şekilde yerleşik hayata teşvik edilmek istedikleri anlaşılmaktadır. Devletin konar-göçerlik şeklindeki hayvancılığı yasaklaması ya da zorlaştırması anlamında mecburen bir yerleşik yaşama doğru kayışın etkisinde oldukları saptanmıştır.

- "Yerleşik yaşamda tarımcılık olabilir, yine hayvancılık olabilir, bizlerde artık yerleşik yaşama geçmeyi düşünüyoruz, çünkü bizim yaşam tarzı giderek daralıyor, projeye girmiş artık, tapulu alan harici hepsi yeşillendirme projesine alınmış, ormanlaştırmaya. Biz Konya çevresine çıktığımız yerler ekseri kır yerler,otluk yerler, bozkır yerler burayı devlet ne yapmış ormana çevirmeye başladı, fidanlar ekildi, devletin bunu yaptığı iyi o zaman beni yerleştirecek ya da Yörüğün bir davranının geçeceği mesela yer 20 m olsa yanlarına ekini ekebilisin, ben doğduğumdan beri aynı istikamette geldim gittim haa devlet dese ki burası kır arazi burası da yaylakçıların geçiş sahası dinleneceğim alanda dahil vermesi lazım,bu işlemi yapamıyosa mecbur yerleşige alacak bizleri, yoksa dağın başında elinde bastonla kalmış kör gibi ortada kalırsın, napcan." (K-G, E-3)
- "Yerleşik yaşam, tarımla uğraşan diyeyim, çiftçilikle uğraşan, yeri belli sabit bir yerde oturan, adresi belli bir yerde olan yani." (K-G, E-4)
- - "Zaten yapacağın iş ortada yapacağımız ahırsal hayvancılık, artık kar ederiz zarar ederiz bilemem o Allaha kalmış, dediğim gibi şu kadar bir hedefimiz var, çocuklar rahat bir ortamda okula giderler, bir de anneleri gerçekten bu Yörük kadınları yükün fazlasını çekmekte." (K-G, E-5)
- "Biz küçük mal hayvancılığın üreticisiyiz, mesleğini yapıyoruz yani, Kır Veterineriyiz biz, hayvanın bakımından iyi anlarız bu teknik bizde olduğu müddetçe yerleşim olarak bu hayvancılığı daha iyi götürürüz. Yerleşikte bunu daha rahatça yaparız." (K-G, E-6)

Yerleşik yaşama geçmek konusundaki görüşlerinde, çoğunluk olarak bir zorunluluk halinin etkisinde oldukları gözlenmiştir. Devletin geliştirmiş olduğu ormanlaştırma, bu bağlamda sıkı koruma altına alma, bunun yanı sıra tapulu özel mülklerin artarak, ekilen dikilen arazilerin çoğalması ve eğitimin zorunlu hale gelmesinden sonra çocukların okutulması amaçlı, konar-göçerler bir zorunluluk hali olarak yerleşik yaşama geçmenin artık kaçınılmaz bir durum olduğunu belirtmektedirler. Bu durumun ise tamamen, ekonomik koşulların uygunluğuna ve devlet desteğine bağlı olarak oluşacağını dile getirmişlerdir.

- "İstiyoruz da hani olmuyo ki, uğraşıyolar, uğraşıyolar canımız istemez olumu? Biz de uşağımızı okuturuz, bi meslek sahibi olurlar, dört duvarın olur bir bağın bahçen olur, malcılık belki yapamıyız da, ama o hayatı yaşamayınca iyice bilmiyoz,uşaklar olmasa da yine isteriz yerleşik yaşamayı . Bu zaman kadar bi yer gösterilip geçilmemiş ee, zaten malımızı satıp da bi yer alsan karşılamiyo ki, yani para, maddi durumundan, her şey pahalı, araçlarla göç zamanı hep masraflı oluyo" (K-G, K-6)
- "Biz de yerleşmeyi düşünüyöz gayri, malcılığın bi şeysi kalmadı gayri, zorlaştı, çocukları okula koyamıyon kalmıyolar başkalarının evinde, yerleşince okulun sonuna kadar kalıp okurlar başında yetişir ." (K-G, K-5)

Toplumsal değişimin doğal seyri içerisinde konar-göçerler bu yaşamı esasında alışkın oldukları bir yaşam olarak sevdiklerini ve aslında bırakmak istemediklerini ancak içinde yaşadıkları toplum düzenin gereklerine uymak zorunda kaldıklarından dolayı, modern dünyanın bir dayatması olarak çaresiz yerleşik yaşamı istediklerini belirtmişlerdir. Konar-göçer yaşam tarzı ile hayvancılık yaparak geçim yapılan yaşam biçiminin bu zaman için artık kabul görmediği, buradan bakışla bir an önce yerleşik yaşama geçilmesinin şart olduğunun ifadesi bu yaşamın aktörleri tarafından beyan edilmektedir. Bu bağlamda Sarıkeçili Yörükleri kendi aralarında seçtikleri temsilcilerle siyasal erke ulaşmak ve bir an önce yerleşik yaşam düzenine geçmek için sürekli bir faaliyet içinde olduklarını belirtmişlerdir.

- "Biz kaynımla beraber bunun için mücadele verdik 2005'den beri Ankara yolunda yapıyoruz bunu, kimseden beş kuruş para almadık bunun için de, bu çocuklar ileride diyecek ki Halil İbrahim Yağal'la Halil Öksüzoğlu diye biri vardı, bizleri yerleştirmiş Allah Razi Olsun,biz bunu bekliyoruz işte, Ben bi gün dedim ki kaynıma gel İbrahim şu bizim Yörüğü bir yerleştirmeye soyunalım, Bizi de Ankara'ya varınca çok iyi karşıladılar, tamam ya, neredesiniz bu zamana kadar dediler, öncesinde Karaman'da Konya'da kendi obalarımızdan yerleşmiş olan ileri görüşlü kişilerin yanına gidip, fikir aldık. Onlarda destek verdiler bize, Öyle Ankara'ya gittik.Kendi obamızda bize desteği verdi sizsiniz bundan sonra Başkanımız dediler. Şurda iz bi takıntımız kaldı, geçen gün ben gittim, Vali beni çağırıyor Karaman'dan gel İbrahim abi, gel diyor, işlem ağır gidiyor hızlandırmak için Başbakanlığa gidilsin diyor,Bizim işimizi yapan Sayın Bakan Ömer Dinçer,Milli Eğitim Bakanı, bizim bu işlerimizi çok hızlı götüren Ömer Dinçer." (K-G, E-6)
- "Dernek yeni kuruldu, on sene filan oldu. Olay şu, şimdi bizim, eniştem var abim Yörük Temsilcisi olarak sürekli Ankara'ya gidip müracaatlar yapıyo, yerleşim için, Kaymakam Bey, Vali Bey yardım ediyor, biz ayrı bir birlik kurduk, evet." (K-G, E-2)

4. Bugün itibariyle yerleşik yaşama geç(e)memiş olmaları ve yerleşik yaşama geçildiği zaman neler yaşanabileceği hakkındaki görüşleri

Bu bölümde iki ayrı başlık söz konudur ve birinci aşamada konar-göçerlerin bu zamana kadar neden yerleşik yaşama geçemedikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. İkinci aşamada ise yerleşik yaşama geçildiği vakit neler yaşayabileceklerine dair görüşleri irdelenmiştir. Birinci kısma ait veriler incelendiğinde ağırlıklı olarak ekonomik koşulların etkisinin olduğu bulgusuna varılmıştır.

- "Tek sebebi var, maddi imkansızlık, bir yer alıp bir iş yapmak için maddi imkanın olması gerek. Yani bunu yapacak maddi imkan olsa hemen çoğumuz hazır bu işe, ama maddi imkan yok yerini alsa ev yaptıracak imkan yok. Çoğumuzun yer almaya bile gücü yok.Yerleşik hayata geçen bir kısmımız var onlar da tavsiye ediyorlar yerleşin diye,Konya'da var Karaman'da var yerleşenler." (K-G, E-5)
- "Heralde birazda maddiyattan, bir ev alacan mesela önce davarın yemini, küspesini çocukların giyimini kuşamını ayıracan önce sonra kalana bakacan ama olmuyo maddiyattın yetmezse alamazsın, adamın nüfusu azdır malı çoktur satar 200 hayvan kendine göre bir yer alır, ama maddiyatın olmazsa alamazsın." (K-G, E-5)
- "Başka bir gelir ya da iş anlamadığımız için mecmur bu zamana kadar böyle yaşamışyız, yerleşğe geçenlerin bağkur yaptıranı az bir gelikle yaşıyorlar ama geliri olmayana zor, bi yerden bi gelirin olmasa mecmur davarçılığa devam etmek zorundayız." (K-G, K-1)
- "Benim durumum müsait olmadı bugüne kadar, devlette bi ev vermedi şimdiye kadar, bu davarların bakımından küspesiydi yemiydi bakımındı ilacıydı, davar hastalanıyo ilacını yazdıra yazdıra derkene birikim yapmak olmuyo. Bu oğlaklar 2 aylık hemen hemen hasta oluyolar genelde 1 tane doğururlar, arada iki de olur." (K-G, K-3)

Bir diğ er ö ne ç ı k an bulguda, tarihsel sü reç leri iç ersindeki durumlarıyla bağı lantılı olarak devlet politikalarındaki aksaklı ğ a, ağı r iş leyiş e yapılan vurgu dikkati ç ekmiş tir. Konar- gö ç erler, geç miş dönemlerde kısım kısım akrabaları olan Sarı keç ili Yörüklerinin değı ŝ ik bö lgelere iskan edilerek yerleş ik yaş ama geç tiklerini ancak geriye kalanların (kendilerinin) devlet politikalarındaki ağı r aksak iş leyiş ten dolayı yerleş ik hayata hala geç emediklerini anlatmaktadırlar.

— "Ş öyle oldu, 1980 yılında bir dilekçe verdik. Babamızgil daha önceden de 1960 yılında dilekçe vermişler, Ç anakkale çıktı, İ mroz Adası çıktı, bizi oraya yerleş tirmek istediler biz oraya gitmedik. Harran ovasına çıktı biz oraya da gitmedik, Kıbrıs çıktı, biz ora da gitmedik, biz İ ç Anadolu'nun çocuğuyuz diye gitmek istemedik. Biz İ ç Anadolu'nun çocuğuyuz, Biz bu bayrağ a burda sarıldık, burda ö leceğ iz. Bize Aksaray'dan yer gösterdiler, biz okeyledik, arkasından oraya da Bulgaristan'dan yerleş tirdiler, o zamanlar bu Yunanistan'la Bulgaristan arasında bir deprem çıktı ya, o zaman buraya akın ettiler,biz ordan da kaldık, ondan sonra bizim birarkadaşımız çıktı, 86 haneyi Karaman'a iskan etti, ben de iskan oldum onun iç inde, bana da ç ı ktı ev, benimde evim var ř imdi. Ben bura Başkanlık yaptığı mda ben iskan olamam, ben önceden iskan oldum, Allah Rızası için yapıyorum ben bu Başkanlı ğ ı,ben iskan olduğ um 80 yılından 2006 yılına 2004 yılına kadar bu iş sürdü, devam etti bitmedi. 24 yıldır bu iş bitmedi. 20 yaş ındaki çocuk ř imdi 40 yaş ında oldu. Oldu bir hane 5-6 hane oldu. 5-6 haneden bir tanesi iskan edildi, geri yanı ç ı ktı geldi bu yana, bu iş bö yüdü, nüfus arttı,80' deki yerleş im 85 de 88 de bitseydi biz de bittiydi, bu gö ç er kalmazdı o zaman,bunlar yerleş esiye kadar tuttu 24 yıl geç ti. O zaman ç alış an kişi iş i gö türemedi, siyasal iş i bozdu bir milletvekili yapıyor o gidiyor ö bürü geliyor o iş i bozuyor, bir milletvekili bizim için ç alış ıyordu mesela ö bürü geliyordu senin yanına "Bırak yaa, o yapsın ben yapmıyorum" diyordu, biz bunu çok yaş adık. 2000 yılında bu arkadaşımızla biz dilekçe verdik, bakanlarımızla, milletvekillerimizle görüş tük, girdik bu iş in iç ine bizim iş imizi kim yörüdürse yörütsün, biz ona abi dedik,sen kimsin demedik yeter ki benim çocuğumun üzerine bir yorgan örtüsün,uyusun ü ş ümesin. Benim Karaman'da evim var, ama bu ulusu bırakıp da gidemedim, 199 hane yerleş ecek, 40 hane var aç ık var o da yerleş ecek. Benim bütün akrabalarım burda anam, kaynım, torunum, çocuğum. Karaman'da ki o evler iskan tarımsal yerleş meydi, hemen planı değı ř tirmiş ler, bizim ç alış an arkadaşımıza demiş ler ki "Bu tarımsal, zor olur hemen konut yapalım onları bi iş e katarız" demiş ler. "Ş eherleş tirme konutu yapalım demiş ler, Hemen sen bi imza at buraya Halil Bey, evler yapılıyor" dediler, haa, biz de tarımsal yerleş me bekliyoruz ya, ç ı ka ç ı ka ç ı ktı iki katlı, dört hane oturulur bir ev, 40 metre arsası var, biz hayvancılık yaparız o ev emekli evi, fabrikada ç alış an kiş inin evi orası, iş e de katamadılar, bura dayandık kaldık. 86 hane girdi amma, hepsinin elinde kürek var, çoğ u girdi, geri ç ı ktı, yapamadı, adam aç , bi tane kurbanlık bağı lıyacak yeri yok. Biz de tekrar dilekçe verdik, bakanlık onayladı, Başbakanlık onayladı ř imdi Karaman'da yerleş mek için uğ raş ıyoz. Devlet Merayı satın alıp o merayı bize yaptıracak.Bu keç ileri biz kendimiz satıp onun yerine koyun, inek alcaz yine hayvancılık yapcaz." (K-G, E-6)

— "Eskiden gö ç enler yerliş iğ e nazaran çok rahatımış , 70'li yıllardan önce böyleymiş ama 70'lerden sonra yer daralmaya başlamış iş te bu gö ç o zamandan beri giderek zorlaş mış . 70'lerde müracat etmiş ler bizi yerleş tirin diye, almış lar atmış lar dosyayı oraya, o gelen bakmamış bu giden bakmamış , 70 lerde verdiğ in dilekçenin sonucu taa 2000 de oldu kaç sene 30 sene sonrası, o zaman çocuk olanlar 30 yıl sonra evlenip çocuk sahibi olmuş lar bir hane olmuş kaç hane, bir beni yazmış lar diyelim o zaman daha sen yoksun ortada 30 yıl sonra ne olur sen evlenirsin ç oluk çocuğ un olur, ben yerleş irim sen alanda kalırsın, ama o dilekçeden 3-5 sonra annemle babamı yerleş tirselsemiş ondan gelen nesil ř imdi çoktan yerleş ik hayatta olurlardı, o zaman ki ç or çocuk okuyacaktı meslek sahibi olacaktı,belki de ben bu mesleğ in ne olduğ unu

bilmeyecektim bile, ama bu babam olamayınca böyle bu zamanlara kadara gelinmiş, ama şimdi yürüklerde uyandı artık 4-5 den fazla çocuk yapan yok, zamanlarında en az 6-7 çocuk yapılırmış, 11-12 çocuklu olan var o zamanlardan, mecburi bu zamandan sonra bizde yerleşik hayata geçeceğiz yer verilerse." (K-G, E-3)

Sarıkçılı konar-göçerlerin bugüne kadar halen yerleşik yaşama geçememiş ya da geçmemiş olmaları konusunda öne çıkan bulguların ağırlıklı olarak bir ayağını ekonomik koşulların, bir diğer ayağını ise devlet politikalarındaki ağır-aksak işleyişin oluşturduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra başka sebeplerinde öne çıktığı gözlenmiştir. Bunlar kısaca şu şekilde sıralanabilir;

1- Atalarının sorumluluğuna bağlayanlar.

- "Şimdi ben burada Atalarımızı sorumlu tutuyorum. O devirlerde herkes istediği kadar toprak sahibi olabiliyormuş sanırım, duyduklarımıza göre. Toprağın bir kıymeti yok muydu bilmiyorum ama sürekli göçü tercih etmişler atalarımız toprak sahibi olmamış devlet vermesine rağmen. Orta Asya'dan göçerek geldik, gerçek Türk bunlar, Türkmüyz değilmiyiz, hala göçüyoruz. (Ramazan Yağal'ın amca oğlu, gülüşmeler) Hakiki Türk oldukları için hala göçüyorlar." (K-G, E-2)

2- Geleneksel yapının etkisine bağlayanlar. (Büyüklerinin hatırının ağır basması, itaat kültürü)

- "Ben hatırlamam o zamanları, bilmem, ama babam olsun, kaynanam olsun laf ediverirler idi: Hala Can derlerimş soyadı Can ya, buraya yerleşelim demişler Yörükler biliyon mu, burada kalırsak sivrisinekler yer bizi demiş bubamın teyzesi olurmuş, onun sözünden çıkmamışlar bak, hatırını sayarlarmış, yerleşmemiş Yörükler, hindiye yerleşeceğimişler yoksa o öyle demese, yerleşip köylü olunacağımış gayri yani, kaynanamda anlatır bunu." (K-G, K-4)

3- Alışkın oldukları yaşam şeklini bırakmak istemedikleri sebebine bağlayanlar.

- "Ne biliyin valla, geçen sene enişte vardı bizim gibi göçerdi her şeyini sattı savdı Karaman'a yerleşti, biz de nüfus çok bu malı satınca geçim yapamayız mı diyerekten cesaret edemedik, tarlada çalışamayız gibi geldi, davara alışkınım tek başına güder gelirim amma şorda bi tarla olsa çapalamayı neyi bilemen, her yerim ağırır, onun için böyle kalınmış, kalınmış, hinden keri de her yer daraldı, davarı otlatacak yer kalmadı konaklayacak yer kalmadı, uşakları okutamadık böyle dikeldik kaldık." (K-G, K-7)

İkinci aşamaya gelindiğinde ise, bu aşamada konar-göçerlerin, yerleşik yaşama geçilmesi sürecinde, onları nelerin beklediği hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Bu noktada öne çıkan bulgunun, onları nelerin beklediğini bilemedikleri ve alışkın olmadıkları bir yaşam olduğu için yerleşik yaşama geçme sürecinde, onları zor günlerin beklediğini belirttikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu aşamada, "alışkanlıklar" üzerine yapılan vurguların yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda alışılmış olunan bir yaşamın terk edilmesinde, alışkanlıkların da çeşitli etkenlere bağlı olduğu belirlenmiştir. (Açık havada yaşama alışkanlığı, mesleki alışkanlık)

- "İlk zaman sıkılırız alışkın olmadığımız için daralırız burada temiz,açık havada yaşıyoruz buna alışkınız, yerleşik hayatı hiç yaşamadığımız için bilemiyoruz rahatımı değilmi diye yaşayanlar iyi diyollar, evelinden malı satıp yerleşenler eveli alışamıydık ama şimdi alıştık iyiymiş diyollar, durumu iyi olan çalışmıyo iyi olmayanda elma, topluyo çilek topluyo, fasulya, nohut günlük işe gidiyollar." (K-G, K-5)
- "Bizler, malcılıktan başka bir iş yapamayız, yerleşsek bile, alışmışıyız" (K-G, E-9)
- "Heç bir kolaylık yaşamayacağız, ilk etapta illa ki zorluk olur. Alışincaya kadar, çocuklarımız bu işi yapabilirse daha iyi olur. Belki ben zorlanırım ama onlar ufak kendini daha iyi kurtarabilir, onlar daha kolay alışabilir yani, Devletten Allah razı olsun servisle gelip çocukları okula götürüyor burdan iyi bir şey oldu bu çocuklar okula gidebiliyor." (K-G, E-4)
- "Valla yerleşik hayata geçtiğimiz zaman anca işsiz kalırız, başka bi şey değil yani. Çocuklarımız bi meslek sahibi olur o zaman ama biz nasıl yaparız? Yerleşik hayata geçince çiftçi olmam lazım, tarla, arazim olur. Başaramam belki ama, anca onu yapabiliriz bir tamirci olamam, bi elektrikçi, bi teknisyen olamam. Bu hayvancılıktan başka bi meslek yapamadığımızdan dolayı sürekli bunu mesleği sürdürmek zorundayız yani." (K-G, E-2)
- "Bu zorluklardan büyük zorluklar bizleri bekliyo, şöyle ki; ekonomik açıdan mesela, şimdi davarla burada bir meslek yapıyosun, bunu pat diye sıyrıracaksın ondan sonra yeni bir düzen kuracaksın. Ne düzeni amma, hangi düzeni kuracağını bildiğin yok, ekinden fidandan anlaman, önceden pişme var bi işin içinde,davarda eğilme yok bükülme yok,işte zorluk buralarda var. Bu hayattandan çıkacan da tabandan bambaşka bi yaşantı kuracan, bilmeğin, anlamadığın bi hayat, Yörüğün yerleşik yaşamda dörtlüklük yapacağı bi iş varsa gene hayvancılık, kapalı, ahır halinde koyun veya keçi ya da büyük baş inekçilik gibi, keçicilik o zaman zor olur hazır yem verecen o zaman yazdan stokunu hazır edecen, burada yerleşik olsan gider keçilerini açık arazide otlatır gelisin, Karaman'da bu şansın olmaz, devletin orada boş yeri yok." (K-G, E-3)

5. Konar-göçerlerin bir günlerini nasıl yaşadıklarının tespiti

Konar-göçerlerin, bir günlerini nasıl yaşadıklarının tespit edilmeye çalışıldığı bu aşamada öne çıkan bulgu, tamamen hayvancılıkla geçim üzerine kurulan konar-göçer yaşam şeklinin, günlük yaşamlarının da bu esas üzerine kurduklarıdır. Sabah ve ikindi olmak üzere günde iki sefer otlatılmaya çıkarılması şart olan hayvanların (keçilerin) kadın, erkek ve 14-15 yaşına gelmiş çocuklar tarafından otlatılmaya götürüldüğü tespit edilmiştir.

- "Sabah erken kalkarsın, kavatlını yaparsın, davarları birlersin, oğlağını seçersin, yemlersin, uşak davara gider, evin işiyle temizlikti, yemektı uğraşırsın, bulaşığıydı, uşak yeniden mala gider ardından bizde suyuydu, odunuydu uğraşır durursun akşam ne zaman olur bilemen yani, bubamgil yakın akşamları televizyon seyredersin onlarda yatarsın uykumuz gelirse fark etmez yani, bu çadırın direklerinin adı var mı yok mu bilmem ben, hep direk deriz, ocağı da yaz kış çadırın ön kısmına gelen yöne kurarız, tepesi hep açık kalır, diğer naylonlu çadırlar eskiden yoktu 10 yıldır var şurda, orada soba yakarız, televizyon seyredersin, yatarlar, yemek yerler, Manar derler o çadıra, onlar çıkalı bu kil çadır mutfak gibi kullanılır oldu, her zaman televizyon seyretmeyiz, her zaman yoruluruz erken yatarsın. Malın peşinde yoruluruz akşama kadar,10-11 gibi yatarsın erkenden, 12'ye kalmayız yani, yemekli gelenimizde olur misafir olarak, çaya gelenimizde olur, yemek yaparız gelene peynir zeytin çıkarırız." (K-G, K-4)
- "Gün ağarmadan kalkıyoz, kavatlı yapıp davarla ilgileniyoz, ağbimle aynı anda gideriz davara, oniki bir gibi geliyoz geri, bi yemek yiyoz, sonra tekrar gidiyoz geri davarları gütmeye, ondan sonra akşam geliyoz geri." (K-G, E-1)
- "Sabahları erkenden kalkarız, kavaltımızı ederiz, şimdi keçi mamülleri yeriz, keçi peyniri ve çay içeriz ekseri peynirle çay olur zaten, yufka ekmeğimiz vardır, bazlama dediğimiz bi şey var, ekmeğimizi kendimiz yaparız, şimdi sabit olduğumuz yerde, konakladığımız sıra rahat oluruz, sıcak bazlama nasip olur ama göç sırasında mümkün değil. Konaklama sırasında sürekli hayvanlarla meşgul oluruz, işte onları yemliyorsun, yavrusunu emiştiriyosun anasıyla, onu ayırıyorsun, öğlenden sonra üç gibi dağdan otlanırlar gelir tekrar öğlakları analarına emiştirirsin altıya kadar sonra yataklarına koyarsın." (K-G, E-2)

Erkeklerin, gün içinde hayvanların otlatılması ve bakımı haricinde genellikle çarşı işleri ve diğer yapılması gereken işlerde (günlük ihtiyaçlar) rol oynadığı belirlenmiştir. Günlük yaşam temelinin hayvancılık üzerine şekillenmiş olması, hayvancılık üzerine dayalı yaşam şekli olan konar- göçer yaşamda, öncelikli işin daima hayvanların otlatılması ve bakımı olduğunu ortaya çıkartmaktadır. Buradan bakışla başka bir iş yapabilme imkanı

sağlayamayan konar-göçer yaşam örüntüsünün tamamen hayvancılık temelinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Konar-göçer yaşam aktörleri günlük yaşamlarını istisnasız bu olgu üzerinden götürmektedirler. Bu yaşamda kadın, erkek, genç ayırt etmeden yapılması önemsenen tek işin hayvanların otlatılması ve bakımı olduğu saptanmıştır.

- "Sabah erken kalkarız, hayvanları güder geliriz saat on gibi getiriz yavrulu olanları ayırırız, yemini verimiz, oğlaklarla buluştururuz, emiştiriz, ondan sonra işte onların küspesi, suyunu ilacı varsa ilaçlarını verimiz. Sabah otlamaya gider gelir öğlen emer, öğlen tekrar gider otlar gelir akşam yavrusunu tekrar emdirir." (K-G, E-4)
- "Kış zamanı şimdi en geç beşde kalkarsın ufaktan bi kavaltı, hayvanların yemini verecen hemen,şöyle bi dolaştırıp geleceken yani, önce sabahtan oğlağı annesine emiştiriyosun akşamdan ayırıyosun ya,sabahtan emiştiriyosun onlarla bir iki saat mücadele ediyosun, tekrar oğlağı ayırıyosun, davarları yemleyip geliyosun akşam karanlık çökmeden davarı toplayıp geliyosun tekrar oğlağı anasına bi emiştiriyosun,her davarın oğlayını buluyosun öyle gelişi güzel olmaz,tek tek bulusun anasıyla oğlağı onları emiştirisin, mümkün değil başka oğlak moğlak almaz,1000 tane oğlak olsun keçi gider oğlağı bulur." (K-G, E-3)
- "Sabah namazı kalkmış çayını içmiş olacan,malı otlamaya götürecen, oğlakları emiştirecen bir sürü iş, sonra öğlene doğru malı toplayıp geliyon, kavaltını yapıyon, gene götürüyon akşama kadar işte güdüyon malı, akşamda erken yatıyoruz." (K-G, E-7)

Kadınların ise hayvanların bakımı ve otlatılması sebebiyle sabah erken kalkılması yanı sıra çadır temizliği, yemek işleri, çocukların bakımı, gelen gidenlere hizmet etmek, çamaşır ve bulaşık yıkama gibi günlük yaşamın gereklerini yerine getirdikleri ifadeleri üzerinden belirlenmiştir. (Toplumsal cinsiyet rolleri)

- "Sabahlan 4,5- 5 de kalkıyon, ataşını yakıyon çayını pişiriyon el usul bi yemek yiyon, mala giden mala gidiyo, 10 a 11 e kadar mal yayılır gelir, evde kalan bazı çamaşır yıkarsın yemek yaparsın süpürsün çırparsın bulları, her gün, davara oğlanlar gidemese biz gideriz, eve dönünce yaparız evin işini o zaman, öğlen yemeğini yersin işte, pilav gibi fasülye gibi, kahvaltı gibi edersin. Eşim davarlara gidince, ben evde işleri yaparım,oğlaklara bakarım, isimleri var onların, çağırınca gelirler, bi yerde takılıp kalmassa ismini çağırın mı dolaşıp gelir, bazen ağaçlarda takılıp kalıyolar, biri kaybolmuştu bizim bulduğumuzda ölmüştü. Akşam oldu muydu ya, yemeğimizi yeriz, komşuya gideriz, komşu bize gelir, davarlar akşam yatağında yatar, etrafında köpekler olur korumak için, biz de durumuna göre erkende yattığımızda olur 9-10 gibi 11-12 gibi olur, bugün sana musafir gelir, yarın sen gidersin." (K-G, K-5)

- "Gün doğmadan kalkarız yatağımızdan, kahvaltıyı yapabilesek artık, bi yandan çayı pişiririz bi yandan davarı süreriz, öyle biz de şehirli gibi oturup içme olmaz, bir bardak çay bir ekmeğe dörünürüz, davarı sürersin çünkü davar durmaz, bırakıp gider yoğusa, yataklarımızı kaldırırız akşam tekrar yazarız, biz yatağımızı koyup gitmiyiz, öğlen davarı getiririz oğlaklara emdiririz, sularız, yemleriz, biz de bir iki çay içeriz bi şeyler yeriz, genellikle çay peynir olur işte onlardan yeriz, akşamları fasulye, nohut, pilav onlar olur genelde, davara yetişiriz diye öğlen yemek pek yapamıyoruz, bi sabah gideriz bir ikindin gideriz akşamlayın geliriz, akşam işte karanlık olur diye ateşimizi yakarız bi tüp yok ocak yok, o bi yandan duman biz bi yandan pişirecek oluruz, bulaşığımızı yıkarız işte ortalığı toplarız zati herkes yorgun olur, yedi sekiz gibi erken yatarız, konar göçerlikte kadın yükü daha ağır oluyo." (K-G, K-6)
- "Sabah namaza yetişebilisek kalkarız erken sabah bi çay bi kayvaltı yaparız oğlan eşyaları katar küçücük oğlakları arabıya katarız biz de davarları yola koyulu gideriz, oğlan önden varır konaklayacağımız yere bunu tutar, çayı hazırlar, yemek hazırlar, biz de geriden varırız. Burada konaklarkene sabah namaza kalkarız bir çay kayvaltı yaparız, yemeğimizi yaparız, oğlak anasının yatağında yatar, toplayıp yerine kattık tel çevirdiğimiz yere, davarı aşağı götürdük acık güttük geldik ondan kerri, getirdik yatırdık, yenitten bir öğlen ekmeği daha yerik, işte hindi oğlan davarı sürdü gitti, biz burada birbirimize yakın otururuz oğlanların var eniştenin- kızın evi var, ben bir oğlumulan oturuyorum, iki oğlan ayrı çadırdadır, bir de kızinki, var hep yakınınız, bir arada sayılırız, akşam yemeğini yedikmiydi yorgun olan yatar erkenden, panel aldığımız televizyon için ona bakar bazı çocuklar, ben yatsıyı kıldıktan sonra yatarım." (K-G, K-7)
- "Ne edelim işte, iş tutucuz diye uğraşırız, mal ile uğraşırız, davarımızı yemleriz, oğlaklarımızı emişiriz. Uşak dağa gider mal ile biz de bu dağlara bakarız. Tankılan su çekeriz ordan çamaşırız yur yıkar sereriz, iki üç güne bir yörür yıkarız, uşak davara gider oğlanlar, kız uşaklarla biz iş yaparız sonra hep barabar olup ekmeğimizi yeriz, kalkarız davalara bakarız, ekmeği sabah da olmassa akşamda atarız, tüplü lamba var." (K-G, K-8)

Erkekler, günlük yaşam içinde yaptıkları eylemlerinde, ağırlıklı olarak hayvanların otlatılması ve bakımı amacıyla güne erken başladıklarını belirtmektedirler. Kısa süreli bir kahvaltıdan sonra hayvanları otlatmaya götürdüklerini, bunu günde iki kere yaptıklarını, oğlakların annelerine emdirildiğini, sulandırıldıklarını ve benzeri faaliyetlerin içinde olduklarını söylemektedirler.

Kadınların gün içinde yaptıkları işlere (çocukların bakımı, ev işleri, yemek, çamaşır v.s.) erkeklerin bir katılımı olmadığı, günlük yaşam içerisinde gerekli olan dışarı işlerinin erkekler tarafından yapıldığı, buradan bakışla kadınlar ve erkekler arasında cinsiyet rolleri üzerinden iş bölümü olduğu anlaşılmaktadır. Günlük yaşam içinde kadın-erkek ortak yapılan tek işin hayvanların bakımı olduğu ifadelerden anlaşılmaktadır. Akşamları ise günün yorgunluğu ile genellikle erken yatıldığını bazı akşamlar komşu-akraba gezmelerinin yapıldığını, elektrik enerjisi sağlayan paneli

olanların televizyon izlediklerini, sıklıkla erkeklerin yakın merkezdeki kahvehaneye gittiklerini anlatmaktadırlar.

- "Yemeğimizi yeriz işte bu kahveye geliriz akşamları, hanımlarla çocukları kendi hallerine bırakırız ne yapıp ederler bilmeyiz." (K-G, E-2)
- "Gün ağarmadan kalkıyoz, kavatlı yapıp davarla ilgileniyoz, ağbimle aynı anda gideriz davara, oniki bir gibi geliyoz geri, bi yemek yiyoz, sonra tekrar gidiyoz geri davarları gütmeye, ondan sonra akşam geliyoz geri. Akşamları yemekten sonra enerji paneli var ondan televizyon seyrediyoruz ama her zaman değil, film olursa Şefkat Tepe diye bir film var onu seyrediyoruz, Samanyolu Kanalında, babam haberleri izliyo, annem televizyon seyretmiyo, üç beş sene oldu televizyonu alalı, paneli yeni aldık, ondan önce jeneratör vardı. Buzdolabı yok da ışık yakıyoruz oturduğumuz yerde, televizyon var işte." (K-G, E-1)
- "Genellikle akşam erken yatırız. Kahveye bazen gideriz, aşağı yukarı evdiyiz, gitsekte akşam eve geliriz. Çocuklarla pek oynamıyız, onlar kendi aralarında oynar, bizde bazı hesapları olan uğraşırız, okula erken giderler erken yatarlar çocuklara bazen matematik sorular sorarım." (K-G, E-4)
- "Akşamları birbirimize gelir gideriz, hanımlarla birlikte, işte arabası olan arabıyan, motoru olan motoruyla gidilir sohbet edilir, görüşülür. Telefon çıktı arıyolar diyorlar ki yarın biz misafirin olcaz, buyrun gelin bekliyoruz derler." (K-G, E-6)

Konar-göçerler, genellikle hayvansal gıdalar (keçi eti, keçi peyniri, keçi tereyağı) üzerinden beslendiklerini belirtmektedirler. Unlu ürünler ve bakliyat türü gıdaların yanı sıra zeytin, bal, sebze-meyve ve benzeri gıdaları da yakın merkezlerdeki çarşılarından alarak tükettiklerini söylemektedirler. Tavuk eti ve tavuk ürünlerini para ile çarşıdan aldıklarını belirten konar-göçerler, tavuk besleyemediklerini ve bunun sebebinin uzun göç yollarında tavukla uğraşacak mesailerinin olmadığı, keçilerin idaresiyle ancak uğraşabildiklerini, ana tüketim kaynaklarının kendi hayvanlarının ürünleri ve unlu ürünler olduğunu belirtmişlerdir. Göç zamanlarında, göçün uzun sürmesi nedeniyle (40-45 gün) taze sebze-meyveleri çabuk bozuldukları için tüketemediklerini belirtmişlerdir.

- "Kahvaltıda peynirimiz tereyağımız olur davardan yaptığımız, yufka ekmeğimizle yeriz, bazen yumurtadır, baldır, zeytindir yeriz, öğlen yemek çeşidimiz olur pilav olsun yoğurtlu pilav yani, akşamda topalak çorbası denir onu yeriz, fasulye olsun, nohut çorbası gibi efendime söyliyim, böyle şeyler,

- çocuklar ayarlıdır hemen geldi miydi hemen ekmeğin arasına bir şeyler yerler, ikindinleri bir misafir geldi miydi sıkma, bazlama atılır. " (K-G, E-4)
- "Sabahları bazlama dediğimiz işte yanında genellikle keçi peyniri olur süt ürünleri pek olmaz hele bu zamanda hiç olmaz, çocuklara da gün içinde akşam olursa verilir yani kahvaltıda süt içme alışkanlığı yok. Peynir, ekme-bazlama, çay olur bazen de zeytin yenilir yani, yumurta da olur ara sıra onu da parayla dışardan alırsın. Tavuk besleyemiyoruz şöyle ki, kışın beslersinde göçerken sorun olur her sabah nasıl tavuğu tutacaksın. " (K-G, E-5)
 - "Biz et almayız kendi hayvanımızın etinden başka et tüketmeyiz, tavuk balık biz de yenmez itibar etmeyiz pek. Bir toplantımız olduğunda her zaman da olur, muhakkak kavurma yenilir, akşamları da yeriz etsiz kalmayız. İneğin sütünü,peynirini yeriz de koyunu yemezler bizim çocuklar. Alışık olamadığımız için yani, devenin sütünü bile içmeyiz. " (K-G, E-7)
 - "Bizim ana gıdamız undur, taze sebze-meyve çürüdüğü,ezildiği için fazla önem vermiyoruz yani. Yeşillikten yana biraz mahrumuz yani göçerkene." (K-G, E-2)

Konar-göçerlerin günlük yaşamlarının tespit edilmesi aşamasında ulaşılan bir diğer bulgu ise, göç zamanındaki günlük yaşama dair yapılan vurguların olduğu tespit edilmiştir. Kış zamanlarını geçirdikleri Yeşilovacık ve Aydınçık bölgesinden (Mersin) Nisan ayının 20. gününden sonra toparlanarak sabah çok bir erken saatte (04-05) göçe başladıklarını anlatmaktadırlar. Öncelikle erkeklerin eşyaları araçlara yükleyerek önden yola çıktıklarını, mola verecekleri ilk konaklama yerine ulaşip çadırları kurarak arkadan gelenleri beklediklerini anlatmaktadırlar. Kadınların ve çocukların ise hayvanlarla yaya bir şekilde kimi zaman asfalttan kimi zaman ekili arazi ya da orman kenarlarından zorlu bir şekilde mola verecekleri ilk yere ulaşmaya çalıştıklarını söylemektedirler. En fazla 3 ya da 4 ailenin birlikte göç ettiklerini, arazi ve yolların darlığından daha kalabalık bir şekilde yola gidemediklerini belirtmektedirler. Bu şekilde ortalama 40-45 gün boyunca kısa konaklamalarla yaylayacakları bölgeye ulaştıklarını anlatmaktadırlar (Konya ve civarı). Konaklama zamanları haricinde sürekli göç halinde olan konar-göçerler yılda iki sefer göç halinde olduklarını, özellikle ilkbaharda, kışlaktan yaylaya doğru yapılan göçün en zor göç olduğunu belirtmektedirler. Oğlakların olması, baharda ekinlerin çoğalması ile göç yollarının daralması, orman arazilerinin tellenmesi yanı sıra zaten var olan bir göç hali zorluğunun olması sebebiyle yılın bu zamanki göçünün hayli zor geçtiğini

söylemektedirler.Yapısı gereği göç halinin sürekli bir hareketlilik ve düzensizlik durumu olduğu düşünülürse konar-göçerlerin, göç zamanındaki günlük yaşam süreçlerini konaklama zamanlarına göre çok daha zor geçirdikleri ifadelerden anlaşılmaktadır.

- "Ben uykuyu sevdiğim için sabah altıya kadar yatarım amma bizim kadınlar dörtte ayakta olması lazım, hayvanlar erken kalkar, başında olmazsan kendi haline otlamaya gider onunla çıkmak zorundasın. Göç esnasındaysan çadırı yıkacaksın, kahvaltıdan sonra diyelim yani,erken saatte işte bi kaç kişi hayvanları topluyacak ,bi kaç kişi çadırı sökecek önceden deve vardı şimdi artık araba var, yükü arabaya yüklüyeceksin, göç esnasında yolculukla geçer günün yarısı zaten, varırsın işte bi çay çorba yemek derken, hayvanın otlama saati gelir, onları otlatırsın akşam olur çoğu zaman çayı bile içmeden yorgun argın uyuya kalırsın. Bahar demek Yörük için bi Kabus demek yani. Eylül- Ekim de bu tarafa dönerken araziler boş oluyo, ekinler kalkmış oluyor, oğlaklar büyümüş oluyor tamamen kendini kurtarmış oluyo, araziler boşalmış oluyo herşey rahat oluyo o zaman çok rahat dönüyoruz. İki kişi bi sürüyü getirebiliyo o zaman, Temmuzun başlarına kadar yaylaya anca varıp yerleşmiş oluyoruz." (K-G, E-2)
- "Konar-göçerde aklın bi şeye şey etmez, yorgunluğula, beyi önden gidiyor, çadırı kuruyor,arkadan hanım malı getiriyor onun dinlenmesi bir saat, bir buçuk saat, tekrar o mal yayılıma gidiyor, göçerken hanım, uşaklarla malı getiriyor, hanım evde kalır, erkekler malın başına geçer uşağılan, hanım evde yemeğilen kalır, göçerken vaktin çoğu hep yolda geçer, yola çıtın mıydı vaktin nasıl geçtiğini bilemezsin.Saatın kaç olduğunu bilirsin de, zamanın nasıl geçtiğini anlayamazsın yani. " (K-G, E-6)
- "Şafaklan, işte dört gibi beş gibi kalkılır, sabah bazlama dediğimiz işte yanında genellikle keçi peyniri olur süt ürünleri pek olmaz hele bu zamanda hiç olmaz, çocuklara da gün içinde akşam olursa verilir yani kahvaltıda süt içme alışkanlığı yok. Peynir, ekme-kazlama, çay olur bazen de zeytin yenilir yani, yumurta da olur ara sıra onu da parayla dışardan alırız. Tavuk besleyemiyoruz şöyle ki, kışın beslersinde göçerken sorun olur her sabah nasıl tavuğu tutacaksın, kısa göç olsa sorun olmaz ama şimdi ben yola çıktığım zaman kırk beş gün sürüyor göç, günde öyle yerler oluyor ki günde yirmibeş km yol yürümek zorunda kalıyosun, konaklamak için hayvan yoruluyo, başındaki kişi yoruluyo, artık bi yerde canından bıkiyosun yani, müsait ise bir-iki gün dinlenmek gerekiyo yol hayvana bile dokanıyor yani, traktörler var işte deveyi de yolların zorlanmasından bi şekilde bitirmek zorunda kaldık. Motorizeye döndük, son on yıldır motorizeye döndük ikibin beşden beri yani şurda bir-iki kişide kaldı deve yani, bitti diyoruz ona da yani. Aracı süren zaten bellidir, yük yüklenir, işte çadırlar eşyalar konaklanacak yer zaten bellidir, araç önden oraya gider, araçtaki insan oraya çadırını kurar, göçe başladın mı kara çadırı kurarsın onunla haşır neşir olursun, çünkü o çabuk kurulur. Öbürleri sabit kaldığımız zaman kurulur. Hayvanın başındakilerde yolu bilir zaten artık, kadınlar olur çocuklar olur artık yolun uzunluğuna bağlı çadırın kurulduğu yere gelirler hayvanlarla arkadan, bazen akşamı bulur , bazen öğlen üstü olur yolun durumuna bağlı artık ulaşmaları.Konaklarken kışın belli bir bağış gibi belediye ye ücret veriyosun, göç sırasında köyün ihtiyar heyeti olsun belediyelik ise belediyesiyle konuşup anlaşıyosun ne kadar da devletin ormanı olsa da köyün kullanım alanıdır. Bizim köylüler aramız iyi olur, iyi niyetle, konuşmayla sorunu çözen insanız yani, yoksa kavga tartışma olsa yüzyıllardır bu yaşamı böyle sürdüremezsin." (K-G, E-5)
- "Göç sırasında en rahat zamanımız eylül, ekim, kasım, aralıkta başlar telaşe, davarın küspesi, otu,davarın doğum ayı, en zor zaman da geliyo işte göçe gideceksin, çadırını sökeceksin, davarını toplayacaksın, keçi kaldı keçi gitti, sonura göçerken yollar dar olur ona sıkışsın, bir taraf ekin, bir taraf zeytin, sadece davarın kalabileceği kadar bir yer desin onda da diken üstündesin, elin fidanını yer mi, yok efendim, zeytinini yer mi , bu göçüp yaylayacağıın yere kadar devam eder, göç yolunda, oraya iyi kötü yer bulup yerleşiyosun orada var aynı sıkıntı keçi gidipte sahipli bir şeyi yer mi, kuşkudasın o yüzden adamlar da güler yüz tatlı dilli olmaya çalışırsın, Kaşında Gez,Gözüne Zarar Verme bizim şeyimiz o, ekin deriliyo,araziler boşalıyo, ortalık rahatlıyo, Ağustostan

sonra kendin selamete çıkıyosun. 250-300 davarı şu çocuk güdebilir tek başına o zaman, rahatlıyo hep ortalık, ekinler derilince,. Bu tarafa eylül sonu gibi başlarsın dönmeye Kasımın 1'i gibi 3 gün 5 gün konaklıyarak rahat rahat gelisin, her taraf açılıyo yaa, dinlenerek bu tarafa gelirsın. Burdan Nisan olup göçerken 40 günde göçüyosun, yer dar sıkıntı var, ama eylül sonu ordan bu yana dönerken, 2 ayı buluyor göç rahatsın çünkü yollar genişliyor her yer. Nisanda burdan göçerken, en fazla 3-4 aile komşuylan göçebiliyosun, onların konakladığı yere onlar yola devam ediyö sen geliyosun yollar dar oluyor ekinden. Bilinçli olarak yani bunu böyle yapıyoruz, sen gidiyon arkandan ben geliyom, ben gidiyom başkası aynı yere geliyo, bir atlıyarak geliyoruz yani aynı mevkiye en fazla da dört aile beş oldumu zaten sığacak yer yok, kışın burda konaklarken en fazla dört çadırıdır yanyana vardır o da hayvanları azdır. O dört çadırın hayvanları doyabiliyor da ondan bir aradadırlar 80-100 hayvanı olan anca dört aile bir arada kalır. Genelde aile olanlar oğlu ile kızı ile bir arada yer bulamayınca gidip bir arada kalıyorlar babasının yakınına konaklıyolar." Bir kişinin azı iki kişiyi aç kor" diye hikaye var ya o hesap yani, başta sebep davarların doymasıyla alakalı asıl. " (K-G, E-3)

6. Konar- göçerlerin, geleneklerine ait (bayramlar, düğünler, cenazeler, komşuluk ve akrabalık ilişkileri) bilgilerin tespiti

Konar-göçer geleneklerin tespiti amacıyla bu kısımda onlardan geleneklerinden bahsetmeleri istenmiştir. Bayram ziyaretlerinin ancak akşamları günün işi bittikten yapılabilindiğini, düğünleri ise bir günün içinde yemekli, eğlenceli bir şekilde olduğunu anlatmışlardır. Cenazelerini Karaman'da bulunan toplu mezarda defnettiklerini ve yemekli mevlüt verdiklerini belirtmişlerdir. Komşuluk ve akrabalık ilişkilerinin çok sıkı olduğunu vurgulayarak belirtmişlerdir. Birbirlerine fazlasıyla bağlı olduklarını belirten Sarıkeçili Yörükleri bu özelliğin kendi soylarına ait bir özellik olduğunu söylemişlerdir. Cuma ve bayram namazlarını kaçırmadıklarını, geçmişlerini anmak için yılda bir kaç kez yemekli mevlüt toplantıları yaptıklarını, kendi aralarında İmece denilen yardım ve dayanışmayı (Çadır dikimi v.b.) çok önemsediklerini vurgulamaktadırlar. Buradan bakışla konar-göçerlerin dinsel ve manevi değerlerini bu yaşamın imkan verdiği şekli ile muhafaza etmeye çalıştıkları saptanmıştır.

- "Biz göçebe olduğumuz için öyle bir arada hep olamıyız, akşamleyin davarı güdüp geldikten kerı gideriz bayramlaşmaya, büyükle küçükle bayramlaşır gelimiz, öyle bayram eğlencesi yapamıyız, davarlar var diye. " (K-G, K-7)
- "Bayramlarda anca akşamları oluyor, gündüzleri kadınlarımız zaten gidemezler, hepsi iş güç içerisindedir, aracın varsa varabiliyorsa, fırsatın varsa gider bayramlaşırsın. " (K-G, E-5)

- "Toplu olur bayramlarımız sürekli, komşularımıza akrabalarımıza gidiyoruz bayramlaşmaya, onuda nasıl yapabiliyoruz, akşam keçileri yatağa getiriyoruz, akşamdan altı-yediden sonra yapabiliyoruz yani gündüz öyle bi şansımız olmuyor. Yeni cep telefonları çikali bayramlaşma oldu bi nevi bizim için, yanına, ayağına gitmeye gerek olmadan "Bayramın mübarek olsun amcacım, ellerinden öpüyorum" dedik mi tamam. Akşamları ancak yakınlarımızın bayramlarını kutlamaya gidiyoruz. Kimisi araçlarıyla, kimisi yarım saat yürüyerek, bayramlaşmaya gidiyoruz.Önemli günlerde diyelim mevlüte kadınlarımız gidemiyo, davarın başında bir insan kalmak zorunda kalıyo onun için erkekler o topluma katılabiliyor, müsait olan kişi eşini de çocuğunu da getirebiliyor yani, bir evde dört kişi varsa dördü de görüşmeye gidemiyo yani. " (K-G, E-2)
- "Dedelerimizin, büyük dedelerimizin bize koyup gittiği hatıralar var, onları yapmazsam bubalı altında kalırım ben, o nasıl gördüyse ben de uşaklarıma anlatırım,aynı bu bağlantıyı birbirine sürdürsünler, kopukluk yaratmasınlar. Bizim için çok önemli neden, dağın başındasın burda, hasta olduğun zaman ne kadar bildik varsa buraya gelmesi lazım.Şimdi her birimizin vasıtası var, Bayram namazına gidilir önce sonra geliriz kurbanını keser ondan sonra öbür çadır geçer,zor hiç değil yayan da olsa bunu benimsemişyiz.Önceden vasıta yoktu deve vardı o zamanda aynı böyleydik biz, vasıta çikali haftada bir sefer gidiyorsak şimdi haftada üç sefer gidiyoruz." (K-G, E-6)

Kız istemelerde (evliliklerde) birbirlerine akraba olan ve akraba evlilikleri yapan Sarıkeçili Yörüklerinde bu sebepten dolayı sakat ve ölümlü doğumların olabildiğinin tespiti dikkat çekicidir. Evlilik sürecinde ise akraba evliliklerinin bugünde halen yoğun olarak tercih edildiği yanı sıra nadiren de olsa tanıdık ya da yerleşik yaşamdaki bir akrabadan kız alıp verdiklerini belirtmişlerdir. Kızın istemediği bir evliliğe ailenin de sıcak bakmadığı, kız ister ise istediği kişi ile evlenmekte bir sıkıntı olmadığını, eskiden kaçarak evlilikler yapıldığını, düğünlerin ise yakın zamanlardan bu yana yapıldığını ve evlilik yaşınının 19-20 olduğunu anlatmışlardır.

- "Biz hep akrabayız, akrabaya kız verir, alırız, bazı sakat doğan kalpten ölen oldu. " (K-G, K-7)
- "Kaçmak adetti eskiden, kız oğlanla anlaşınca işin kolayına kaçiveriyolar işte, yoksa anne baba vermediğinden değil, hindi yeni yeni adet oldu düğünler, bayağı düğünle evlenir oldu hindi Yörük gayrı, eskiden binde birdi düğünler." (K-G, K-4)
- "Biz de kızı veren verir vermeyen kaçır, düğünler için salon tutarız, 19-20 dedin mi evlendiririz, 13-14 yaşında evlendirmeyi bizde mehel (uygun) görmezler. " (K-G, K-6)
- "Kızı gider istersin, gönlü varsa veriler, gönlü olusa vermezler, kaçan da olur çok, dağlarda mal olunca düğünler bi gün sürer, herşey biz de malın üstünden döner, ona da bakmassan başka heç bi şeyimiz yok bizim tarlan yok bağın yok bahçen yok, tapun yok, bizim maldan başka bi şeyimiz yok, köylünün bağı var bahçesi var toprağı var. " (K-G, K-8)
- "Kız vermede köylünün halini bilmen isteseler aslı neci cinsi neci, içkici mi değil mi, amma şimdi Yörüğümüzün halini de bilirim, herşeyini bilir. Akraba evliliği biz de çoktur,ben teyzemde gelinim tezem de biz de gelin mesela,iki kardaş iki elti, kardeşimin kızı Akdere'de gelin o oğlan önceden bizlerin içinde çoban dururdu,

- çocuğu doğdu bitti bilirdik, anne-babası köylü ama çocuğu biliriz iyidir yani, bilmeyince emme çekimsiz duruyor. Köyden kız da alırız. " (K-G, K-3)
- "Kız isterken işte gideriz kız isteriz verilerse bi söz keseriz, düğün zamanı herkesler tebrik göndeririz akrabaların hepsine köydekine başka yerlerde oturanlara 4-5 tane davar keseriz, kavurma yaparlar, yahni yaparlar, ekmeğimiz bi ayrı olur, kavurmayı yaparımız bi ayrı olur, dağıtımız bi ayrı olur, çalgımızı çaldırırız, oynarlar gelin olsun uşak olsun, şimdi salonlarda yaparız düğünlerimizi aynı çadırda yenilir içilir, akşam salona düğüne gidilir, 20 yıl olmadı daha salonlarda yapalı daha yeni, eskiden ata bindirirdik gelini, gündüzden süslenir gelin ata bindirilir gelir oğlan evine, benim zamanımda beyaz gelinlik yoktu fistan diye elbise giyerdik öyle, nakışı neyi yoktu amma yeni oludu kumaşı yeni alır dikerdik giyerdik, kızlara, gelinlere şimdi o beyaz gelinlikten giydiler gayri." (K-G, K-7)

Sünnet eğlencesi, doğum günü, anneler günü ve benzeri kutlamaları yapmadıklarını belirten Sarıkeçili Yörükleri için bu yanıyla yeniliklere, değişimlere katılmadıkları ancak geleneksel yapıları içinde bazı dönüşümlerin varlığı saptanmıştır. Mesela öteden beri çadırlarında yapılan düğünlerin, toplumsal etkileşim sebebiyle son dönemlerde artık salonlarda yapılmaya başlandığı tespit edilmiştir.

- "Bizim ekseriyetle düğün işleri bu kışa denk gelir bu tarafa yani Mersin bölgesinde, Karaman'dayken değil, belediyenin düğün salonlarında düğünlerini de yaparsın yeri gelir. Şimdi araçlar olduğu için ister Silifke'de ister Büyükeceli'de, ister Aydıncık'da neresi düğün yapacak yörüğün yerine yakınına salonu kirala, bir ikide minübüs kirala rahat herkes düğüne gider de gelir de, ekseriyet bizde sünnet düğünü olmaz, oğlanı gider sünnetini yaptırı geliriz gelen giden olur o kadar sünnet düğünü ile bizim bi alakamız olmaz, gider doktora ameliyatını yaptırı gelirsin işte bitti." (K-G, E-3)
- "Yok kutlamayız, hiç doğum günü yapmadık biz, düğünlerimiz olur, mevlütlerimiz olur böyle, hep toplanırsın bir arada olusun. Geçmişlerimizin ruhuna okuturuz her sene, herkes yapar. " (K-G, K-5)
- "Sünnette çocuğu doktora götürürler çadırda sonradan öyle çalgılı olmaz bizim, Sene de bi defa iki defa Kur-an okuturuz herkes gelir et kavrulur ikram edilir, geçişlerimizin ruhu için." (K-G, K-6)

Cenazelerde, 52. günü mevlüt yemeği verildiğini, 7. ya da 40. günü gibi cenaze yemeklerini yapmadıklarını belirtmişlerdir. Sarıkeçili Yörükleri, göç zamanı acil bir hastalık durumunda hastalarını hastaneye götürdüklerini göç kafilesinin yeri müsait ise durup beklediklerini değil ise yola devam ettiklerini bir cenaze olursa yakın olan

köy mezarlığına defnedildiğini, Konya tarafında bir cenazeleri olur ise Karaman'daki toplu aile mezarlığına götürdüklerini belirtmişlerdir.

- "Göç sırası hastamız olursa arabayla hastaneye götürürler, yeri uygunsa göç durur bekler değil ise devam eder, cenazelerimiz belirli yerlerimiz var oruya gömülürler, diyelim burda oldu istenirse bu köyün mezarlığına gömerler. Konya tarafında cenaze olsa Karaman'a getiririz, çünkü çoğunluğumuz Karaman'da." (K-G, K-6)
- "İşte bi cenazemiz olduğunda erkeklerimiz billenirler, cenazeyi götürürler, bizler de bi yemek veririz,biz 52. günü oldu mu yemek veririz, bi de öldüğü günün ertesi günü, 7'si ve 40'ı biz de yok, ötelerimiz 52 gecesini yaparlar amma neden yaparlar orasını bilmeyiz, benim babam devletin verdiği Karaman'da ki yerde otururdu yazın öldü, orada yemeğini verdik, yaşlı olunca tanıdığı çoktu, bütün yaşlı Yörükler geldi, bi de 52 'sini yaptık bi hoca geldi davaları kestik yemeğini verdik, hoca da duasını etti. Şimdi bu telefonlar çıktı ya herkeşler gelir oldu, hurada hasta olup yatsan kimseler bilmez ama şimdi telefonla habar veriver ne kadar güzel,ben evleneli onbeş sene oldu o zaman yoktu telefon,ben cahilim okuma bilmem imdi zorunlu oldu keşke benim zamanımda da öyle olsaydı, öyle merak ederim bu yazıyı, davarla geçim olmasa üstüne düşsen bellersin ama geçinceme olunca mecmur kalıyon, akşam olunca da yoruluyon yatıp uyuyon. " (K-G, K-3)

Akrabalık ve komşuluk ilişkilerinde yine hayvanların bakımı ve otlatılması öncelikli bir durumun etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Birbirlerine mesafeli, dağlık bir bölgede, dağınık bir şekilde, çadırlarda yaşayan konar-göçerler bu durumun görüşmelerine engel olmadığını, eskiden develer ile arada sırada yapılan ziyaretlerin araba kullanımına dönüşümüyle genellikle akşamları, daha sık ve kalabalık gruplar olarak gidilip gelindiğini belirtmişlerdir.

- "Akrabalık, komşuluk ilişkilerimiz iyidir sık sık görüşürüz, arabalarımızla gider geliriz,araba olmayınca çok sık değilidi, ama araba var şimdi doluşuveruruz arabiya gider geliriz hep, eskiden deve ile hemen hemen gidemezdik giderisek kociylan giderdik bir gün kıza bir gün akrabaya gider gelidük. Şimdi daha kalabalık gider geliriz gideceğimiz yerlere. " (K-G, K-7)
- "Komşuluklar, akrabalarla görüşmek anca davara bağlı, gündüzleri değil de, akşamları olur olamasa da haber veriyoz gelemiyoz diye." (K-G, K-6)

Konar-göçerler, komşuluk ve akrabalık ilişkileri deyince aralarındaki dayanışma ve birlikteliğin sürekli var olduğunu ve bu dayanışmanın ekonomik çıkar gözetmeksizin tamamen geleneksel yapılarından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Birlikte yaşayan konar-göçerlerin hepsinin Sarıkeçili olup birbirlerine akraba olduklarını, dışarıya akraba haricinde kız verip almaya pek sıcak bakmadıkları, bu bağlamda konar-göçerlerin geleneksel yapılarını koruduğu tespit edilmiştir.

- "Bizler yörükler olarak aramızda dayanışmayı pek severiz.Dün mesela Çadır Dikimi vardı gittik hep gidebilen yardım etmeye bunun karşılığında en ufak bir beklentim yok ben gittim oraya gittim geldim 30 liralık gaz yaktım geldim mesela ama bir beklentimiz yok bunun karşılığında al şu 30 milyonu dese ben bu parayı alır yüzüne çarparım kardeşim bugün ben sen de isem yarın da sen bendesin, İmecedir bu, ama adam özel bir şeyi için geldiyse ya da ben çağırdım isem kendi şahsi işim için amma taksiyle geldiyse ya da ben gittiysen adam onu vermek zorunda. Ama komşu arasında ortaklaşa İmece usulü ise gideriz hep karşılık beklemeden, geçmişlerinin ruhu içinde bir mevlüt yaparsın herkes gider çoğu da düşünmez ekonomisini bunun için illa bir mevlüt okutur, gelenek olmuş diye, içten gelen bi şey bu yani illa ki yapılır. (K-G, E-3)
- "Komşuluk ilişkilerimiz çok iyidir, ne diyim komşu komşunun külüne muhtaçtır, ölüde diride komşuyadır, komşu onun için çok önemlidir, akrabalarda öyle sağolsunlar bugün hep geldiler, akrabalık ilişkilerimiz çok iyidir,kimse kimsenin malına heves etmez, yardım ederler her zaman, dayanışmamız iyidir, ondan yana çok iyiyizdir." (K-G, E-4)
- "Yeşilovacık bizim toplantı yeri gibidir, iki güne bir inersin.Cumaya gidilir, herkes cumaya gelir orada sohbet olur, senin ne işin var, benim ne işim var diye,bizim Sarıkeçililer'in yardımlaşması çok güzeldir. Dedelerden gelen yadigarı biz dağıtmadık, işallah dağıtmayız da. Aydıncık'tan gelirler buraya, yani orası burayı davet eder, burası orayı davet eder. Gideriz biz, Karaman'da olsa yine gideriz.Allah korusun bunun bir sıkıntısı mı var, para mı ilazım ne ilazım ise hemen yardım ederiz, o gün o işi bitirmeye çalışırız. " (K-G, E-6)

Araba ve cep telefonu kullanımı ile son dönemlerde aralarındaki iletişim ve ulaşımın artmış olduğunu ifade etmektedirler. Bu sayesinde gerek konakladıkları yakın yerleşim birimleri ile gerek kendi yakın ve uzak çevreleri arasında daha hızlı bir iletişim ve organize kabiliyetinin oluştuğunu belirtmektedirler. Konar-göçerler eskiden bu imkanların olmadığı zamanlarda çok sıkıntı çektiklerini, önceleri ulaşım ve iletişimde develerin kullanıldığını söylemektedirler. Şimdi develerin yerini arabaların, traktör ve motorların aldığını ve cep telefonları sayesinde de

aralarındaki iletişim hızının artmasıyla, içinde yaşadıkları toplumsal yapıdan kopuk olmadıklarını, gündemi takip edebildiklerini belirtmişlerdir.

- "Eskiden develerimiz vardı, şimdi bizim deve araba oldu, bütün oğlanların arabaları var, motoru var, devir ona döndü gayrı, on sene oldu develeri bırakalı benim 20 tane devem vardı, onları sattım araba aldım, devede kalmadı artık, şimdi tanesi 10 milyar ama deve de kalmadı ki, bir iki kişide deve kaldı. Araba iyide, şimdi yol takip eder oldun, deve olaydı şoo, dağa giderdi deve, eski düzenler daha eyiydi. Bizim o bağlarımız çok iyidir, alo dendi miydin bir günde hepimiz bir yerde toplanırız. Telefon bize çok kolaylık sağladı, ben hindi hasta olup arasam kaç tane taksi varsa gelir, bir komşu var arabası olmayan onun devesi var, o da gide gide mecmur araba ya da motor alacak, almasa napacak ? Köylülerle de aramız iyi, bi sıkıntımız yok şükür." (K-G, E-8)

Genç nesil konar-göçerlerin ise gelenekleri hakkında pek bir bilgiye sahip olmadıklarını, bunun yanı sıra düğünlerinin salonlarda yapıldığını belirtmektedirler. Yerleşim yerlerindeki tanıdık çevre insanların ise kendilerini dışlamadıklarını, onlara yardımcı olduklarını söylemektedirler. Buradan bakışla develerle yaşanan konar-göçer yaşantıyı pek yaşamadıkları onların daha çok araba ve cep telefonu kullanılan döneme denk gelerek yetişmelerinden dolayı büyüklerine nazaran yeni nesil konar-göçerlerin dışarıyla etkileşime daha rahat ve açık olduğu belirlenmiştir.

- "Ablamlar yakın olduğu için en fazla onlarla görüşüyoruz, başka akrabalarda var çok sık gidip gelemiyoruz, ama hepsi iyidirler yani, Aydıncık'ta tanışlarımız var her sene buraya geldiğimiz için yani, onlarla da görüşürüz bazen, onlar da bize gidip geliyo bizde onlara, bizi dışlamıyorlar bize yardımcı oluyorlar. " (K-G, E-1)

7. Konar-göçerlerin eğitimlerine ait bilginin tespiti ve eğitim hakkındaki görüşleri

Konar-göçer yaşamda bu yaşamın doğası gereği düzenli bir şekilde eğitim-öğretim alma şansının olmadığı ifadelerden anlaşılmaktadır. Orta yaş ve üstü konar-göçer kadınların hiç birinin okuma yazma bilmediğinin tespiti dikkat çekicidir. Orta yaş ve üstü erkeklerin ise yerleşik yaşamdaki akrabalarının yanında, aileden uzak kalarak, kısmen ilkokul beşinci sınıfa kadar okuyabildiklerini ya da kendi imkanlarıyla okuma-yazma öğrendiklerini belirtmişlerdir. Yeni neslin ise zorunlu eğitim ve taşınmalı eğitim sayesinde okula gittiklerini ve bu durumdan ailelerin memnun olduğu anlaşılmaktadır.

- "Eşim okula gitmedi, ben ilkokul 5'e kadar okudum, çocukların hepsi okuyor, okula gidiyor." (K-G, E-4)
- "Benim okumam yok, evelden böyle okumalar yoktu." (K-G, K-8)
- "Ben de eşim de okumadı." (K-G, K-1)
- "Benim okuma yazmam yok, eşim kendiliğinden öğrenmiş." (K-G, K-3)

Konar- göçerlerin, eğitim konusundaki düşüncelerinde ise; Günümüzde artık geçerli bir yaşam tarzı olmayan konar-göçer yaşamın doğası gereği, toplum ilerlerken, gelişirken, kendilerini cahil bıraktığını belirtmektedirler. Eğitimin zorunlu olmasıyla birlikte çocuklarının aldığı eğitim ve öğretim ile okumanın faydalarını gördüklerini, konar-göçer yaşam ile hayvancılık yaparak bir yaşam sürdürmenin bittiğini ve bu yaşam için artık bir yarının olmadığını bu sebeple de çocuklarının okuyup birer meslek sahibi olabilmeleri ve bu yaşamdan kurtulabilmeleri için bir an önce yerleşik yaşama geçmek istediklerini ifade etmektedirler. Çocuklarda okula gidebilmeyi

istediklerini, okumayı sevdiklerini ancak ailelerinin yanında, düzenli bir eğitim olarak okumak istediklerini anlatmaktadırlar.

- "Benim bu yaştan sonra kendim için yapacağım bir şey yok, ama çocuklarım için gelinden geldiği müddetçe onları okutup bir meslek sahibi yapabilirsem, sonuçta bu malcılığın çıplak gözle bile ortada kalmayacağı belli, bunun sonu yok." (K-G, E-3)
- "Çocukların hepsi okuyor, okula gidiyor. Çocuklar okumak istesin sonuna kadar okusunlar diye uğraşırım onlar için yeter ki okusunlar. Eski büyüklerimiz böyle değildi 12 tene çocuk anne baba cahil, ondan dolayı da yerleşik hayata da geçememişiz işte bu güne kadar gelmişiz." (K-G, E-4)
- "Çocuklar okuyo, okula gidiyorlar. Çok isterdim okumayı o kadar zor ki, bir çarşıya gidecen tek başına gidemiyen, el ile doktora gidemiyen, çocuklar davranış başında kalmak zorunda, öyle zor bir şey bu cahillik. Okumam olsa ne güzel kendim gider gelirim her yere, bir de okuman yazman olmayınca anlayamıyon da, anlatamıyon da, çok zorlanıyon yani, geçen Silifke'de hastaneye gittiydin, anlayamamışlar benim dediklerimi, artık bir tanıdığa söyledik o dedi ben hallerim, beni hiç anlayamamışlar ne dediğimi, öyle demişler, okumam olsaydı dedim daha iyi bir gelişmeler olurdu yani, şimdi benim kız öyle der "Ana, sen benim günahımı nasıl verecen, ben okusaydım" der, o kadar heves eder." (K-G, K-3)
- "Ben de eşim de okumadı, çocuklar küçük daha, ama çocukları büyünce okutacaz işallah, bizler cahil kaldık ama uşağımız okusun istiyoz, kurtarsınlar kendilerini bu hayattan." (K-G, K-1)

8. Konar-göçerlerin, genel ve özel ihtiyaçlarını (ilaç, gıda, giyecek v.b.) nasıl karşıladıklarının tespiti

Konar-göçerler, ihtiyaçlarını karşılamada genel olarak eskiye nazaran bir sıkıntı çekmediklerini belirtmişlerdir. Özellikle develerden sonra arabalara geçiş ile birlikte ve son dönemlerde de cep telefonlarına sahip olmalarıyla birlikte her türlü ihtiyacı karşılamada rahatça yerleşim yerlerine gidip gelerek temin ettiklerini ifade etmişlerdir. Göç zamanlarında da genel ya da özel her türlü ihtiyaç karşılamada bir sıkıntı yaşamadıkları anlaşılmaktadır.

- "Öyle bir sıkıntımız olmuyo, dolap yok bir şey yok yemek içmeyi koymaya ama şükür yaşamadık, bi zehirlenmedir, kokmadır falan olmadı öyle, bu sene bağ-kura yazıldı kocam, öyle doktor olsun ilaç olsun çok rahatız yani " (K-G, K-3)
- "Bunun bile zamanı yok, ha, hastasıdır günümüzde bunlar sorun olmaktan kalktı, herkesin aracı var, hastasını doktora götüreceği fırsatı bulursa götürmek sorun değil, ama öncesinde zormuş, dağın başındasın, bu ağaçlardan üzerine çulla kaplanıp SAL denilen bir vardı, Salla hasta götürdükleri zaman olmuş ha, ben

görmedim yani bizim ailemizde onu gerektiren bir hastalık olmamış yani, şimdi bizi en rahat ettiren şeyler telefonla araç yani, üçüncüsü de şu güneş panelleri çıktı ya, o da aydınlatma ile küçük bir televizyondan faydalanıyoruz, bir 8-10 ailede kullananlar var." (K-G, E-5)

- "Birisi giderkene haber ederiz, ya da ben gidersem alır geliriz öyle bir sıkıntımız olmaz. Önceden telefon yokken akşam toplanıyoduk, yarın Silifke'ye gideceğim senin ne ihtiyacın var, ya da ben gidemiyorum sen gidebilir misin bana şunu şunu al gel, gidiyoduk alıyoduk. Telefon yoğukana her akşam toplanırdık biz. Köy arasında otobüsler çalışıyor ya onlarla gidip gelirdik. Herkesin vasıtası var, olmayanı yok, develeri satıp biz kendimiz vasıtaya döndük, devlet teşviği falan olmadı. Bizim birbirimize desteğimiz çok fazladır." (K-G, E-6)
- "Arabaylan telefonlan ordan çocuklara ismarlarız, getiriyorlar, Ovacık'da Akdere'de sağlık ocağı var çocuğun hasta olursa arabıyla iletir gösteri gelirsin. Eskiden deve olurdu yağmırdan çamırdan gidemezdi, ee şimdi ne var, arabayılan un biter alı gelirsin sebzen biter alı gelirsin, eveli benim çocukluğumda yaz gelince yerdin hep şimdi ne var maşallah, hükümette savolsun, millete savalsun." (K-G, K-9)

Teknolojik gelişmelerin, bugün itibariyle konar-göçer yaşamı da etkileyerek kısmen de olsa modern yaşam izlerinin görüldüğü konar-göçerlerin ifadelerden anlaşılmaktadır.

- "Teknoloji şimdi bayağı gelişti, önemli bir ilaç lazım olduğunda mesela arıyosun tanıdığa ilaç şuraya getir diyosun bildiğin bir ilaçsa amma yok değilse şimdi araç çoklaştı sürekli gidebiliyosun, onun haricinde bu yiyecek içecek konusunda, un haricinde belirli bi zamana kadar diyelim ki burdan göçtük, filan yere vardık orda yakın şehir var, ora kadar idare ediyoruz. Hastamız olduğunda çaresiz değiliz Allaha şükür, vasıtalarımızla gidip geliyoruz hemen. Develi zamanlarda olsa bu iş zordu yani, bi de deveye sarıyosun bi hayvana sarıyosun sonuçta, bir çuval un yükleyebilirsin en fazla araç gibi değil yani." (K-G, E-2)

YAKIN ZAMAN İÇİNDE YERLEŞİK YAŞAMA GEÇMİŞ SARIKEÇİLİLER:

SARIEVLER

1. Konar-göçer yaşamdan yerleşik yaşama geçiş sebepleri ve bu süreçlerde yaşanılanların tespiti

Konar-göçer olarak yaşayan Sarıkeçili Yörükler ile yapılan çalışma sırasında birinci derece akrabalarının Karaman'da Sarievler denilen yerleşim alanında yerleşik yaşama geçtiklerinin bilgisine ulaşılmıştır. Bu çalışmaya faydalı olacağı görüşü ile

burada yaşayan Sarıkeçili Yörükleri ile görüşmeler yapılmıştır. Genellikle konar-göçer oldukları tespit edilen bu grup, yaşlılık ve sağlık sorunlarından dolayı yakın zamandır yerleşik yaşama geçtiklerini anlatmışlardır.

Devletin, Sarıkeçili Yörüklerinin 1983 yılındaki müracaatlarıyla yapımına başlayıp ancak 2000'li yılların başında, uzun bir sürecin sonunda bitirerek teslim ettiği Sarievler denilen yerleşim bölgesine söz konusu grubun geçiş yaptıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda bir geçiş grubu özelliği taşıdığı düşünülen, eski-konar-göçer yeni-yerleşik yaşam sakinlerinin, yaşadıkları dönüşümün dinamiklerini anlayabilmek amacıyla ilk etapta yerleşik yaşama neden geçtikleri ve bu süreçlerde neler yaşadıkları sorulmuştur. İleri yaş konar-göçerleri, yerleşik yaşama geçişteki tetikleyici sebebin yaş ve sağlık sorunları sebebiyle mecburi bir yerleşime geçiş şeklinde olduğu anlaşılmaktadır.

- "Usandık, konar-göçer yaşamdan, devlete müracaat edildi 83'de öyle böyle derken 10 sene oldu burayı teslim edeli, benim 6 oğlanın hepsi malcı, dağda, ben mecbur kaldım geldim kösüldüm, sağlığım olmayınca açlığa da, susuzluğa da kanaat ediyom,kışın bazı yaşlıları aşağıda dururlar yazın buraya gelirler, ihi bunu yeni getiverdiler bura, hindi 10. 9. aya kadar çadırda dururlar aşağıya göçerler çadırları kurarlar, gelirler kocaları alır giderler, baharında göç yapacağında kocaları buraya getirirler, yaylaya öyle giderler, yaşlılar için Huzur evi demişler bizim göçerler doğru,bak şimdi bu kocanın buralarda evler olmasa hep göçse çok zor,bu kadar bir iyiliğimiz var, yaşlılarımız için bu kadar bir iyiliği var, iyi kötü geliyo evin içinde oturuyo aç susuz ne ise güzün alıp gidiyolar çocukları aşağı. " (Sarievler, E-3)
- "Bizler buralarda napıcan gezsen gezemen,çalışsan çalışaman, yaşlılık, benim hiç bişeyim yok, sağlık güvencim yok, 4 yıl oldu ben taşınalı buruya, malı bitirdik oğlanlara verdik, onlar geziyo, biz gezmeyince geldik buraya otura gittik. Buruya gelenlerin hepsi hasta, dağdaykene biz hasta olmazdık, o dağlarda temiz havayla gezerdik buranın havasını götüremedik, her yerden su içerdik,suyu adamı hasta ediyo buranın, yemek de yenmiyo burada, mide istemiyo, hazmetmiyo,dağlara dönsek ne var amma dönemiyosun sağlık müsaade etmiyo, gönül istiyo da ayak gitmiyo, dokuz tepeyi 5 dakkada dolanırdık." (Sarievler, E-2)

İleri yaş konar-göçer üyeler, esasen artık konar-göçerlikle hayvancılık yaparak geçim yapmanın bitmiş olduğunu belirtmişlerdir. Devletin öteden beri yapmış olduğu yanlış uygulamalar yüzünden (toplu yerleşim ve hayvancılık yaparak geçim

yapmaya müsait bir yaşama destek verilmemesi) ve ekonomik koşulların olumsuz etkisi nedeniyle bugünkü durumlarının ciddi bir soruna dönüşmüş olduğunu ifade etmektedirler.

- "Daha bizim 100-200 küsur gencimiz var,onlara daha bir yer bulamadılar, yer yok, kurada Karaman'ın çevresinde orasıda köyüdü oylamaya geçtiler Belediye kabul etti, halk kabul etmedi, biz yabancıylan huzurlu olmayız diye kabul etmediler, yoğusa oturacaklardı, usandılar, devlet ormana sahip oldu, vatandaş da yerine yurduna sahip oldu, yer kalmadı, benim çocukluğumda heç böyle değil idi, Konya Ilgın'a kadar göç yapardık, sıkıntı yoktu, şimdi çok sıkılaştı, malı otlatacak yer kalmadı." (Sarievler, E-3)

2. Yerleşik yaşama geçtikten sonraki süreçlerde neler yaşadıkları hakkındaki görüşleri

Devletin, kendileri için yaptırmış olduğu konutlara yerleşen ileri yaş konar-göçerler, bu konutları benimsemedikleri, düz ayak, tek katlı, başlık bahçelik bir alanı olan ve hayvanları için ahır (tarım ve hayvancılık üzerine ekonomik üretime müsait bir yerleşim-kırsal yerleşim) bulunan köy türü bir yerleşimi istediklerini anlatmaktadırlar. Devlete, bu yönde bir yerleşim alanı talebiyle müracaat ettiklerini ancak devletin bunu yapmayıp onlar için apartman şeklinde konutlar inşa ederek, (şehir konutları) iskan ettirmeye çalışmasını ve bu noktadan doğan sıkıntıların arkasına düşmemesini bu şekliyle devletin yanlış yaptığını anlatmaktadırlar. Dört katlı, birer apartman blokları şeklinde yapılan bu konutların şehir yaşamına alışkın insanlara hitap etmekte olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla şehir konutlarında yaşayan insanların şehir yaşamı gereklerine müsait bir meslek ile geçim yapmalarının uygun olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda konar-göçer yaşayarak, hayvancılıkla geçim yapan başka bir iş ve sanattan anlamayan, okuma-yazmaları olmayan bu insanları, birden bire şehir yaşamı içine uyumlaştırmanın ciddi sorunlar yarattığını ileri yaş Sarıkeçili Yörükleri ifade etmektedirler. Bunun yanı hayvancılık yapmaya müsait olmayan bu

şehir konutlarına yerleşen kimi konar-göçerin süreç içinde geçimlerini hayvancılık yaparak sağlayamadıkları ve anladıkları başka bir iş kolu da olmadığı için tekrar konar-göçerliğe, yaşamlarını idame ettirmek adına geri döndüklerinin tespiti gelinen en dikkat çekici nokta olduğunu düşündürmektedir. (Kırılma noktası)

- "Ben bu evlerden memnun değilim, bu evler ev değil, 4 hane oturuyor bir yerde dışında bir avuç toprağımız yok, çadırdakene çok mutluydun, hindi param yok, param yok, karnım doyarsa rahat ederim, devlet buraya zamanla ahır yapacaktı, hayvan verecekti, Çiller'in zamanıydı Allah razı olsun o kadıncağızdan geldi, ilgilendi ondan önce bu evler yapılık değil idi, bu evlerin tapusu vermediler evlesi günü 33 milyon para ödedim, ahh, köy evi gibi önü bahçalı bir ev yapmadılar, bizim günümüzde yer varıdın amma bize yok dediler, bizimkinler müracat ettiler de öyle olduydun burası, hindi Halil Öksüz felan yeni 2 sene oldu müracat ettiler, hükümet bi hata daha yapmış, bizim gençlerimiz gidiyo fabrikada 1-2 ay çalışıyo onları da sigortalı yapmışlar, sigortası olanlar hak sahibi olamıyo, çıktı getti, gene boş devlet orayı yanlış yaptı, burada hep yaşlılar var, gençlerden de gelen oldu anası bubası burada diye geldi getti buraya, benim oğlanların hepsi malcı, kızlar yerli biri Mut'ta, biri Konya'da, biride burada yanımda evli, en büyük kızım, burası 86 hane hepsi Sarıkeçili hepsi akrabamız, yarısı evine gelmedi zaten, dağlarda malcılık yaparlar, gelse ne yapacak? Nasıl geçim yapacak. " (Sarievler, E-3)

3. Yerleşik yaşama geçenlerin, konar-göçer yaşamla yerleşik yaşam arasındaki farklılara ait görüşleri

Yerleşik yaşama geçen ileri yaş Sarıkeçili Yörükleri, çaresizlikler içinde bu yaşama iyi ve kötü yanlarıyla alışmış olduklarını anlatmaktadırlar.

- "Ben 70 yaşındayım zamanımın çoğunu Gülnar'da geçirdim, 60 yılımı şimdi 8-9 yıldır burada oturuyorum, ben iyi kötü alıştım buraya, kışın soba yakarız, ben hindi buradan aşağıya indin mi çadıra içim titiriyo, buraya geldin mi bi şeyin yok, bu evin dört odası, hura misafir odası, televizyon, buzdolabı var. Yerin belli, burada yoksa gelirimiz yook bi şeyimiz yok, burada ırahatsın yani otur yat, otur yat. Ben geleli 9 sene oldu, nere gitcen kiben burayı sırtıma alıyın damı gideyin mecbur oturuyon, gidemez olduk yaşlılıktan, buranın rahatlığına da alıştık hindi yalan yok, dağa gidesim yok benim, uşağın yanına giderim 2 gün yatırım 3. Gün gözüm burada olur, alıştık." (Sarievler, E-1)
- "Bizler buralarda napıcan gezsen gezemen, çalışsan çalışaman, yaşlılık, benim hiç bişeyim yok, sağlık güvencim yok, 4 yıl oldu ben taşınalı buruya, malı bitirdik

oğlanlara verdik, onlar geziyo, biz gezmeyince geldik buraya otura gittik."
(Sarievler, E-2)

Yerleştikten sonra ekonomik açıdan sıkıntıları olduğunun yanı sıra öncesinde dağ yaşamına alışkın oldukları için konar-göçer yaşamı özlediklerini belirtmişlerdir. Şehir yaşamında, dağdaki gibi temiz hava içinde yaşanılmadığından sürekli hastalandıklarını ancak yaşlarının da dağ yaşamına olanak vermediğinden dolayı iyisiyle kötüsüyle bu yaşama kanaat ettiklerini katılımcılar söylemişlerdir.

- "Burada hayvancılığı yasakladılar koku yapıyo sinek yapıyo diye biz de sattık malı, buralar şehir olunca Toki'ler gelince hep yasaklar geldi, ihi bura büyük hastane yapıyo huraya, eveli yerler boldu." (Sarievler, E-3)
- "Bizim burada her sıkıtımız var, önceden çadırda yaşıyoduk o hayat güzel idi, o zaman cebimizde para var idi, şimdi yok, bu duvarımı tercih edecez, gözden, dizden bi doktora gidemiyoz parasızlıktan." (Sarievler, K)
- "Buruya gelenlerin hepsi hasta, dağdaykene biz hasta olmazdık, o dağlarda temiz havayla gezerdik buranın havasını götüremedik, her yerden su içerdik,suyu adamı hasta ediyo buranın, yemek de yenmiyo burada, mide istemiyo, hazmetmiyo,dağlara dönsek ne var amma dönemiyosun sağlık müsaade etmiyo, gönül istiyo da ayak gitmiyo, dokuz tepeyi 5 dakkada dolanırdık,bu evlerin dört odası var, benim 9 çocuk vardı sadece 2'si kaldı gerisi hep dağda, 65'lik bağlandı ite 2 mi 3 mü sene oldu, devletten alıyoz devlete veriyoz geri." (Sarievler, E-2)

KÖY GRUBU

1. Yerleşik-köy yaşamına geçmiş Sarıkeçili köylülerinin Köy Yaşamı ve Yörük

kavramları hakkındaki görüşleri

Karaman'a bağlı Yarıkkuyu köyünün yerlileri olan Sarıkeçili köylülerine "Köy yaşamı" ve "Yörük" kavramından ne anladıkları sorulmuştur. Bu bakışla eski yaşam biçimleri konar-göçerlik olan Sarıkeçili Yörüklerinin köylülük ile Yörük kavramı arasındaki bağı nasıl anlamlandırdıklarının tespiti amacıyla bu soru oluşturulmuştur. Köy yaşamı deyince, yaptıkları meslek olan "hayvancılık" ve

"hayvancılığa bağlı tarımcılık" tanımlarını öne çıkardıkları dolayısıyla "mesleki" anlamda bir tanımın ağırlıklı olarak ortaya çıktığı tespit edilmiştir.

- "Köy hayatında hayvancılığa uğraşırdık, koyun sağardık, sığırcılığın uğraştık harmanla uğraştık başka bi şey yok." (Köy, K-5)
- "Köy dediğin, çobancılık koyunculuk yapılan yer, okuyan gidiyo, hali vakti yerindeki gidiyo kalmıyo köylük yerde,köyde kalmak rezillikmiş eskiden ama şimdi iyi,aynı şehir gibi yani,eskiden bi göz, bi aralık şimdi banyosu içinde, odalar var, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, televizyon var, elektrik, su her şey var,interneti olan var, cep telefonu var,şimdi rahat güzel her şey." (Köy, E-4)
- "Köy yaşamı, kırsal yaşam demektir, tarım, hayvancılık bunu yapan adam mecbur köyde yaşayacak." (Köy, E-5)

Köy yaşamı tanımlamasını ayrıca "sakinlik", "temiz hava", "akrabalık ve komşuluk" gibi benzeri tanımlamalarla eşdeğer gören ifadelere de rastlanılmıştır.

- "Köy deyince bu köyde akrabalık ve komşuluklar çok iyi olduğu için, köy deyince aklıma komşuluk akrabalık gelir." (Köy, K-1)
- "Köy yaşamı bence daha iyi temiz hava,sakinlik demek, huzur demek,köyde komşuluk, dayanışma var, şehirde öyle değil, ufak bir hastalıkta herkes gelir burada yanına, bir cenaze olsa gelir hep insanlar." (Köy, K-3)

Sarkeçili köylülerine "Yörük" kelimesinin anlamı sorulduğunda ise "göçebe yaşam", "atalarımızın yaşam şekli", "dağlı yaşam", "eski bir yaşam biçimi", "Türkoğlu Türk olan kişi" şeklinde tanımlamaların öne çıktığı saptanmıştır. Kendilerinin de önceleri yaz mevsimde hayvanlarını otlatmak (koyunlar) için yaylaya çıktıklarını, (yarı-göçer) sonbaharda tekrar köylerine döndüklerini anlatmaktadırlar. Ancak 20-25 senedir bu işi bırakmış olduklarını belirten Sarkeçili Köylüleri, atalarının yaşadığı konar-göçer hayatı kendilerinin yaşamadığını ancak büyüklerinden dinledikleri kadar bildiklerini belirtmişlerdir.

- "Valla Yörük deyince dağda gezenlere derler,bizler görmedikte bizim atalarımız görmüş yani, anamlar, dedemler şu Kiraz dağında yapmışlar Yörükçülük felan, anam anlatırdı, bura varmış, sabit baharın gelince giderlermiş,biz de gittikde o kadar uzak

- değildi, yakına giderdik. Şurda bir Punarderesi var oraya giderdik, çadır kurardık, koyunlarımızla, dedemgil gibi fazla gitmezdik yani." (Köy, E- 8)
- "Yörük deyince ne biliyim temiz bir insan aslı Türkoğlu Türk olan kişi yani, biz arı duru tertemiz Sarıkeçili Yörüğüüz deriz ne biliyim, ötesini bilmeyiz yani, 20 sene var bir saatlik yolda yaylaya gidiyoduk koyunun peşine dağlara sağıyoduk, çobana katıyoduk, gide gele, gide gele şimdi her şey moderinleşti, şimdi tarımda var hayvancılık için ama hayvancılık daha kolay, toprak içi zor ama şimdi kolay oldu oda, motor ekiyo, biçer deriyo, alıp geliyon satıyon ofise, o da kolay oldu artık." (Köy, K-8)
 - "Yörük demek Göçebe demek, yerleşimi olmayan, koyunla otla uğraşan kişi demek, bana göre, ben çocukkene göçerdik hatırlarım babamgil, amcamgil göçerdi Mersin'in Yüglük dağına göçerdik yazları gene köyde evimiz vardı." (Köy, E-4)

Yörüklük ile Köylülük arasındaki bağı "medeniyete ayak uyduran", "yerli Yörük" gibi tanımlarla eşleştirdikleri ya da bugün artık sadece adı kalmış, bir ata nesli olduğunu ifade etmektedirler. Onlardan kalan tek ortak yönün yaptıkları meslek olan hayvancılık (malcılık) olduğunu belirtmektedirler.

- "Yörük deyince şimdi, eski ile yeni farklı eskiden Yörük deyince göçerlermiş, göçebeye Yörük denirmiş, şimdi o yok, sadece adı Yörük, esasen bize Yörük denilmezde neslimiz öyle gelmiş, yaşantı yok, sadece malcılık var o yaşamdan devam eden." (Köy, E-1)
- "Yörük deyince eskiden öyle yaşanmış, dağlı diyim yani nasıl desem ayırım olarak hani, ben kendim konar-göçer değilim şimdi ama kendimi Yörük olarak görebilirim, sonuçta damarımızda o kan var, aslımız, eskiden koyun taşıyolardı, yerli Yörüğüüz bizler, medeniyete bizde ayak uydurduk Sarıkeçili olarak, daha hala bu devirde öyle yaşayanlarımız nasıl var anlamadım bende." (Köy, K-3)

2. Büyüklerinin yerleşik-köy yaşamına ne zaman ve nasıl geçtikleri konusundaki bilgilerinin tespiti

Sarıkeçili Yörükleri kuruluş tarihini tam bilememekle beraber Yarikkuyu köyünü, Antalya, Çumra ve civarındaki konar- göçer olarak yaşayan dedelerinin kurduğunu belirtmişlerdir. O dönemlerde Antalya'da yaşayan Sarıkeçili Yörüklerinin keçilerini sivrisinek sokması ve sıcaklığın fazla olması sebebiyle Karaman bölgesine göç ederek geldiklerini belirtmişlerdir. İki kayanın arasından çıkan suyun bulunmasıyla konkladıkları bu bölgeye yerleşerek böylelikle konar-göçerlikten yerleşik yaşama geçtiklerini ve kurdukları köyün adının da bu hikayeden geldiğini anlatmışlardır. Yarikkuyu köyünün ortalama yüz-yüzelli yıllık bir tarihçesi olduğunu belirten

Sarıkeçili köylüleri, konar-göçer bir yaşam süren dedelerinin köylerini kurdukları konusunda hem fikir oldukları tespit edilmiştir.

- "Benim bildiğim bubamız anamız bu köyün yerlisi, ıhı hurda bi kuyu varımış, bir yarık, bubamgilin bubaları bakmışlar bi kuş dönerimış etrafında, burda bi su var demişler, suyun olduğunu görünce biz bura yerleşelim demişler, Yarıkkuyu'da ondan kalmış, bubam 100'ü geçiğidir yaşı, 150 yıl varıdır zahir, Burdur, Antalya tarafından gelmişler bu yana." (Köy, K-6)
- "Benim bildiğim dedemin babası Çumra'dan gelmişler, onlar da dedemin dedesigil yani Antalya'dan gelmişler, Çumra tarafında sinek çokmuş ordan da bu tarafa gelmişler, bataklıkmiş, develerini, mallarını sinek yeyince bu taraflara gelmişler buralar yayla tabii, daha serin diye ama konar-göçerlerimiymiş onu bilmiyorum, dedemin babası buraya gelip yerleşmiş, yazları Punarbaşı tarafına göçerlermiş." (Köy, E-1)
- "Biz asıl Sarıkeçili Yörüklerin son temsilcileriyiz, bunlar işte Antalya'ya gelmişler, ordan Konya'ya gelmişler ordan dağılıp gitmişler, bizde buradan Silifke'ye gittik, ordan tekrar buraya geldik, burada da yerleştik kaldık, burası da köyümüz oldu, kışın Silifke'nin Uzuncaburc'unda kışlardık yazın buraya çıkarıdık eveli, ben 44'den ötesini bilemem de o zamanlar hep konar-göçer yaşardık,kara çadırla göçerdik o zamanlar. Benim anam ölünce biz küçüktük babam bizi burada akrabaların yanına koydu kendi gene göçüp gittiydi, fazlasını hatırlayamam." (Köy, E-9)
- "İşte zamanında Antalya'ya gelmişler ordan Konya'ya göçmüşler, göçebe oldukları için, kayıt yaptıracakları zaman buraya gelmişler Yörük olunca işte, buraya gelmişler suyun başı olunca buraya yerleşmişler, yarısı Antalya'da kalmış, yarısı başka yerde kalmış işte bizim büyüklerimizde burada yerleşim yapmışlar. " (Köy, K-3)

Yarıkkuyu köyünü kuran Sarıkeçili Yörük dedelerinin o dönemde yaşanan soğuk bir kıştan sonra bütün hayvanların (keçilerin) kırıldığını, sonrasında koyuna dönülerek hayvancılığa devam ettiklerini ifade etmişlerdir.

- "45-50'lerde gelmişler buraya yerleşmişler sanırsam, zaten 55'de çeşme çıkmış burada kalmışlar gayrı, keçi kırılmış burada koyuna dönmüşler, koyuna buralar iyi diye kalmışlar burada zahir, kış zor olunca kırılmış o zaman keçiler hep ölmüş koyuna dönmüşler buralar koyuna müsait diye yani, canavar var gelir yermiş, kurt yani, bana denk gelmedi göçebe hayat, büyüklerimiz yaşamışlar. Anam anlatırdı bazen o zamanları işte at yok araba yok irezillikti halimiz der, bi tane malı olanda bir sürüsü olanda göçüyomuş, yaylaya giderlerimış yollarda durularımış, öyle eskisi gibi ordan ora değilde, 1-2 saatlik mesafe giderlerdi anamgil, çadırlarını kurarlardı köy temiz olsun diye köyün içine katmıyomuş muhtar, kıl çadırında varıdın, askeriye çadırında varıdın, inin altına ev yapıyolardın o da varıdın." (Köy, K-8)

Eski dönemlerde Yörüklerin (konar-göçerler) yazları sıcaktan kaçarak develerle yaylalara göçebildikleri için zengin kişiler sayıldığını, yerleşik yaşam olan köylülüğün ise fakirliği ifade ettiğini belirten Sarıkeçili köylüleri, gelinen bu zamanda her şeyin değiştiğini şimdi Yörüklerin fakirleştiğini belirtmişlerdir.

- "Ne zaman geçtiklerini yerleşime bilmiyorum, mesela annemin bubasıgil tee, Ceyhan'ın Sugözü'nden göçüp gelmişler buraya orada tarlaları bırakmışlar sinekten, koyunculuk yapamamışlar, sıcakta koyun yaşar mı? Sıtma varmış, insanlar ölüyormuş, onlarda göç etmişler bu yanlara, barınak yok bi şey yok,bahara kadar hayvanlardan ölen ölür, kalanı kalırmış, öleni develerle sürüyüverilerimış, ölmeyeni tekrar üretilemiş öyle öyle rezil-kepaze bir yaşam varmış, o taraflarda göçer yaşıyorlarımış yazın Kayseri'nin Üçkapı'ya filan çıkarlarımış, kışında Adana'ya geri dönerlerimış, sıtma felan olunca bataklık varmış oralarda o zamanlar demek ki, onlarda göçüp bu taraflara gelmişler, benim şimdiki oturduğum yerde çok sivrisinek vardı baktım Belediye o dağları hep ilaçlıyo şimdi, artık sinek yok ya da öldürüyorlar, eskiden adam ölürümüş neden sıtmadan tamam hastalığın adı hiç yok, bi tek sıtma var, eskiden devesi olupda yaylaya kaçan adam zengin imiş, bu sinekten yaz oldumuydu, bataklıkımış o zamanlar buralar hep, sivrisinek bulut gibi kaynarımış o zamanlar yaşamın en iyisi Yörüklerde varmış niye, sinekten kaçabiliyomuş, yaylarda sinek olmaz ya, amma şimdi en fakiri bunlar oldu, devir döndü yani, eskiden yerleşim o yanna gitmek makbuludu, köye havas eden yok, eskiden şu kuzuyu iyi gütsem de çoğaltsam düyodum, şimdi köye evlenecek kız bulamasın, köy yaşamıymış diye beğenmiyorlar." (Köy, E-6)

Sarıkeçili köylülerden, konar-göçer yaşayan atalarına ait olarak; Hayvancılıkla uğraşan ve çadır hayatında yaşayan kişiler olduğunu bildikleri bu konuda fazla bir bilgiye sahip olmadıkları ifadelerinden ortaya çıkmaktadır. Sarıkeçili Yörük çadırlarının o dönemlerde beş direkli diğer Yörük çadırlarının üç direkli olduğu ve bunun Sarıkeçili Yörüklerini diğer Yörüklerden ayıran bir özellik olduğunu belirtmişlerdir.

- "Benim bir bilgim yok, ama büyüklerimizin anlattığı kadar, eskiden çadır kurarlarmış, Sarıkeçililerin çadırı 5 direkli olurmuş, öbürlerin çadırı 3 direkli olurmuş, ama özel olarak Sarıkeçililerin çadırı 5 direkli olurmuş. (Köy, K-3)

3. Sarıkeçili Köylülerinin, olumlu ve olumsuz yönleriyle konar-göçerlik ve köy yaşamı hakkındaki görüşleri

Sarıkeçili köylülere, köy yaşamını konar-göçerlikle karşılaştırılması sorulduğunda hemen hepsi köy yaşamının konar-göçerliğe nazaran kesinlikle daha rahat bir yaşam olduğunu belirtmişlerdir. Eskiden makbul bir yaşam olan konar-göçer yaşamın zaman içinde, toplumsal yaşamlar değiştikçe, geçerliliğini yitirip yerini yerleşik yaşamın (köy) aldığını anlatmaktadırlar.

- "Yerleşik yaşam daha rahat tabii, eskiden hayvanın yemi yokmuş, kış, soğuk, çadır yaşamı kolay değil, yağmur yağdığına içine akan su, her şey zorluk yani, işte dedem anlatırdı ben küçüktüm." (Köy, K-3)
- "Göçebelik rezillik, belli bi yerin yok eskisi gibi mera yook, elektrik yook, suyu yook, dağın başında, gerçi şimdi çadırlarda elektrik var seyretmişim Yaban Tv'de şimdi traktör var araba var evel deveyle, eşeklen giderlerimş, ama yerleşik hayat rahat, yerin belli, çobana verisin malını güder getirir rahat yani, köyün bize bir zor tarafı yok yani, severek yaptığımız için. " (Köy, E-1)
- "O zamanın behrinde göç hayatı makbuldu, sonra gide gide göç hayatı kalmayınca mecbur yerleşme hayatına geçildi, göçebelik zorudu, bir oraya bir buraya göçmek zorudun, köy hayatı daha rahat, köy yeri elverişli olursa köy hayatı iyi, şimdi şehir hayatı makbul olmaya başladı, zaman onu gösterdi, şimdi her şey şehire akıyo, dağın başında ne bulacağın, daha elverişli yerler vardı ama biz buralarda kaldık, şükür mutluyuz burada da. " (Köy, E-9)

Köy yaşamında elektriğin, suyun, düzeni olan bir evin olması köye gelen her türlü satıcıların olması (tüpçü, sebze, ekmekçi v.b.) televizyon, internet ve diğer her türlü elektrikli aletin kullanılması, ulaşımın, eğitim imkanının olması (ilkokul) köy yaşamını konar-göçer hayattan daha rahat bir hayat sağladığının göstergeleri olarak belirtilmiştir. Yarıkkuş köyünde öncesinde suyun ve elektriğin olmadığı zamanlarda çok sıkıntı yaşadıklarını belirten Sarıkeçili Köylüleri ortalama yirmi yıldır bu rahatlıklardan faydalanarak yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

- "Köy yaşamı rahatlık canım, evinde duruyon, göçüp konması rezilik eskiden çok rezil idi, amma şimdi köyümüze ekmekçisi geliyor, tüpçüsü geliyor, sebzeçisi geliyor, eskiden bi şeyi yoktu, böylesi 20 sene var iyi yani irahatız, su geldi, ışık geldi, eskiden tee aşağıdan çeşmeden su taşıydık, şimdi ıslakdan su gelir oldu daha da rahat olduk.

Göçerkene eskiden, dağda dağ adamı gibi yaşıydın, bi şeyden haberin olmazdı, malın başında irezil idin, amma hindi rahatız, hanım gibi oturuyoruz evimizde." (Köy, K-6)

- "Göçebe yaşamak çok zor canım, ışık yok gaz lambası var hiçbir yer görünmez, dağda, çadırdadır, ama aşağıda köyde dört dörtlük her şey var, rahatsız, çadırdadır herkes 5 kişi 10 kişi bir arada yatıyor, ama şimdi senin odan ayrı, çocuklar ayrı rahat rahat yatıyorsunuz. Toz içinde yaşıyor, bilgi yok, araba yok, at arabası yok, eşek vardı o zamanlar rezillik yani konar-göçerlik. Köyde 50'den beri ilkokul var." (Köy, E-4)
- "Konar-göçer yaşamadığım için bilemeyeceğim ama, bana göre çok zor, yerleşik hayatta evin ayağında, kanepen yanında, banyon, fayansın, lavabon, şebeke suyun var, tuvaletin var, televizyonun var, internetin var, her şeyin var yani, rahatlık." (Köy, E-3)

Köy yaşamının konar-göçerliğe nazaran daha rahat bir yaşam olduğu ifadelerinin yanı sıra Yarikkuyu köyünde sağlık ocağının bulunmayışı kimi köylülerce köyün olumsuz yönleri arasında gösterilmiştir. Ayrıca bir köy yaşamının konar-göçer yaşama nazaran çok rahat olduğunu ancak köy hayatının da neredeyse bitmekte olduğunu, köydeki nüfusun şehirlere doğru kayarak hızla azaldığını ve yeni neslin şehirlere giderek yerleştiğini altını çizerek vurgulamaktadırlar.

- "Köy yeri daha düzenli, her şeyin yeri zamanı var, konar-göçer zor, nerde ne olacağın belli değil, köyde yolun suyun elektiriğin her şeyin olur sende olmasa komşuda olur, konar göçerin olumlu yanı, hayvancılık vardır onlarda da ama yerleşik yaşayanla konar-göçer yaşayanın beslediği hayvan farklı olur. Köyün olumsuz yanı ne olabilir burda sağlık sorunu olabilir, mesela Sağlık Ocağı yok." (Köy, K-1)
- "Köy hayatının ulaşımı rahat her şey ayağının altında, şerha nazaran bakarsan köy bitik, yetişen gitti, şurda 4 ihtiyar durdu köy tükenip gidecek. Göçebe hayatta zorudu canım, yoksulluk vardı o zaman, ulaşım yok, şimdi her şey var, hindi ki bu yaşam rahat, göçebe hayatta bir saygı birlik olurdu hindi onlar kalmadı." (Köy, E-7)

4. Sarıkeçili köylülerin, bir günlerini nasıl yaşadıkları ve köyleri hakkında kısa bilgilerin tespiti

Sarıkeçili köylüler, ana geçim kaynaklarının konar-göçerlerinki gibi hayvancılık olduğunu ancak yerleşik köy yaşamındaki hayvancılığı tarıma bağlı yaptıklarını belirtmişlerdir. Köy yaşamındaki hayvancılığın koyun beslenmesine

müsait olduğu, konar-göçerlikte ise dağda yaşamaya müsait olan keçilerin olduğunu belirtmişlerdir. Günlük yaşam pratikleri içinde kadınların ve erkeklerin cinsiyet rolleri üzerinden ortak ve farklı işbölümü içinde oldukları tespit edilmiştir. Konar-göçerlerdeki gibi sabah erken başlayan günlük yaşamları, yaptıkları işin yoğunluğuna göre mevsimsel (yaz-kış) olarak değiştiğini belirtmişlerdir.

- "Yaz kış değişiyor, yazın şimdi sabah 5'de kalkıyorum kuzuları gütmeye gidiyorum. Koyunlar çobanda, ocak, şubat 1. 2. Ayda doğarlar kuzular, temmuz ağustosta annelerinin yanına katılıp giderler, 8-9 aylık olunca, 9 gibi gelirim kavatlımı yaparım, sonra 10 gibi koyun gelir, çeşmeye gider koyunumuzu getiririz, şimdi kırkım zamanı koyunlarımızı, kuzularımızı kırkarız, onları satarız hayvanın yünlerini, 2-3'e kadar kadınlar sağım yapar, ihtiyaç olusa kullanılır mesela bu yastık yünden, halı dokuma kök boyasından, bitkinin boyası yani, cevizin kabuğu, erik onlardan yapılır kök boyası, cevizin yeşil kabuğunu ipe birlikte katıp kaynatıyorlar, cevizin rengi ipe geçiyor, bu kilimlerin desenlerinin hep bi anlamı varmış da o çok eskidenmiş biz bilmiyoruz yani, kırpmadan sonra koyun kuzu emiştirilir, koyunun dağa gitme zamanı gelir ikindin 3-4 gibi kuzuları seçeriz koyunu gene çeşmede çobana teslim ederiz, 4-5 gibi bi çay içeriz sonra tekrar kuzuya gideriz otlatmaya, 8,5-9 gibi geliriz kuzularla. Kışın koyun ağılda olur, biraz daha geç kalkarız kışın 6 gibi koyunun yemini veririz, eve gelir kavatlımızı yaparız, önceden kavemiz vardı 1-2 yıl öncesi falan gider orda oturup sohbet ederdik, kışın daha rahatız, ava gideriz mesela, tavşan avlamaya gideriz akşam oldu mu tekrar evimize geliriz koyunumuzun yemi samanı öyle yani, hayvanımız ağılda, yemimiz örtük, suyumuz ayağımızda önceden çeşmeye götürür gelilemiş, şimdi koyunun ayağında su açıyon çeşmeyi koyun içiyö suyunu, şimdi bi su problemimiz yok eskiden vardı. " (Köy, E-1)
- "Sabah kalkıyoruz 6'da 7'de bazen 8'de, burada aynı şehir gibi sayılır, kavatlıyı yapıyoruz, evleri temizliyoruz, koyun kuzu geliyo onlarla uğraşyoruz, kuzuyu eşim gütmeye gidiyo, getiriyo yemliyo, katıyo, eşim yemi getiriyo ben yemliklerin içine katıyoruz, "hatıllara" döküyorum, yem hatılları var onlara, suyunu döküyom, eşim erken gidince yoruluyo, beraber yardımlaşa yapıyoruz, koyun geliyo, tekrar öğle yemeği yiyoz ondan sonra koyun sağmaya giriyoz, sütü komşulara "değişige" götürüyo, geliyo koyun seçiyoz, yani kuzularla koyunları buluşturuyoruz, emiştiriyoruz, ondan sonra ayırıyoruz, koyun gideceğinde, çobana katıyoruz. Sonra komşulara gideriz, birleşiriz, çayımızı içeriz, erkekler de çay içerler içmezlerse kuzuya giderler, gütmeye, çarşıda işleri olursa bizde kaynanam gidiyo gütmeye o da olmadı müsait olan birisi güder gelir, kadın erkek farketmiyo, akşamda yemeğimizi yeriz, 10'dan evel yatmayız, saat 8'de geliyo zaten kuzu, yemine katıyo, ağıla katıyo, ortaya bi sofraya atıyo yemek yiyoz, saat 10' geliyo, ondan sonra filmlere akıyo, çerez yiyoz, çayımızı içiyoz, 11-11,30 gibi yatıyoruz, namazlarımızı kılıyorum, sabaha namazına kalkamasam da çocuk olunca." (Köy, K- 2)

Sarıkeçili köylüleri bahar ve yaz döneminde erken saatte kuzuları ağıldan alıp otlatmaya götürdüklerini ve bu işi genellikle erkeklerin yaptığını anlatmaktadırlar. Yaklaşık yirmi senedir, koyunlarını bahar ve yaz zamanı tuttıkları çoban ile otlatmaya gönderdiklerini söylemektedirler. Akşam üzeri koyunları götürmek için

gelen çobana köyün çeşmesinde ya da meydanında koyunların teslim edildiğini, koyunların civar otlaklarda sabaha kadar otladığını belirtmektedirler. Ertesi günü sabah saat 9-10 gibi geri getirilerek ağıllara katılan koyunlara yavru kuzularının emdirildiğini, sulandırıldıklarını, (temizlikleri, kırkımları-yünlerinin kesilmesi) sütlerinin sağılmasını ve benzeri hayvan bakımları ile ilgili bir dizi işler yapıldığını ifade etmektedirler. Akşam üzeri koyunların tekrar çobana teslim edilip ertesi güne kadar civar otlaklarda otlayıp geri gelmesi işleminin olduğunu ve Ekim ayının sonuna kadar bu şekilde hayvanların bakımı ve otlatılmasının yapıldığını belirtmişlerdir. Yaz döneminde aynı zamanda kışlık peynirlerinin tereyağlarının da yapıldığını belirten Sarıkeçili köylüler, hayvancılığa bağlı yaptıkları tarımsal ürünlerde buğday, arpa, çavdar yetiştirdiklerini anlatmaktadırlar. Eskiden elle ve ilkel aletlerle yapılan ve ortalama bir ay süre alan tarım işinin makineleşmesi sayesinde ekin işinin artık çok kolay olduğunu ve az bir zaman aldığını belirtmişlerdir. Kışın ise yapılan işlerin yaz mevsimine nazaran daha az olduğunu, sonbaharda toplanan ekinlerin kışlık yem olarak koyunlara verildiğini, otlatma işinin kışın soğuktan dolayı olmadığını, ağıllarda yemlenerek koyunların beslendiğini belirten Sarıkeçili köylüler için kış döneminin yaz mevsimine nazaran bir hayli rahat geçtiği saptanmıştır.

Ermenek ve Karaman'daki kesimhanelere, yılın belli zamanlarında, yetiştirdikleri koyun ve kuzuların satışını yaparak geçimlerini sağlayan Sarıkeçili Köylülerin genel olarak küçükbaş hayvancılık üzerine geçim yapan köylüler olduğu anlaşılmaktadır.

- "Sabah erken kalkıyoruz, kuzularımızı baçede güdüyoruz, dağa götürüyoruz, ondan sonura koyunumuz geliyo onları sağıyoruz, sütçü gelirse süte döküyoruz, kendimize alırsak makinede çekiyoruz, peynirimizi yapıyoruz, akşam nasıl oluyo bilmiyoz, sütçü geliyordu hindi bıraktı 40 gün her gün gelir, biz kendimize yapacağız peynir, yağ yapacağız diye, kışın sağım olmuyo koyunun, inek olmayınca, eylüle kadar sağım olur sona biter taki kuzulayana kadar, kışın daha rahat sadece koyunu yemleriz ağılda, otlamaya gitmezler, ekimde ekinler de ekilir, temmuz, ağustos da derilir, o da bir ay bile sürmüyo, motorulan traktörülen ekim yapılır, tohum atmaya, gübre katmaya, 2-3 günde ekim işi biter, eskiden makineler yokken ekini ekmek uzun işti bir ay sürerdi, bi de hasadı varıdı çok uzun işidi, hindi 10-15 günlük iş oldu ekin işi. Ekine su gerekmez, yalnızca Allah rahmetini verise ekinimiz bol olur, ekin sulama

felan yok bizde, öğlen yemeğimizi yeriz öğlen sonu gene kuzuyu otlatmaya gidiyoruz, besi yapıyoruz, yemliyoruz, 3 ay besliyoruz, kesime yolluyoruz, ağıldan çıkarmıyoruz onları gütmüyoruz yani, yemini yiyorlar, suyunu içiyorlar, ağılda yatıyorlar, kuzudan pırzola yaparız, kavurmasını yaparız, çevirmesini yapmayız bizler, koyunları dağa göndeririz çobanılan öyle, eskiden halı dokurduk, hindi onuda yapmıyız, el işi yaparız, patik öreriz torunlara, kazak öreriz, şimdi çeyizler hep hazır döndü, biz gaz lambasının ışığında yapardık, el işini, çorap örerdik, hindi her şey pazardan geliyo, akşam ezanında ya da ondan önce akşam yemeğimizi yeriz, akşam oturmasına gideriz, çayımızı içeriz, meyve kollar yeriz, kışın 10-11'den aşağı yatmayız biz, bi adamılan ben varız evde. Köy malcılıkla geçim yapan bi köy. (Köy, K-6)

Köyde sosyal yaşamın, yardımlaşma ve paylaşım üzerine kurulduğu tespit edilmiştir. Özellikle kadınların haftalık ya da aylık ekmek yapımında birbirlerinden yardım aldıklarını ve bunun öteden beri yapıldığını belirtmişlerdir. Erkekler, bir kaç yıl öncesine kadar köy kahvehanesine gittiklerini ancak zamanla ulaşımın gelişmesiyle yeni neslin dışarıya çalışmaya ve okumaya gitmesi ile azalan nüfuslarından dolayı kahvehanenin kapandığını belirtmişlerdir. Değişen zaman içinde ulaşım ile birlikte hareketliliğin artması, geliş-gidişlerin çoğalmasıyla birlikte ortaya çıkan durumu orta ve ileri yaş köylüler, yeni neslin davranışlarında (hatır saymamak, saygıda kusur etmek v.b.) olumsuz etkiye neden olduğu şeklinde yorumlamaktadırlar.

- "Ekmeğimizi yaparız akrabalar, komşularla grup olur, herkes herkese gitmez, mesela eşimin teyzesi yengesi ile yaparız yufkamızı işte onun bittiyse ona gidilir yapılır benim bittiyse 2-3 güne bir ortalama bana gelir yapılır, aynı sürüler gibi köyde de gruplaşma vardır iş olarak, yardımlaşma vardır, on beş günlük olur, bir aylık olur değişir yapılan yufkanın yettiği, kışın altı aylık yaparsın o kadar gider, burada saklama koşulları iyidir 1-1,5 seneye kadar gidebilir, serinlikte dayanır ekmek, biz yaparız kışlık ekmek, bahara kadar yenir mesela, eskiden dışarıdaydı ocaklar şimdi emeklikler var, kışın akşamları çok yoğun olur, komşular gelir gider gezmeler olur sık sık, yazın iş çok olduğu için pek olmaz, kuzuların otlaması olur, erkekler gider, geç gelirler, sağılma olur, kadınlar yapar sağılma işini, işte yorgun olunur erken yatılır yazın, süt, peynir, yoğurt onlarla uğraşırız. " (Köy, K-3)
- "Köy kahvemiz vardı, giderdik, oturduk, oynardık, eğlenirdik, sohbet ederdik, akşamları giderdik, yaz günleri köy kahvesi kapanırdı niye, iş sezonu, hayvancılık, harman işi. Aslında bizim köy çok iyiydi de şimdi millet fesatlaştı, bozuldu şimdi yani, kin taşımayla, laf taşımayla yaşar olundu şimdi, neden? Ulaşımı olmayan bi yerin, birbirine sabitleşme, kaynaşması o kadar iyi olur, ulaşım ne kadar olduysa, halkda o kadar bozuldu yani. " (Köy, E-6)
- "Eskiden gave vardı, dükkan vardı, bi topluluk oluydu iyi oluyodu, şimdi kapandı onlar hep iyi değil, burada oğlan oturur ben aşağıda evin önünde geçen olursa anca bi konuşma oluyor o da yoksa bullarda akşama kadar eftikliyorduz, dolanıp duruyoruz yani, 9-10 yıldır böyle oldu kapandı her yer kalabalık gitti, benim çocukların hepsi

dışarıda bu da gidecekti de salmadık, sen bari yanımızda dur dedik, az çok imkan var, sana yeter bu dedik, sanati da olmayınca, gidip fabrika da hamallık yapma dedik yani, gayri aldandık mı, aldattık mı bilmeyiz orasını da gayri, tarlamız var malımızın yiyeceği samanı çıkıyo, iyi kötü, bu da kalmasaydı bu oğlan biz de napalım, yaşlılıkta var satacaktık zahir bakamayız bu yaşdan sonra, buralar kıraç, sulak değil o çok etkiliyor, Cenab-ı Allah yağmuru bol verise o zaman rahat ederiz, bu sene çok iyiydi, benim işlerimi oğlan yapar oldu artık yaptığım öyle bir iş kalmadı günde yatarız, dinleniriz." (Köy, E-8)

Arabaların çoğalması ile yakın merkezlere gidip gelmenin sorun olmadığını, haftanın belli gününde kasabanın pazarına gidilip her türlü ihtiyaçların alındığını belirten köylülerin tüm bunları günlük yaşamları içinde yeniden-üretilen eylemlerden olduğu belirlenmiştir.

— "Biz haftalık satın alırız pazardan, bizim günümüzde afedersin eşşek ilen, at arabası ilen gider idik, Ayrancı'ya şimdi millet zengin oldu herkesin taksisi var artık, bizim zamanımız rezildi de dahası daha rezil idi, yol yok, karlı hava, 55- 65'ler de gibi öyle idi buralar, gide gide iyi olmaya başladı düzenler, motor herkes de var taksi herkes de var." (Köy, E-8)

Köyün, değişim süreci içerisinde yeni yapılanmalara dönüşemediğini bu yüzden eski sistemle üretim yapmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir. Devletin sistemli ve koordineli çalışmasının burada etkin olduğu tespit edilmiştir. Kıraç bir köy olan Yarıkkuyu köyünün temelde küçük aile işletmeciliğine müsait bir yapısı olduğu tespit edilmiştir. Eski usuller ile üretilen hayvansal ürünlerin (peynir, tereyağı) satışına yasaklar getirilmiş, devletin belirlediği standartlar ile imalathane çıkışlı ürün olması zorunluluğu gelmiş olmasıyla (marka, patent) Sarıkeçili köylüleri bu işi yeni sisteme dönüştüremedikleri için bırakmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Artık sadece et üretiminin ve satışının yapıldığını ifade etmişlerdir.

- "Köyde ben hayvanlara bakıyodum, ticaret yapıyodum, hayvancılık yapardım, madıracılık yapardım, peynirimi yapardım kendi şahsıma yani, yapıp satardım kendim, 10-15 ton peynir yapar satardım Adana'ya, artık yapmayız, şimdi o iş eskisi gibi değil, Avrupa Standartları var ya şimdi, adın olacak onları yapmak için şimdi, markan olacak yani, eskiden Tuluğa basıp gönderiyoduk, adı yok, adresi yok, Tarım Bakanlığından patent alacaksın artık o işleri yapmak için, onun içinde binan olacak, içi makinelerle dolu olacak, fabrika olacak tabii canım. (Köy, E-6)

5. Sarıkeçili köylülerin, geleneklerine ait bilgilerin tespiti (Düğün, cenaze, bayramlar, komşuluk ve akrabalık ilişkileri)

Sarıkeçili köylülerinden, gelenekleri içinde yer alan düğün, bayram, cenaze v.b. faaliyetleri yanı sıra komşuluk ve akrabalık ilişkilerine ait bilgilerini paylaşmaları istenmiştir. Düğünlerini, bir hafta öncesinde dağıtılan davetiyeler ve yapılacak yemeklerin hazırlıklarıyla yapılan bir dizi ön hazırlıklar ile başladığını anlatmaktadırlar. Perşembeden başlayan düğün eğlencesinin pazar gününe kadar devam ettiğini, yemeklerin çokça ve çeşitli yapıldığını, 4-5 tane koyunun kesildiğini, kına gecesinin kadınlar arasında yapıldığını, erkeklerin ise kendi aralarında içkili, çalgılı eğlencenin olduğunu ve bunun pazar günü gelinin, damadın evine girene kadar devam ettiğini belirtmektedirler. Değişen zaman içinde köy düğünlerinin artık yakın merkezlerdeki düğün salonlarında yapıldığını söylemektedirler. Geline nokta bu ifadelerin konar-göçerlerin düğünlerinin de yakın zamanlardan beri salonlarda yapılmaya başlandığı ifadeleri ile örtüştüğü belirlenmiştir.

- "Düğünlerimizde işte oğlan kızı beğenir istemeye gideller ana bubası kızı bitirilerse ağız tadı yenilir orada, eskiden lokumulan büsküvü yenirdi, hindi baklava yenir oldu, bide nişan olur, gayrı bütçesine göre hemen mi, yoksa bir sene sonra mı, düğün yapılır, altın takılar, eskiden boğaz altınıylan, baş altını takılırdı, Perşembe günü bayrak asılır, davetiyeler dağıtılır, havludur, baş örtüdür, şalvardır onları dağıtırız, tebrik yok daha biz de gelmedi köye, gömlek, havlu, şalvarlık getiririz, adlarını yazarız, onları dağıtırız davetiye diye, yazılı davetiye yok bizim köyde daha, akrabalara, komşulara böyle dağıtırız, yeni yeni çıkıyo onlarda bi kıyat geldi deriz pek bi şeyden saymayız ne bileyim onu, yeni yeni tebrik çıktı, yemeğimizde topalak, sarma, fasulya, patates, pilav, hoşaf, yayla çorbası bunlar olur, 2-3 tane kurban keseriz canım asıl, çalgıcıda gelir, içkici de gelir,tavuk, kelle, ciğer, hepisini pişiriller, 5-6 kişi uğraşır bunlarla hep, kadınlar yapar, erkekler taşır. (Köy, K-6)
- "Düğünlerimiz çalgılı olur, Perşembe günü oğlan evinde bayrak dikilir, Cuma günü topalak dökeriz, yemekleri yapmak için köydeki bütün insanlar toplanır, komşular arasında olur zaten düğün, kimse uzak kalmaz, bir hafta öncesi ekmekler yapılır

herkes kendi evinde yapar düğüne ekmeği ocaklarının başında yaparlar, 2-3 evde ocak yanar, hep düğün için olur bu hazırlıklar, benim düğünüm köyde oldu ama Ayrancı'da salonda yapanlar da var, kınam evimizde oldu, kaynanamın evine Pazar günü indim." (Köy, K-2)

Bazı Sarıkeçili köylüler, düğünlerin, bayramların artık eskisi gibi olmadığını zaman içinde köyden dışarıya çeşitli nedenlerle nüfusun gitmesi ile kalabalığın kalmadığını belirtmişlerdir. Eski zamanlarda anne-babasından istenilen kızların şimdi kendi tanıştıkları kişilerle evlendiklerini dolayısıyla anne-babaların, gençlerin evliliklere karışılmaz olduğu bir düzene gelindiğini vurgulamaktadırlar. Orta yaş ve üstü köylülerin bu değişimi olumsuz bir değişim olarak nitelendirdikleri, büyüğe saygı anlamında iyi bir değişim olarak görmedikleri anlaşılmaktadır.

- "Eskisi gibi değil şimdi, eskiden herkes birbirini tanırdı, bir kız isteneceğinde dayısına, amcasına sorulurdu, şimdi kimse kimseye karışmaz oldu, ister verilir, ister vermez, kimse de bir şey demez, şimdi anlaşıyorlar kız ile oğlan, gelin eskiden kaynatasının yanında çocuğunu sevmezdi bir saygı edep-adap vardı, bu düzen daha iyi bana göre, su içemezdik büyüklerin yanında yavv, Beylik rejimi gibi iyi bir şey değil yani." (Köy, E- 5)
- "Eskiden iyi idi, bayramlarda, düğünlerde hep bir oluduk, şimdi o kadar kalmadı, değişti, eskiden bayramlarda tüm köylü birleşir tüm köyü gezerdik, hindi pek gezen olmuyo, hindi herkese kendi akrabasına varıp gidiyo, eskiden toplaşırđık bir araya kadınlar bi ayrı erkekler bi ayrı gezilirdi bayramlarda, eskiden çocuklar iğde, kavırğa, üzüm veriyolardı ellerine hindi şeker, çikolata verir oldular bizim zamanımızda yok onlar, düğünlerde salonlarda yapılır oldu." (Köy, E-8)

Yeni nesil evlenenler artık kendi istedikleri kişilerle evlenebildiklerini, eskiden babalarının izni olmadan evliliklerin olmadığını ancak şimdi bu konuda bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Genç nesil bu değişen durumu ise olumlu bir gelişme olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

- "Kız istemeler aynı, kız isteme yaşı 20 felan, 18 bile değil pek, zorla vermek falan olmaz burda kıızı, kendi isterse evlenir, anlaşır evlenir, kıza sormadan evlendirme olmaz, kıız aileye söylüyor zaten evleneceğim ben diye, eskiden bizim zamanımızda kıızlar konuşamazdı ki, ablalarımız hiç seslenmezdi, babam tamam dedi mi tamam, şimdi herkes anlaşarak evleniyor artık, babama ben istiyorum dedim ondan verdi vermeyecekti. " (Köy, K-2)

Sarıkeçili köylüler, bayram kutlamalarının da aynı düşünlerdeki gibi hareketli geçtiğini tüm köyün hep birlikte, bayramlaşmaya gittiklerini belirtmişlerdir. Ancak son dönemlerde yine düşünlerde olduğu gibi bayramlarda da bir değişimin söz konusu olduğunu vurgulamışlardır. Dışarıya göç veren bir köy olduğunu belirten Yarikkuyu köylüleri, yeni nesil üyelerinin dışarıya çalışmaya ya da okumaya gitmesi ile nüfuslarının azalmakta olduğunu anlatmaktadırlar. Bu nedenle bayram kutlamalarının ancak bayram süresince ziyaretlerine şehirlerden gelebilen çocuklarıyla birlikte aile arasında kutlamaya ya da şehirde yaşayan çocuklarının yanına ailelerinin gitmesine dönüşen bir şekil aldığını söylemektedirler.

- "Bayramlarımızda iyi olur, herkes kurbanını keser kalabalığına göre, sacı yıkarız, kavurmasını yaparız, buyur ederiz yeriz hep, dışarıdan evlatlarımız gelirler hep, benim öğlumun biri İstanbul'da gideriz yanını da sıkılırız, gene de kel köyün başka oluyo, özlüyo burayı, alışkın olmayınca, amma Karaman'a gittim miydi o kadar şey olmuyom." (Köy, K-6)
- "Bayramlar, eski bayramlara benzemiyor şimdi, eskiden hep toplanırdık, halalar, amcalar, dayılar, yeni nesil pek bir arada toplanmazlar, şimdi kalabalıklar azaldı yani." (Köy, K-2)
- "Bayramlar öncekine göre biraz yozlaştı, biraz azaldı, birinci dereceden akraba ve büyük ziyaretleri kaldı, sırayla vatandaşlara ziyaret kalmadı, eskiden köyde gidilmeyen adam kalmadığı gibi, komşu köylere de gidilirdi, şimdi o adetler 20-25 yıldır kalmadı. Meslek için dışarılara gidilmeye başlandığından beri, uşaklar geldimiydi zaten anca ailesiyle en yakın akrabasıyla görüşebiliyor zamandan yana az olunca başkalarına zaman yetmiyo artık, 1952'de buraya açıldı ilkokul, o zaman koca koca kızlar gidiydi okula. " (Köy, E- 5)

Sarıkeçili Yörüklerinin kurduğu bir köy olan Yarikkuyu köyünün neredeyse tamamının birbirlerine akraba olmaları söz konusudur. Şu halde komşularının, birbirlerine yakın ya da uzak akrabası durumu ortaya çıkmakla birlikte Sarıkeçili Köylüleri arasındaki birlik ve dayanışma halinin diğer köylere nazaran kendilerinde daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Ancak zaman içerisinde bayramlar ya da düşünlerdeki değişimlerin komşuluk ve akrabalık ilişkilerine de yansıdığını

anlatmışlardır. Bunun yanı sıra bu değişimin sebebini ekonomik ve geleneksel açılardan değerlendirenlerin olduğu gözlenmiştir. Bu değişimin özellikle 90'lardan sonra olmaya başladığı belirtilmiştir.

- "Komşuluk- akrabalıklarımız eskiden çok daha iyi idi, hindi az soğudu, gençler büyüklere pek saygılı değil, eskiden biz büyüklerimizi kavde gördük müydü içeri giremezdik, hindi banane diyorlar, sen de bi şey diyemesin, böylesi iyi değil azıcık küçük büyüğü tanıması lazım canım, 10 sene var böyle değişip gelme." (Köy, E-8)
- "Komşuluk-akrabalık şimdi imkanlardan mı bilmem, kopuk, şimdi ilişkiler hep para üzerinden döner oldu, hele paran çoğusa hiç kimseyi tanımaz oldular, paran varsa iyisin, paran yoğusa kimse yüzüne bakmaz oldu, hele 90'dan sonra iyice değişti, eskiden göçerkene nerde öldün mü oraya gömülürümüş adam." (Köy, E- 5)

Sarıkeçili Köylü kadınların, komşuluk ilişkilerine ait fikirlerinin erkeklere nazaran daha olumlu görüşleri olduğu tespit edilmiştir.

- "Komşuluklarımız, akrabalıklarımız hep iyidir." (Köy, K-6)
- "Komşuluklarımız iyi, komşuluktan ötedir yani, bi işimiz olsun hep bir aradayız, dayanışmamız çok güzeldir burda yani." (Köy, K-2)
- "Komşularımızla hep iyiyiz, bi sıkıntımız var, ihi hurda iki komşumuz var, geliler otururuz, çayımızı içeriz,biz gideriz, onlar gelir, eskiden insan çoktu daha çok görüşürüdük, hindi insan azaldı az görüşme oldu." (Köy. K-9)

Genel olarak geleneklerden fazla değişmeyen olgunun cenazeler olduğu tespit edilmiştir. Cenazelere dışarıda yaşayan akrabaların geldiği, kalabalığın bu anlamda pek değişmediği, cenazelerde komşular tarafından yapılan yemeklerin değişerek yakın merkezlerden getirtilen hazır yemeğe dönüştüğü belirtilmiştir. Köyde bulunan merkezi sistemle verilen anons ve cep telefonları ile iletişimin hızlanmasına bağlı olarak haberdar olan köylülerin cenaze katılımına diğer köylerden, şehirlerden, kasabalardan mutlaka gelenlerin olduğu ifade edilmiştir.

- "Cenazelerimiz eskisi usül aynı devam eder, bi cenaze olduydu hep hısım akraba gider 2-3 gün yemek gider amma hindi o kalktı börek yaptırıyollar, Ayrancı'dan gider yaptırıp geliller." (Köy, K-6)
- "Cenaze oldu muydu bir evde, komşular yemek yapar getirir cenaze evine, ama 2-3 yıldır dışarıdan söylenir oldu, yine komşular getiriyor ona ilave oldu şimdi, kendileri de yapar, 7 sinde mevlüt okuturlar, üstüne bi etli ekmeğin yanında ayran verilir çoğu da hazır sipariş verilir oldu, ulaşımın kolaylığından heralde." (Köy, E- 5)
- "Hindi cenazelerimiz gene iyi aynı, Karaman'da mesela bi tanıdık ölmüş Ayrancı'dan aporlör var bi anons geliyo, merkezi sistem var, gidiyoruz taksilere binip, telefonda haber geliyo başka bi köyden tanıdık mesela hemen doluşup gidiyoruz hindi daha da kolay eskiden eşeklen gidilirdi, mesela camide ezan okunuyor değimli Ayrancı'da burada da alet var telsiz gibi merkezi sisteme bağlı, buradan da duyuluyo, hocamız var amma böyle de imkanımız var." (Köy, E-8)
- "Eskilerden tek kalan cenazeler yani, ben bu yaşıma kadar gördüğüm eski düğün bayramlar daha şenlikli olurdu." (Köy, E-2)
- "Cenazelerimiz değişmedi aynı. " (Köy, K-2)

Geleneklerin, zamanla değişime uğradığı özellikle dışarıya göç ile nüfusun azalmasıyla birlikte eski kalabalıkların kalmadığını bu sebeple değişen bir geleneksel yapının varlığından söz etmektedirler. Bunun yanı sıra eski düzenlerin daha zor şartlar altında olduğu şimdi ise gelişen teknoloji sayesinde her şeyin daha rahat olduğu ifadeleri saptanmıştır. Özellikle zorunlu eğitimle birlikte okuyan yeni neslin, köy hayatını benimsemeyip dışarıya çalışmaya gitmek istemesini ve teknolojik gelişmeleri, değişimlerin sebebi olarak görenlerin olduğu gözlenmiştir. Teknoloji ile gelen değişen köy yaşamlarını olumlu bulduklarını zira eski yaşamlarının çok zor şartlar altında olduğunu şimdi yaşamın kolaylaştığını belirtmişlerdir.

- "Valla ne ben o kadar bilemem de, işte bayramda toplu olarak gezerler, düğünlerde eskiden bu toplum yoğumuş, şimdi fen ileri oldu gelişt, eskiden cenaze olsa yakıncığında kim varsa o gelirdi, hindi bi telefon, bi hoparlon, hısım akraba herkes geliyo, fen geliştikçe toplumda çoğalıyo, nüfus çoğalıyo şimdi, dışarıya gidenler neden gidecek ekmeğin için daha iyi yaşamolsun diye ileriye gidiyolar, okutma mecburiyeti geleli herkes dışarılarda iş sahibi olaya daha iyi işler yapmaya gitmek ister oldu, okuyan çocuk köy yerine yanaşmıyor, o şehir hayatını mecbur yaşamaya kalıyor, 4 çocuğun 4'ünde İstanbul'da hindi 23-24 sene oldu, o yaşamları görünce köye gelmek istemiyolar bu seferde. Başına bi hal gelse kim bakacak, gene bi toplum şart, bu yaşantı eskisinden iyi, benim anam, gardaşım dağda öldü, hindiki zaman olsa 15 dakkada doktora ulaşırsın, bu zamanın teknolojisi arayıp da yapabilene çok güçlü, dağın başında da olsa hindi her şey var amma kafayı çalıştırmak lazım, hindi ki nesil uçağılan geziyo, ama o zamanın behrinde atılan, eşekle gitmek varıydın, mecmursun

başka yok, o zamanlar öküz arabası vardı o da tangır tangır yürüyordu, koyunlar kırdı yatıyo, mal kırılıyo,ekini deriyon, öküz ilen düven sürüyön, 60 sene öncesi var bu dediğim, koyunların yem yediği tekne bile yoğudun, karın üstüne samanı dökerlerdi, koyunlar yemlenirdi açıkta soğukta kuyruğu yağlı olan yaşar giderdi, suyu kuyudan çeker gelidin, şimdiki zamanın adamını o zamana götürsen, adam aklını yitirir. " (Köy, E-9)

6. Sarıkeçili köylülerin, eğitim durumlarına ait bilgiler ve eğitim konusundaki görüşleri

Yarıkkuyu köyünde 1950 yılında ilkokul açılmış olması sebebiyle köyün kadın-erkek farkı olmaksızın ilkokulu bitirmiş oldukları, bunun yanı sıra son dönemde ilkokulun kapanmış olduğu ancak bunun bir dezavantaj yaratmadığı belirtilmiştir. İlçeye uzaklığı 14 km. olan köyün öğrenci çocuklarının, taşımali eğitim ile Ayrancı'daki ilköğretim okuluna gittiklerini, lise ve dengi okullara da civar yerlerdeki yatılı bölge okullarına giderek devam ettiklerini bunun yanı sıra üniversiteye hazırlanan gençlerin de olduğunu anlatmışlardır.

- "Ben de eşim de ilkokul mezunuyuz, çocuklardan biri Antalya'da birisi Karaman'da Anadolu Lisesinde okur, en küçüğü de ilkokul 3. Sınıf öğrencisi." (Köy, E-4)
- "Eşimde bende ilkokul mezunuyuz, büyük olanlar ilkokulu bitirdi küçükler 8 yıllığa devam ettiler." (Köy, E-5)
- " Ben de, eşim de ilkokul mezunuyuz, kızım daha küçük. " (Köy, K-2)
- "Lise sonda okuyorum, bu yıl üniversite sınavlarına hazırlanıyorum, Hemşire olmak istiyorum. " (Köy, K-1)
- "Ben de eşimde çocuklarda hep ilkokulu bitirdik. (Köy, K-5)
- "Ben lise mezunuyum, eşimde 8 yıllıktan mezun, ortaokul, çocuklar daha küçük." (Köy, E-2)
- " İlkokulu okudum ben, herif 3'e kadar okudu, çocuklarımız hep okudu iş güç sahibi oldu. " (Köy, K-9)

Sarıkeçili köylülerin eğitim hakkındaki görüşleri ise hemen hepsinin, eğitim ve öğretimin kesinlikle alınması yönündeki ortak görüşleri tespit edilmiştir.

- "İnsan ne kadar çok mürekkep yalarsa o kadar faydası olur, eğitim iyidir yani." (Köy, E-4)
- "Ben ilkokulu bitirdim, eşim de ilkokulu bitirdi, çocuklarımda hepsi ilkokulu bitirdiler. Eski zamanda yatılı okul taşımaları eğitim yoktu yoksa okuturdum hepsini, okumak iyi olmaz mı? İyi bir şey okumak tabii ki." (Köy, E-7)
- "Ben ilkokul mezunuyum, eşim 8 yıllık çıktı Ayrancı'da yatılı okudu ortaokul mezunu, benim çocuğum şimdi daha küçük okumak isterse okuturum, zorla okutamam ki, okumasa da köyde malcılığımız var o da onu yapar gider." (Köy, E-1)
- "Ben de eşim de ilkokulu okuduk, çocuklarda oku da, kızım Ayşe ortaokulu okudu, Sevgi lise 2'den terk etti, kaçtı kocaya, Denizli'de hindi o iyi, hepsi okudu iyi kötü. Çocuklarım daha üstünü okusalar tabii daha iyi oludu, mesleği oludu, her şeyi daha iyi bilirdi, meslekli adam daha iyi olur tabii, hindi benim küçük kız bilgisayar üzerine okuydu nere gitse işe girebiliyo, okumak daha başka, cahillik çok zor." (Köy, K-6)
- "Ben bekarım, lise sonda okuyorum, bu yıl üniversite sınavlarına hazırlanıyorum, Hemşire olmak istiyorum, eğitim konusunda eğitim illaki şart diye düşünüyorum." (Köy, K-1)

Eğitimlerini en az ilkokul seviyesinde tamamlamış olan Sarıkeçili köylülerinin hemen hepsinin okuma yazma bildikleri özellikle taşımaları eğitim sayesinde yeni nesil çocuklarının ilkokul ve üstünü de okuyarak meslek sahibi olabildikleri anlaşılmaktadır. Konar-göçer yaşam da ise verimli bir eğitim alarak daha üstünü okuyabilme şansının olmadığı, konar-göçer yaşamın okuyarak bir meslek sahibi olmaya izin vermeyen bir yaşam biçimi olduğu, köy yaşamının ise bütün bu imkanlara açık olduğu gelinen bu noktada net bir bulgu olarak ortaya çıkmaktadır.

7. Sarıkeçili köylülerin, ihtiyaçlarını (giyecek, gıda, ilaç v.b.) nasıl karşıladıkları hakkındaki bilgilerin tespiti

Yarıkkuyu köyünün en yakın merkeze uzaklığının (Ayrancı Kasabasına) 14 km. mesafede olması, yolların asfalt olması, köylülerin hemen hepsinin motorlu bir araca sahip olması sebebiyle ihtiyaç karşılamada hiç bir sıkıntı çekmedikleri belirlenmiştir.

- "Köyümüzde her şey kolay, rahat hiç bir sıkıntımız yok, sağlık ocağımız var herkesin arabası var, biniverip gideriz, bi şeyi canımız çekti aliverip geliriz, şimdi öyle, her gün her saat yapılabiliniyo ihtiyaclar, bir sıkıntımız yok hiç." (Köy, K-7)
- "Şimdi vesaitin var hasta olusan biniverip gidersen, ben oğlumda kalırım bu koyunlar onun, sağ olsun hasta olsan alır götürür doktora, eveli güz gelip harman kalkardı gider kumaş alır gelirdik uşağa dikerdik elimizde elbiseleri, hazır giyecek yoğudu, gider Ayrancı'dan mağazalar vardı, alırdık, çapıtı dikerdik elimizde, seneden seneye, harman kalktıymıydı, hindi düşünüyü belirsiz, bayramı belisiz, gidip gidip aliverip geliniyo, eksik yok zaten şimdi o bunu almış ben de alayım, fazladan, Ayrancı'da cumaları pazarı olur ordan alısın, mağazalar ordan alısın, satıcılar gelir köye ondan alısın öyle bir sıkıntı yok artık Allaha Şükür, hindi var desek Allah günah eder değil mi? Hiç almasan evde olan gene yeter bir iki sene artık hep fazladan alınır oldu her şey var." (Köy, K-7)
- "Köyümüzde her şey kolay, rahat hiç bir sıkıntımız yok, sağlık ocağımız var herkesin arabası var, biniverip gideriz, bi şeyi canımız çekti aliverip geliriz, şimdi öyle, her gün her saat yapılabiliniyo ihtiyaclar, bir sıkıntımız yok hiç." (Köy, K-2)

Eski zamanlarda ulaşımın hayvanlarla yapıldığını, kış günlerinde sıkıntı çekildiğini, yolun asfalt olmaması (toprak yol) ve benzer nedenlerle köylüler, özellikle o dönemi yaşayanlar çok sıkıntı çektiklerini ifade etmişlerdir. Ancak son dönemlerde (20-25 yıldır) her şeyin rahatlığa doğru dönüştüğünü anlatmaktadırlar. Yolların yapılması, araçların çoğalması ile ulaşım kolaylaşmış, köye belirli günlerde satıcıların (tüpçü, ekmekçi, sebze-meyveci v.b.) gelmesine kadar artık hizmetin ayaklarına geldiklerini belirtmişlerdir.

- "Köy yaşamı rahatlık canım, evinde duruyon, göçüp konması rezilik eskiden çok rezil idi, amma şimdi köyümüze ekmekçisi geliyor, tüpçüsü geliyor, sebzecisi geliyor, eskiden bi şeyi yoktu, böylesi 20 sene var iyi yani irahatz. " (Köy, K-6)
- "Her şeyimi alırız hiçbir sıkıntımız olmaz, eskiden zormuş yol yok vesait yok, at arabaları varmış da ben küçükene annem öldü merkep ilen doktora götürdüklerini bilirim, ben evlendiğimde iki traktör vardı sonra çoğaldı gitti, hindi motorundan taksisine her bi şey var. " (Köy, K-5)
- "Şimdi ben memur olduğum için bir sorun yok bu konularda, herkesin kendine göre evinin önünde yetiştirdiği sebzesi var, Ayrancı'da Pazar kurulur kadın erkek haftada her ihtiyacı alır geliriz, reçelimizi, salçamızı yaparız, Ayrancı'nın kiraz reçeli meşurdur, yoğurdunu, peynirini kendimiz yaparız hep, bu bölgelerde sağlık sorunu kalmadı artık, hep rahatız o yönlerden. " (Köy, E-3)

Sarıkeçili köylüleri özellikle 90'lı yıllardan bu yana köyün giderek daha yaşanılır hale geldiğinden bahsetmişlerdir. Özellikle ulaşım ve iletişim imkanlarının artması ile birlikte rahatlık içinde yaşadıklarından söz etmektedirler.

- "Eskiye nazaran şimdi çok iyi, 90'lardan sonra daha iyileşmeye başladı, ilk traktörler vardı araç olarak, hem tarlada hem çarşıya gitmeye kullanılırdı, sonra sonra arabalar alınmaya başladı, 72-73'lerde falan alınmaya başlandı traktörler, Ziraat Bankası'na Ziraat Tarıma yazılmıştık, 2 sene sonra çıktıydı traktörler. Sıran gelince alırdın parayla değil sadece yani, ondan önce at arabası, öküz arabası vardı, öküzün değneği var ucunda da çivisi onunla sürer giderdik arabayı, cep telefonu haberleşmeyi çoğalttı, çobanla haberleşiriz koyunların başındaykene, faydası oldu tabi ki, hasta olsan, mazotun bitse dağda ya da tarla da haber geliyor hemen gidiyolar mesela, ya da koyunun kuzulmuş, ya da akşam oturmasına geleceğiz müsait misin diye, çok faydası oldu telefonların. Ondan önce ev telefonları da vardı tabi de bu kadar faydası yoktu." (Köy, E-5)

Sarıkeçili köylüleri, özellikle devletin sağlık konusunda ve sosyal sigorta güvencesi kapsamındaki imkanlardan fazlasıyla faydalandıklarını belirtmişler ve bu bağlamda memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra önceden köyde bulunan sağlık ocağının şimdi kapandığını ancak onun yerine bir telefonla ambulans ve doktor hizmetinin sağlandığını belirten köylüler bu noktada devletin sağlık konusundaki uygulamalarından memnun olduklarını, bir şikayetleri bulunmadığını vurgulamışlardır.

- "Köye ayda bir Sağlık Görevlisi gelir gider, Doktor geliyor, köyün Sağlık Ocağı yok, 112 aradın mı ambulans geliyor, çifçi Bağ-Kur'u var herkesin, devlet destek veriyö şimdi 210 lira aylık ödüyösün devlette yardım ediyö emekli oluyösün, köyün hemen hepsinde çifçi Bağ-Kur'u var bir 10 kişide sanırım Yeşil Kart var. Köyde hiçbir ihtiyacımız eksik kalmaz, tütçü gelir, emekçi gelir, paran varsa şimdi her şey ayağına gelir, Karaman'dan, Ereğli'den, hep satıcılar gelir giderler. Aynı şehir gibi artık buralar da, yani paran varsa imkan var demektir ihtiyaçtan dolayı bir sıkıntı olmaz." (Köy, E-4)
- "Oooo, sağlık çok güzel oldu, telefonla alo de ambulans kapıda hemen alıp götürüyor, eskiden cenazen giderdi, şimdi hiç sıkıntımız neyimiz yok, paran varsa senden rahatın yok artık. Şimdi ilaç ucuz, hastalığın adı belli, sosyal güvencen var hastaneye rahat gidip doktora muayene oluyösün çok güzel oldu." (Köy, E-6)
- "Bağkürümüz var, her ilacımızı alırız, Ayrancı'ya gideriz her türlü ihtiyacımızı alır geliriz öyle bir sıkıntımız hiç olmaz, rahatız Allaha Şükür. Kışın Karadeniz'den hamsi gelir, göl balığı gelir alabalık tüketiriz balık da fazla olmasa da, Ayrancı'da arkadaşlarla restorana gider yeriz bazen yani." (Köy, E-1)

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz dünyasında, daha hızlı değişen ve dönüşen, etkilediği alan genişleyen ve çeşitlenen bir toplumsal yapıdan söz etmek mümkündür. Hızla değişen bu toplumsal yapı içerisinde, konar-göçer yaşamın bugün itibariyle Anadolu coğrafyasında, mevcudiyetini az da olsa muhafaza ettiği tespit edilmiştir. Eski bir yaşam kültürü olan konar-göçerliğin geç dönem dönüşüm nedenlerini öğrenmek üzere, yerleşik-köy yaşamı ile karşılaştırmalı olarak araştırması yapılan bu çalışmada toplam 40 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler Mart 2012 ile Haziran 2012 tarihleri arasında, araştırmacı tarafından öncelikle Mersin-Yeşilovacık kırsalında konaklayan Sarıkeçili konar-göçer Yörükleri ile yapılmıştır. Bu araştırma sırasında konar-göçer gruba akraba olduğu öğrenilen Karaman'da Sarievler denilen konutlarda yaşayan Sarıkeçili Yörükleri çalışmaya dahil edilmiş ve grup ile de görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın yerleşik-köy araştırmasında ise köy yaşamını öteden beri sürdürdükleri öğrenilen Karaman-Yarıkkuyu köyünde yaşayan Sarıkeçili köylüleri ile yapılmıştır. Çalışılacak grupların homojen bir yapıda olması göz önünde bulundurularak aynı sosyo-kültürel yapıdan gelen ve tamamı Sarıkeçili köylüsü olan Yarıkkuyu köylüleri ile yapılması uygun görülmüştür. Konar-göçerliğin bir sonraki safhası olarak kabul edilen yerleşik-köy yaşamı ile yerleşik-köy yaşamının bir önceki safhası olan konar-göçerliğin, etkileşim ve dönüşümleri Sarıkeçili Yörükleri üzerinden araştırılmıştır. Niteliksel araştırmanın doğası gereği, bu çalışmanın bulgu ve sonuçları genellenememekle birlikte, konar-göçerliğin geç dönem dönüşümleri hakkında önemli verilere ulaşılmıştır.

Araştırmada ulaşılan bulgularla birlikte yola çıkılarak şu sonuçlara gidilebilmektedir:

Günümüzde geçerliliği kalmayan bir yaşam biçimiyle yaşayan, konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinin, yaşadıkları sosyal yapı içersinde bu yaşam şekli ile daha fazla yaşayamayacaklarına dair yaptıkları vurguların öne çıktığı belirlenmiştir. Konar-göçer yaşam biçimini, atalarının yaşam költürü olarak kabul ettikleri ve öteden beri alışkın oldukları bir yaşam şekli olarak benimseyip, özömsedikleri ifadelerinden anlaşılmaktadır. İkel bir yaşam şekli ile hayvancılık üzerinden geçim yaparak yaşamlarını devam ettirmeye alışan Sarıkeçili konar-göçerlerin, nice zamandır devlet destekli yerleşik-köy yaşamı tarzında bir yaşama dönüşerek hayvancılıkla yaşamlarını idame ettirmek düşüncesi en belirgin istekleri olarak görönmektedir. Zira onların geçim ekonomilerinin temelini bu gerçekliğin oluşturduğunu belirtmişlerdir.

şahin ve Egawa'ya göre, göçerlerin yegane ekonomik faaliyeti hayvancılıktı ve bu durum onların hayat tarzının hayvancılığa bağlı olarak şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktaydı. Babadan oğula geçen hayvancılık mesleğini yıllar hatta yüzyıllardır devam ettirmeleri, hem hayvanlarla kendilerinin bütöleşmesini hem de hayvan yetiştirme alanında ustalalmalarını sağlamıştır (şahin,Egawa, 2007, s. 73). Sarıkeçililerin de derin köklerinde bu yaşam şekli üzerinden bir yapılanma olduğu anlaşılmaktadır. "1000 yıllık geleneğimizi sürdürüyoruz" söylemleriyle çaresizlik ve gururu bir arada yaşadıkları gözlenmektedir. Sarıkeçili Yörükleri, bu zaman için artık kullanılmayan bir yaşam biçimi olan konar-göçer yaşamı, kendilerinin de artık bitirmek üzere son grup olarak sürdürmeleri, onların "son konar-göçerler" olarak adlandırılmalarına neden olduğunu belirtmektedirler.

Konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinin, yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarını öğrenmek amacıyla sorulan "konar-göçer" kavramından ne anladıkları sorusuna çoğunluk olarak verdikleri cevapta, ata yaşamları ve alışkın oldukları yaşam biçimi şeklindeki ifadelerin belirginliği ortaya çıkmaktadır.

Yaşadıkları bu yaşamın zorlukları ve kolaylıklarının neler olduğunun belirtilmesinde ise; Bugün için yaşam alanı kalmayan konar-göçer yaşamın verdiği sıkıntılar çerçevesinde, zorluklarının ağır bastığı bir yaşam şeklinde ifade etmektedirler. Buradan, içinde yaşadıkları toplumsal gerçekliğin, konar-göçer yaşama müsait bir alan ve imkan bırakmadığının sonucuna ulaşılmaktadır. Kolaylığını ise artık sadece "temiz havası" ve "havadarlığı kalmış bir yaşam" olarak vurguladıkları tespit edilmektedir. Bu konuda, genel olarak Sarıkeçili Yörükleri, bugünkü şekli ile yaşadıkları konar-göçer yaşamı, ata yaşamı bağlamında alışılmış yaşam biçimi olarak bu zamana kadar taşıdıkları ancak bugün için varlığı tükenmiş, zor bir yaşam denkleminde eşitledikleri görülmüştür. Hayvancılık üzerine yapılan ve hayvanların yaşamsal gerekliliği için yazın serin (yaylak), kışın ılıman iklimlerde (kışlak), dağlık ve ovalık yerlerde konaklayarak ve bu iki döngü arasında, hayvanlarıyla birlikte göç ettiklerini anlatmaktadırlar. Bu bağlamda konar-göçer yaşamın, bugünün teknoloji ağırlıklı dünyasında geçerliliğini yitirmiş bir yaşam biçimi olduğunu konar-göçerlerin her seferinde belirtmekte olduğu dikkati çekmektedir. Yaşadıkları bu yaşam döngüsü içinde ne konaklarken ne de göç yollarında kendilerinin rahat edebilecekleri elverişli bir durumun kalmadığını belirtmektedirler. Orman arazilerinin genişletmesi, sulama tekniklerinin çoğalması, denetimlerin sıklaştırılması dolayısıyla konaklanılan bölgede orman müdürlüklerine bağlı memurların sürekli tutanak tutmasıyla her an tedirgin yaşadıklarını belirtmektedirler. Ayrıca ancak bir kira karşılığında konaklanması konar-göçerlerin konaklama zamanlarındaki sıkıntılarının ana kaynaklarını oluşturduğu anlaşılmaktadır. Eski dönemlerde bu sıkıntıların hiç birinin olmayışı ile

çok rahat yaşadıklarını ancak bugün gelinen noktada bu yaşam şekli ile yaşamanın mümkün olmadığını ifade etmektedirler.

Göç zamanlarından, özellikle Nisan ayının 20. ve 25. günleri itibariyle yaylaya doğru başlayacak yayla göçünü, kendileri için en zor göç ve yılın en zor dönemi olduğunu belirtmektedirler. Sabahın çok erken saatlerinde başlayan göçte, arabalara yüklenen eşyalarla, ilk mola yerine giderek çadır kuracak olan erkeklerin öncelikle yola çıktığını söylemektedirler. Arkadan hayvanları ile birlikte kadınların ve çocukların yaya bir şekilde göçe başladıklarını anlatmaktadırlar. Yeşilovacık kırsalından en fazla 3-4 aile ile ve sürüleriyle birlikte yola çıkan konar-göçerler, güzergah olarak Torosların eteklerinden, Gülnar, Mut, Karaman, Konya üzerinden Seydişehir-Bozkır-Çumra hattını takip ederek bu mevkilerde müsait kırsal alanlarda, yaylamak üzere konakladıklarını söylemektedirler. 40-45 gün gibi uzun bir zamanda, ortalama günde en fazla 20-25 km. yol kat ederek kısa süreli konaklamalarla göçün seyrini anlatmaktadırlar.

Bu aşamada göç sıkıntısının yanı sıra asıl sıkıntıların, zaman içinde nüfusun çoğalmasıyla birlikte, sahiplenilen tapulu arazilerin artmasıyla ekilen-dikilen toprakların fazlalaştığını, çoğalan asfalt yolların üzerinden işleyen araçların yoğunlaştığını gerekçe göstermektedirler. Özellikle devletin, ormanlaştırma kapsamında diktirdiği ağaç fidelerinin zarar görmemesi için, ormanlık arazi kenarlarının tel örgüler ile çevrilmesi sebepleriyle ne köylü ekili toprağından geçilmesine, ne trafik polisi trafiğı tehlikeye soktuğı için yoldan gidilmesine, ne de orman şeflikleri tellenen orman arazisine girilmesine izin vermeyişiyile, hareket alanlarının kalmadığını ve göç halinin artık bir kabusla dönüştüğünü belirtmektedirler. Sarıkeçili konar-göçerler bin bir rica ile durumlarını anlatarak, yeri gelir izin kağıdı ile yeri gelir kira vererek göçü zor bir şekilde tamamlamaya çalıştıklarını anlatmaktadırlar. Eylül sonu Ekim ortaları itibariyle yayladan, kışlağa

dönerlerken toplanılan ekinlerden dolayı aynı güzergah üzerinden yapılan göçün, görece rahat olduğunu söylemektedirler.

Göç zamanlarına nazaran konaklama zamanlarının ise daha rahat olduğunu belirtmektedirler. Bu yaşam şeklinin giderek daralan bir alan içinde yok olmaya doğru hızla ilerlediğini anlatan konar-göçerler artık konar-göçerlik ile hayvancılık yaparak yaşamın bitmiş olduğunu, "fazlasıyla çaresizlik içindeyiz" söylemleriyle anlatmaktadırlar. Bu belirgin ve geçerli sebepler çerçevesinde, konar-göçer yaşamın kolaylıklarının ve zorluklarının anlatımını neredeyse tamamen zorlukları üzerine yapılandıran konar-göçerlerin, eskiden en geçerli yaşamın konar-göçerlik olduğunu, ancak günümüzde hiç bir geçerliliği olmayan bir şekle dönüştüğü konusunda hem fikir oldukları anlaşılmaktadır. Konar-göçer yaşamı nasıl yaşıyor olduklarına dair anlatımlarında ise göç ve konaklama sırasında yaşanan zorluklar ve çaresizlikler çerçevesi içinde bir yaşam, vurgusuyla özetledikleri anlaşılmaktadır.

Sarıkeçililerin, gerek yaş gerek cinsiyet üzerinden ifadelerin tespitinde cinsiyet rolleri üzerinden, kadınların daha çok iş yükünün altında olduğu anlaşılırken, yaş faktörü üzerinden ise ileri yaştakilerin sağlık sebepleri ve yaşa bağlı hareket kabiliyetinin yavaşlamasıyla konar-göçer yaşamı bırakarak, istemeyerek de olsa yerleşik yaşama geçtiklerini anlatmaktadırlar.

Konar-göçerler, 1980'lerde yerleşik yaşama geçmek için devlete müracaat ettiklerini belirtmektedirler. Yapımına 1980-85 yılları arasında başlanılan ancak 2000'li yıllarda bitirilerek teslim edilen ve o zamanlarda şehir dışı iken, bitiriliş itibarıyla şehir içinde kalan, Karaman'da Sarievler denilen binalarda, ileri yaş akrabalarının, 8-10 yıldır yaşadıklarını belirtmektedirler. Konar-göçerler, "Sarievler anca yaşlılarımızın huzurevi, bizim hayvancılık yaparak yaşayabileceğimiz bir yer değil" demektedirler. Yerleşik yaşama geçmek isteyenlerin geçimlerini sağlayamadığı bir ortam olarak Sarievlerin amacına uygun yapılmamış olduğu bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Konar-göçerlere, "yerleşik yaşam" kavramından ne anladıkları sorulduğunda; "dam ev", "rahatlık", "sabit yaşam" şeklindeki ifadelerin yanı sıra "tarım ve çiftçilik yapmak" ya da "tarım ve hayvancılıkla geçim yapmak" şeklinde tanımlamalara vurgu yapmaktadırlar. Yerleşik yaşama geçmek hakkındaki görüşlerinde ise ormanlaştırma politikaları ile ormanların sıkı koruma altına alınması bunun yanı sıra ekilen dikilen arazilerin çoğalması ve çocukların zorunlu eğitim nedeniyle okutulması amaçlı bir zorunluluk hali olarak yerleşik yaşama geçmekten bahsetmektedirler. Esasen alışkın oldukları, kendi öz yaşam biçimleri olan konar-göçer yaşamı fazlasıyla sevdiklerini, sıkıntıları olmasa bu yaşamı bırakmayı hiç istemediklerini ancak modern dünyanın bir dayatması olarak mecburen bu yaşamı terk ederek yerleşik yaşamı düşünmek zorunda kaldıklarını anlatmaktadırlar.

Yerleşik yaşamı, bir zorunluluk olarak algıladıkları tespit edilen orta yaş ve üstü grubun yanı sıra genç yaş konar-göçerlerin, yerleşik yaşama daha sıcak baktığı anlaşılmaktadır.

Bugün itibariyle konar-göçer olarak daralan, sıkışmış bir alanda yaşam süren Sarıkeçili Yörükleri, geçmişte muhtelif zamanlarda yerleşik yaşama geçmek için mücadele verdiklerini ancak siyasal erk kökenli bir çok olumsuzluklar ile karşılaştıklarını söylemektedirler. Bu durumun, bugün itibariyle bu şekilde kalmalarının en büyük nedeni olduğunu belirtmektedirler. Kendi aralarından seçtikleri temsilcilerle bugün halen bunun mücadelesini verdiklerini anlatmaktadırlar. Ankara ile sürekli irtibat halinde olduklarını belirten konar-göçerlerin temsilcileri, işlerini hızlandırmak için araya ortak tanıdık ve hatırlı kişileri koyduklarını ancak hali hazırda devletin uygun arazi seçimi ya da orman arazisinden yer açma gibi sorunları halletmekle uğraştıklarını, her nasılsa bu işlerin hep ağırdan gittiğini belirtmektedirler. Ancak son dönemdeki taleplerinin takibe alındığını bu halde umutlandıklarını anlatmaktadırlar. Bu noktada bir diğer etken ise, 2000'li yıllarda

teslim edilen konutlara bir kısım konar-göçerin taşındığı ancak şehir konutları şeklinde yapılan bu yerleşim yerinin hayvancılıkla geçime müsait olmaması yanı sıra sosyal yaşam içinde farklı iş kollarına dağılıp entegre ol(a)mayan Sarıkeçililerin tekrar konar-göçer yaşama geri döndükleri anlatılmaktadır. Bu bağlamda hayvancılık üzerine geçim yapmaya müsait bir yaşam alanının gerekliliği ile sistemli bir çalışma yapmayan siyasal erkin, konar-göçerlerin geç döneme kalmış iskanları konusunda, etkin rol oynayan baş aktör olarak ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu süreçte konar-göçer temsilciler, yerleşik yaşama geçmek üzere öteden beri devam eden (1960'dan bu yana) müracaatlarında, siyasal erk tarafından her seferinde sürüncemede kalan bir politika ile karşılaştıklarını hatta bu taleplerinin hükümetler değiştikçe siyasallaşan bir hale dönüştüğünü anlatmaktadırlar. Konar-göçer temsilciler, öncesindeki başvuruları ile başlatılan konutların tarlası, açılı olan, tek katlı konutların önünde kendi meyvelerini, sebzelerini yetiştirebilecekleri toprağı olan kısacası bir köy yaşamı biçiminde olmasını talep ettiklerini belirtmektedirler. Buradan, üretim ekonomilerini (geçimlerini) yerleşik yaşam dahilinde de (hayvancılık-tarımcılık) sürdürebilecekleri bir düzenin beklentisi içinde oldukları anlaşılmaktadır. Ancak 20 yıl gibi uzun bir sürede bitirilen ve teslim edilen konutların tamamen şehirleşme politikaları adına, dörder katlı şehir konutları şeklinde inşa edilerek bu konutlara (Sarıevler) iskan olmaları istendiğini belirtmektedirler. Şehir yaşamına hitap eden bu konutlara yerleşen bir takım konar-göçerlerin, söz konusu konutların hayvancılık yapmaya müsait bir şekli olmaması nedeniyle ve yaşamlarını devam ettirmek adına tekrar konar-göçer yaşama döndüklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra bir başka önemli sonuç olarak 1980-85 döneminde yapımına başlanılmış ancak çok geç bitirilmiş olan konutlara iskan edilme konusunda, o zamanki yıllarda genç ya da çocuk olan nüfusun aradan geçen uzun zaman diliminde (20-25 yıl) birer yetişkin olup, aileler kurmalarıyla birlikte çoğalan konar-göçer bir nüfusun varlığını, siyasal erkin dikkate almamış olduğu anlaşılmaktadır. Konut sahibi olmuş

aile büyükleri de çocuklarının yanından ayrılmak istemedikleri için konar-göçer yaşama devam etmekte olduklarını anlatmaktadırlar. Dolayısıyla siyasal erkin etkin çalışmaması yüzünden, zaman içinde yerleşik yaşama doğru geçiş gösteren konar-göçer dönüşümünün değil de giderek çoğalan bir konar-göçer nüfusun oluşa geldiği anlaşılmaktadır.

Bugün için Sarievler'de sağlık ve ileri yaş durumundan dolayı konar-göçerliğe devam edemeyen büyüklerinin yaşadıklarını anlatmaktadırlar. Bunun yanı sıra bazı konar- göçerler, yazın yaylaya göçleri sırasında 70 yaş ve üstü olan aile büyüklerini, burada yaşayan akraba yanına ya da evleri olanları, evlerine yaz süresi için bırakıp, sonbaharda kışlağa dönerken tekrar yanlarına aldıklarını belirtmektedirler.

Yerleşik yaşama geçmekte geç döneme kalan bu son konar-göçer grup hep birlikte yerleşik yaşama geçmek istediklerini anlatmaktadırlar. Bugüne kadar birbirlerini bekledikleri için yerleşik yaşama geçemediklerinin bir sebebinin de bu etken olduğunu vurgulamaktadırlar. Yerleşik yaşama geçme imkanı olan, zaman içinde ev sahibi olmuş bazı konar-göçerlerin, konar-göçer yaşamı her zorluğuna rağmen terk etmeyip, yerleşik yaşama geçemediklerinin ifadesinden şu sonuç çıkarılabilmektedir; Geleneksel yapılarının henüz bozulmamış olduğu, kan bağı ile birbirlerine akraba olma özelliği olan aşiret (kabile) ruhunu muhafaza ettikleri anlaşılmaktadır. Devlete, her seferindeki müracaatlarında toplu bir yerleşim olması yönünde talepleri olduğunu belirtmektedirler. Bugünkü nüfuslarının, tahmini 1000 civarı olduğunu ve hepsinin aynı anda ve aynı yere yerleşmek fikrinden her şeye rağmen vazgeçemediklerini özellikle vurgulamaktadırlar. Bunun yanı sıra bazılarının hayvancılığı bırakıp her şeyini satarak bir ev alıp yerleşik yaşama geçenlerinin de olduğunu, onların şimdi yerleşik yaşama alıştıklarını kendilerine de bir an önce yerleşik yaşama geçmeleri için tavsiyelerde bulduklarını anlatmaktadırlar.

Öte yandan yapılan görüşmeler sırasında aşiret, kabile gibi tanımları kullanmadıkları yeri geldiğinde "bizim obamız, bizim Yörüğümüz" şeklindeki ifadeler kullandıkları saptanmıştır. Bugüne kadar yerleşik yaşama geçememiş olan konar-göçerleri etkileyen etkenlerden birinin de geleneksel akrabalık bağlarının varlığı olduğu anlaşılmaktadır. Bireysel olarak, yerleşik yaşama geçerek bir iş, bir ev, çocuklarına yeni yaşamlar hazırlamaya kısaca yeni bir düzen kurmaya yeterli ekonomik güçlerinin olmadığı gibi tek başlarına da (bir ailenin, devlet yardımı olmaksızın kendi imkanlarıyla yerleşimi) yerleşik yaşama geçmek cesaretini gösteremeyeceklerini belirtmektedirler. Buradan hareketle ekonomik değerlerin ağır bastığı etken paralelinde geleneksel yapıya bağlılık unsurunun ortaya çıktığı söylenilebilir.

Bugün itibariyle Sarıkeçili konar-göçerlerin yerleşik yaşama geç(e)memiş olmaları hakkındaki görüşlerini yukarıdaki anlatılanlar çerçevesi içinde özetlerken, Sarıkeçili Yörüklerin genç nüfusu, geç döneme kalmış bu dönüşümlerinin sorumlusunu atalarına bağladıklarını belirtmektedirler. Bunun yanı sıra geleneksel yapılarının engel olduğu (büyüklerinin hatırını sayarak onların görüşleri doğrultusunda yaşamak) görüşleri yanı sıra, alışılmış bir yaşamın bırakılmasına cesaret edilemeyişi görüşleri de orta yaş kadın-erkek tarafından anlatılmaktadır.

Genel olarak, Sarıkeçili Yörüklerinin, geç döneme kalmış dönüşümlerinin nedenleri olarak; siyasal erkin, verimli, sistemli, koordineli çalışamayan ağır-aksak yapısının başı çekmesi ile ekonomik sebeplerin varlığı, çözülememiş bir geleneksel yapı ile birlikte, bireysel yaşayabilmek cesaretini gösterememek şeklinde sonuçlara ana sebepler olarak ulaşabilmek mümkündür. Bu noktada modern dünyada yerini almış "bireysel davranış" şeklinin, konar-göçer yaşam döngüsü içinde mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.

Çalışmanın hipotezleri olarak belirlenen, devletin konar-göçer iskanı konusunda sistemsizlik ve koordineli bir çalışmaya sergileyememesi ve ekonomik şartların elverişsiz olması nedeniyle gerçekleşemeyen yerleşik yaşam dönüşümünü, bu noktada kitleyen unsurlar olarak ortaya çıkmasıyla çalışmanın ilk iki hipotezinin doğrulanmış olduğu saptanmaktadır. Bunun yanı sıra bu çalışmanın hipotezleri arasında öngörülme, geleneksel yapıya bağlılık sonucunun ise konar-göçerliğin yerleşik düzene doğru dönüşümde yavaşlatıcı etken olduğu anlaşılmaktadır.

İnalçık'a göre, Anadolu'daki konar-göçerlerin yaptıkları hayvancılık ile Osmanlı döneminde gerek kent sanayisine yün ve deri gibi temel hammaddeleri temin ederek gerek sahip oldukları develerle taşımacılık alanında aktif rol oynayarak Osmanlı ekonomisinde önemli bir yer teşkil etmekteydiler (2000, s. 77). Buradan bakışla, konar-göçer yaşamın o dönemde cazip ve rahat bir yaşam olduğu söylenebilir. Yine İnalçık'a göre, özellikle 1860'larda başlayan iskan hareketlerine Orta Anadolu'daki step kuşağındaki göçerlerin iskana karşı direnç göstermesinde o gün için marjinal toprakları değerlendirmede en karlı ve rasyonel yolun hayvancılık olması yanı sıra büyük kentlere gönderilen hayvan sevkiyatlarının olması yani özgül ekonomik koşulların gerekçesiyle yerleşik yaşamın cazip olmayıp konar-göçerliğin zenginlik sayıldığı bir dönemden bahsetmek mümkündür (2000, s. 207). Sarıkeçililerin, eskiden "cazip bir yaşam" olduğu ifadeleri ile örtüşen bu tespitler Yörüklerin geç döneme kalan bu dönüşümlerinin tarihsel anlayışlarından da kaynaklı olabileceğini düşündürmektedir.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte yapısal bir dönüşüme uğrayarak, hızlı bir değişim sürecine giren Anadolu'da, iskan politikaların çoğalması söz konusu olmuş, ancak kanunlarda iskan politikalarının yer almış olmasına rağmen sistemsizlik yüzünden sonuç olumsuz olmuştur. 1926 ile 1951 yıllarında çıkan iskan kanunlarında, göçerlerin iskanı sorunu ele alınmış buna karşın iskanla uğraşan bakanlık ve

müdürlükler sürekli olarak değiştirilmiş, iskan sorunu müdürlükten müdürlüğe aktarılan bir formaliteye dönüşmüştür ve hatta iskan sorunu zaman içinde siyasallaşmıştır. Yerleşmeyi seçenler ise, hükümetlerin ilgisizliğinden dolayı sıkıntılar yaşamışlar, toprak işlemlerini ürün elde etmesini bilmeyen yerleşik yaşama geçmiş konar-göçerler ciddi sıkıntılarla karşılaşmışlardır (Kaya, 1999, s. 9). Kısa anlatımıyla gerek Osmanlı Döneminde gerekse Cumhuriyet döneminden bu yana genel anlamda konar-göçer gruplarının iskanlarının sorunlu bir şekilde devam ederek geldiği anlaşılmaktadır.

Sarıkeçililer, Osmanlı döneminde, Yörüklerle "sürekli gezin, hareket edin, asayiş sağlayın" talimatıyla konar-göçer yaşadıklarını, sonrasında Yörüklerin iskan edilmesi kanununun çıkmasıyla bu işlemde kaçtıklarını zira o dönemdeki yerleşik yaşamın "sefillik", konar-göçer yaşamın "saltanat" olduğunu, büyüklerinin anlattıklarını, bugün halen yerleşememiş olmalarının sebebinin belki de atalarının o zamanlardaki bu zihniyetleri olduğunu anlatmaktadırlar.

Bildikleri en yakın tarihleri ile 1960'lardan bu yana devlete müracaatları olduğu o dönemde çıkan yerlere kendilerinin gitmek istemediklerini (Çanakkale, İmroz Adası, Kıbrıs) alıştıkları bu bölgede kalmak istediklerini (Konya, Karaman) anlatmaktadırlar. 1980'lerdeki müracaatlarında ise devletin ağır-aksak işleyişi ve siyasallaşan bir yapıyla nihayet 2004'te bitirilerek konutların teslim edildiğini belirtmektedirler. Ancak söz konusu konutların bugünkü artan nüfuslarına yetmediği ve hayvancılıkla geçim yapmaya müsait bir alanı olmadığı v.b. bir çok zincirleme sorun çerçevesinde konar-göçerler bu konutlara iskan olamadıklarını söylemektedirler. Yerleşik yaşama geçmek için son şekliyle 2006'da verdikleri dilekçe ile halen mücadelelerini sürdürmeye devam ettiklerini anlatmaktadırlar.

Yerleşik yaşama bir gün başlayabilecekleri düşüncesiyle, bu süreçlerde neler yaşacakları hakkındaki görüşlerinde; Alışkın olmadıkları bir yaşam kaygısı içinde zor günler yaşayacaklarını belirtmektedirler. Yerleşik yaşamı, yaşamadıkları için anlamlandırmakta zorluk çektikleri gözlenen konar-göçerler için modern dünyanın dayatmasıyla geldikleri noktada bilmedikleri bir yaşamı tercih etmek zorunda kaldıklarını anlatmaktadırlar. İnsanların anlamlandırma temelinde davranışlar sergilediklerini ve anlamın, insanları bir arada tutan bir toplumsal tutkal, toplumsal etkileşim özelliği olduğunu belirten Blumer'e göre insanlar belirli eylem akışlarında, kendilerini sadece kişisel ihtiyaçları ve dürtüleriyle değil, bizzat toplumsal olarak temellendirilmiş nedenlere de bağlı kalmak zorunda hissedebilirler. Bu analiz biçimi kişilerin, niçin belirli etkinlikleri sürdürdüklerini anlayabilmek açısından önemlidir (Blumer, 1969, aktaran Layder, 2010, s. 82-84). Bu bağlamda Sarıkeçililer, konar-göçer yaşamı bırakmak istemeseler de içinde buldukları sosyal yaşam icabı, düzene uymak ya da devletin dönüştürücü etkisiyle yerleşik yaşama geçmeyi istemektedirler. Bu noktada, konar-göçerlerin anlam yüklemeye zorlandıkları, yaşamadıkları için çekinceleri olan, bilmedikleri bir yaşama, geldikleri noktada (yerleşik-yaşama doğru) dönüşmek zorunda oldukları anlaşılacakla birlikte, çalışmanın dördüncü hipotezinin doğrulandığı görülmektedir.

Sarıkeçili Yörüklerinin, bir günlük yaşamları içinde hangi pratikleri gerçekleştirdiklerinin tespitinde, hayvancılık temelinde üretim ekonomisi yapan konar-göçerlerin, günlük yaşam pratiklerini, hayvanların bakımı ve otlatılması temeli üzerine inşa ettikleri anlaşılmaktadır.

Tuztaş'a göre, Sarıkeçili Yörüklerinde yaşam doğada sürdürüldüğü için hangi ayda nerede konaklanacağından, göçe kadar yaşamın bütün pratikleri iklim şartlarına göre belirlenir. Göçer yaşamda dört mevsim aylara göre değil yapılan faaliyetlere

göre gruplandırılır. En genel hatlarıyla bir yıllık konar- göçer yaşam döngüsünde en önemli süreç göçtür (2011, s.741-751).

Günün çok erken saatinde başlayan günlük yaşamları, ayaküstü yapılan bir kahvaltı ile hayvanların (keçilerin) otlatılmasıyla başlamakta ve bu pratik sabah ve ikindi olmak üzere, günde iki sefer yapılmakta ve bu eksen üzerinde gündelik yaşamın kurgulandığı anlaşılmaktadır. İleri yaş bireyler ile küçük çocuklar haricinde erkek-kadın demeden öncelikli işin daima sürülerin otlatılmaya götürülmesinin bu yaşamın en önemli gerekliliği olduğunu belirtmektedirler. Konar-göçerler, 6-7 yaşına gelmiş bir konar-göçer çocuğuna, kız-erkek demeden öğretilen ilk işin, "keçi gütmek" olduğunu ifade etmektedirler. Anne-baba konar-göçerler, eski zamanlarda çocukların hemen hepsine hayvanların otlatılması ve bakımına ait her şeyin öğretilerek yetiştirildiğini anlatmaktadırlar. Bunun yanı sıra konar-göçer yaşamın düzenli bir eğitim almaya müsait bir yaşam olmadığını belirtmektedirler. Dolayısıyla önceleri çocukların, okula gidemediklerini okuma-yazma öğrenemediklerini bildikleri tek işin hayvan gütmek olduğunu anlatmaktadırlar. Ancak son dönemde zorunlu eğitimle birlikte taşınmalı sisteminde gelmesi ile yeni nesil çocuklarını okutmakla yükümlendiklerini bu durumu çocuklarının geleceği için olumlu bir gelişme olarak belirtmektedirler. Her şeye rağmen hayvanların otlatılması öncelikli bu yaşamda, bir aile içinde okula giden 10 yaş üzeri çocuklardan her birinin hayvanların otlatılması sebebiyle dönüşümlü olarak okula gidemediklerini ve bu durumu ise "çocuklarımızın geleceği ile oynuyoruz" şeklinde anne-babaların ifade ettikleri gözlenmektedir.

Sabah, öğlen ve akşam yemek ihtiyaçlarını, olması gereken en basit şekliyle çadırları içindeki yer sofralarında yediklerini anlatmaktadırlar. Erkekler, develer döneminin 10-15 yıllık bir süreç içinde zamanla kalmadığını, (bugün için 1 ya da 2 ailede kalmış olarak) hemen herkesin motorize taşıtlara geçmeleriyle, konakladıkları

yakın merkezlere gün içinde ihtiyaçlar dahilinde sürekli gidip geldiklerini söylemektedirler.

Konar-göçer kadınların ise hayvanların her türlü bakımları dahil olmak üzere ev işleri, temizlik, yemek, çocukların bakımı, gelen-gidenlere hizmet, ikram ve benzeri işler gibi cinsiyet üzerinden paylaşılan rollerin gereğini gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Konar-göçer yaşamda kadınların iş yükünün ağırlığı, bu yaşamın her alanında kendini hissettirmekte olduğu hane içi ve hane dışı her türlü dinamiklerde aktif rol aldıkları kadınların söylemlerinden anlaşılmaktadır.

Günlük yaşam içinde yeniden-üretilen eylemlerin, hayvanların bakımı üzerine yapılandırılan konar-göçerler, sabahın erken saatlerinde başlayan yorucu günlük yaşam mücadelesinin ardından akşamları erken yemek yediklerini belirtmektedirler. Araba kullanımına geçildikten sonra akşamları komşu-akraba ziyaretlerine daha sık gidilip gelindiğini, erkeklerin bazı akşamlar, kahvehaneye sohbet etmeye gittiklerini söylemektedirler. Güneş paneli ile elektrik enerjisine sahip olan bazı konar-göçerlerin televizyonları olduğunu, yakın komşu-akrabalarında bazı akşamlar televizyon seyretmek ve sohbet etmek amaçlı ziyarete geldiklerini belirtmektedirler. Bu noktada her ne kadar toplum yaşamından farklı, eski bir yaşam biçimi içinde yaşıyor olsalar da modern dünyanın nimetlerinden az da olsa faydalanma imkanı buldukları anlaşılmaktadır.

Tükettikleri gıdalar olarak, daha çok hayvansal gıda ürünlerini tüketen konar-göçerlerin diğer et ürünlerine çok sıcak bakmadıkları, beslenme kaynaklarının unlu ürünler ile keçi eti ve ürünleri üzerinde ağırlık kazandığını anlatmaktadırlar.

Konar-göçerlerin, geleneklerinin nasıl olduğu konusunda ise eskiden kaçarak evliliklerin olduğundan bahsederlerken bu durumun onlara bir yaptırım getirmediği, anne ve babanın neticede bu evliliğe onay verdiğini anlatmaktadırlar. Düğünlerin

yakın zamanlardan beri yapılmaya başladığını, son dönemlerde ise çadırlarında yapılan düğünlerin artık salonlarda yapılmaya başladığını belirtmektedirler.

Bayramlarını ise hayvanlarının bakım ve otlatılması önceliği dahilinde kutladıklarını, bayram ziyaretlerini ancak akşamları hayvanların tüm bakım işleri bittikten sonra yapabildiklerini belirtmişlerdir. Bayram ve vakit namazlarını, özellikle orta yaş üstü grubun kıldığı anlaşılmaktadır. Bayramları dışında kutsal günleri olarak yılda bir, iki kere geçmişlerinin ruhu için düzenli olarak yemekli mevlütlerinin olduğunu ve bunu çok önemsediklerini belirtmişlerdir. Anneler günü, babalar günü, doğum günleri, sünnet düğünleri gibi kutlamaları hiç yapmadıklarını belirten konar-göçerlerin cenazelerini mümkün olabilirse Karaman'da bulunan toplu aile mezarlığına gömdüklerini, 52. günü yemekli mevlütlerini yaptıklarını belirtmektedirler. Tüm anma, kutlama, şenlik gibi kalabalık günlerde ise 4-5 keçinin kesilerek ikram edilmesi, bu tür toplantılarının bir simgesi olduğunu göstermektedir. Geleneksel yapılarını fazlasıyla muhafaza ettikleri gelinen bu noktada da ortaya çıkmaktadır. Tamamı birbirlerine akraba olan Sarıkeçililerin aralarındaki birlik ve dayanışmanın, ifadelerinden anlaşıldığı üzere en belirgin özellikleri olduğunu göstermektedir. Bu özelliğin ise onların yaşam tarzlarından (geleneksel yaşam, konar-göçer yaşam) kaynaklandığını düşündürmektedir.

Eğitimleri konusunda ise, yaşadıkları konar-göçer yaşamın etkisiyle hemen hiçbirinin okula gidemedikleri belirgin olarak görünmekle birlikte yeni nesil çocukların zorunlu eğitim ve taşınmalı eğitim sayesinde okula gittiklerini söylemektedirler. Konar-göçer anne-babalar, okulların eylül ayında açılması sırasında, yaylaktan kışlağa doğru göçe hazırlandıklarını çocukların bu sebeple okula geç başladıklarını belirtmektedirler. Nisan ayında ise yaylaya doğru göçün başlaması nedeniyle, okuldan erken ayrılmaları durumundan dolayı sıkıntı yaşadıklarını anlatmaktadırlar.

Çocuklarının eğitim almasından ise memnun olduklarını anlatan konar-göçerler, çocuklarının daha iyi şartlarda eğitim almasını istedikleri için de bir an önce yerleşik yaşama geçmenin gerekliliğini ifade etmektedirler. Eski zamanlarda erkek çocuklarını, yerleşik yaşamdaki akrabalarının yanına bırakarak okutmaya çalıştıklarını ancak sorunlar yaşandığını, kız çocuklarını ise bir takım çekincelerden dolayı bırakmadıklarını belirtmektedirler. Konar-göçerler, bu yaşamın kendilerini cahil bıraktığını, eskiden okumanın bu kadar yaygın olmadığını dolayısıyla çocuklarını okutmak istediklerini, bir meslek edinerek hayatlarını kurlmalarını, konar-göçerlik ile hayvancılık yaparak yaşamının artık bittiğini, yeni neslin hayatlarını okuyarak kurtarmalarını istediklerini anlatmaktadırlar. Bu bağlamda, bu çalışmanın üçüncü hipotezi olarak yer verilen, konar-göçerlerin eğitime bağlı yerleşik yaşama geçiş zorunluluğu hipotezinin de bu noktada doğrulandığından söz edilebilir.

Sarıkeçili Yörüklerinin genel ve özel (ilaç,gıda, giyecek v.s.) ihtiyaçlarını nasıl karşılayabildikleri konusunda ise, hiç bir sıkıntı yaşamadıklarını söylemektedirler. Özellikle eskiden taşıma araçları olarak kullandıkları develerden sonra (araba, traktör, motosiklet) motorize araç kullanımına geçişle gün içinde yakın merkezlere gidiş gelişlerin çoğaldığını ve bu durum sayesinde her türlü ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabildiklerini belirtmektedirler. Keza ilaç almak, doktora gitmek gibi zorunlu olabilen ihtiyaçların da bugün için rahatlıkla karşılanabildiğini ifade etmektedirler.

Sarıkeçili Yörükler ile yapılan araştırma sırasında Karaman'da kendileri için, devlet tarafından yapılan (Sarievler) konutlarda, birinci dereceden ileri yaş akrabalarının 8 ile 10 yıl gibi bir süredir bu konutlarda yerleşik yaşamda olduklarını ve birbirleriyle sürekli iletişim halinde bulduklarını belirtmişlerdir. Sağlık sorunları ve yaştan dolayı bu konutlarda yaşamlarına devam eden Sarıkeçili Yörüklerinin, yaşadıkları bu dönüşüm sürecinin öğrenilmesi, bu süreçlerde neler yaşadıklarının anlaşılması

amacıyla çalışmaya ilave edilerek, konar-göçerlerin devamı niteliğinde ve bir geçiş grubu özelliği taşıdığı öngörüsü ile ziyaretlerine gidilmiştir (Haziran, 2012).

Yakın zamanda konar-göçerlikten yerleşik yaşama geçiş yapan bu gruba, yerleşik yaşama geçiş sebepleri ve bu süreçte yaşananlar sorulmuştur. Sağlık sorunları ve ileri yaş sebebiyle konar-göçer yaşama devam edemediklerini, çok sevdikleri o yaşamı mecburen bırakarak hak sahibi oldukları bu konutlara yerleşmiş olduklarını anlatmaktadırlar. Bu grubun yerleşik yaşama bir zorunluluk halinde geçmiş oldukları ifadelerinden anlaşılmaktadır. Kimi katılımcılar ise yerleşik yaşama zaman içinde alıştıklarını belirtmektedirler. Konar-göçer akrabalarının yanına ziyaretlerine gittiklerinde zorlandıklarını, evin rahatlığını özlediklerini belirtmektedirler. Buradan bakışla, bu grubun konar-göçer yaşamla yerleşik yaşam arasında bir geçiş grubu özelliği taşıdığından söz etmek mümkündür. Dolayısıyla, konar-göçerler içinde bu grubun, eskiden-kopuş (konar-göçer yaşam) ile yeniye-bağlanış (yerleşik yaşam) bağlantısını oluşturdukları sonucuna ulaşılabilmektedir.

2000'li yıllarda Karaman'da devlet tarafından yaptırılarak teslim edilen bu konutlara, ev sahibi olan konar-göçerlerden bazılarının yerleştiğini ancak hayvancılık yapmaya müsait olmayan bu şehir konutlarında iş yapamayan konar-göçerlerin geçimlerini yapabilmek adına tekrar konar-göçer yaşama geri döndüklerini söylemektedirler. Devlete, iskan olmak amacıyla müracaatlarında (1980) hayvancılık üzerine geçim yapmaya müsait, bir köy alanı şeklinde (kırsal yaşam alanı) yerleşik düzen istediklerini belirten ileri yaş konar-göçerler, yapılan bu şehir türü konutların emekli, memur ya da fabrika çalışanlarının oturmuna müsait bir şekilde yapıldığını, kendilerinin ise hayvancılık üzerine geçim yapmaktan anladıklarını ve bu konutlarda yaşama alışamadıklarını dolayısıyla devletin burada yanlış yaptığını belirtmektedirler.

Yağcı Bedir Yörüklerinin Tanzimat döneminde (1839) yerleşik düzene geçme süreçlerini araştıran Şahin ve Egawa, bu Yörüklerin iskan sürecinde onların yaşam tarzlarını dikkate almadan yapılan iskan süreçlerinde ciddi sorunlar yaşanıldığını ve bu durumun pek çok sosyal problemleri beraberinde getirdiği belirtmişlerdir (2007, s. 133). Dolayısıyla devletin, konar-göçer iskan konusunda, sistemli ve koordineli bir şekilde çalışmayı öteden beri dikkate almadan yaptığı şu noktada sonuç olarak tespit edilmektedir. Ayrıca çalışmanın ikinci hipotezinin bir kez daha bu noktada doğrulanmış olduğu ortaya çıkmaktadır.

Doğal seyri içerisinde konar-göçer yaşam evriminde oluşa gelen yaşam şeklinin, yerleşik-köy yaşamı düzeneği getirdiğini, toplumsal değişimler adına söylemek mümkündür. Köy yaşamı, tabiatın içinde bir yaşam olan konar-göçer yaşamdan bir sonraki adım olarak yine tabiatın içinde (kırsal yaşam) yerleşik bir düzen içinde gerçekleşen yerleşik yaşamın ilk kademesi olarak görülebilir. Burada konar-göçer yaşamda yapılan hayvancılıkla birlikte, tarımsal düzene başlanarak, toprağa bağlanması dolayısıyla yerleşik düzene geçişe doğru bir dönüşümün olması söz konusudur. Burada temel faktörün tarımcılıkla beraber toprağa bağlanış olduğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu aşamada konar-göçer yaşamın yerleşik yaşama doğru dönüşen sürecinde oluşa gelen yerleşik-köy araştırmasına geçilebilmesi mümkündür. Çalışmanın homojen niteliği göz önüne alınarak bu bağlamda yerleşik-köy yaşamını uzun süreden beri sürdürdükleri öğrenilen (Karaman'a bağlı Yarıkkuyu köyü) Sarıkeçili köylüleri üzerinden araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu kısımda yerleşik-köy sakinleri verileri konar-göçer verileriyle karşılaştırılarak yapılmıştır. Buradan hareketle konar-göçer yaşam ile yerleşik-köy yaşamının karşılaştırması üzerinden değerlendirmenin yapılması söz konusudur.

Yerleşik-köy yaşamına geçmelerinin uzun zaman önce olduğunu belirten Sarıkeçili köylüleri, büyük dedelerinin, Antalya tarafından, hayvanlarına daha serin otlak alanlar bulmak amacıyla konar-göçer bir şekilde, Karaman-Yarıkkuyu civarına gelerek buralarda konakladıklarını, iki kaya arası buldukları su ile bu civarda yerleşerek, köy yaşamının temelini attıklarını anlatmaktadırlar. Sarıkeçili köylüler, köyün yerleşime başlama tarihini tam olarak bilmediklerini belirtmektedirler.

Bu aşamada yerleşik-köy yaşamını, konar-göçer atalarının kurduğunu anlatan Sarıkeçili köylülere "köy yaşamı" ile "Yörük" kavramı arasındaki bağlantıyı nasıl kurduklarının tespiti amacıyla bu iki kavramdan ne anladıkları sorulmuştur. Köy yaşamını, "hayvancılık", "hayvancılığa bağlı tarımcılık", "temiz hava", "sakinlik", "akrabalık-komşuluk" gibi ifadelerle anlatmaktadırlar. Bu noktada konar-göçerlerin, "konar-göçer" yaşam tanımlamalarına yakın ifadeler verdikleri anlaşılmaktadır. Burada ayırt edici faktörün, yerleşik yaşama geçişin başlangıç nedeni olan, tarımsal faaliyete geçişle toprağa bağlılık olduğu belirgin bir şekilde görünmektedir. Bunun yanı sıra köy yaşamı tanımına komşuluk ve akrabalık anlamını da yükledikleri saptanmıştır. Bu noktada ulaşılan sonuçta, konar-göçer yaşamdan kopuşun, yerleşik-köy yaşamına bağlanışın dönüşüm noktasının tarımsal faaliyetin başlaması ile toprağa bağlanış olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla konar-göçer yaşamdan koparak yerleşik yaşama doğru adım atışta, hayvancılığın yanı sıra tarımcılığında yapılabildiği bir yerleşik yaşamın beklentisini taşımaları, konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinin bu noktada haklılıklarını ortaya çıkartmaktadır.

Sarıkeçili köylülerine, Yörük kavramından ne anladıkları sorulduğunda ise, "atalarımızın yaşamı", "dağlı yaşam", "eski bir yaşam" şeklinde algıladıkları saptanmıştır. Köy yaşamı ile Yörük bağlantısını ise, "medeniyete ayak uydurmak", "yerli Yörük" ifadeleri ile eşitledikleri görülmektedir. Buradan bakışla konar-göçer

yaşamın, yerleşik-köy yaşamına dönüşümünü Sarıkeçili köylüleri, "yerlilik" ve "medeniyete ayak uydurmak" şeklindeki tanımlarla anlatmaktadırlar. "Yerliliği" bir yere bağlanarak orali olmak ile betimlerken, yaşamsal düzeyde medeniyetin imkanlarından faydalanmayı da "medeniyete ayak uydurmak" ifadesiyle anlatmak istedikleri anlaşılmaktadır.

Bu aşamada gelinen bir başka sonuçta ise, konar-göçerlerin, yaşam biçimleri olarak yaşadıkları "konmak", "göçmek" ve "yürümek" eylemiyle "Yörük" anlamını kendi yaşamları olarak tanımlarken, köylü Sarıkeçili Yörükleri ise "Yörük" anlamını, fiziksel yaşam şekli olarak taşımadıklarını, tek ortak yanlarının hayvancılık üzerine geçim yapmak olduğunu belirtmektedirler. Bugün için kendilerinde sadece adının kaldığını belirtirken, "Yörük" kavramını her iki grubunda, konmak- göçmek ve yürümek eylemiyle eşitledikleri (fiziksel bir yaşam şekli) gözlenmiştir.

Sarıkeçili köylüleri, Yörük anlamını içeren konar-göçer yaşamı yaşamadıklarını, bu yaşamın artık kullanılmayan, eski-ata yaşamları olarak görmektedirler. Bu noktada Yörük kavramının, her iki grupta bir yaşam biçimi anlamında algılandığı, yerleşik yaşam ile göçebe yaşam ayırımında kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak her iki grubun "Yörük" kavramı konusunda (göçebe bir yaşam) ortak bir algıda buluştukları saptanmıştır.

Sarıkeçili köylüleri, yaklaşık 20-25 sene öncesine kadar yazları yakın yaylalara hayvanların serinlikte otlaması için çıktıklarını, bu süre içinde çadırlarda yaşadıklarını, tarlalarında ekinleri olduğunu, sonbaharda yine köy-evlerine döndüklerini, yarı-göçebelik yaptıklarını, tam anlamıyla konar-göçer bir yaşamı hiç yaşamadıklarını belirtmektedirler. Konar-göçer yaşamı atalarının yaşadığını, kendilerinin ise yarı-göçebelik yaptıklarını bunu da uzun zaman önce bıraktıklarını anlatmaktadırlar. Buradan bakışla, konar-göçerlikten yerleşik yaşama doğru geçişte, yarı-göçebe (yazları yaylak) yarı-yerleşik (kışları köy) yaşamı, bir ara-geçiş olarak

görmek mümkün olabilmektedir. Zaman içinde bu eylemin yerini de tamamen yerleşik yaşamın aldığını söylemek söz konusudur. Dolayısıyla Sarıkeçili konar-göçer Yörüklerinin de ilk etapta yarı-göçebelik şeklinde bir yerleşik-köy yaşamının beklentisi içinde oldukları anlaşılmaktadır.

Sarıkeçili köylüler, eski zamanlarda konar-göçer yaşamın "develerle yapılan, zengin bir yaşam" olduğunu ifade etmekte ve bu noktada konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinin "eskiden en yaygın, en geçerli yaşamış" söylemleriyle örtüştüğü saptanmıştır.

Köylülerin, bugünkü konar-göçerlik ve köye ait görüşlerinin tespitinde ise; Konar-göçerliğin bugün için bitmiş olduğu, köy yaşamının ise, köyün kıraç özelliğinden dolayı yeni neslin okumakla birlikte dışarıya gidip dönmediği, fabrikalarda ya da değişik mesleklerde iş bulup büyük şehirlere yerleştiği anlatılmaktadır. Bu bağlamda köy yaşamının artık beğenilmediği ya da yeni neslin beklentilerini karşılayamadığı noktasında bu yaşamın da hızla kasaba ve şehirlere doğru kayarak artık büyük şehir yaşamlarının değer kazandığı yönündeki söylemlerin çokluğu dikkati çekmektedir. Bu bağlamda konar-göçerlerin yerleşik-köy yaşamına doğru dönüşümleri söz konusu iken köylülerin de çeşitli nedenlerle tetiklenerek kasaba ve şehirlere doğru dönüşümlerinden söz etmek mümkündür. Köyün yapısı itibarıyla kıraç ve geliri düşük bir köy olması dışarıya göç dönüşümü hızlandıran faktörler olarak düşünülmektedir.

Köylüler, konar-göçer yaşamın çok zor bir yaşam olduğunu, köy yaşamının ise konar-göçer yaşama nazaran daha rahat olduğunu ortak fikirleri olarak belirtmektedirler. Eskiden köylerinin yolu, suyu, elektriği olmadığını o zamanların çok sıkıntılı dönemler olduğunu anlatan Sarıkeçili köylüleri, zaman içinde bunların hepsine kavuştuklarını, artık her şeyin ayaklarına kadar geldiğini, ne zaman isterlerse yakın merkeze gidilip geldiğini anlatılmaktadır.

Dönemsel olarak (Cumhuriyetin ilk yıllarında) Anadolu köylerinin, genel anlamda geri kalınmış bir dönemden geçerek zaman içinde gelişmişlik adına yol kat etmiş olduğu söylenebilirken, konar-göçer yaşamın hala canlı bir şekilde varlığını sürdürüyor olması, köylerin bu değişimine nazaran konar-göçerliğin ağır işleyen dinamiklerin etkisinde olduğundan söz etmek gelinen bu noktada sonuç olarak söylenebilmektedir.

Bir günlük köy yaşamının anlatımında ise köylüler, yaz ve kış döneminde yapılan günlük işlerinin değiştiğini belirtmektedirler. Baharda havaların ısınması ve günlerin uzamasıyla koyunların, artık ağıllardan çıkararak köylülerce ortak olarak tutulan bir çobanla akşama doğru olatmaya gönderdiklerini ve tüm gece civar otlaklarda otladıklarını söylemektedirler. Tüm köyün koyunlarının otlatılıp çoban tarafından sabah saat 9-10 arası köye getirilerek çobandan koyunları teslim aldıklarını anlatmaktadırlar. Şubat ayı gibi doğan kuzuları ise sabah erken saatlerde erkekler tarafından olatmaya götürüldüğünü, çobandan teslim alınarak ağıllara katılan koyunların, kuzularını emdirdiklerini ardından süt sağım işlerini yaptıklarını, mevsime göre peynir ve tereyağı yapımı ile uğraştıklarını ve bu işleri kadınların yaptıklarını anlatmaktadırlar. Günlük yaşam içinde kadınların, ev işleri, ekmek yapımı, yemek, temizlik, çocuk bakımı, misafirlerle ilgilenme, evlerinin önündeki bahçelerinde sebze-meyve yetiştirme işleri gibi uğraşlarla, hane içi ve hane dışı dinamiklerde tıpkı konar-göçer kadınlarda olduğu gibi aktif rol oynadıkları anlaşılmaktadır.

Günlük yaşam döngüsü içinde kadınların birbirleri ile yardımlaşmaları söz konusudur. Özellikle ekmek yapımında gruplar halinde toplanılarak hane-içi tüketilecek (haftalık ya da aylık) ekmek, kadınlar ile ortaklaşa yapılmaktadır. Yapılan ekmeklerden ikram olarak bir paylaşımın olduğu anlatılmaktadır. Emeğin hatır usulü ile yapıldığı yardımlaşmada ücretin söz konusu olmayıp geleneksel değerlerin etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Sirman, 1978-1984 yılları arasında Söke

köyünde yaptığı alan araştırmasında, köylü kadınların birbirlerine yardımcı olduklarını genel olarak emeğin bir karşılığı olduğunu ve bunun bir norma dönüştüğünü belirtmektedir. Ancak bu karşılığın ücret olarak değil toplanılan ürünlerden ikram olarak verildiğinden bahsetmektedir (1988)

Erkekler, günlük yaşam içinde yaz aylarında ekin zamanı ekin işleriyle uğraştıklarını, tarım işinin yoğun olduğunu, ancak eskiden el ve ilkel aletlerle yapılan ve bir ay gibi uzun ve yorucu bir zaman alan ekin işinin artık (traktör, biçer- döver, patos v.b.) modern tarım aletleri sayesinde bir iki gün içinde ekilip bir hafta içinde derildiğini anlatmaktadırlar. Ekin işlerinde cinsiyet rolleri üzerinden bir farklılık olmadığını belirten köylüler günlük yaşam içinde, yapılması gerekli başka işlerle uğraşan erkeklerin yerine, ekinlerle uğraşma işini kadınların da yaptıklarını belirtilmektedir. Koyun yünlerinin kırılması, temizlikleri, besilik kuzuların bakımı, kesime gidecek koyunların ayrılması gibi bir dizi uğraşları günlük yaşam pratikleri içinde yaptıklarını anlatmaktadırlar. Yazın kesimhanelere gidecek olan koyun ve kuzuların bakımının ayrıca yapıldığını ve ana geçim kaynaklarının yıllık bu satış üzerinden olduğunu ayrıca süt toplamaya gelen sütçülere süt satımı yapıldığını, o yılki ekin fazla verimli olursa hayvanlarının yemi haricindeki ekini (buğday, arpa, çavdar v.b.) satarak da gelir elde ettiklerini anlatmaktadırlar. Buradan edinilen verilerle köylülerin aile-içi emek üretimi üzerinden ekonomilerini gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir.

Köyün genel durumu hakkındaki bilgilerde ise, hayvancılık ağırlıklı tarımla uğraşan köyün, kıraç bir toprak yapısının olması nedeniyle dar bir üretim ekonomisine sahip oldukları tespit edilmiştir. Yeni neslin eğitim almaları ile başka mesleklere ve büyük yerleşim yerlerine doğru kayışlar olduğunu dolayısıyla göç veren bir köy olduklarını anlatmaktadırlar. Bu nedenle köyde artık çoğunluk olarak yaşlı nüfusun kaldığını, hane sayısının 48-50 civarı arasında, nüfuslarının ise 280-300 arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Hayvanlarının kışlık yemi için yetiştirdikleri tarımsal ürünlere sahip olunması, geçimlerini sağladıkları hayvan türünde, köylülerin koyun, konar-göçerlerin keçi ağırlıklı hayvanları beslemeleri ve otlatılma ve barındırma şekli ile farklılık gösterdiği tespit edilen köylüler ile konar-göçerlerin, ortak noktalarının buradan bakışla hayvancılık üzerine geçim örüntüsünün olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yerleşik-köy yaşamı içinde hayvancılığa bağlı tarım ile hazırlanan hayvan yemi üzerine bir yaşam söz konusudur. Konar-göçerlerde ise hayvanların tamamen tabiat ürünleriyle (ağaç, çalı dalları, yaprak ve fide v.b) beslenerek zaman zaman yem satın alınarak yapılan hayvancılığın söz konusu olduğu bu noktada gelinen sonuç olarak görülmektedir.

Konar-göçerlerin ise, yayla zamanı kesimlik/satımlık için ayırdıkları hayvanları almaya gelen alıcılardan yılda bir kez kazandıkları para ile yıllık geçimlerini yapmaya çalışan konar-göçerlerin gelir çeşitliliği açısından köye nazaran daha dar bir alana sahip oldukları bu noktada bir başka sonuç olarak görülmektedir.

Önceleri açık olan köy kahvelerinin nüfus azalması nedeniyle kapandığını anlatan erkekler, bu durumun sosyalleşme adına olumsuzluk yarattığını anlatmaktadırlar. Köylüler, yaz sonu itibariyle ekinlerin toplanıp yem yapılarak ağıllara konulması, koyunların havaların soğumasıyla ağıllara katılması, kışlık erzakların sonbaharda hazırlanması ile kışın yapılan günlük işlerin daha az olduğunu bu nedenle de yaz mevsimine nazaran fazlasıyla rahat olduklarını anlatmaktadırlar.

Konar-göçerlerin, göç zamanıyla benzer bir yanı olmayan köy yaşamının, konar-göçerlerin konaklama zamanlarındaki yaşadıkları mekanlar açısından bir mukayese yapılırsa, yaşamsal mekan açısından yaz-kış keçi kılından yapılan siyah çadırlarda yaşayan konar-göçerler, kışın 6 ay, yazın 3 ay, göç yollarında ise kısa süreli konaklamalara göre kurulan çadır-evlerde yaşadıklarını anlatmaktadırlar.

Çadırların kurulup sökülmesinin pratikliğinden bahseden konar-göçerler, çadır-evlerin bu özelliğinin onlara hareket kabiliyetinin hızlı olmasında etkin faktör olduğunu belirtmektedirler. En uzun konakladıkları kışlak yerde (6 ay boyunca) dağlık araziler içinde, düzgün zeminler üzerinde, dağ yollarına yakın yerlerde ayrı olarak kurulan iki çadırlı dış mekanlar (kıl çadır, "manar" denilen naylon ek çadır) ve çadırların yanında bulunan hayvan barınakları ile bir diğer tarafında araba, kamyon ya da traktörlerinin bulunduğu bir dış-mekan yaşam alanı gözlenmektedir.

Çadır iç-mekan olarak, genellikle 5 direkli kurulan büyük çadırlarda, günlük yaşamın olduğu ve akşamları bir elektrik enerjisi üretici olmadığı takdirde tamamen gaz lambası ve benzeri aletlerle aydınlanmanın sağlandığı gözlenmiştir. Su tankerlerinden taşınılan su ile yemek ve bulaşık gibi işlerin bir yer düzeneği şeklinde yapılan ilkel mutfak köşesi bulunmaktadır. Yastık ve minderlerle döşenmiş, halılarla kaplı yer oturumu olan, kenarda ise yemek v.b. pişirimler için üzerine sac ayağı konularak, yakılan ateş ocağı mevcuttur. Yakılan ateş dumanının çıkması için ise ocak üstüne denk gelen yerde açık alan oluşturulmuş (pencere) olduğu gözlenmiştir. Yeme-içmenin, konuk ağırlama ile ikramların bu mekanda olduğu, sayıları 4 ila 6 arası değişen adette çuvalların ve onun yanında yatak yorganların konulduğu bir köşenin bulunduğu ilkel bir yaşam düzeneği üzerine yapılan bir iç-mekan söz konusudur.

Sarıkeçili köy evlerinin ise genellikle eski evlerin kerpiç ve tezek karışımından ya da taştan, yeni yapılan evlerin tuğladan yapılmış, renkli boyalı, tek ya da çift katlı yapılar olarak görünmektedir. Ev içi mekanlarının yatak ve oturma odaları, banyo, mutfak, ve tuvaletlerin bulunduğu, dolapların olduğu, elektrikli her türlü aletlerin olduğu, koltuk, kanepeler, sandalye, masa v.b. eşyaların olduğu hem yer hem kanepeler oturumunun mevcut olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla köy yaşamının, ev iç-mekan açısından konar-göçer çadırlara nazaran daha rahat ve konforlu olduğu

görülmektedir. Dış-mekan olarak, evlerin önünde hane-içi tüketime yönelik sebze-meyve yetiştirmek için bahçesi olan, evin yanında ekmeklerin yapıldığı ocak yeri ile kiler olarak kullanılan "ocaklık" denilen bir odanın olduğu, biraz ileri alanda ağılın bulunduğu, dağınık şekilde tarımsal aletlerin olduğu traktör, araba, motor gibi taşıtların ev önüne park edilmiş şeklinde kırsal bir yaşamsal düzeneğin kurulduğu görülmektedir.

Günlük yaşamlarını yaşadıkları süre açısından, her iki grubunda mevsimsel olarak dış-mekanlarda daha çok zaman geçirdiği, gerekli hallerde iç-mekan kullanımının (yemek, misafir, çocuk bakımı, dinlenme v.b.) olduğunu anlatmaktadırlar.

Sarıkeçili köylülerin, cinsiyet rolleri üzerinden ortak ve farklı işbölümü paylaşımlarının olması yanı sıra kadınların, erkeklere nazaran hane içi ve hane dışı mekanlarda daha aktif olduğu anlaşılmaktadır. Köylü kadınların eskiden evleri için yaptıkları dokumaları zaman içinde dokuma fabrikalarına gelen talep üzerine yapmaya başladıkları ancak son dönemlerde bu işi bıraktıklarını anlatmaktadırlar. Bu bulgu konar-göçer kadınların aktifliği ile örtüşmekle birlikte konar-göçer kadınların iş yükünün daha ağır ve şartlarının daha zor olduğu dikkati çekmektedir. Ayrıca köylülerin, teknolojik ürünlerin kullanımı ve günlük yaşamlarının rahatlığı, konar-göçerlere nazaran yaşam standartlarının yüksekliği de dikkati çekmektedir.

Köylülerin, geleneklerine dair bilgilerinin anlatımı istenmiş, böylelikle konar-göçer yaşamdan, yerleşik-köy yaşama geçişle mevcut değişim, aynı kültürel (geleneksel) yapıdan gelen grupla karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Düğün, bayram, cenaze gibi geleneklerine ait kısa bilgiler çerçevesinde düğünlerin, öncesinde bir dizi yemek hazırlığı ile dağıtılan davetiyeler ve damat evinin damına asılan bayrakla haberdar edilerek başlanılan düğün ön-hazırlığının yapıldığını anlatmaktadırlar. Akraba ve komşuların perşembeden pazara kadar süren yemekli,

kına geceli, kadınların ve erkeklerin önce bir arada sonra ayrı mekanlarda eğlendiği, takıların takıldığı, geleneksel düğünlerinin devam etmekte olduğunu anlatmaktadırlar. Son dönemlerde ise düğünlerin, ulaşımın ve dışarıyla etkileşimin artmasına bağlı olarak salonlarda yapılamaya başlanıldığı söylemektedirler.

Genellikle elde edilen yıllık kazançlarına bağlı olarak, düğünlerin sonbahar döneminde yapıldığını anlatan Sarıkeçili köylülerin bu ifadesi, konar-göçer yaşayan Sarıkeçili Yörükleri ile uyumluluk göstermektedir. Köylüler, konar-göçer zamanlarda yapılan geleneklerine dair fazla bir bilgileri olmadığını belirtirken, kadın köylüler, eskiden süslenilen ata binilerek gelin olunduğunu ve düğün kıyafetleri olarak kırmızı, nakışlı elbise ile başa takılan altınlı fesleri olduğunu anlatmaktadırlar. Günümüzde artık bu adetlerin kalmağını, atların yerini şimdi süslenen arabaların aldığını, gelinlerin gelinlik giydiği, modern kıyafetlere dönüşen düğünlerin yapılmakta olduğunu belirtmektedirler.

Konar-göçer yaşamın, köy yaşamına nazaran uzun süreli bir düğün eğlencesine, bu yaşamın yapısı gereği müsait olmadığı anlaşılmaktadır. Eskiden develerle gelin olunduğunu, yemekli olarak bir günlük düğünlerin yapıldığını anlatan konar-göçer kadınlar, bütün çeyizlerinin 1-2 çuval içinde olduğunu anlatmaktadırlar. Konar-göçer düğünlerin yakın zamanlarda salonlarda yapılmaya başladığının ifadesinin köylülerin benzer ifadesiyle örtüştüğü gözlenmektedir.

Bayramlarda ise köyün hep birlikte her eve bayramlaşmaya gittikleri, bol yemeklerin yapılıp yenildiği bayram kutlamalarının olduğunu anlatmaktadırlar. Ancak zaman içinde nüfusun azalmasıyla, bugün itibariyle bayramların çok sakin geçtiğini belirtmektedirler. Dışarıda yaşayan yeni nesil çalışanların, büyüklerinin ziyaretine ancak bayram vesilesiyle geldiklerini ve bayram süresince kaldıklarını, aileleriyle bir arada kutlayabildiklerini ya da köydeki anne-babaların çocukların yanına bayram

vesilesiyle gitmesiyle, bayramların son dönemlerde köyde sakin geçtiğini anlatmaktadırlar.

Konar-göçerlerde ise genellikle hayvanlarının bakımı ve otlatılması önceliğine dayanan yaşamlarında, bayram kutlamalarının ancak akşam ziyaretleri şeklinde yapabildiğini anlatmaktadırlar.

Köydeki cenazelerin eskiye nazaran bugünde aynı yoğunlukta yapıldığı köydeki merkezi anons sistemiyle ve cep telefonları sayesinde kısa sürede dışarıdan da gelen hemen herkesin cenazelerde hazır olduğu söylenmektedir. Köyün hemen dışarısında kurulmuş olan mezarlığa defnedilen cenazelerin sonrasında adet olarak gelen ilk bayramda öncelikle cenaze sahibi aileye bayramlaşmaya gidildiği anlatılmaktadır.

Konar-göçer yaşamda ise yılın belli dönemlerinde farklı bölgelerde yaşayan konar-göçerlerin cenazelerini şayet yakın yerlerde iseler Karaman'da bulunan toplu mezarlığa götürdükleri uzakta iseler ya da göç yolunda iseler en yakın köy mezarlığına defnettiklerini anlatmışlardır. Cenazelerinin 50. günü yemeğini yapan konar-göçerler, mevlüt okumalarına ayrı bir önem verdiklerini, her yıl geçmişlerin ruhuna okunması için müsait olan bir ailenin yemekli olarak bu toplantıyı düzenlediğini belirtmişlerdir. Buradan bakışla her iki grubun ölüm adetlerini önemsemeleriyle örtüşmekte olduğu gözlenmiştir.

Gelinen bu noktada konar-göçer yaşamın, konmak ve göçmek üzerine yapılanarak, sadece temel yaşamsal gereklerin önceliğine ağırlık verilmesini mümkün kılan bir yaşam olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Köy yaşamının ise konar-göçer yaşama nazaran bir düzen ve sistem içinde olduğu dolayısıyla köylülerin geleneklerini de daha geniş kapsamlı yaşayabilme şansını sunduğu anlaşılmaktadır. Konar-göçer yaşamda böyle bir imkanın olmadığı, köyde her türlü kutlamanın, adetlerin, daha

yoğun yaşanılmasına karşılık konar-göçer yaşamda tüm bunların mümkün olmadığı, lükse kaçtığı anlaşılmaktadır. Öte yandan konar-göçer yaşamın teknolojik gelişmelerden etkilenecek, yararlandığından da söz etmek mümkündür.

Sarıkeçili köylüleri, komşuluk ve akrabalık ilişkilerinde ise köyün neredeyse tamamının birbirlerine akraba olması nedeniyle birlik ve dayanışmalarının diğer köylere nazaran daha fazla olduğunu anlatmaktadırlar. Ancak son dönemlerde ulaşımın, iletişimin, teknolojik gelişmelerin etkisiyle yanı sıra eğitim sayesinde meslek sahibi olan ve dışarıya gidişleri çoğalan yeni neslin, daha rahat davranışlar sergilediğini, saygı anlamında olumsuz yönde değiştiklerini ileri yaş köylüler beyan etmektedirler. Yeni nesil ise bu imkanları gelişmişlik adına iyi bir olgu olduğunu belirtmekte, meslek sahibi olduklarını, bu sayede özgüvenlerinin arttığını, bunun da memnun edici olduğunu belirtmektedirler. Bu imkanlara sahip olamayan konar-göçer yeni neslin daha kapalı ve çekingen oldukları dikkati çekmiştir.

Genel anlamda köyün 90'lardan bu tarafa her türlü tarımsal, hayvansal üretim alanlarındaki makinelerin gelişmesi, yolların yapılması, araçların çoğalması ile ulaşım sayesinde hareketliliğin artması, iletişim aletlerinin kullanılmasını köylüler, köyün gelişimi adına olumlu bir değer olarak nitelendirmektedirler. Öte yandan bu gelişmelerden geleneklerin de etkilenecek çözülmeye başlamış olduğunu bu durumu ise olumsuz bir değişim olarak nitelendirdiklerini anlatmaktadırlar. Konar-göçerlerin ise bu aşamalardan henüz uzak oldukları dolayısıyla kapalı bir geleneksel yapıya sahip oldukları ve bu durumlarını konar-göçer yaşamın muhafaza ettiği anlaşılmaktadır.

Çocukların bir meslek sahibi oluncaya kadar eğitim alabilmesi, kadın ve erkeklerin okuma-yazma bilmeleri, köy içi, köy dışı hareket alanlarının geniş olabilmesi, büyük şehirlerde yaşayan yeni neslin yanlarına gidiş gelişlerin gerçekleşmesi, teknolojik gelişmelerden istifade, kültürel faaliyetlere katılabilme (yakın merkezlerdeki şenlikler,

etkinlikler, festival, hıdırellez şenlikleri, konserler v.b) gibi faktörlerin olması, özellikle köyün merkeze yakınlığı (ulaşım-iletişim hızı) köy toplumsal yapısını aktive eden unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Konar-göçerlerin de bu imkanlardan yaşam şekillerinden dolayı köye nazaran kısmen faydalanabildikleri anlaşılmaktadır.

Konar-göçer yaşamda, çocukların eğitimini eksik almaları, kadınların tüm gün ve bütün zamanlarda, hayvanların bakımları ve hane-içi işlerde ağır işçi olarak çalışmaları, çoğunluk erkeklerin yakın merkezlere geliş gidişleri dışında, konar-göçer yaşamın dağ eteklerinde, orman içinde, dağınık bir biçimde yaşayış şekli ile içinde yaşadıkları toplumsal yapıdan kısmen izole bir görüntü çizmektedirler. Dolayısıyla konar-göçerlerdeki ağır basan geleneksel yapının varlığı, onların yaşadıkları konar-göçer yaşam biçiminin özelliğinden kaynaklı olduğunu düşündürmektedir. Konar-göçer kadın ve çocukların, köylü kadın ve çocuklara nazaran daha çekingen bir tavır sergiledikleri dikkati çekmektedir. Bunun yanında konar-göçer erkeklerin ise kadınlara nazaran daha konuşkan ve rahat oldukları saptanmıştır.

Köylülerinin, köye 1950 yılında açılan ilkokul sayesinde kadın-erkek hemen hepsi okuma-yazma bildiklerini anlatmaktadırlar. Son dönemde ise ilkokulun tek öğretmenle eğitim vermesi ya da sürekli öğretmen değişmesinden sonraki süreçte kapandığını belirtmektedirler. Bu durumun, köylü çocukları için bir olumsuzluk yaratmadığını, bağlı oldukları kasabaya (Ayrancı) 14 km. mesafede olması ve taşınmalı eğitim sayesinde çocukların kasabadaki ilkokula servislerle gidip geldiklerini söylemektedirler. Şu halde çocuklarının rahat ve iyi bir eğitim aldıklarını, devletin çocuklara okulda yemeklerine kadar her şeyi ücretsiz sağladığını belirtmektedirler. Yatılı bölge okullarında, lise ve dengi mesleki okullarda okuyabildiklerini, üniversiteye gidecek öğrencilerinin olduğunu, çevre fabrikalarda yeni neslin rahatça iş bulup çalışabildiğini dolayısıyla eğitimin her türlü imkanlarından faydalandıklarını

anlatmaktadırlar. Buradan bakışla bugün için yerleşik bir yaşamın kırsal da olsa daha çok imkanlar sunduğu, modern yaşam dünyası içinde sosyal hayattan kopuk olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla konar-göçerlerin önündeki yegane engelin yerleşik bir düzen içinde olamadıklarından, geç döneme sarkan iskanlarından kaynaklandığı ortaya çıkmaktadır.

Zorunlu eğitimle okula giden konar-göçer çocuklar haricinde, kadın-erkek okuma-yazma bilmeyenlerin çokluğu konar-göçerlerde dikkat çekicidir. İleri yaş konar-göçerler okuyan yeni neslin değişimlerini görünce kendilerinin bu yaşamdan dolayı cahil kaldıklarını ifade etmektedirler. Zorunlu eğitim ve taşınmalı eğitim sayesinde yeni neslin okuduğunu ancak göç sebebiyle okuyan çocukların eğitimini yarıda kesmek zorunda kaldığını ve bu duruma üzüldüklerini anlatan konar-göçerler, çocuklarını okutup bu sayede yaşamlarını kurmaları için yerleşik yaşama geçmek istediklerini söylemektedirler. Bu yaşamın devamının gelmeyeceğini belirten konar-göçerler, en azından kendilerinin yerleşik yaşama geçen ilk nesil olarak çok sıkıntı çekeceklerini ama çocuklarının okuyarak hayatlarını bu yaşamdan kurtarıp birer meslek sahibi olacaklarını belirtmektedirler. Kısaca yeni neslin okuyarak hayatlarını kurtaracağını dolayısıyla ailelerinin de geleceğine faydaları olacağını belirten konar-göçerler, geleceklerinin çocuklarıyla kurtulacağını inancıyla bir an önce yerleşik yaşama geçmek istediklerini ifade etmektedirler.

Buradan bakışla konar-göçerlerin, zorunlu eğitim sayesinde dönüşümlerinin tetiklendiği ya da hız aldığı söylenebilir. Eğitim konusundaki görüşlerde ise her iki grup üyeleri, kadın-erkek, genç, orta, ileri yaş tüm katılımcıların eğitimin gerekliliği konusunda hem fikir oldukları bu aşamada tespit edilmiştir.

Sarıkeçili köylülerin ihtiyaçlarını karşılamada hiç bir sıkıntı yaşamadıkları, merkeze yakınlıkları, sahip oldukları motorlu araçları ve asfalt yolları sayesinde, sosyal güvencelerinin olması dahilinde rahatlıkla sağlık ihtiyaçlarını karşıladıklarını belirtmektedirler. Köyde, sağlık ocağının olmayışının bir olumsuzluk yaratmadığını belirtirlerken, köylerine her zaman için acil ambulans, doktor, hemşire gibi hizmetleri alabildiklerini anlatmaktadırlar. Eski dönemlerde hayvanlarla, toprak yollarda yapılan ulaşımın zorluğu ile o dönem içinde çekilen sıkıntılardan sonra bugün itibariyle rahatlık içinde olduklarını anlatmaktadırlar.

Konar-göçerlerin de paralel görüşleri olduğu tespit edilmekle birlikte günümüz şartlarında sahip olunan ulaşım ve iletişim aletleriyle ihtiyaçları karşılama konusunda genel anlamda bir sıkıntı olmadığı tespit edilmiştir. Konar-göçerler, sahip oldukları sosyal güvenceleri ile (tarım bağ-kuru) yakın merkezlerdeki sağlık ocaklarından faydalandıklarını, bu konuda bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmektedirler.

Araştırma sonuçları dikkate alınarak aşağıdaki öneriler geliştirilebilmektedir.

Konar-göçerliğin, bugün itibariyle geç döneme kalan dönüşümünün belirgin nedenleri başında, devlet politikalarının öteden beri sistemli ve koordineli bir çalışma yürütememiş olmasının öne çıktığı anlaşılmaktadır. Sarıkeçili Yörüklerini, içinde yaşadıkları toplumsal dokuya bir şekilde bağlı olsalar da yaşadıkları konar-göçer yaşamın onları toplumsal bütüne entegre olmaktan alıkoyduğu açıktır. Bugün için geldikleri noktada ise içinde yaşadıkları ve onları kuşatan toplumsal sistem, kendilerini bütüne entegre etmek üzere, yerleşik yaşama doğru, konar-göçer yaşamı tasfiye etmek noktasına getirmiştir. Bilinen şekli ile konar-göçer yaşamla hayvancılık üzerine geçim yapmak, eski dönemlerde (geleneksel zamanlarda) mevcut yaşam şekli iken, bir süreklilik ve bütünsellik içinde dönüşen toplumsal yapı düzleminde,

bugün için (modern zamanlarda) yerleşik-köy yaşamında hayvancılıkla geçim yapmak düzeninden bahsetmek söz konusudur. Toplumsal dönüşümlerde, devletin ön ayak olduğu bir dizi dönüştürücü etkinin varlığından söz etmek mümkündür. Sarıkeçili konar-göçerlerin geç kalmış dönüşümlerinde baş aktör olarak devletin rolü ağırlık kazanmaktayken öte yandan konar-göçerliği tasfiye ettirmek noktasına getiren itici gücün de yine aynı (devlet) mekanizma olduğu söylenilebilir. Buradan bakışla devletin konar-göçerliği tasfiye aşamasında ağır-aksak işleyen mekanizmasını hızlandırması gereklidir. Devlet, konar-göçer yaşayan grubu yerleşik yaşam dahilinde, toplumsal bütünlüğe entegre etmeli ya da bu yaşamın desteklenmesi gereken aşamasında ise bu yaşamsal gerçekliğe göre dinamikler üreterek işlevselleştirmelidir.

Sarıkeçili Yörüklerinin, içinde yaşadıkları toplumsal bütünlüğe en uygun şekilde entegre olabilmeleri için devlet terk edecekleri yaşam düzenine (geçim ekonomileri üzerinden) en yakın şekliyle bir yaşam düzeni organize etmeli ve bunu sistemli, koordineli takip süreçleri dahilinde gerçekleştirmelidir.

Konar-göçerler, kendileri için yapılan Sarıevler'in apartman şeklinde şehir konutları olarak yapıldığını buraya yerleşen kimi konar-göçerlerin süreç içinde geçimlerini sürdürecek uygun ortam bulamadıkları ve başka bir iş bilmedikleri için tekrar konar-göçerliğe geri dönmek zorunda kaldıklarını anlatmaktadırlar. Bu durum onların bugünkü dönüşemeyen yapılarının en önemli sebebi olduğunu düşündürmektedir (Kırılma Noktası). Konar-göçer yaşam realitesi, toplumsal dönüşüm dinamikleriyle birlikte değerlendirildiğinde kırsal bir yerleşik yaşam (köy yaşamı) tarzına yakın düşmektedir. Buradan hareketle konar-göçerlikten tasfiye olmaya hazırlanan bir gruba kendi toplumsal gerçekliklerine uygun bir yerleşik-kırsal düzen yapısı sağlanılmalıdır.

Çağdaş yaşam imkanlarından faydalanarak yerleşik düzende çocuklarının okumasını ve bir meslek sahibi olmalarının umudunu taşıyan konar-göçerlere öncelikle geçimsel düzeyde bildikleri, anladıkları geçim ekonomilerini gerçekleştirebilmeleri adına (hayvancılığa) müsait bir iskan alanına yerleşimleri sağlanmalıdır. Uyum süreçlerinin sorunsuz olabilmesi için süreç içinde sosyal destek programları ile takiplerinin yapılması gerekmektedir. Tüm bu süreçlerde devletin sistemli ve koordineli şekilde bir çalışma sergilemesi beklenmektedir. Devlet, Sarıkeçili Yörüklerini yerleşik yaşama doğru geçişlerini destekleyerek, çağın gereklerine göre toplumsal yaşam içinde bulunmalarını sağlamalı, yerleşik düzene geçene kadar ve sonrasında da yeni neslin eğitimlerini eksiksiz alabilmeleri adına sosyal programlar üzerinde çalışmalıdır (Sosyal Takip Süreci).

Hep birlikte konar-göçerliği bırakarak yerleşik yaşama geçmek istediklerini belirten konar-göçerler, devletin kendileri için iskan olacakları uygun arazi araştırması aşamasında olduklarını belirtmektedirler. Devletin yardımı olmadan yerleşik bir düzene geçmelerinin neredeyse imkansız olduğunu belirtmekte ve buradan bakışla her şekilde devlet desteğine ihtiyaçları olduğu anlaşılmaktadır.

Yerleşik düzenlerinin hayvancılık ağırlıklı bir kırsal yaşam üzerinden yapılanması yanı sıra bu sürecin acilen tamamlanması sağlanmalıdır. Toplumsal yapıların bir bütün içinde değerlendirildiği noktada konar-göçerlerin "bütüne en az sorunla uyum sağlamaları" bakış açısı dikkate alınarak, geçiş süreçlerinde bu konuyla bağlantılı her türlü dinamiğin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Türk Medeniyetinin, fiziksel ve ekonomik alt-yapısını oluşturan konar-göçer kültür geleneğini, günümüze kadar taşıyarak getiren konar-göçer Sarıkeçili Yörükleri, bu yaşam kültürünü yaşatan son topluluktur. Dolayısıyla, Anadolu göçer kültürünün son taşıyıcıları olarak Sarıkeçili Yörükleri hakkında gerek sosyal gerek kültürel alanlarda çalışmalar ve araştırmalar yapılarak toplumsal bellekte yerlerini almaları

sağlanmalıdır. Anadolu'nun geçmiş dönem yaygın bir yaşam biçimini, son şekliyle canlı olarak yaşatan bu grup üzerine yazılacak tezlerin, araştırmaların ve çalışmaların çoğalması, yaşanan birikimlerle zenginleşerek geleceğe doğru ilerleyen toplumsal bellekte önemli bir yapı taşı olma özelliğini taşıyacağı düşünülmektedir.

"HER GÜN BİR YERDEN GÖÇMEK NE İYİ
HER GÜN BİR YERE KONMAK NE GÜZEL
BULANMADAN, DONMADAN
AKMAK NE HOŞ,
DÜNLE BERABER GİTTİ CANCAĞIZIM
NE KADAR SÖZ VARSA DÜNE AİT.....
ŞİMDİ YENİ ŞEYLER SÖYLEMEK LAZIM."

Mevlana Celaleddin-i Rumi

KAYNAKLAR

- Akarsu, B. (2006). Değişen Dünya Değişen Değerler. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Akçalı, P. (2003). Uluslaşma ve Modernleşme. İncirlioğlu, O. E. (Der.), Akşit, B. (Der.), & Gönül, P. (Der.) Kültür ve Modernite. İstanbul: Türkiye Kültürleri Araştırmaları, Tetragon İletişim A.Ş.
- Aksoy, E. (Ed.), Özönder, M.C.(Ed.), Köktürk, G. V. (Ed.) (2005). Son Konar-Göçerlerin (Sarıkeçili Yörüklerin) Sosyo-Kültürel Yapısı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Akşit, B. (1985). Köy, Kasaba, ve Kentlerde Toplumsal Değişme. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Akşit, B., & (Ark.), (1998). Toplumsal Kalkınma/ Gelişme ve Nüfus: Türkiye'de Yapılan Araştırma ve Yayınlar ile İlgili Eleştirel Bir Tarama: "Türkiye'de Bunalım ve Demokratik Çıkış Yolları: Kavramsal Bir Çerçeve". Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayını.
- Akşit, B.T. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Derinlemesine Görüşmeler. Maltepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Sosyoloji Bölümü, Eğitim Semineri, Mart 2010, İstanbul.
- Aron, R. (2007). Sosyolojik Düşüncenin Evreleri. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Assmann, J. (2001). Kültürel Bellek. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Avcioğlu, D. (1999). Türklerin Tarihi. 1. Kitap. İstanbul: Tekin Yayınevi.
- Beşikçi, İ. (1992). Doğu Anadolu'da Değişim ve Yapısal Sorunlar: Göçebe Alikan Aşireti. Ankara: Yurt Yayınları.
- Beşirli, H. (Ed.), & Erdal, İ. (Ed.), (2007). Anadolu'da Yörükler Tarihi ve Sosyolojik İncelemeler. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Bozatay, Ş. A. (2011). Sosyoloji. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Burke, P. (2008). Kültür Tarihi. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Canatan, K. (2009). Aile Sosyolojisi: Aile Yapısının Tarihsel Değişimi, Türk Ailesinin Tarihsel Gelişimi. İstanbul: Açılım Kitap.
- Candan, E. (2011). Türklerin Kültür Kökenleri. İstanbul: Sınır Ötesi Yayınları.

- Çetintaş, A. (2002). Aşiretlerin Soysal Yapısı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme: İzollu Aşireti, Malatya Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Doğan, S. (2007). Tarihsel Gelişim Sürecinde Yörükler. Beşirli, H. (Ed.), & Erdal, İ. (Ed.), Anadolu'da Yörükler Tarihi ve Sosyolojik İncelemeler. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Dulkadir, H. (2010). Toroslar'da Yörükler: Erdemli ve Silifke Çevresi. Mersin: Kargıpınarı Belediyesi, Kültür ve Sanat Yayınları.
- Egawa, H., Şahin, İ. (2007). Bir Yörük Grubu ve Hayat Tarzı: Yağcı Bedir Yörükleri. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Erdal, İ. (Ed.), Beşirli, H. (Ed.), (2008). Osmanlıdan Cumhuriyete Yörükler ve Türkmenler, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Erhan, S. (1989). "Beritanlı". Ankara: Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı Dergisi sayı: 40 Haziran s. 50-53.
- Erkal, M. (1995). Sosyoloji: Toplum Bilim. İstanbul: Der Yayınevi.
- Eröz, M. (1991). Yörükler. İstanbul: Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları.
- Gelekçi, C. (2005). Konar-göçer Sarıkeçili Yörükleri. Aksoy, E. (Ed.), Köktürk G. V. (Ed.), & Özönder M.C. (Ed.), Son Konar-Göçerlerin (Sarıkeçili Yörüklerinin) Sosyo-Kültürel Yapısı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Giddens, A. (2008). Sosyoloji. İstanbul: Kırmızı Yayıncılık.
- Giddens, A. (2009). Sosyoloji. Başlangıç Okumaları. İstanbul: Say Yayınları.
- Giddens, A. (2010). Modernliğin Sonuçları. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Göka, E. (2008). Türklerin Psikolojisi: Tarihin Ruhumuzda Bıraktığı İzler. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Gökalp, Z. (2008). Türk Uygarlığı Tarihi. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Güvenç, B. (2003). İnsan ve Kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Habermas, J. (2001). İletişimsel Eylem Kuramı. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Halaçoğlu, Y. (2010). Osmanlı Kimliği ve Aşiretler: Türkiye'nin Derin Kökleri. İstanbul: Babiali Kültür Yayıncılığı.
- Halman, T. (2005). Kaç/Göç: Göçebe Kültürü ve Türk Kültürü. Erman, T. (Der.), & Pultar, G. (Der.), Türk(İye) Kültürleri. İstanbul: Tetragon İletişim Hizmetleri A. Ş.

- Haviland, W. A., Mc Bride, B., Prins, H.E.L., & Walrath, D., (2008). Kültürel Antropoloji. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- İnalçık, H. (2000). Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomik ve Sosyal Tarihi. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- İncirlioğlu, O. E. (2005). "Şecaat Arzederken Merd": Türkiye Çingenelerinin Örgütlenme Sorunları. Erman, T. (Der.), & Pultar, G. (Der.), Türk(iye) Kültürleri. İstanbul : Tetragon İletişim Hizmetleri A. Ş.
- Jenks, C. (2007). Alt Kültür: Toplumsalın Parçalanışı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kandiyoti, D. (2007). Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar, Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kaya, İ. (1999). Kültür Sosyolojisi Açısından Yörükler ve Kültürel Değişim Sürecinde Yeniköy Örneği. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Keyder, Ç., & Akşit, B. (1981). Kırsal Dönüşüm Tipolojisi. İzmir: İmece Dergisi. Nisan.
- Kıray, M. (2006). Toplumsal Yapı ve Toplumsal Değişme. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Kongar, E. (2010a). Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kongar, E. (2010b). 21. Yüzyılda Türkiye: 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplumsal Yapısı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Köse, A. (2005). Türkiye'de Geleneksel Kırsal Konut Planlarında Göçebe Türk Kültürü İzleri. Afyon: Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt VII., Sayı 2. s. 158-191.
- Kutlu, M. (2000). Anadolu'da ve Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Yörtürk Vakfı Yayınları no:3 .
- Kümbetoğlu, B. (2008). Sosyoloji ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Layder, D. (2010). Sosyal Teoriye Giriş. İstanbul: Küre Yayınevi.
- Mardin, Ş. (2010). Türklerde Toplum ve Siyaset. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Marshall, G. (2005). Sosyoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Memişoğlu, R. (2004). Katledilen Ata Yادigarı: İçel ve İçel Türkmenleri. İstanbul: Türk Dünyası Araştırma Vakfı Dergisi, Ağustos, Sayı: 151 .
- Newman, W. L. (2010). Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar 1. Kitap. İstanbul: Yayın Odası.

- Ozankaya, Ö. (1971). Köyde Toplumsal Yapı ve Siyasal Kültür. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi s. 31-40.
- Özbek, M. (2012). Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özer, A. (2003). Doğu'da Aşiret Düzeni ve Brukanlar. Ankara: Elips Kitap.
- Paker, K. O. (2003). Gündelik Bilginin İnşası Bağlamında Sosyal Temsiller: Modernlik, Gelenek ve Din. Akşit, B. (Der.), İncirlioğlu, O. E. (Der.), & Pultar, G. (Der.), Kültür ve Modernite. İstanbul: Türkiye Kültür Araştırmaları, Tetragon İletişim Hizmetleri A. Ş.
- Pultar, G. (Der.). (2003). Moderniteyi Sorgularken. Akşit, B. (Der.), & İncirlioğlu, O. E., Kültür ve Modernite. İstanbul: Türkiye Kültür Araştırmaları, Tetragon İletişim Hizmetleri A. Ş.
- Saydam, A. (2000). XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Aşiretlerin İskanına Dair Gözlemler: Anadolu'da Rumeli'de Yörükler ve Türkmenler Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Yörtürk Vakfı Yayınları No: 3 .
- Sirman, N. (1988). Peasants and Family Farms: Position of Households in Cotton Production in a Village in Western Turkey. Basılmamış Doktora Tezi. Londra: University of London.
- Sirman, N. (1990). Köy Ünitesinin Tanımlanması. İstanbul: Toplum/Bilim 3 Aylık Dergi, Sayı: 48/49 s. 95-102.
- Şahin, İ. (2006). Osmanlı Döneminde Konargöçerler: Nomads in the Ottoman Empire. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Tanyol, C. (1952). Baraklarda Örf ve Adet Araştırmaları. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyoloji Dergisi, Sayı 7-8-9, Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tomlinson, J. (2004). Küreselleşme ve Kültür. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Taşdelen, M. (1997). Göçerlerin Şehirleşmesi: Beritan Aşiret Örneği. İstanbul: Turhan Yayıncılık.
- Turan, R. (2000). Türkmenlerin Anadolu'ya Gelişi: Anadolu'da ve Rumeli'de Yörük ve Türkmenler Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Yörtürk Vakfı Yayınları No:3 s. 241-245.
- Turhan, M. (1965) Köy Kalkınmasının Esasları. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları (42. Konferans), Sayı (6) s. 1-13.

- Tuztaş, A.H. (2011). "Göçer Sarıkeçili Yörüklerinde Dil ve Kültür İlişkisi". IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu. Önal, M.N. (Ed.). Muğla: Muğla Üniversitesi II.Cilt, s. 741-751.
- Tütengil, C. O. (1977). Bölgesel Az Gelişme ve Bölgelerarası Dengesizlik Sorunları. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyoloji Konferansları Dergisi Sayı (15) s. 1-14 .
- Uludağ, S. (2011). Mukaddime: İbn Haldun. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Uluocak, Ş. (2006). Sarıkeçili Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı Üzerine Kısa Bir Değerlendirme. Aksoy, A. (Der.), Köktürk G. V. (Ed.), Özönder M.C. (Ed.), Son Konar-Göçerlerin (Sarıkeçili Yörüklerin) Sosyo-Kültürel yapısı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, E., & Canatan, K. (2009) Aile Sosyolojisi: Aile Yapısının Tarihsel Gelişimi. İstanbul: Açılım Kitap.

ANSİKLOPEDİLER

- Ana Britannica, (1986). 9. Cilt. İstanbul: Ana yayıncılık.
- Cumhuriyet Dönemi Ansiklopedisi, (1996). 9. Cilt. İstanbul: İletişim Yayınları.

İNTERNET KAYNAKLARI

- (1) Vikipedi. 18.12.2011.'de [http:// tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6%C3%A7er](http://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6%C3%A7er) adresinden indirildi.
- (2) Silifke Kaymakamlığı- Haberler. 20.05.2012.'de http://www.silifke.gov.tr/haberler/2008/beyoğlu_sarkecililer_hakkında_bilgi_verdi.htm adresinden indirildi.
- (3) Vikipedi. 01.01.2012.'de [http:// tr.wikipedia.org/wiki/](http://tr.wikipedia.org/wiki/) adresinden indirildi.
- (4) Kır, İ. (2011). Barak Aşireti. 24. 05.2012.'de http://www.gulceedebiyat.net/konu_barak_ashireti adresinden indirildi.
- (5) Yerel Net. Yerel Yönetimler Portalı. Köyler. 16.07.2012.'de [http:// www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=265645](http://www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=265645)) adresinden indirildi.
- (6) Ayrancı Ziraat Odası. 25.05.2012.'de <http://azo.org.tr/IcerikDetay/22/Yarikkuyu.aspx> adresinden indirildi.

EKLER

EK 1

T.C. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Yüksek Lisans Programı,
Konar-Göçerlik ile Yerleşik Yaşamın Sosyo-Kültürel İncelemesi, Sarıkeçili Yörükleri ile Yapılan Niteliksel Alan Çalışması,
 İstanbul, 2012

Tablo 3. Zamanlama Çizelgesi ve İş Planı (2012-2013)

Faaliyetler	2012	2012							
	Kim tarafından	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
Literatür çalışması, konunun ve araştırma sorusunun belirlenmesi	Nil Yalçın + Sabahattin Güllülü	XX							
Öneriye son şeklinin verilmesi ve enstitüden onay alınması	N.Y. + S.G. M.Ü. - S.B.E.	XX							
Görüşme çerçevelerinin oluşturulması	N.Y		XX						
Görüşme yapılacak kişilerin belirlenmesi , ön görüşmeler ve hazırlık	N.Y.		XX	XXX					
Görüşmeler I	N.Y.			XXX					
Çözümlemeler, veri toplama ve analizi I .	N.Y			XX	XXX				
Görüşmeler II. ve III	N.Y.				XX	XXX			
Çözümlemeler, veri toplama ve analizi II ve III.	N.Y.					XXX	XXXX		
Bulgular ve değerlendirmeler sonuçlar	N.Y. + S.G.						XXXX	XXXX	
Tezin yazılması	N.Y + S.G.					XX	XXXX	XXXX	
Tezin tamamlanarak Enstitüye teslim edilmesi	N.Y + S.G.								XXXX

EKLER

EK 1

T.C. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Yüksek Lisans Programı,
Konar-Göçerlik ile Yerleşik Yaşamın Sosyo-Kültürel İncelemesi, Sarıkeçili Yörükleri ile Yapılan Niteliksel Alan Çalışması,
İstanbul, 2012

Tablo 3. Zamanlama Çizelgesi ve İş Planı (2012-2013)

EKLER

EK 1

T.C. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Yüksek Lisans Programı,
Konar-Göçerlik ile Yerleşik Yaşamın Sosyo-Kültürel İncelemesi, Sarıkeçili Yörükleri ile Yapılan Niteliksel Alan Çalışması,
 İstanbul, 2012

Tablo 3. Zamanlama Çizelgesi ve İş Planı (2012-2013)

Faaliyetler	Kim tarafından	2012												2013	
		Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	
Literatür çalışması, konunun ve araştırma sorusunun belirlenmesi	Nil Yalçın + Sabahattin Güllülü	xx	xx												
Öneriye son şeklinin verilmesi ve enstitüden onay alınması	N.Y. + S.G. M.Ü. - S.B.E	xx													
Görüşme çerçevelerinin oluşturulması	N.Y		xx												
Görüşme yapılacak kişilerin belirlenmesi , ön görüşmeler ve hazırlık	N.Y.		xx												
Görüşmeler I	N.Y.			xx											
Çözümlenmeler, veri toplama ve analizi I .	N.Y				xx	xx									
Görüşmeler II. ve III	N.Y.						xx								
Çözümlenmeler, veri toplama ve analizi II ve III.	N.Y.							xx							
Bulgular ve değerlendirmeler sonuçlar	N.Y. + S.G.						xx	xx	xxx						
Tezin yazılması	N.Y + S.G.					x		x	xxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx		
Tezin tamamlanarak Enstitüye teslim edilmesi	N.Y + S.G.														

EKLER

EK 1

T.C. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Yüksek Lisans Programı,
Konar-Göçerlik ile Yerleşik Yaşamın Sosyo-Kültürel İncelemesi, Sarıkeçili Yörükleri ile Yapılan Niteliksel Alan Çalışması,
İstanbul, 2012

Tablo 3. Zamanlama Çizelgesi ve İş Planı (2012-2013)

EK-2

KONAR-GÖÇERLİK İLE YERLEŞİK YAŞAMIN SOSYO-KÜLTÜREL İNCELEMESİ Sarıkeçili Yörükleri İle Yapılan Niteliksel Çalışma İstanbul Maltepe, 2012

Tablo 4. Derinlemesine Görüşmelerinin ve Görüşülenlerin Listesi

Görüşme Kod/No	Görüşülen Grup Türü	Cinsiyet	Yaş	Güvenilir mi ?	Görüşme Tarihi
K-G / K-1	Konar-göçer	Kadın	30	Evet	26-3-2012
K-G / K-2	Konar- göçer	Kadın	32	Evet	26-3-2012
K-G / K-3	Konar-göçer	Kadın	35	Evet	26-3-2012
K-G / K-4	Konar-göçer	Kadın	43	Evet	27-3-2012
K-G / K-5	Konar-göçer	Kadın	44	Evet	24-3-2012
K-G / K-6	Konar-göçer	Kadın	44	Evet	25-3-2012
K-G / K-7	Konar-göçer	Kadın	61	Evet	26-3-2012
K-G / K-8	Konar-göçer	Kadın	62	Evet	25-3-2012
K-G / K-9	Konar-göçer	Kadın	75	Evet	24-3-2012
K-G / E-1	Konar-göçer	Erkek	23	Evet	27-3-2012
K-G / E-2	Konar-göçer	Erkek	33	Evet	24-3-2012
K-G / E-3	Konar- göçer	Erkek	37	Evet	26-3-2012
K-G / E-4	Konar-göçer	Erkek	46	Evet	24-3-2012
K-G / E-5	Konar-göçer	Erkek	48	Evet	24-3-2012
K-G / E-6	Konar- göçer	Erkek	57	Evet	24-3-2012
K-G / E-7	Konar-göçer	Erkek	62	Evet	25-3-2012
K-G / E-8	Konar-göçer	Erkek	64	Evet	26-3-2012
K-G / E-9	Konar-göçer	Erkek	74	Evet	25-3-2012
Köy / K-1	Köy	Kadın	19	Evet	10-6-2012
Köy / K-2	Köy	Kadın	24	Evet	10-6-2012
Köy / K-3	Köy	Kadın	28	Evet	9-6-2012
Köy / K-4	Köy	Kadın	52	Evet	10-6-2012
Köy / K-5	Köy	Kadın	56	Evet	9-6-2012
Köy / K-6	Köy	Kadın	56	Evet	10-6-2012
Köy / K-7	Köy	Kadın	65	Evet	9-6-2012
Köy / K-8	Köy	Kadın	65	Evet	9-6-2012
Köy / K-9	Köy	Kadın	65	Evet	9-6-2012
Köy / E-1	Köy	Erkek	26	Evet	10-6-2012
Köy / E-2	Köy	Erkek	27	Evet	9-6-2012
Köy / E-3	Köy	Erkek	35	Evet	8-6-2012
Köy / E-4	Köy	Erkek	44	Evet	8-6-2012
Köy / E-5	Köy	Erkek	53	Evet	9-6-2012
Köy / E-6	Köy	Erkek	57	Evet	9-6-2012
Köy / E-7	Köy	Erkek	61	Evet	10-6-2012
Köy / E-8	Köy	Erkek	69	Evet	9-6-2012
Köy / E-9	Köy	Erkek	75	Evet	9-6-2012
Sarıevler, K-1	K-G (yerleşik)	Kadın	73	Evet	7-6-2012
Sarıevler, E-1	K-G (yerleşik)	Erkek	70	Evet	7-6-2012
Sarıevler, E-2	K-G (yerleşik)	Erkek	73	Evet	7-6-2012
Sarıevler, E-3	K-G (yerleşik)	Erkek	79	Evet	7-6-2012

EK 3

TABLO 5. Görüşülen Kişiler Hakkındaki Kısa Bilgiler

KONAR-GÖÇER KADINLAR HAKKINDA KISA BİLGİLER

Kişi Tanıtım No	Doğum yeri Kent/Kasaba/Köy	Şu an oturduğu yer/ yaşadığı mahalle	En uzun yaşadığı/ Kaldığı yer	Eğitim Durumu	Aileye ait bilgiler
(K-G) K-1	Mut/Kırvaga	Akdere/ Tırmıklı	Akdere/Tırmıklı	Yok	Evli, 3 çocuk
(K-G) K-2	Mut/ Diştaş	Yeşilovacık	Yeşilovacık	Yok	Evli, 4 çocuk
(K-G) K-3	Mut/Kırvaga	Akdere/ Tırmıklı	Akdere/Tırmıklı	Yok	Evli, 3 çocuk
(K-G) K-4	Gülнар/Korucuk	Aydıncık/Taşkıran	Aydıncık/Taşkıran	Okuma-yazma kursu	Evli, 2 çocuk
(K-G) K-5	Konya/İlgın Büyükoba	Yeşilovacık Tisan	Yeşilovacık Tisan	Yok	Evli, 5 çocuk
(K-G) K-6	Mut/Diştaş	Işıklı/ Mavikent	Işıklı/ Mavikent	Yok	Evli, 4 çocuk
(K-G) K-7	Mut/Kırvaga	Akdere/Tırmıklı	Akdere/Tırmıklı	Yok	Evli, 10 çocuk
(K-G) K-8	Konya/ Meram	Aydıncık/Taşkıran	Aydıncık/Taşkıran	Yok	Evli, 8 çocuk
(K-G) K-9	Mut	Yeşilovacık	Yeşilovacık	Yok	Dul, 7 çocuk

TABLO 5. Görüşülen Kişiler Hakkındaki Kısa Bilgiler

KONAR-GÖÇER KADINLAR HAKKINDA KISA BİLGİLER

Kişi Tanıtım No	Doğum yeri Kent/Kasaba/Köy	Şu an oturduğu yer/ yaşadığı mahalle	En uzun yaşadığı/ Kaldığı yer	Eğitim Durumu	Aileye ait bilgiler
(K-G) K-1	Mut/Kırvga	Akdere/ Tırmıklı	Akdere/Tırmıklı	Yok	Evli, 3 çocuk
(K-G) K-2	Mut/ Diştaş	Yeşilovacık	Yeşilovacık	Yok	Evli, 4 çocuk
(K-G) K-3	Mut/Kırvga	Akdere/ Tırmıklı	Akdere/Tırmıklı	Yok	Evli, 3 çocuk
(K-G) K-4	Gülnar/Korucuk	Aydıncık/Taşkıran	Aydıncık/Taşkıran	Okuma-yazma kursu	Evli, 2 çocuk
(K-G) K-5	Konya/Ilgın Büyükoba	Yeşilovacık Tisan	Yeşilovacık Tisan	Yok	Evli, 5 çocuk
(K-G) K-6	Mut/Diştaş	Işıklı/ Mavikent	Işıklı/ Mavikent	Yok	Evli, 4 çocuk
(K-G) K-7	Mut/Kırvga	Akdere/Tırmıklı	Akdere/Tırmıklı	Yok	Evli, 10 çocuk
(K-G) K-8	Konya/ Meram	Aydıncık/Taşkıran	Aydıncık/Taşkıran	Yok	Evli, 8 çocuk
(K-G) K-9	Mut	Yeşilovacık	Yeşilovacık	Yok	Dul, 7 çocuk

KONAR-GÖÇER ERKEKLER HAKKINDA KISA BİLGİLER

Kişi Tanıtım No	Doğum yeri Kent/Kasaba/Köy	Şu an oturduğu yer/ yaşadığı mahalle	En uzun yaşadığı/ Kaldığı yer	Eğitim Durumu	Aileye ait bilgiler
(K-G) E-1	Mut/Kırvaga	Aydıncık/Taşkıran	Aydıncık/Taşkıran	Ortaokul	Bekar
(K-G) E-2	Mut/ Kırvaga	Yeşilovacık/Akdere	Yeşilovacık/Akdere	Ortaokul	Evli, çocuk yok
(K-G) E-3	Mut/Kırvaga	Yeşilovacık/Çankaya	Yeşilovacık/Çankaya	Gece Okulu	Evli, 4 çocuk
(K-G) E-4	Mut/ Diştaş	Yeşilovacık/ Işıklı	Yeşilovacık/ Işıklı	İlkokul	Evli, 4 çocuk
(K-G) E-5	Mut/Kırvaga	Yeşilovacık/Ilıca	Yeşilovacık/Ilıca	İlkokul	Evli, 5 çocuk
(K-G) E-6	Gülnar/Çukurasma	Yeşilovacık/Işıklı	Yeşilovacık/ Işıklı	İlkokul terk	Evli, 5 çocuk
(K-G) E-7	Mut/Kırvaga	Aydıncık/Taşkıran	Aydıncık/Taşkıran	Yok	Evli, 8 çocuk
(K-G) E-8	Mut/Kırvaga	Akdere/ Tırmıklı	Akdere/ Tırmıklı	Askerde kurs	Evli, 10 çocuk
(K-G) E-9	Mut/Kırvaga	Yeşilovacık	Yeşilovacık	Yok	Dul, 7 çocuk

KÖY KADINLARINA AİT KISA BİLGİLER

Kişi Tanıtım No	Doğum yeri Kent/Kasaba/Köy	Şu an oturduğu yer/ yaşadığı mahalle	En uzun yaşadığı/ Kaldığı yer	Eğitim Durumu	Aileye ait bilgiler
(Köy) K-1	Ayrancı/Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Ereğli	Lise	Bekar
(Köy) K-2	Ayrancı/ Ereğli	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlköğretim	Evli, 1 çocuk
(Köy) K-3	Ereğli	Yarıkkuyu	Buğdaylı	Açık liseye devam	Evli, 2 çocuk
(Köy) K-4	Ereğli/Karaburun	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yok	Dul, 4 çocuk
(Köy) K-5	Ereğli/ Yarıkkuyu	Karaman/Piri Reis	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli, 3 çocuk
(Köy) K-6	Ereğli	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli, 6 çocuk
(Köy) K-7	Ereğli/Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul	Dul, 6 çocuk
(Köy) K-8	Ereğli/ Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli, 4 çocuk
(Köy) K-9	Ereğli/ Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli , 6 çocuk

KÖY ERKEKLERİNE AİT KISA BİLGİLER

Kişi Tanıtım No	Doğum yeri Kent/Kasaba/Köy	Şu an oturduğu yer/ yaşadığı mahalle	En uzun yaşadığı/ Kaldığı yer	Eğitim Durumu	Aileye ait bilgiler
(Köy) E-1	Ayrancı	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli, 1 çocuk
(Köy) E-2	Ayrancı/ Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Lise	Evli, 2 çocuk
(Köy) E-3	Ayrancı	Yarıkkuyu	Ayrancı	Lise	Evli, 2 çocuk
(Köy) E-4	Ereğli	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli, 3 çocuk
(Köy) E-5	Yarıkkuyu	Ayrancı	Buğdaylı	İlkokul	Evli, 4 çocuk
(Köy) E-6	Ereğli	Karaman/Alacasuluk	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli, 3 çocuk
(Köy) E-7	Ereğli/Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul	Evli, 6 çocuk
(Köy) E-8	Ereğli/ Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	İlkokul terk	Evli, 6 çocuk
(Köy) E-9	Karaman	Yarıkkuyu	Yarıkkuyu	Yok	Evli, 4 çocuk

SARIEVLER'DE YAŞAYAN KİŞİLERE AİT KISA BİLGİLER

Kişi Tanıtım No	Doğum yeri Kent/Kasaba/Köy	Şu an oturduğu yer/ yaşadığı mahalle	Ne zamandır Yerleşik yaşamda	Eğitim Durumu	Aileye ait bilgiler
Sarievler K-1	Silifke	Karaman/Sarievler	9 yıldır	Yok	Evli, 6 çocuk
Sarievler E-1	Gülnar/Çukurasma	Karaman/Sarievler	9 yıldır	Yok	Evli, 6 çocuk
Sarievler E-2	Mut/Kıravga	Karaman/Sarievler	4 yıldır	Yok	Evli, 9 çocuk
Sarievler E-3	Mut/Merkez	Karaman/Sarievler	7 yıldır	Yok	Evli,10 çocuk

EK 4

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Yüksek Lisans Programı

KONAR-GÖÇERLİK İLE YERLEŞİK YAŞAMIN SOSYO-KÜLTÜREL İNCELEMESİ, Mersin-Silifke-Yeşilovacık Kırsal Alanında Konaklayan Konar-göçer Sarıkeçili Yörükleri ile Karaman(Ayrancı) Yarıkkuyu Köyünde yapılan Niteliksel Alan Araştırması, 2012

Konar- Göçer Grup için Derinlemesine Görüşmeler için Görüşme Çerçevesi

Görüşmenin yapıldığı yeri:

Görüşmenin tarihi:

Görüşmeyi yapan Moderatör ve Gözlemci:

Görüşülen Kişi:

Oturma düzeni : (Görüşme yapılan grup türü, Cinsiyet, Yaş değişkenleri)

Tanışma:

Ad Soyad:

Doğum yeri (il ve köy/kasaba/kent mi olduğu):

Şu an oturduğu/yaşadığı mahalle:

En uzun süre yaşadığınız yer:

Aileye İlişkin Bilgiler:

Konu Başlıkları:

- 1- Konar-göçer bir yaşam sürdürmekteyiz. Size göre "**konar-göçerlik**" neyi ifade etmektedir? Bu yaşam tarzının zorluklarını ve kolaylıklarını anlat mısınız?
- 2 -Konaklama ve göç sırasında yaşadıklarınızdan bahsedebilir misiniz? Bu süreçlerde neler yaşamaktasınız?
- 3- "**Yerleşik yaşam**" demek size göre ne anlam ifade etmektedir? Sizler de yerleşik yaşama geçmeyi düşünüyor musunuz? Sebeplerini anlatır mısınız?
- 4 - Bugün itibariyle yerleşik yaşama geç(e)memiş olmanızın sizce sebepleri nelerdir Yerleşik yaşama geçtiğiniz zaman sizce ne gibi zorluk ve kolaylıklar yaşayacaksınız?
- 5 - Bize, bir gününüzü nasıl yaşadığınızı anlatır mısınız?

6 - Gelenekleriniz, komşuluk ve akrabalık ilişkileriniz nasıldır, bahseder misiniz?

7- Sizin, eşinizin ve çocuklarınızın eğitimi nedir? Eğitim konusundaki fikirleriniz

8 - Genel ve özel ihtiyaçlarınızı nasıl karşılıyorsunuz? (ilaç, gıda, giyecek v.b.)

Konar-göçer Sarkeçili Yörüklerine birinci dereceden akraba olan Sarıevler'de yerleşik yaşamda yaşayanların **Konu Başlıkları** :

1- Konar-göçer yaşamdan yerleşik hayata geçiş sebeplerini, süreçlerini anlatır mısınız?

2- Yerleşik yaşama geçtikten sonraki süreçlerde yaşadıklarınız nelerdir?

3- Yerleşik yaşama geçtikten, konar-göçer yaşamla yerleşik yaşam arasındaki farklar sizce nelerdir?

EK 5

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Yüksek Lisans Programı

KONAR-GÖÇERLİK İLE YERLEŞİK YAŞAMIN SOSYO-KÜLTÜREL İNCELEMESİ, Mersin-Silifke-Yeşilovacık Kırsal Alanında Konaklayan Konar-göçer Sarıkeçili Yörükleri ile Karaman(Ayrancı) Yarikkuyu Köyünde yapılan Niteliksel Alan Araştırması, 2012

Köy Grubu için Derinlemesine Görüşmeler için Görüşme Çerçevesi

Görüşmenin yapıldığı yeri:

Görüşmenin tarihi:

Görüşmeyi yapan Moderatör ve Gözlemci:

Görüşülen Kişi:

Oturma düzeni : (Görüşme yapılan grup türü, Cinsiyet, Yaş değişkenleri)

Tanışma:

Ad Soyad:

Doğum yeri (il ve köy/kasaba/kent mi olduğu):

Şu an oturduğu/yaşadığı mahalle:

En uzun süre yaşadığınız yer:

Aileye İlişkin Bilgiler:

Konu Başlıkları:

- 1 - Size göre "köy yaşamı" ne demektir? Yörük kelimesi sizce ne anlam ifade etmektedir?
- 2 - Büyüklerinizin yerleşik- köy yaşamına ne zaman ve nasıl geçtiği konusunda bilgi verir misiniz?
- 3 - Size göre " konar-göçerlik" ile köy yaşamı arasında ne gibi farklar var? Bu iki yaşam tarzının sizce ne gibi olumlu ya da olumsuz etkileri vardır ?
- 4 - Bize bir gününüzü nasıl yaşadığınızı anlatır mısınız?
- 5 - Geleneklerinizden bahseder misiniz? (Bayramlar, Düğün, Cenaze, Kız İsteme) Komşuluk ve akrabalık ilişkilerinizden de bahseder misiniz?
- 6 - Sizin, eşinizin ve çocuklarınızın eğitimleri nedir? Eğitim hakkındaki fikirleriniz nelerdir?
- 7- Özel-genel ihtiyaçlarınızı (ilaç, gıda, giyecek v.b.) nasıl karşılıyor sunuz?

EK 6

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Yüksek Lisans Programı

KONAR-GÖÇERLİK İLE YERLEŞİK YAŞAMIN SOSYO-KÜLTÜREL İNCELEMESİ; Mersin-Silifke-Yeşilovacık Kırsal Alanında Konaklayan Konar-göçer Sarıkeçili Yörükleri ile Karaman(Ayrancı) Yarıkkuyu Köyünde yapılan Niteliksel Alan Araştırması, 2012

Derinlemesine Görüşmeleri Kütük Geliştirme Formu

Kütük/görüşme numarası:

Görüşmenin yapıldığı yer (Kimin evi? vb. gibi.):

Görüşmenin tarihi:

Görüşmeyi yapan Moderatör ve Gözlemci:

Görüşmenin teybe kaydedilmediği:

Görüşmenin tarihi ve saati (süresi):

Görüşmeyi yapan ekip üyeleri: Görüşmeyi yürüten (Moderatör):

Çözümlemeyi yapan (kütüğü geliştiren) ekip üyeleri:

Çözümleme tarihi:

Görüşmeye katılan kişiler hakkında kısa bilgi ve oturma düzeni (Oturma düzeni kroki çizilerek ve her bir katılımcı işaret edilecektir.):

Her bir katılımcı hakkında aşağıdaki özellikleri çerçevesinde bilgi verilecektir:

- Doğum yeri (il ve köy/kasaba/kent mi olduğu):
- Şu an oturduğu/yaşadığı mahalle:
- Aileye ilişkin bilgi (çocuk sayısı, cinsiyet dağılımı, eğitim durumları, vb. gibi.)

TAM SENARYO

Çözümlemeyi yapanların (kütüğü geliştirenlerin) dikkatine: Görüşme çözümlenirken (deşifre edilirken), görüşme sırasında sahada tutulan notlar, gözlemler ve ses kayıt cihazı yardımı ile geliştirilen senaryo, bütün ayrıntıları ile yazılacaktır. Tam olarak ne söylenmişse -yanlış telaffuzlar da dahil olmak üzere- her şey aynen yazılacaktır. Hatırlanabildiği ölçüde, kişilerin jestleri ve mimikleri de senaryoya yansıtılmaya çalışılacaktır.

Moderatör: Öncelikle seni tanıyalım.

Kahraman: (Sıkılgan bir ifade ile) Benim adım Kahraman. Kahraman GÜNDÜZ.

Moderatör: Nerede doğdun Kahraman?

Kahraman: Biz Bingöl'den geldik. Orda doğmuşum.

Moderatör: Bingölde şehirde mi yoksa köyde mi?

Kahraman: İlh... kasabada.

Tüm konuşmalar.....

T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Yüksek Lisans Programı

KONAR-GÖÇERLİK İLE YERLEŞİK YAŞAMIN SOSYO-KÜLTÜREL İNCELEMESİ, Mersin-Silifke-Yeşilovacık Kırsal Alanında Konaklayan Konar-göçer Sarıkeçili Yörükleri ile Karaman(Ayrancı) Yarıkkuuyu Köyünde yapılan Niteliksel Alan Araştırması, 2012

Derinlemesine Grup Görüşmeleri Değerlendirme (Veri Analizi) Formu

Kütük/görüşme numarası:

Görüşmenin yapıldığı yer (Kimin evi? vb. gibi.):

Görüşmenin tarihi:

Görüşmeyi yapan Moderatör ve Gözlemci:

Görüşmenin teybe kaydedilmediği:

Görüşmenin tarihi ve saati (süresi):

Görüşmeyi yapan ekip üyeleri: Görüşmeyi yürüten (Moderatör):

Çözümlemeyi yapan (kütüğü geliştiren) ekip üyeleri:

Çözümleme tarihi:

Veri analiz tarihi:

Veri analizini yapan ekip üyeleri:

Görüşmeye katılan kişiler hakkında kısa bilgi ve oturma düzeni (Kroki):

1. Osman Yağal : Ben ortaokul mezunuyum şimdiki ilköğretim artık, eşimin eğitimi yok, cahil Şimdi şu son taşımali eğitime geçene kadar ben de dahil okuyamadım iki çocuğumu da okutamadım, o günün imkanları öyleydi, 95-97 li yıllarda okula gönderemedim.

2. Ayşe Yağal:

- Doğum yeri (il ve köy/kasaba/kent mi olduğu):
- Şu an oturduğu/yaşadığı mahalle:
- Aileye ait bilgiler (çocuk sayısı, cinsiyet dağılımı, eğitim durumları, vb. gibi.)

Veri analizi yapan kişinin dikkatine: Aşağıda yer alan konu başlıkları çerçevesinde, görüşme sırasında dikkati çeken en önemli fikirler, yaklaşımlar nelerdir? Özetleyiniz. Bu başlıklar altında çok önemsedığınız cümleleri tırnak içine alarak yazınız.

Konu Başlıkları:

1. “ Konar-göçer” kavramı size ne ifade ediyor? Bu yaşam tarzının zorluklarını ve kolaylıklarını anlatır mısınız.

Günümüzde konar-göçer bir yaşamın zorluğu olmasa " en güzel yaşam" söylemleri ilginçtir.

“.....” (3)
“.....” (1)

Bu konuda ileri yaş grubu katılımcıların..... yaklaşımı dikkat çekicidir.

2. Konaklama ve göç sırasında yaşadıklarınızdan bahsedebilir misiniz? Bu süreçlerde neler yaşamaktasınız?
3. “Yerleşik yaşam” demek size göre ne anlam ifade etmektedir? Sizler de yerleşik yaşama geçmeyi düşünüyor musunuz? Sebeplerini anlatır mısınız?
- 4 . Bugün itibariyle yerleşik yaşama geç(e)memiş olmanızın sizce sebepleri nelerdir, bahseder misiniz? Yerleşik yaşama geçtiğiniz zaman ne gibi zorluk ve kolaylıklar yaşayacağınızı düşünmekte misiniz?
- 5 . Bize, bir gününüzü nasıl yaşadığınızı anlatır mısınız?
- 6 . Gelenekleriniz, komşuluk ve akrabalık ilişkileriniz nasıldır, bahseder misiniz?
7. Sizin, eşinizin ve çocuklarınızın eğitimi nedir? Eğitim konusundaki fikirleriniz nasıldır?
8. Genel ve özel ihtiyaçlarınızı nasıl karşılıyorsunuz? (ilaç, gıda, giyecek v.b.)
Biraz anlatır mısınız?

Görüşmenin yapıldığı ortam hakkındaki görüş :

Görüşmenin güven verici olup olmadığı :

Değilse nedenleri :

EK 7

KONAR-GÖÇER SARIKEÇİLİ YÖRÜKLERİ MERSİN-YEŞİLOVACIK KIRSAL ALANINDA (KIŞLAK) MART-2012

RESİM 1- KONAR-GÖÇERLERİN YEMEKLİ TOPLANTILARINA HAZIRLIKLARI
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 2- KONAR-GÖÇERLERİN BESLEDİKLERİ KEÇİLERİN BARINAKLARI

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 3- KONAR-GÖÇER KADININ ÇADIR EVİNDE YÜN EĞİRMESİ FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 4- SARIKEÇİLİ KONAR-GÖÇERLERDEN YAĞAL AİLESİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 5- KONAR-GÖÇERLERİN ÇADIR EVLERİ ÖNÜNDE ANNELER VE ÇOCUKLARI
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 6- KONAR-GÖÇER BİR ÖĞRENCİ İLE ARAŞTIRMACI FOTOĞFAF: NİL YALÇIN

**RESİM 7- KONAR-GÖÇERLERİN KULLANDIKLARI AÇIK ALANDAKİ TUVALET
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN**

RESİM 8- KONAR-GÖÇERLERİN ÇADIR EVLERİ İÇİNDE ANNE İLE ÇOCUĞU

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 9- KONAR-GÖÇER ÇADIR EVİ İÇİNDE İKRAM İÇİN HAZIRLANAN ÇAY SERVİSİ VE KULLANDIKLARI BİR TAKIM EŞYALAR FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

**RESİM 10- ÇADIR EVLERİNİN ÖNÜNDE KONAR-GÖÇER SARIKEÇLİ AİLESİ VE TRAKTÖRLERİ
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN**

RESİM 11- SARIKEÇİLİ KONAR-GÖÇERLERİN BESLEDİKLERİ KEÇİLERİ
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

KARAMAN-YARIKKUYU KÖYÜ VE SARIKEÇİLİ KÖYLÜLER HAZİRAN-2012

RESİM 1- KARAMAN İLİNE BAĞLI YARIKKUYU KÖYÜNDEN BİR MANZARA FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 2- YARIKKUYU KÖYÜNDEN BİR MANZARA

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 3- YARIKKUYU KÖYLÜLERİNİN KIŞLIK YAKIT OLARAK KULLANDIKLARI HAYVANLARINDAN ELDE EDİLEN STOKLANMIŞ TEZEKLERİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 4- YARIKKUYULU (SARIKEÇİLİ) BİR KÖYLÜ AİLESİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 5- YARIKKUYU KÖYÜNDEKİ KÖY EVLERİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 6- KÖYLÜLERİN EVLERİNİN ÖNÜNDE YETİŞTİRDİKLERİ TARIM ÜRÜNLERİ
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 7- KÖYLÜLERİN KULLANDIKLARI TARIM ALETLERİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 8- YARIKKUYU KÖYÜNDEKİ BİR KÖY EVİ VE EVİN ÖNÜNDE YETİŞTİRİLEN ÜRÜNLER
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 9- YARIKKUYU KÖYÜNDE BİR KÖY EVİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 10- YARIKKUYU KÖYÜNDEKİ BİR KÖY EVİNİN İÇ MEKANI (SALON) FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 11- KÖYLÜ KADINLARIN DOKUDUKLARI EL YAPIMI HALILAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 12- KÖYLÜLERİNİN KULLANDIKLARI BİR TAKIM EŞYALAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 13- KÖYLÜLERİN ÖĞLE YEMEĞİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 14- KÖYLÜLERİN BESLEDİKLERİ HAYVANLARIN AĞILI

FOTRAF: NİL YALÇIN

RESİM 15- KÖYLÜLERİN BESLEDİKLERİ BÜYÜK BAŞ HAYVANLAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 16- KÖYLÜLERİN YETİŞTİRDİKLERİ KÜÇÜK BAŞ HAYVANLAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 17- KÖYLÜLERİN KULLANDIKLARI BİR TAKIM MOTORİZE ARAÇLAR FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 18- YARIKKUYULU KÖYLÜ KADINLARIN EVLERİNİN ÖNÜNDE YAPTIKLARI AKŞAM ÜSTÜ SOHBETLERİ
FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 19- YARIKKUYU KÖYÜNÜNDEKİ EN YAŞLI KİŞİ (100 YAŞ)

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 20- BİR SAAT ÖNCE DOĞAN BİR KOYUN YAVRUSU (KUZU) FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

YÖRÜK KÜLTÜRÜNDE KULLANILAN EŞYALAR - MERSİN- TARSUS YÖRÜK MÜZESİ

RESİM 1- ATA BİNERKEN KULLANILAN EĞERLER

FOTORAF: NİL YALÇIN

RESİM 2- İSTAR: HALI VE ÇUL DOKUMA ALETİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 3- EL DOKUMASI İLE YAPILAN YATAK VE YASTIKLAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 4- UN ELEMEN İÇİN KULLANILAN ELEKLER

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 5- ESKİ BİR RADYO

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 6- TEREYAĞ YAPIMINDA KULLANILAN ALET

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 7- YEMEK YAPIMINDA KULLANILAN BİR TAKIM EŞYALAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 8- EŞYALARIN SAKLANDIĞI SANDIKLAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 9- HAYVANLARIN KILINDAN YAPILAN ÇEŞİTLİ DOKUMA EŞYALAR FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 10- TARIM ÜRÜNLERİ ELDE ETMEK İÇİN KULLANILAN ALETLER (SABAN-ORAK)

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 11- HAYVAN AVLAMAK VE GÜVENLİK İÇİN KULLANILAN TÜFEKLER FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 12- DEMİRDEN YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ ALETLER

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 13- EL YAPIMI SEPETLER

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 14- YÜN YUMAĞI YAPIMINDA KULLANILAN ÇARK

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 15- K R K: DEMİR USTALARININ ATEŐİ HARLAMAK İÇİN KULLANDIKLARI ALET

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 16- BEBEKLER İÇİN KULLANILAN BEŐİK

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 17- KADINLARIN EKMEK YAPIMINDA KULLANDIKLARI OKLAVA VE SENİT

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 18- AYDINLATMADA KULLANILAN İÇİN LAMBALAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 19- EL YAPIMI HALILAR

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 20- YERDE YENİLEN YEMEK DÜZENİ

FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

RESİM 21- YÖRÜK KADINLARIN GIYDIĞI GELENEKSEL KIYAFETİ FOTOĞRAF: NİL YALÇIN

ÖZGEÇMİŞ

1968 yılında İstanbul'da doğmuş, ilk ve orta öğrenimini İstanbul ve Silifke'de tamamlamıştır. 2003 yılında Marmara Üniversitesi Maliye Bölümünü bitirmiştir. 2010 yılında Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Programına katılarak başladığı yüksek lisans programına devam etmektedir.